BIBLIOTHECA INDICA

A COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

བོ་དྷི་སཏྭ་ཙརྱཱ་བ་ཏཱ་ར།

BODHICARYĀVATĀRA

EDITED BY

VIDHUSHEKHARA BHATTACHARYA

Work Number
280

Issue Number
1580

THE ASIATIC SOCIETY
1 PARK STREET, CALCUTTA 16

༄༅། །རྒྱ་གར་སྐད་དུ། བོ་དྷི་སཏ་ཙརྻཱ་བ་ཏ་ར།

རྒྱ་གར་སློབ་དཔོན་ཤཱནཏ་དེ་བས་མཛད་པ།

བོད་སྐད་དུ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ།

རྒྱ་གར་མཁན་པོ། སརྦཛྙཱ་དེ་བ་དང་། ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙཱ་བ་བནྡེ་དཔལ་བརྩེགས་

ཀྱི་ཁ་ཆེའི་དཔེ་ལས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པ།

རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཆེན་པོ་པྲཛྙཱ་སློབ་དཔོན་གཙུག་ཟླ་བས་སྔ་མ་གཞིར་

བཞག་གོ་འགྲེལ་གསལ་བར་མཛད་པའོ།

BODHICARYĀVATĀRA

OF

ŚĀNTIDEVA

EDITED BY

VIDHUSHEKHARA BHATTACHARYA

PUBLISHED BY THE ASIATIC SOCIETY
CALCUTTA
DECEMBER 1960

Price: Rs. 25

Printed by Norman A. Ellis at the Baptist Mission Press,
41A Lower Circular Road, Calcutta

PREFACE

The Asiatic Society, which can claim to be the pioneer in the introduction of Indo-Tibetan studies in India, has added to its publications, one more useful work, the Sanskrit and Tibetan versions of Śāntideva's *Bodhicaryāvatāra*, edited by an eminent Tibeto-Sanskritist late MM. Vidhusekhar Sastri, who unfortunately did not live to see the end of the publication of his book. The last nine formes were revised by his two able students, Prof. A. C. Banerjee and Shri Bhajagobinda Parampanthi.

The earliest edition of the Sanskrit text was published by the Russian savant I. P. Minayeff in the *Zapiski* IV in 1889. It was followed by another edition made by the late MM. H. P. Sastri in the *Journal of the Buddhist Text Society* in 1894. A masterly edition of this text with Prajñākaramati's commentary, which greatly enhanced the value of the original text, was prepared by the distinguished Tibeto-Chinese-Sanskrit scholar the late Prof. Louis de la Vallée Poussin and published by our Society in 1902. This edition is widely used by the world of Buddhist scholars but it is a matter of regret that the edition is long out of print.

The great importance and popularity of the text can be gauged from the fact that it was translated into three foreign languages by famous orientalists like La Vallée Poussin in French (1907), L. D. Barnett in English (1909), L. Finot in French (1920) and R. Schmidt in German (1923).

The present text is a bilingual edition in Sanskrit and Tibetan and is very critically and accurately edited by MM. V. S. Sastri. It contains the stanzas (Ch. III, 23–33, Ch. IV, 1–45, Ch. VIII, 109–86 and Ch. X, whole), which were missing in the MSS. used in the previous edition of the Society. The Tibetan version has not only its linguistic value but also throws much light on the interpretation of the original verses. It will also be an excellent textbook for the Tibetans to study Sanskrit and the Sanskritists to learn Tibetan. In order to facilitate such studies a Sanskrit-Tibetan and Tibetan-Sanskrit vocabulary was prepared by Shri Suniti Kumar Pathak at the instance of the learned Editor. It has been taken up by the Society for publication. In this connection it may be mentioned that in 1952 the great German orientalist Prof. Friedrich Weller published his *Tibetisch-Sanskritischer Index zum Bodhicaryāvatāra*, which can be profitably used by the readers of the present text.

Apart from its linguistic importance, the text offers in charming poetic diction and in elegant Sanskrit the ethical ideals and philosophy of Mahāyāna Buddhism. It depicts the career of a Mahāyānic adept, i.e., a Bodhisattva, e.g., taking the vow of *Bodhicitta*, performing formal initiatory ceremonies; acquiring perfection in perseverance (*kṣāntipāramitā*), in application of energy (*vīryapāramitā*), in meditational exercises (*dhyānapāramitā*) and lastly in the highest knowledge (*prajñāpāramitā*) along with the realization of *śūnyatā* as envisaged in the Mādhyamika School of thought.

The author of this treatise is Śāntideva, who expressed the author's humility in stanzas 1–3 of Ch. I, saying that he was merely attempting to 'set forth briefly in accordance with Holy Writ the way whereby the sons of the Blessed Ones enter the godly life. Nothing new will be told here, nor have I skill in writing of books; therefore I have done this work to hallow my own thoughts, not designing it for the welfare of others. By it the holy impulse within me to frame righteousness is strengthened; but if a fellow-creature should see it, this my book will fulfil another end likewise'

(translated by L. D. Barnett in *The Path of Light*, p. 37). The author has not mentioned his sources but Prajñākaramati traced most of them in his commentary. In the text the author offers a clear and accurate answer to the question: What is Mahāyāna Buddhism ?

Śāntideva lived in the seventh century A.D. and is said to be the son of a king of Surāṣṭra, called Mañjuvarmā. MM. H. P. Sastri identified Śāntideva with the Tantrik poet Bhusuku and regarded him as an inhabitant of Bengal. It may be there were two Śāntidevas, the earlier being of Surāṣṭra, and the later of Bengal, because the earlier Śāntideva, the author of the *Bodhicaryāvatāra* and other works, does not show any trace of Tantrik leanings.

Śāntideva, according to Tāranātha, was a devotee of Mañjuśrī and that he renounced the prospect of becoming a king on seeing a dream, in which the goddess Tārā appeared in the form of his own mother and pointed out to him that the kingly life was a hotbed of sufferings and advised him to go to the Madhyadeśa to become a monk in order to follow the Mahāyānic path of salvation. He resided at Nālandā and is described by Tāranātha as an idler and a voracious eater but one day he sprang a surprise on his fellow-brethren by reciting the whole of the *Bodhicaryāvatāra*, containing, as it does, the gist of several Mahāyāna texts. From that day he became a highly respected monk of Nālandā and was ultimately made a *Dvāra-paṇḍita*, an honour conferred on very learned monks of Nālandā. This story shows how vast was his erudition!

NALINAKSHA DUTT

॥ बोधिसत्त्वचर्यावतारः ॥

ॐ नमो बुद्धाय ।

༄༅། །རྒྱ་གར་སྐད་དུ། བོ་དྷི་སཏྭ་ཙཪྻཱ་

བ་ཏཱ་ར། བོད་སྐད་དུ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་

སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ།།

སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།།

CHAPTER I.

सुगतान् ससुतान् सधर्मकायान्
प्रणिपत्यादरतोऽखिलांश्च वन्द्यान् ।
सुगतात्मजसंवरावतारं
कथयिष्यामि यथागमं समासात् ॥ १

[2a] བདེ་གཤེགས་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་མངའ་སྲས་བཅས་དང་།།
ཕྱག་འོས་ཀུན་ལའང་གུས་པར་ཕྱག་འཚལ་ཏེ།།
བདེ་གཤེགས་སྲས་ཀྱི་སྡོམ་ལ་འཇུག་པ་ནི།།
ལུང་བཞིན་མདོར་བསྡུས་ནས་ནི་བརྗོད་པར་བྱ།། ༡

न हि किंचिदपूर्वमत्र वाच्यं
न च संग्रथनकौशलं ममास्ति ।
अतएव न मे परार्थचिन्ता
स्वमनो वासयितुं कृतं ममेदं ॥ २

[2b] སྔོན་ཆད་མ་བྱུང་བ་ཡང་འདིར་བརྗོད་མེད།།
སྡེབ་སྦྱོར་མཁས་པའང་བདག་ལ་ཡོད་མིན་ཏེ།།

དེ་ཕྱིར་གཞན་དོན་བསམ་པའང་བདག་ལ་མེད།།
རང་གི་ཡིད་ལ་བསྒོམ་ཕྱིར་ངས་འདི་བརྩམས།། ༢

मम तावदनेन याति वृद्धिं
कुशलं भावयितुं प्रसादवेगः ।
अथ मत्समधातुरेव पश्येद्
अपरोऽप्येनमतोऽपि सार्थकोऽयं ॥ ३

དགེ་བ་བསྒོམ་ཕྱིར་བདག་གི་དད་པའི་ཤུགས།།
འདི་དག་གིས་ཀྱང་རེ་ཞིག་འཕེལ་འགྱུར་ལ།།
བདག་དང་སྐལ་བ་མཉམ་པ་གཞན་གྱིས་ཀྱང་།།
ཅི་སྟེ་འདི་དག་མཐོང་ན་དོན་ཡོད་འགྱུར།། ༣

क्षणसंपदियं सुदुर्लभा
प्रतिलब्धा पुरुषार्थसाधनी ।
यदि नात्र विचिन्त्यते हितं
पुनरप्येष समागमः कुतः ॥ ४

དལ་འབྱོར་འདི་ནི་རྙེད་པར་ཤིན་ཏུ་དཀའ།།
སྐྱེས་བུའི་དོན་སྒྲུབ་ཐོབ་པར་གྱུར་པ་ལ།།
གལ་ཏེ་འདི་ལ་ཕན་པ་མ་བསྒྲུབས་ན།།
ཕྱིས་འདི་ཡང་དག་འབྱོར་པར་ག་ལ་འགྱུར།། ༤

रात्रौ यथा मेघघनान्धकारे
विद्युत्क्षणं दर्शयति प्रकाशं ।
बुद्धानुभावेन तथा कदाचिल्-
लोकस्य पुण्येषु मतिः क्षणं स्यात् ॥ ५

ཇི་ལྟར་མཚན་མོ་མུན་ནག་སྤྲིན་རུམ་ན།།
གློག་འགྱུ་སྐད་ཅིག་རབ་སྣང་སྟོན་པ་ལྟར།།

དེ་བཞིན་སངས་རྒྱས་མཐུ་ཡིས་བརྒྱ་ལམ་ན།།
འཇིག་རྟེན་བསོད་ནམས་བློ་གྲོས་ཐང་འགའ་འབྱུང་།། ༥

तस्माच्छुभं दुर्बलमेव नित्यं
बलं तु पापस्य महत्सुघोरं।
तज्जीयतेऽन्येन शुभेन केन
संबोधिचित्तं यदि नाम न स्यात्॥ ६

དེ་ལྟས་དགེ་བ་ཉམ་ཆུང་ཉིད་ལ་རྟག།
སྡིག་པ་སྟོབས་ཆེན་ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་པ།།
དེ་ནི་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་མིན་པ།།
དགེ་གཞན་གང་གིས་ཟིལ་གྱིས་གནོན་པར་འགྱུར།། ༦

कल्पाननल्पान् प्रविचिन्तयद्भि-
र्दृष्टं मुनीन्द्रैर्हितमेतदेव।
यतः सुखेनैव सुखं प्रवृद्ध-
मुत्प्लावयत्यप्रमिताञ्जनौघान्॥ ७

[3ª] བསྐལ་པ་དུ་མར་རབ་དགོངས་མཛད་པ་ཡི།།
ཐུབ་དབང་རྣམས་ཀྱིས་འདི་ཉིད་ཕན་པར་གཟིགས།།
འདིས་ནི་ཚད་མེད་སྐྱེ་བོ་འི་ཚོགས་རྣམས་ཀྱིས།།
བདེ་མཆོག་བདེ་བླག་ཉིད་དུ་ཐོབ་པར་བྱེད།། ༧

भवदुःखशतानि तर्तुकामै-
रपि सत्त्वव्यसनानि हर्तुकामैः।
बहुसौख्यशतानि भोक्तुकामै-
र्न विमोच्यं हि सदैव बोधिचित्तं॥ ८

སྲིད་པའི་སྡུག་བསྔལ་བརྒྱ་ཕྲག་གཞོམ་འདོད་ཅིང་།།
སེམས་ཅན་མི་བདེ་བསལ་བར་འདོད་པ་དང་།།

བདེ་མང་བརྒྱ་ཕྲག་སྐྱིད་པར་འདོད་པས་ཀྱང་ ||
བྱང་ཆུབ་སེམས་ཉིད་རྟག་ཏུ་གཏང་མི་བྱ || ༨

भवचारकबन्धनो वराकः
सुगतानां सुत उच्यते चणेन-
न नरामरलोकवन्दनीयो
भवति स्मोदित एव बोधिचित्ते ॥ ९

བྱང་ཆུབ་སེམས་སྐྱེས་གྱུར་ན་སྐད་ཅིག་གིས ||
འཁོར་བའི་བཙོན་(རར)་བསྡམས་པའི་ཉམ་ཐག་རྣམས ||
བདེ་གཤེགས་རྣམས་ཀྱི་སྲས་ཞེས་བརྗོད་བྱ་ཞིང་ ||
འཇིག་རྟེན་ལྷ་མིར་བཅས་པས་ཕྱག་བྱར་འགྱུར || ༩

अशुचिप्रतिमामिमां गृहीत्वा
जिनरत्नप्रतिमां करोत्यनर्घां ।
रसजातमतीव वेधनीयं
सुदृढं गृह्णत बोधिचित्तसंज्ञं ॥ १०

[3b] གསེར་འགྱུར་རྩི་ཡི་རྣམ་པ་མཆོག་ལྟ་བུ ||
མི་གཙང་ལུས་འདི་བླངས་ནས་རྒྱལ་བའི་སྐུ ||
རིན་ཆེན་རིན་ཐང་མེད་པར་བསྒྱུར་བས་ན ||
བྱང་ཆུབ་སེམས་ཞེས་བྱ་བ་རབ་བརྟན་ཟུངས || ༡༠

सुपरीक्षितमप्रमेयधीभि-
र्बहुमूल्यं जगदेकसार्थवाहैः ।
गतिपत्तनविप्रवासशीलाः
सुदृढं गृह्णत बोधिचित्तरत्नं ॥ ११

འགྲོ་བའི་དེད་དཔོན་གཅིག་པུ་ཚད་མེད་བློས ||
ལེགས་པར་ཡོངས་སུ་བརྟགས་ན་རིན་ཆེ་བས ||

འགྲོ་བའི་གནས་དང་བྲལ་བར་འདོད་པ་རྣམས༎
རིན་ཆེན་བྱང་ཆུབ་སེམས་ལེགས་བརྟན་པར་ཟུངས༎ ༡༡

कदलीव फलं विहाय याति
क्षयमन्यत्कुशलं हि सर्वमेव ।
सततं फलति क्षयं न याति
प्रसवत्येव तु बोधिचित्तवृक्षः ॥ १२

དགེ་བ་གཞན་ཀུན་ཆུ་ཤིང་བཞིན་དུ་ནི༎
འབྲས་བུ་བསྐྱེད་ནས་ཟད་པར་འགྱུར་བ་ཉིད༎
བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་ལྗོན་ཤིང་རྟག་པར་ཡང་༎
འབྲས་བུ་འབྱིན་པས་མི་ཟད་འཕེལ་བར་འགྱུར༎ ༡༢

कृत्वापि पापानि सुदारुणानि
यदाश्रयादुत्तरति क्षणेन ।
शूराश्रयेणेव महाभयानि
नाश्रीयते तत्कथमज्ञसत्त्वैः ॥ १३

སྡིག་པ་ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་བྱས་ན་ཡང་༎
དཔའ་ལ་བསྟེན་ནས་འཇིགས་པ་ཆེན་པོ་ལྟར།
གང་ལ་བསྟེན་ནས་ཡུད་ཀྱིས་སྒྲོལ་འགྱུར་བ༎
དེ་ལ་བག་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ཅིས་མི་བསྟེན༎ ༡༣

युगान्तकालानलवन्महान्ति
पापानि यन्निर्दहति क्षणेन ।
यस्यानुशंसानमितानुवाच
मैत्रेयनाथः सुधनाय धीमान् ॥ १४

[4a] དེས་ནི་དུས་མཐའི་མེ་བཞིན་སྡིག་ཆེན་རྣམས༎
སྐད་ཅིག་གཅིག་གིས་ངེས་པར་སྲེག་པར་བྱེད༎

དེ་ཡི་ཕན་ཡོན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དག།
བྱམས་མགོན་བློ་དང་ལྡན་པས་ནོར་བཟང་བཤད།། ༡༤

तद्बोधिचित्तं द्विविधं विज्ञातव्यं समासतः ।
बोधिप्रणिधिचित्तं च बोधिप्रस्थानमेव च ॥ १५

བྱང་ཆུབ་སེམས་དེ་མདོར་བསྡུས་ན།།
རྣམ་པ་གཉིས་སུ་ཤེས་བྱ་སྟེ།།
བྱང་ཆུབ་སྨོན་པའི་སེམས་དང་ནི།།
བྱང་ཆུབ་འཇུག་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ།། ༡༥

गन्तुकामस्य गन्तुश्च यथा भेदः प्रतीयते ।
तथा भेदोऽनयोर्ज्ञेयो यथासंख्येन पण्डितैः ॥ १६ 60

འགྲོ་བར་འདོད་དང་འགྲོ་བ་ཡི།།
བྱེ་བྲག་ཇི་ལྟར་ཤེས་པ་ལྟར།།
དེ་བཞིན་མཁས་པས་འདི་གཉིས་ཀྱི།།
བྱེ་བྲག་རིམ་བཞིན་ཤེས་པར་བྱ།། ༡༦

बोधिप्रणिधिचित्तस्य संसारेऽपि फलं महत् ।
न त्वविच्छिन्नपुण्यत्वं यथा प्रस्थानचेतसः ॥ १७

བྱང་ཆུབ་སྨོན་པའི་སེམས་ལས་ནི།།
འཁོར་ཚེ་འབྲས་བུ་ཆེ་འབྱུང་ཡང་།།
ཇི་ལྟར་འཇུག་པའི་སེམས་བཞིན་དུ།།
བསོད་ནམས་རྒྱུན་ཆགས་འབྱུང་བ་མིན།། ༡༧

यतः प्रभृत्यपर्यन्तसत्त्वधातुप्रमोचने ।
समाददाति तच्चित्तमनिवर्त्येन चेतसा ॥ १८

གང་ནས་བཟུང་སྟེ་སེམས་ཅན་ཁམས།།
མཐའ་ཡས་རབ་ཏུ་དགྲོལ་བའི་ཕྱིར།།

མི་ལྡོག་པ་ཡི་སེམས་ཀྱིས་སུ ||
སེམས་དེ་ཡང་དག་བླངས་གྱུར་པ || ༡༨

ततः प्रभृति सुप्तस्य प्रमत्तस्याप्यनेकशः ।
अविच्छिन्नाः पुण्यधाराः प्रवर्तन्ते नभःसमाः ॥ १९

[4b] དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་གཉིད་ལོག་གམ ||
བག་མེད་གྱུར་ཀྱང་བསོད་ནམས་ཤུགས ||
རྒྱུན་མི་འཆད་པ་དུ་མ་ཞིག |
ནམ་མཁའ་མཉམ་པར་རབ་ཏུ་འབྱུང་ || ༡༩

इदं सुबाहुपृच्छायां सोपपत्तिकमुक्तवान् ।
हीनाधिमुक्तिसत्त्वार्थं स्वयमेव तथागतः ॥ २०

འདི་ནི་འཐད་པ་དང་བཅས་པར ||
ལག་བཟངས་ཀྱིས་ནི་ཞུས་པ་ལས ||
དམན་མོས་སེམས་ཅན་དོན་གྱི་ཕྱིར ||
དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་གསུངས || ༢༠

शिरःशूलानि सत्त्वानां नाशयामीति चिन्तयन् ।
अप्रमेयेण पुण्येन गृह्यते स्म हिताशयः ॥ २१

སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཀླད་ནད་ཙམ ||
བསལ་ལོ་སྙམ་དུ་བསམས་ན་ཡང ||
ཕན་འདོགས་བསམ་པ་དང་ལྡན་དེ ||
བསོད་ནམས་དཔག་མེད་ལྡན་འགྱུར་ན || ༢༡

किमुताप्रमितं शूलमेकैकस्य जिहीर्षतः ।
अप्रमेयगुणं सत्त्वमेकैकं च चिकीर्षतः ॥२२

སེམས་ཅན་རེ་རེའི་མི་བདེ་བ ||
དཔག་ཏུ་མེད་པ་བསལ་འདོད་ཅིང ||

རེ་རེའང་ཡོན་ཏན་དཔག་མེད་དུ།།
བསྒྲུབ་པར་འདོད་པ་སྨོས་ཅི་དགོས།། ༢༢

कस्य मातुः पितुर्वापि हिताशंसेयमीदृशी ।
देवतानामृषीणां वा ब्रह्मणां वा भविष्यति ॥ २३

ཕའམ་ཡང་ན་མ་ཡང་རུང་།།
སུ་ལ་འདི་འདྲའི་ཕན་སེམས་ཡོད།།
ལྷ་དང་དྲང་སྲོང་རྣམས་ཀྱང་རུང་།།
ཚངས་པ་ལ་ཡང་འདི་ཡོད་དམ།། ༢༣

तेषामेव च सत्त्वानां स्वार्थेऽप्येष मनोरथः ।
नोत्पन्नपूर्वः स्वप्नेऽपि परार्थे सम्भवः कुतः ॥ २४

[5a] སེམས་ཅན་དེ་དག་ཉིད་ལ་སྔོན།།
རང་གི་དོན་དུ་འདི་འདྲའི་སེམས།།
རྨི་ལམ་དུ་ཡང་མ་རྨིས་ན།།
གཞན་གྱི་དོན་དུ་ག་ལ་སྐྱེ།། ༢༤

सत्त्वरत्नविशेषोऽयमपूर्वो जायते कथं ।
यत्परार्थाशयोऽन्येषां न स्वार्थेऽप्युपजायते ॥ २५

གཞན་དག་རང་གི་དོན་དུ་ཡང་།།
མི་འབྱུང་སེམས་ཅན་དོན་སེམས་གང་།།
སེམས་ཀྱི་རིན་ཆེན་ཁྱད་པར་འདི།།
སྔ་ན་མེད་པའི་རྨད་ཅིག་འབྱུངས།། ༢༥

जगदानन्दबीजस्य जगद्दुःखौषधस्य च ।
चित्तरत्नस्य यत्पुण्यं तत्कथं हि प्रमीयतां ॥ २६

འགྲོ་བ་ཀུན་གྱི་དགའ་བའི་རྒྱུ།།
སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་རྩིར་འགྱུར་པ།།

རིན་ཆེན་སེམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་གང་ །།
དེ་ལ་ཇི་ལྟར་གཞལ་གྱིས་ལང་ །། ༢༦

हिताशंसनमात्रेण बुद्धपूजा विशिष्यते ।
किं पुनः सर्वसत्त्वानां सर्वसौख्यार्थमुद्यमात् ॥ २७

ཕན་པར་བསམས་པ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་ །།
སངས་རྒྱས་མཆོད་ལས་ཁྱད་འཕགས་ན །།
སེམས་ཅན་མ་ལུས་ཐམས་ཅད་ཀྱི །།
བདེ་དོན་བརྩོན་པ་སྨོས་ཅི་དགོས །། ༢༧

दुःखमेवाभिधावन्ति दुःखनिःसरणाशया ।
सुखेच्छयैव संमोहात् स्वसुखं घ्नन्ति शत्रुवत् ॥ २८

སྡུག་བསྔལ་འདོར་འདོད་སེམས་ཡོད་ཀྱང་ །།
སྡུག་བསྔལ་ཉིད་ལ་མངོན་པར་རྒྱུག །
བདེ་བ་འདོད་ཀྱང་གཏི་མུག་པས །།
རང་གི་བདེ་བ་དགྲ་ལྟར་འཇོམས །། ༢༨

यस्तेषां सुखरङ्काणां पीडितानामनेकशः । 85
तृप्तिं पूर्वसुखैः कुर्यात्सर्वाः पीडाश्छिनत्ति च ॥ २९

[5ᵇ] གང་ཞིག་བདེ་བས་ཕོངས་པ་དང་ །།
སྡུག་བསྔལ་མང་ལྡན་དེ་དག་ལ །།
བདེ་བ་ཀུན་གྱིས་ཚིམ་པ་དང་ །།
སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་གཅོད་བྱེད་ཅིང་ །། ༢༩

नाशयत्यपि संमोहं साधुस्तेन समः कुतः ।
कुतो वा तादृशं मित्रं पुण्यं वा तादृशं कुतः ॥ ३०

གཏི་མུག་ཀྱང་ནི་སེལ་བྱེད་པ །།
དེ་དང་དགེ་མཚུངས་ག་ལ་ཡོད །།

དེ་འདྲའི་བཤེས་ཀྱང་གང་ལ་ཡོད།།
བསོད་ནམས་དེ་འདྲའང་ག་ལ་ཡོད།། ༣༠

कृते यः प्रतिकुर्वीत सोऽपि तावत्प्रशस्यते ।
अव्यापारितसाधुस्तु बोधिसत्त्वः किमुच्यतां ॥ ३१

ཕན་བཏགས་ལན་ལྡོན་གང་ཡིན་པ།།
དེ་ཡང་རེ་ཞིག་བསྔགས་འོས་ན།།
མ་བཅོལ་ལེགས་པར་བྱེད་པ་ཡི།།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྨོས་ཅི་དགོས།། ༣༡

कतिपयजनसत्त्रदायकः
कुशलकृदित्यभिपूज्यते जनैः ।
क्षणमशनकमात्रदानतः
सपरिभवं दिवसार्धयापनात् ॥ ३२

འགྲོ་བ་ཉུང་ཟད་ནར་མའི་ཟས་སྦྱོར་བ།།
སྐད་ཅིག་ཟས་ཙམ་སྦྱིན་པར་བྱེད་པ་དང་།།
བརྙས་བཅས་ཉིན་ཕྱེད་འགྲངས་པར་བྱེད་པ་ཡང་།།
དགེ་བ་བྱེད་པ་ཡིན་ཞེས་སྐྱེ་བོས་བཀུར།། ༣༢

किमु निरवधिसत्त्वसंख्यया
निरवधिकालमनुप्रयच्छतः ।
गगनजनपरिक्षयाक्षयं
सकलमनोरथसंप्रपूरणं ॥ ३३

[6a] སེམས་ཅན་གྲངས་མཐའ་ཡས་ལ་དུས་རིང་དུ།།
བདེ་བར་གཤེགས་ཀྱི་བདེ་བ་བླ་ན་མེད།།
ཡིད་ལ་བསམ་པ་མཐའ་དག་རྫོགས་བྱེད་པ།།
རྟག་ཏུ་སྦྱིན་པ་ལྟ་ཞིག་སྨོས་ཅི་དགོས།། ༣༣

इति सत्त्वपतौ जिनस्य पुत्त्रे
कलुषं स्वे हृदये करोति यश्च ।

कलुषोदयसंख्यया स कल्पान्
नरकेष्वावसतीति नाथ आह ॥ २४

གང་ཞིག་དེ་འདྲའི་རྒྱལ་སྲས་སྦྱིན་བདག་ལ།།
གལ་ཏེ་ངན་སེམས་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་དེ།།
ངན་སེམས་བསྐྱེད་པའི་གྲངས་བཞིན་བསྐལ་པར་ནི།།
དམྱལ་བར་གནས་པར་འགྱུར་ཞེས་ཐུབ་པས་གསུངས།། ༢༤

अथ यस्य मनः प्रसादमेति
प्रसवेत्तस्य ततोऽधिकं फलं ।
महता हि बलेन पापकर्म
जिनपुत्त्रेषु शुभं त्वयत्नतः ॥ २५

འོན་ཏེ་གང་ཞིག་ཡིད་རབ་དང་བྱེད་ན།།
དེ་ཡི་འབྲས་བུ་དེ་བས་ལྷག་པར་འཕེལ།།
རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ལ་དོ་གལ་ཆེན་པོས་ཀྱང་།།
སྡིག་པ་མི་འབྱུང་དགེ་བ་ངང་གིས་འཕེལ།། ༢༥

तेषां शरीराणि नमस्करोमि
यत्रोदितं तद्वरचित्तरत्नं ।
यत्रापकारोऽपि सुखानुबन्धी
सुखाकरांस्तान् शरणं प्रयामि ॥ २६

གང་ལ་སེམས་ཀྱི་དམ་པ་རིན་ཆེན་དེ།།
སྐྱེས་པ་དེ་ཡི་སྐུ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ཞིང་།།
གང་ལ་གནོད་པ་བྱས་ཀྱང་བདེ་འབྲེལ་བ།།
བདེ་བའི་འབྱུང་གནས་དེ་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆི།། ༢༦

बोधिचर्यावतारे बोधिचित्तानुशंसा नाम प्रथमः परिच्छेदः ।

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་བཤད་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལེའུ་དང་པོ་འོ།། ।།

CHAPTER II.

तच्चित्तरत्नग्रहणाय सम्यक्
पूजां करोम्येष तथागतानां ।
सद्धर्मरत्नस्य च निर्मलस्य
बुद्धात्मजानां च गुणोदधीनां ॥ १

[6b] རིན་ཆེན་སེམས་དེ་གཟུང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར༑༑
དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་དང་དམ་པའི་ཆོས༑༑
དཀོན་མཆོག་དྲི་མ་མེད་དང་སངས་རྒྱས་སྲས༑༑
ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་རྣམས་ལ་ལེགས་པར་མཆོད༑༑ ༡

यावन्ति पुष्पाणि फलानि चैव
भैषज्यजातानि च यानि सन्ति ।
रत्नानि यावन्ति च सन्ति लोके
जलानि च स्वच्छमनोरमाणि ॥ २

མེ་ཏོག་འབྲས་བུ་ཇི་སྙེད་ཡོད་པ་དང་༑༑
སྨན་གྱི་རྣམ་པ་གང་དག་ཡོད་པ་དང་༑༑
འཇིག་རྟེན་རིན་ཆེན་ཇི་སྙེད་ཡོད་པ་དང་༑༑
ཆུ་གཙང་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཅི་ཡོད་དང་༑༑ ༢

महीधरा रत्नमयास्तथान्ये
वनप्रदेशाश्च विवेकरम्याः ।
लताः सुपुष्पाभरणोज्ज्वलाश्च
द्रुमाश्च ये सत्फलनम्रशाखाः ॥ ३

རིན་ཆེན་རི་བོ་དང་ནི་དེ་བཞིན་དུ༑༑
ནགས་ཚལ་ས་ཕྱོགས་དབེན་ཞིང་ཉམས་དགའ་དང་༑༑
ལྗོན་ཤིང་མེ་ཏོག་རྒྱན་སྤྲས་སྤུད་པ་དང་༑༑
ཤིང་གང་འབྲས་བཟང་ཡལ་ག་དུད་པ་དང་༑༑ ༣

देवादिलोकेषु च गन्धधूपाः
कल्पद्रुमा रत्नमयाश्च वृक्षाः ।
सरांसि चाम्भोरुहभूषणानि
हंसस्वनात्यन्तमनोहराणि ॥ ४

ལྷ་སོགས་འཇིག་རྟེན་ན་ཡང་དྲི་དང་ནི།།
སྤོས་དང་དཔག་བསམ་ཤིང་དང་རིན་ཆེན་ཤིང་།།
མཚོ་དང་རྫིང་བུ་པདྨས་བརྒྱན་པ་དག།
ངང་པ་ཤིན་ཏུ་སྐད་སྙན་ཡིད་འོང་ལྡན།། ༤

अकृष्टजातानि च शस्यजाता-
न्यन्यानि वा पूज्यविभूषणानि ।
आकाशधातुप्रसरावधीनि
सर्वाण्यपीमान्यपरिग्रहाणि ॥ ५

[7a] མ་རྨོས་འཁྲུངས་པའི་ལོ་ཏོག་རྣམ་པ་དང་།།
གཞན་ཡང་མཆོད་པར་འོས་པའི་རྒྱན་རྣམས་ནི།།
ནམ་མཁའ་རབ་འབྱམས་ཁམས་ཀྱི་མཐས་གཏུགས་པ།།
ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་མེད་པ་དེ་དག་ཀུན།། ༥

आदाय बुद्ध्या मुनिपुङ्गवेभ्यो
निर्यातयाम्येष सपुत्रकेभ्यः ।
गृह्णन्तु तन्मे वरदक्षिणीया
महाकृपा मामनुकम्पमानाः ॥ ६

བློ་ཡིས་བླངས་ནས་ཐུབ་པ་སྐྱེས་ཀྱི་མཆོག།
སྲས་དང་བཅས་པ་རྣམས་ལ་ལེགས་འབུལ་ན།།
ཡོན་གནས་དམ་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་རྣམས་ཀྱིས།།
བདག་ལ་བརྩེར་དགོངས་བདག་གི་འདི་དག་བཞེས།། ༦

अपुण्यवानस्मि महादरिद्रः
पूजार्थमन्यन्मम नास्ति किंचित् ।
अतो ममार्थाय परार्थचिन्ता
गृह्णन्तु नाथा इदमात्मशक्त्या ॥ ७

བདག་ནི་བསོད་ནམས་མི་ལྡན་བཀྲེན་ཆེན་ཏེ།།
མཆོད་པའི་ནོར་གཞན་བདག་ལ་ཅང་མ་མཆིས།།
དེས་ན་གཞན་དོན་དགོངས་པའི་མགོན་གྱིས་འདི།།
བདག་གི་དོན་སླད་ཉིད་ཀྱི་མཐུས་བཞེས་ཤིག། ༧

ददामि चात्मानमहं जिनेभ्यः
सर्वेण सर्वं च तदात्मजेभ्यः ।
परिग्रहं मे कुरुताग्रसत्त्वाः
युष्मासु दासत्वमुपैमि भक्त्या ॥ ८

[7b] རྒྱལ་དང་དེ་སྲས་རྣམས་ལ་བདག་གིས་ནི།།
བདག་གི་ལུས་ཀུན་གཏན་དུ་དབུལ་བར་བགྱི།།
སེམས་དཔའ་མཆོག་རྣམས་བདག་ནི་ཡོངས་བཞེས་ཤིག།
གུས་པས་ཁྱེད་ཀྱི་འབངས་སུ་མཆི་བར་བགྱི།། ༨

परिग्रहेणास्मि भवत्कृतेन
निर्भीर्भवे सत्त्वहितं करोमि ।
पूर्वं च पापं समतिक्रमामि
नान्यच्च पापं प्रकरोमि भूयः ॥ ९

བདག་ནི་ཁྱེད་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བས་ན།།
སྲིད་ན་མི་འཇིགས་སེམས་ཅན་ཕན་པར་བགྱི།།
སྔོན་གྱི་སྡིག་ལས་ཡང་དག་འདའ་བགྱིད་ཅིང་།།
སྡིག་པ་གཞན་ཡང་སླན་ཆད་མི་བགྱིད་དོ།། ༩

रत्नोज्ज्वलस्तम्भमनोरमेषु
मुक्तामयोद्भासिवितानकेषु ।
स्वच्छोज्ज्वलस्फाटिककुट्टिमेषु
सुगन्धिषु स्नानगृहेषु तेषु ॥ १०

ཁྲུས་ཀྱི་ཁང་པ་ཤིན་ཏུ་དྲི་ཞིམ་པ། ||
ཤེལ་གྱི་ས་གཞི་གསལ་ཞིང་འཚེར་བ་བསྟར། ||
རིན་ཆེན་འབར་བའི་ཀ་བ་ཡིད་འོང་ལྡན། ||
མུ་ཏིག་འོད་ཆགས་བླ་རེ་བྲེས་དེར། || ༡༠

मनोज्ञगन्धोदकपुष्पपूर्णैः
कुम्भैर्महारत्नमयैरनेकैः ।
स्नानं करोम्येष तथागतानां
तदात्मजानां च सगीतवाद्यं ॥ ११

དེ་བཞིན་གཤེགས་དང་དེ་ཡི་སྲས་རྣམས་ལ། ||
རིན་ཆེན་བུམ་པ་མང་པོ་སྤོས་ཀྱི་ཆུ། ||
ཡིད་འོང་ལེགས་པར་བཀང་བ་གླུ་དང་ནི། ||
རོལ་མོར་བཅས་པ་དུ་མས་སྐུ་ཁྲུས་གསོལ། || ༡༡

प्रधूपितैर्धौतमलैरतुल्यै-
र्वस्त्रैश्च तेषां तनुमुन्मृजामि ।
ततः सुरक्तानि सुधूपितानि
ददामि तेभ्यो वरचीवराणि ॥ १२

དེ་དག་སྐུ་ལ་མཚུངས་པ་མེད་པའི་གོས། ||
གཙང་ལ་དྲི་རབ་བསྒོས་པས་སྐུ་ཕྱི་འོ། ||
དེ་ནས་དེ་ལ་ཁ་དོག་ལེགས་བསྒྱུར་བའི། ||
ན་བཟའ་ཤིན་ཏུ་དྲི་ཞིམ་དམ་པ་འབུལ། || ༡༢

दिव्यैर्मृदुश्लक्ष्णविचित्रशोभै-
र्वस्त्रैरलङ्कारवरैश्च तैस्तैः ।
समन्तभद्राजितमञ्जुघोष-
लोकेश्वरादीनपि मण्डयामि ॥ १३

[8a] གོས་བཟང་སྲབ་ལ་འཇམ་པ་སྣ་ཚོགས་དང་ ||
རྒྱན་མཆོག་བརྒྱ་ཕྲག་དེ་དང་དེ་དག་གིས ||
འཕགས་པ་ཀུན་ཏུ་བཟང་དང་འཇམ་དབྱངས་དང་ ||
འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱུག་སོགས་ལའང་བརྒྱན་པར་བགྱི || ༡༣

सर्वत्रिसाहस्रविसारिगन्धै-
र्गन्धोत्तमैस्ताननुलेपयामि ।
सूत्तप्तसून्मृष्टसुधौतहेम-
प्रभोज्ज्वलान्सर्वमुनीन्द्रकायान् ॥ १४

སྟོང་གསུམ་ཀུན་ཏུ་དྲི་ངད་ལྡང་བ་ཡི ||
དྲི་མཆོག་རྣམས་ཀྱིས་ཐུབ་དབང་ཀུན་གྱི་སྐུ ||
གསེར་སྦྱངས་བཙོས་མ་བྱི་དོར་བྱས་པ་ལྟར ||
འོད་ཆགས་འབར་བ་དེ་དག་བྱུགས་པར་བགྱི || ༡༤

मन्दारवेन्दीवरमल्लिकाद्यैः
सर्वैः सुगन्धैः कुसुमैर्मनोज्ञैः ।
अभ्यर्चयाम्यर्च्यतमान्मुनीन्द्रान्
स्रग्भिश्च संस्थानमनोरमाभिः ॥ १५

ཐུབ་དབང་མཆོད་གནས་མཆོག་ལ་ཡིད་འོང་བའི ||
མེ་ཏོག་མནྡ་ར་དང་པདྨ་དང་ ||
ཨུ་ཏྤལ་ལ་སོགས་དྲི་ཞིམ་ཐམས་ཅད་དང་ ||
ཕྲེང་བ་སྤེལ་ལེགས་ཡིད་འོང་རྣམས་ཀྱིས་མཆོད || ༡༥

स्फीतस्फुरद्गन्धमनोरमैश्च
तान्धूपमेघैरुपधूपयामि ।
भोज्यैश्च खाद्यैर्विविधैश्च पेयै-
स्तेभ्यो निवेद्यं च निवेदयामि ॥ १६

སྤོས་མཆོག་ཡིད་འཕྲོག་དྲི་ངད་ཁྱབ་པ་ཡི།།
བདུག་པའི་སྤྲིན་ཚོགས་རྣམས་ཀྱང་དེ་ལ་འབུལ།།
ཞལ་ཟས་བཟའ་བཏུང་སྣ་ཚོགས་བཅས་པ་ཡི།།
ལྷ་བཤོས་རྣམས་ཀྱང་དེ་ལ་འབུལ་བར་བགྱི།། ༡༦

रत्नप्रदीपांश्च निवेदयामि
सुवर्णपद्मेषु निविष्टपङ्क्तीन् ।
गन्धोपलिप्तेषु च कुट्टिमेषु
किरामि पुष्पप्रकरान्मनोज्ञान् ॥ १७

[8b] གསེར་གྱི་པདྨ་ཚར་དུ་དངར་བ་ཡི།།
རིན་ཆེན་སྒྲོན་མེ་རྣམས་ཀྱང་དབུལ་བར་བགྱི།།
ས་གཞི་བསྟེར་བ་སྤོས་ཀྱིས་བྱུགས་པ་དེར།།
མེ་ཏོག་ཡིད་འོང་སིལ་མ་དགྲམ་པར་བགྱི།། ༡༧

प्रलम्बमुक्तामणिहारशोभान्
आभास्वरान्दिग्मुखमण्डनांस्तान् ।
विमानमेघान् स्तुतिगीतरम्यान्
मैत्रीमयेभ्योऽपि निवेदयामि ॥ १८

གཞལ་མེད་ཕོ་བྲང་བསྟོད་དབྱངས་ཡིད་འོང་ལྡན།།
མུ་ཏིག་རིན་ཆེན་རྒྱན་འཕྱང་མཛེས་འབར་བ།།
དཔག་ཡས་ནམ་མཁའི་རྒྱན་གྱུར་དེ་དག་ཀྱང་།།
ཐུགས་རྗེའི་རང་བཞིན་ཅན་ལ་དབུལ་བར་བགྱི།། ༡༨

सुवर्णदण्डैः कमनीयरूपैः
संसक्तमुक्तानि समुच्छ्रितानि ।
प्रधारयाम्येष महामुनीनां
रत्नातपत्राण्यतिशोभनानि ॥ १९

རིན་ཆེན་གདུགས་མཛེས་གསེར་གྱི་ཡུ་བ་ཅན།།
ཁོར་ཡུག་རྒྱན་གྱི་རྣམ་པ་ཡིད་འོང་བརྒྱན།།
དབྱིབས་ལེགས་བལྟ་ན་སྡུག་པ་བསྒྲེང་བ་ཡང་།།
རྟག་ཏུ་ཐུབ་དབང་རྣམས་ལ་འབུལ་བར་བགྱི།། ༡༩

अतः परं प्रतिष्ठन्तां पूजामेघा मनोरमाः ।
तूर्यसङ्गीतिमेघाश्च सर्वसत्त्वप्रहर्षणाः ॥ २०

དེ་ལས་གཞན་ཡང་མཆོད་པའི་ཚོགས།།
རོལ་མོ་དབྱངས་སྙན་ཡིད་འོང་ལྡན།།
སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་སིམ་བྱེད་པའི།།
སྤྲིན་རྣམས་སོ་སོར་གནས་གྱུར་ཅིག། ༢༠

सर्वसद्धर्मरत्नेषु चैत्येषु प्रतिमासु च ।
पुष्परत्नादिवर्षाश्च प्रवर्त्तन्तां निरन्तरम् ॥ २१

[9a] དམ་ཆོས་དཀོན་མཆོག་ཐམས་ཅད་དང་།།
མཆོད་རྟེན་རྣམས་དང་སྐུ་གཟུགས་ལ།།
རིན་ཆེན་མེ་ཏོག་ལ་སོགས་ཆར།།
རྒྱུན་མི་འཆད་པར་འབབ་པར་ཤོག། ༢༡

मञ्जुघोषप्रभृतयः पूजयन्ति यथा जिनान् ।
तथा तथागतान्नाथान्सपुत्रान्पूजयाम्यहम् ॥ २२

ཇི་ལྟར་འཇམ་དབྱངས་ལ་སོགས་པས།།
རྒྱལ་བ་རྣམས་ལ་མཆོད་མཛད་པ།།

དེ་བཞིན་བདག་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས།།
མགོན་པོ་སྲས་དང་བཅས་རྣམས་མཆོད།། ༢༢

स्वराङ्गसागरैः स्तोत्रैः स्तौमि चाहं गुणोदधीन् ।
स्तुतिसङ्गीतिमेघाश्च संभवन्त्वेष्वनन्यथा ॥ २३

ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་རྣམས་ལ་བདག།
བསྟོད་དབྱངས་ཡན་ལག་རྒྱ་མཚོས་བསྟོད།།
བསྟོད་དབྱངས་སྤྲིན་སྤྲིན་དེ་དག་ལ།།
ངེས་པར་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་གྱུར་ཅིག། ༢༣

सर्वक्षेत्राणुसंख्यैश्च प्रणामैः प्रणमाम्यहं ।
सर्वत्राध्वगतान्बुद्धान्सहधर्मगणोत्तमान् ॥ २४

དུས་གསུམ་གཤེགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀུན།།
ཆོས་དང་ཚོགས་ཀྱི་མཆོག་བཅས་ལ།།
ཞིང་རྡུལ་ཀུན་གྱི་གྲངས་སྙེད་ཀྱི།།
ལུས་བཏུད་པས་ནི་བདག་ཕྱག་འཚལ།། ༢༤

सर्वचैत्यानि वन्देऽहं बोधिसत्त्वाश्रयांस्तथा ।
नमः करोम्युपाध्यायानभिवन्द्यान्यतींस्तथा ॥ २५

[9b] བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་གཞི་རྣམས་དང་།།
མཆོད་རྟེན་རྣམས་ལ་བདག་ཕྱག་འཚལ།།
མཁན་པོ་དེ་བཞིན་སློབ་དཔོན་དང་།།
བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།། ༢༥

बुद्धं गच्छामि शरणं यावदाबोधिमण्डतः ।
धर्मं गच्छामि शरणं बोधिसत्त्वगणं तथा ॥ २६

བྱང་ཆུབ་སྙིང་པོར་མཆིས་ཀྱི་བར།།
སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆི།།

ཆོས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡི།།
ཚོགས་ལའང་དེ་བཞིན་སྐྱབས་སུ་མཆི།། ༢༦

विज्ञापयामि संबुद्धान्सर्वदिक्षु व्यवस्थितान् ।
महाकारुणिकांश्चापि बोधिसत्त्वान्कृताञ्जलिः ॥ २७

ཕྱོགས་རྣམས་ཀུན་ན་བཞུགས་པ་ཡི།།
རྫོགས་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས།།
ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་མངའ་རྣམས་ལ།།
ཐལ་མོ་སྦྱར་ཏེ་གསོལ་བ་ནི།། ༢༧

अनादिमति संसारे जन्मन्यत्रैव वा पुनः ।
यन्मया पशुना पापं कृतं कारितमेव वा ॥ २८

ཐོག་མ་མེད་ལྡན་འཁོར་བ་ནས།།
ཚེ་རབས་འདི་འམ་གཞན་དག་ཏུ།།
བདག་གིས་མ་འཚལ་སྡིག་བགྱིས་པའམ།།
བགྱིད་དུ་སྩལ་བ་ཉིད་དང་ནི།། ༢༨

यच्चानुमोदितं किंचिदात्मघाताय मोहतः । 95
तदत्ययं देशयामि पश्चात्तापेन तापितः ॥ २९

གཏི་མུག་འཁྲུལ་པས་བདག་ནོན་ཏེ།།
རྗེས་སུ་ཡི་རང་གང་བགྱིས་པ།།
ནོངས་པ་དེ་ནི་མཐོང་བགྱིས་ནས།།
བསམ་པ་ཐག་པས་མགོན་ལ་བཤགས།། ༢༩

रत्नत्रयेऽपकारो यो मातापितृषु वा मया ।
गुरुष्वन्येषु वा क्षेपात्कायवाग्बुद्धिभिः कृतः ॥ ३०

[10a] བདག་གིས་དཀོན་མཆོག་གསུམ་དང་ནི།།
ཕ་མའམ་བླ་མ་གཞན་དག་ལ།།

ཉོན་མོངས་བློ་ནས་ལུས་ངག་དང་ །།

ཡིད་ཀྱི་གནོད་བགྱིས་གང་ལགས་པ །། ༣༠

अनेकदोषदुष्टेन मया पापेन नायकाः ।
यत्कृतं दारुणं पापं तत्सर्वं देशयाम्यहम् ॥ ३१

ཉེས་པ་དུ་མས་སྐྱོན་ཆགས་པའི །།

སྡིག་ཅན་བདག་གིས་སྡིག་པ་གང་ །།

ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་བགྱིས་པ་དེ །།

ཐམས་ཅད་འདྲེན་པ་རྣམས་ལ་བཤགས །། ༣༡

कथं च निःसराम्यस्मात्परित्रायत सत्वरं ।
मा ममाक्षीणपापस्य मरणं शीघ्रमेष्यति ॥ ३२[1]

བདག་ནི་སྡིག་པ་མ་བྱང་བར །།

སྔོན་དུ་འགུམ་པར་འགྱུར་དུ་མཆི །།

ཇི་ལྟར་འདི་ལས་ངེས་ཐར་བར །།

མྱུར་བའི་ཚུལ་གྱིས་བསྐྱབ་ཏུ་གསོལ །། ༣༢

कृताकृतापरीक्षोऽयं मृत्युर्विश्रम्भघातकः ।
स्वस्थास्वस्थैरविश्वास्य आकस्मिकमहाशनिः ॥ ३३

ཡིད་བརྟན་མི་རུང་འཆི་བདག་འདི །།

བྱས་དང་མ་བྱས་མི་སྡོད་པས །།

ན་དང་མི་ན་ཀུན་གྱིས་ཀྱང་ །།

གློ་བུར་ཚེ་ལ་ཡིད་མི་བརྟན །། ༣༣

1. Here the following sloka of which there is no Tibetan translation is probably an interpolation as says Poussin :

कथं च निःसराम्यस्मान्नित्योद्विग्नोऽस्मि नायकाः ।
मा भून्मे मृत्युरचिरादक्षीणे पापसञ्चये ॥

It may however be noted that this sloka partly resembles with the Tibetan verse No. 32 here.

प्रियाप्रियनिमित्तेन पापं कृतमनेकधा ।
सर्वमुत्सृज्य गन्तव्यमिति न ज्ञातमीदृशम् ॥ ३४

ཐམས་ཅད་བོར་ཏེ་ཆ་དགོས་པར༎
བདག་གིས་དེ་ལྟར་མ་ཤེས་པས༎
མཛའ་དང་མི་མཛའི་དོན་གྱི་ཕྱིར༎
སྡིག་པ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་བྱས༎ ༣༤

तत्तत्स्मरणतां याति यद्यदस्त्वनुभूयते ।
स्वप्नानुभूतवत्सर्वं गतं न पुनरीक्ष्यते ॥ ३५

[10b] རྨི་ལམ་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་བཞིན༎
དངོས་པོ་གང་དང་གང་སྤྱད་པ༎
དེ་དེ་དྲན་པའི་ཡུལ་དུ་འགྱུར༎
འདས་པ་ཐམས་ཅད་མཐོང་མི་འགྱུར༎ ༣༥

अप्रिया न भविष्यन्ति प्रियो मे न भविष्यति ।
अहं च न भविष्यामि सर्वं च न भविष्यति ॥ ३६

མི་མཛའ་རྣམས་ཀྱང་མེད་འགྱུར་ཞིང་༎
མཛའ་བ་རྣམས་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར༎
བདག་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར་བ་སྟེ༎
དེ་བཞིན་ཐམས་ཅད་མེད་པར་འགྱུར༎ ༣༦

इहैव तिष्ठतस्तावद्गता नैके प्रियाप्रियाः ।
तन्निमित्तं तु यत्पापं तत्स्थितं घोरमग्रतः ॥ ३७

རེ་ཞིག་གསོན་ཚེ་འདི་ཉིད་ལའང་༎
མཛའ་དང་མི་མཛའ་དུ་མ་འདས༎
དེ་དག་དོན་དུ་བྱས་པའི་སྡིག།
མི་བཟད་གང་ཡིན་མདུན་ན་གནས༎ ༣༧

एवमागन्तुकोऽस्मीति न मया प्रत्यवेक्षितं ।
मोहानुनयविद्वेषैः कृतं पापमनेकधा ॥ ३८

དེ་ལྟར་བདག་ནི་གློ་བུར་ཞེས༎
བདག་གིས་རྟོགས་པར་མ་གྱུར་པས༎
གཏི་མུག་ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་གིས༎
སྡིག་པ་རྣམ་པ་དུ་མ་བྱས༎ ༣༨

रात्रिन्दिवमविश्राममायुषो वर्धते व्ययः ।
आयस्य चागमो नास्ति न मरिष्यामि किं न्वहम् ॥ ३९

ཉིན་མཚན་སྡོད་པ་ཡོང་མེད་པར༎
ཚེ་འདི་རྟག་ཏུ་གོད་འགྱུར་ཞིང་༎
སྣོན་པ་གུད་ནས་འོང་མེད་ན༎
བདག་ལྟ་འཆི་བར་ཅིས་མི་འགྱུར༎ ༣༩

इह शय्यागतेनापि बन्धुमध्येऽपि तिष्ठता ।
मयैवैकेन सोढव्या मर्मच्छेदादिवेदना ॥ ४०

[11a] བདག་ནི་མལ་ན་འདུག་བཞིན་དུ༎
གཉེན་བཤེས་ཀུན་གྱིས་མཐའ་སྐོར་ཀྱང་༎
སྲོག་འཆད་པ་ཡི་ཚོར་བ་དག།
བདག་ཉིད་གཅིག་པུས་མྱོང་བར་འགྱུར༎ ༤༠

यमदूतैर्गृहीतस्य कुतो बन्धुः कुतः सुहृत् ।
पुण्यमेकं तदा त्राणं मया तच्च न सेवितम् ॥ ४१

གཤིན་རྗེའི་ཕོ་ཉས་ཟིན་པ་ལ༎
གཉེན་གྱིས་ཅི་ཕན་བཤེས་ཅི་ཕན༎
དེ་ཚེ་བསོད་ནམས་གཅིག་སྐྱབས་ན༎
དེ་ཡང་བདག་གིས་མ་བསྟེན་ཏོ༎ ༤༡

अनित्यजीवितासङ्गादिदं भयमजानता ।
प्रमत्तेन मया नाथा बहु पापमुपार्जितम् ॥ ४२

མགོན་པོ་བག་མེད་བདག་གིས་ནི ||
འཇིགས་པ་འདི་འདྲ་མ་འཚལ་ནས ||
མི་རྟག་ཚེ་འདིའི་ཆེད་དག་ཏུ ||
སྡིག་པ་མང་པོ་ཉེ་བར་བསྒྲུབས || ༤༢

अङ्गच्छेदार्थमप्यद्य नीयमानो विशुष्यति ।
पिपासितो दीनदृष्टिरन्यदेवेक्षते जगत् ॥ ४३

སྐྱེ་བོ་ཡན་ལག་གཅོད་པའི་སར ||
དེ་རིང་ཁྲིད་པའང་བྲིད་འགྱུར་ཏེ ||
ཁ་སྐམ་མིག་རྩ་ངན་ལ་སོགས ||
སྔ་ལས་གཞན་དུ་འགྱུར་སྣང་ན || ༤༣

किं पुनर्भैरवाकारैर्यमदूतैरधिष्ठितः । 125
महात्रासज्वरग्रस्तः पुरीषोत्सर्गवेष्टितः ॥ ४४

གཤིན་རྗེའི་པོ་ཉ་འཇིགས་འཇིགས་ལྟའི ||
ཤ་ཚུགས་ཅན་གྱིས་བཟུང་གྱུར་ཅིང ||
འཇིགས་ཆེན་ནད་ཀྱིས་ཐེབས་གྱུར་པ ||
རབ་ཏུ་ཉམ་ཐག་སྨོས་ཅི་དགོས || ༤༤

कातरैर्दृष्टिपातैश्च त्राणान्वेषी चतुर्दिशं ।
को मे महाभयादस्मात्साधुस्त्राणं भविष्यति ॥ ४५

[11b] སུ་ཞིག་འཇིགས་ཆེན་འདི་ལས་བདག །
ལེགས་པར་སྐྱོབ་པར་བྱེད་འགྱུར་ཞེས ||
བྲེད་ཞ་ཐོན་པའི་མིག་བགྲད་ནས ||
ཕྱོགས་བཞིར་སྐྱབས་དག་ཚོལ་བར་བྱེད || ༤༥

त्राणशून्या दिशो दृष्ट्वा पुनः संमोहमागतः ।
तदाहं किं करिष्यामि तस्मिन्स्थाने महाभये ॥ ४६

ཕྱོགས་བཞིར་སྐྱབས་མེད་མཐོང་ནས་ནི།།
དེ་ནས་ཀུན་དུ་ཡི་མུག་འགྱུར།།
གནས་དེར་སྐྱབས་ཡོད་མ་ཡིན་ན།།
དེ་ཚེ་བདག་གིས་ཇི་ལྟར་བྱ།། ༤༦

अद्यैव शरणं यामि जगन्नाथान्महाबलान् ।
जगद्रक्षार्थमुद्युक्तान्सर्वत्रासहराञ्जिनान् ॥ ४७

དེ་བས་རྒྱལ་བ་འགྲོ་བའི་མགོན།།
འགྲོ་བ་སྐྱོབ་པའི་དོན་བརྩོན་པ།།
སྟོབས་ཆེན་འཇིགས་པ་ཀུན་སེལ་ལ།།
དེ་རིང་ཉིད་ནས་སྐྱབས་སུ་མཆི།། ༤༧

तैश्चाप्यधिगतं धर्मं संसारभयनाशनं ।
शरणं यामि भावेन बोधिसत्त्वगणं तथा ॥ ४८

དེ་ཡིས་ཐུགས་སུ་ཆུད་པའི་ཆོས།།
འཁོར་བའི་འཇིགས་པ་སེལ་བ་དང་།།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚོགས་ལ་ཡང་།།
དེ་བཞིན་ཡང་དག་སྐྱབས་སུ་མཆི།། ༤༨

समन्तभद्रायात्मानं ददामि भयविक्लवः ।
पुनश्च मञ्जुघोषाय ददाम्यात्मानमात्मना ॥ ४९

བདག་ནི་འཇིགས་པས་རྣམ་སྐྲག་ནས།།
ཀུན་དུ་བཟང་ལ་བདག་ཉིད་འབུལ།།
འཇམ་པའི་དབྱངས་ལའང་བདག་ཉིད་ཀྱིས།།
བདག་གི་ལུས་འདི་དབུལ་བར་བགྱི།། ༤༩

तं चावलोकितं नाथं कृपाव्याकुलचारिणं ।
विरौम्यार्तरवं भीतः स मां रक्षतु पापिनम् ॥ ५०

[12a] ཐུགས་རྗེའི་སྤྱོད་པ་མ་འཁྲུལ་བ།།
སྤྱན་རས་གཟིགས་མགོན་དེ་ལ་ཡང་།།
ཉམ་ཐག་ང་རོས་འོ་དོད་འབོད།།
སྡིག་ལྡན་བདག་ལ་བསྲུང་དུ་གསོལ།། ༥༠

आर्यमाकाशगर्भं च क्षितिगर्भं च भावतः ।
सर्वान्महाकृपांश्चापि त्राणान्वेषी विरौम्यहम् ॥ ५१ 140

འཕགས་པ་ནམ་མཁའི་སྙིང་པོ་དང་།།
ས་ཡི་སྙིང་པོ་དག་དང་ནི།།
ཐུགས་རྗེ་ཆེ་མགོན་ཐམས་ཅད་ལ།།
སྐྱབས་འཚོལ་སྙིང་ནས་འོ་དོད་འབོད།། ༥༡

यं दृष्ट्वैव च संत्रस्ताः पलायन्ते चतुर्दिशं ।
यमदूतादयो दुष्टास्तं नमस्यामि वज्रिणम् ॥ ५२

གང་ཞིག་མཐོང་ནས་གཤིན་རྗེ་ཡི།།
ཕོ་ཉ་ལ་སོགས་སྡང་བ་རྣམས།།
སྐྲག་ནས་ཕྱོགས་བཞིར་འབྱེར་བྱེད་པ།།
རྡོ་རྗེ་ཅན་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆི།། ༥༢

अतीत्य युष्मद्वचनं साम्प्रतं भयदर्शनात् ।
शरणं यामि वो भीतो भयं नाशयत द्रुतम् ॥ ५३

སྔོན་ཆད་ཁྱོད་ཀྱི་བཀའ་ལས་འདས།།
ད་ནི་འཇིགས་པ་ཆེར་མཐོང་ནས།།
ཁྱོད་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆི་ལགས་ཀྱིས།།
འཇིགས་པ་མྱུར་དུ་བསལ་དུ་གསོལ།། ༥༣

इत्वरव्याधिभीतोऽपि वैद्यवाक्यं न लङ्घयेत् ।
किमु व्याधिशतैर्ग्रस्तश्चतुर्भिश्चतुरुत्तरैः ॥ ५४

ཐ་མལ་ནད་ཀྱིས་འཇིགས་ན་ཡང་།།
སྨན་པའི་ངག་བཞིན་བྱ་དགོས་ན།།
འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་ཉེས་བརྒྱ་ཡི།།
ནད་ཀྱིས་དྲག་བདབ་སྨོས་ཅི་དགོས།། ༥༤

एकेनापि यतः सर्वे जम्बुद्वीपगता नराः ।
नश्यन्ति येषां भैषज्यं सर्वदिक्षु न लभ्यते ॥ ५५

[12b] དེ་གཅིག་གིས་ཀྱང་འཛམ་གླིང་ན།།
གནས་པའི་མི་ཀུན་བརླག་བྱེད་ན།།
དེ་དག་གསོ་བའི་སྨན་གཞན་ནི།།
ཕྱོགས་རྣམས་ཀུན་ནས་མི་རྙེད་ན།། ༥༥

तत्र सर्वज्ञवैद्यस्य सर्वशल्यापहारिणः ।
वाक्यमुल्लङ्घयामीति धिङ्मामत्यन्तमोहितम् ॥ ५६

དེ་ལ་སྨན་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན།།
ཟུག་རྔུ་ཐམས་ཅད་འབྱིན་པ་ཡི།།
བཀའ་ལྟར་མི་བྱེད་སེམས་པ་ནི།།
ཤིན་ཏུ་གཏི་མུག་སྨད་པའི་གནས།། ༥༦

अत्यप्रमत्तस्तिष्ठामि प्रपातेष्वितरेष्वपि ।
किमु योजनसाहस्रे प्रपाते दीर्घकालिके ॥ ५७

གཡང་ས་ཐ་མལ་ཆུང་ངུ་ལའང་།།
བག་ཡོད་གནས་པར་བྱ་དགོས་ན།།
དཔག་ཚད་སྟོང་དུ་ལྷུང་བ་ཡི།།
ཡུན་རིང་གཡང་ས་སྨོས་ཅི་དགོས།། ༥༧

अद्यैव मरणं नेति न युक्ता मे सुखासिका ।
अवश्यमेति सा वेला न भविष्याम्यहं यदा ॥ ५८

དེ་རིང་ཁོ་ན་མི་འཆི་ཞེས།།
བདེ་བར་འདུག་པ་རིགས་མ་ཡིན།།
བདག་ནི་མེད་པར་འགྱུར་བའི་དུས།།
དེ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་འགྱུར།། ༥༨

अभयं केन मे दत्तं निःसरिष्यामि वा कथं ।
अवश्यं न भविष्यामि कस्मान्मे सुस्थितं मनः ॥ ५९

བདག་ལ་མི་འཇིགས་སུ་ཡིས་བྱིན།།
འདི་ལས་ཇི་ལྟར་ངེས་ཐར་འགྱུར།།
གདོན་མི་ཟ་བར་མེད་འགྱུར་ན།།
ཅི་ལྟར་བདག་ཡིད་བདེ་བར་འདུག། ༥༩

पूर्वानुभूतनष्टेभ्यः किं मे सारमवस्थितं ।
येषु मेऽभिनिविष्टेन गुरूणां लङ्घितं वचः ॥ ६०

[13a] སྔོན་ཆད་མྱོང་སྟེ་ཞིག་པ་ལས།།
བདག་ལ་ལྷག་པ་ཅི་ཡོད་ན།།
བདག་ནི་དེ་ལ་མངོན་ཞེན་ནས།།
བླ་མའི་བཀའ་དང་འགལ་བར་བྱས།། ༦༠

जीवलोकमिमं त्यक्त्वा बन्धून्परिचितांस्तथा ।
एकाकी क्वापि यास्यामि किं मे सर्वैः प्रियाप्रियैः ॥ ६१

གསོན་ཆེ་འདི་དང་དེ་བཞིན་དུ།།
གཉེན་དང་བཤེས་པ་རྣམས་སྤངས་ནས།།
གཅིག་པུ་ག་ཤེད་འགྲོ་དགོས་ན།།
མཛའ་དང་མི་མཛའ་ཀུན་ཅི་རུང་།། ༦༡

इयमेव तु मे चिन्ता युक्ता रात्रिन्दिवं सदा ।
अशुभान्नियतं दुःखं निःसरेयं ततः कथम् ॥ ६२

མི་དགེ་བ་ལས་སྡུག་བསྔལ་འབྱུང་ ॥
དེ་ལས་ཇི་ལྟར་ངེས་ཐར་ཞེས ॥
ཉིན་མཚན་རྟག་ཏུ་བདག་གིས་ནི ॥
འདི་ཉིད་འབའ་ཞིག་བསམ་པའི་རིགས ॥ ༦༢

मया बालेन मूढेन यत्किञ्चित्पापमाचितं ।
प्रकृत्या यच्च सावद्यं प्रज्ञप्त्यावद्यमेव च ॥ ६३

བདག་ནི་མི་ཤེས་གཏི་མུག་པས ॥
རང་བཞིན་ཁ་ན་མ་ཐོ་བའམ ॥
བཅས་པའི་སྡིག་པ་གང་ཡིན་ལས ॥
གང་ཡང་རུང་བ་བགྱིས་པ་རྣམས ॥ ༦༣

तत्सर्वं देशयाम्येष नाथानामग्रतः स्थितः । 165
कृताञ्जलिर्दुःखभीतः प्रणिपत्य पुनः पुनः ॥ ६४

མགོན་པོའི་སྤྱན་སྔར་མངོན་སུམ་དུ ॥
ཐལ་སྦྱར་སྡུག་བསྔལ་འཇིགས་སེམས་ཀྱིས ॥
ཡང་དང་ཡང་དུ་ཕྱག་འཚལ་ཏེ ॥
དེ་དག་ཐམས་ཅད་བཤགས་པར་བགྱི ॥ ༦༤

अत्ययमत्ययत्वेन प्रतिगृह्णन्तु नायकाः ।
न भद्रकमिदं नाथा न कर्त्तव्यं पुनर्मया ॥ ६५

[13b] འདྲེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་གི་སྡིག །
ཉོངས་པ་ལགས་པར་བཟུང་དུ་གསོལ ॥

འདི་ནི་བཟང་པོ་མ་ལགས་པས།།

སྐྱོད་ཚད་བདག་ནི་ཡོད་མི་བགྱིད།། ༦༥

इति द्वितीयः परिच्छेदः ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་ལ་འཇུག་པ་ལས། སྡིག་པ་བཤགས་པའི་ལེའུ་སྟེ་གཉིས་པའོ།། །།

CHAPTER III.

अपायदुःखविश्रामं सर्वसत्त्वैः कृतं शुभं ।
अनुमोदे प्रमोदेन सुखं तिष्ठन्तु दुःखिताः ॥ १

སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་ངན་སོང་གི།
སྡུག་བསྔལ་ངལ་བསོའི་དགེ་བ་དང་།།
སྡུག་བསྔལ་ཅན་དག་བདེར་གནས་ལ།།
དགའ་བས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་ངོ་།། ༡

संसारदुःखनिर्मोक्षमनुमोदे शरीरिणां ।
बोधिसत्त्वत्वबुद्धत्वमनुमोदे च तायिनाम् ॥ २

བྱང་ཆུབ་རྒྱུར་གྱུར་དགེ་བསགས་པ།།
དེ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་ངོ་།།
ལུས་ཅན་འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་ལས།།
ངེས་པར་ཐར་ལ་ཡི་རང་ངོ་།། ༢

चित्तोत्पादसमुद्रांश्च सर्वसत्त्वसुखावहान् ।
सर्वसत्त्वहिताधानाननुमोदे च शासिनाम् ॥ ३

སྐྱོབ་པ་རྣམས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་དང་།།
རྒྱལ་སྲས་ས་ལའང་ཡི་རང་ངོ་།།
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་མཛད་པའི།།

ཐུགས་བསྐྱེད་དགེ་བ་རྒྱ་མཚོ་དང་ ||
སེམས་ཅན་ཕན་པར་མཛད་པ་ལ ||
དགའ་བས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་ངོ་ || ༣

सर्वासु दिक्षु संबुद्धान् प्रार्थयामि कृताञ्जलिः ।
धर्मप्रदीपं कुर्वन्तु मोहाद्दुःखप्रपातिनाम् ॥ ४

[14a] ཕྱོགས་རྣམས་ཀུན་གྱི་སངས་རྒྱས་ལ ||
ཐལ་མོ་སྦྱར་ཏེ་གསོལ་བ་ནི ||
སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་མུན་འཐོམས་ལ ||
ཆོས་ཀྱི་སྒྲོན་མེ་སྦར་དུ་གསོལ || ༤

निर्वातुकामांश्च जिनान् याचयामि कृताञ्जलिः ।
कल्पाननन्तांस्तिष्ठन्तु मा भूदन्धमिदं जगत् ॥ ५

རྒྱལ་བ་མྱ་ངན་འདའ་བཞེད་ལ ||
ཐལ་མོ་སྦྱར་ཏེ་གསོལ་བ་ནི ||
འགྲོ་འདི་ལྡོངས་པར་མི་འགོད་ཅིང་ ||
བསྐལ་པ་གྲངས་མེད་བཞུགས་པར་གསོལ || ༥

एवं सर्वमिदं कृत्वा यन्मयासादितं शुभं ।
तेन स्यां सर्वसत्त्वानां सर्वदुःखप्रशान्तिकृत् ॥ ६

དེ་ལྟར་འདི་དག་ཀུན་བྱས་ཏེ ||
དགེ་བ་བདག་གིས་བསགས་པ་གང་ ||
དེས་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི ||
སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་བསལ་བར་ཤོག | ༦

ग्लानानामस्मि भैषज्यं भवेयं वैद्य एव च ।
तदुपस्थायकश्चैव यावद्रोगापुनर्भवः ॥ ७

སྨན་དང་སྨན་པ་ཉིད་དག་དང་།།
དེ་ཡི་ནད་གཡོག་བྱེད་པར་ཤོག།
འགྲོ་བ་ནད་པ་ཇི་སྲིད་དུ།།
ནད་སོར་གྱུར་གྱི་བར་དུ་ནི།། ༧

क्षुत्पिपासाव्यथां हन्यामन्नपानप्रवर्षणैः ।
दुर्भिक्षान्तरकल्पेषु भवेयं पानभोजनम् ॥ ८

བཟས་དང་སྐོམ་གྱི་ཆར་ཕབ་སྟེ།།
བཀྲེས་དང་སྐོམ་པའི་གནོད་པ་བསལ།།
མུ་གེའི་བསྐལ་པ་བར་མའི་ཚེ།།
བདག་ནི་བཟས་དང་སྐོམ་དུ་གྱུར།། ༨

दरिद्राणां च सत्त्वानां निधिः स्यामहमक्षयः ।
नानोपकरणाकारैरुपतिष्ठेयमग्रतः ॥ ९

[14b] སེམས་ཅན་ཕོངས་ཤིང་དབུལ་བ་ལ།།
བདག་ནི་མི་ཟད་གཏེར་གྱུར་ཏེ།།
ཡོ་བྱད་མཁོ་དགུ་སྣ་ཚོགས་སུ།།
མདུན་ན་ཉེ་བར་གནས་གྱུར་ཅིག། ༩

आत्मभावांस्तथा भोगान् सर्वत्राध्वगतं शुभं ।
निरपेक्षस्त्यजाम्येष सर्वसत्त्वार्थसिद्धये ॥ १०

ལུས་དང་དེ་བཞིན་ལོངས་སྤྱོད་དང་།།
དུས་གསུམ་དགེ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་།།
སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་དོན་བསྒྲུབ་ཕྱིར།།
ཕོངས་པ་མེད་པར་གཏང་བར་བྱ།། ༡༠

सर्वत्यागश्च निर्वाणं निर्वाणार्थि च मे मनः ।
त्यक्तव्यं चेन्मया सर्वं वरं सत्त्वेषु दीयतां ॥ ११

ཐམས་ཅད་བཏང་བས་མྱ་ངན་འདའ༎
བདག་བློ་མྱ་ངན་འདས་པ་བསྒྲུབ༎
ཐམས་ཅད་གཏོང་བར་ཆབ་གཅིག་ལ༎
སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བཏང་བ་མཆོག། ༡༡

यथासुखीकृतश्चात्मा मयायं सर्वदेहिनां ।
घ्नन्तु निन्दन्तु वा नित्यमाकिरन्तु च पांसुभिः ॥ १२

བདག་གིས་ལུས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ༎
ལུས་འདི་ཅི་བདེར་བྱིན་ཟིན་གྱིས༎
རྟག་ཏུ་གསོད་དང་སྨོད་བའམ༎
བརྡེག་སོགས་ཅི་དགར་བྱེད་ལ་རག། ༡༢

क्रीडन्तु मम कायेन हसन्तु विलसन्तु च । 25
दत्तस्तेभ्यो मया कायश्चिन्तया किं मयानया ॥ १३

བདག་གི་ལུས་ལ་རྩེ་བྱེད་དམ༎
ཅོ་འདྲི་ག་ཞིའི་རྒྱུ་བྱེད་ཀྱང་༎
བདག་གི་ལུས་འདི་བྱིན་ཟིན་གྱིས༎
འདིའི་ཁ་ཏས་ཅི་ཞིག་བྱ༎ ༡༣

कारयन्तु च कर्माणि यानि तेषां सुखावहं ।
अनर्थः कस्यचिन्मा भून्मामालम्ब्य कदाचन ॥ १४

དེ་ལ་གནོད་པར་མི་འགྱུར་བའི༎
ལས་གང་ཡིན་པའང་བྱེད་དུ་ཆུག།
བདག་ལ་དམིགས་ནས་ནམ་དུ་ཡང་༎
འགའ་ཡང་དོན་མེད་མ་གྱུར་ཅིག། ༡༤

येषां क्रुद्धाप्रसन्ना वा मामालम्ब्य मतिर्भवेत् ।
तेषां स एव हेतुः स्यान्नित्यं सर्वार्थसिद्धये ॥ १५

[15ª] བདག་ལ་དམིགས་ནས་གང་དག་གི[1]༎
ཁྲོའམ་དད་པའི་སེམས་བྱུང་ན༎
དེ་ཉིད་རྟག་ཏུ་དེ་དག་གི༎
དོན་ཀུན་འགྲུབ་པའི་རྒྱུར་གྱུར་ཅིག། ༢༥

अभ्याख्यास्यन्ति मां ये च ये चान्येऽप्यपकारिणः ।
उत्प्रासकास्तथान्येऽपि सर्वे स्युर्बोधिभागिनः ॥ १६

གང་དག་བདག་ལ་ཁ་ཟེར་རམ༎
གཞན་དག་གནོད་པ་བྱེད་པ་འམ༎
དེ་བཞིན་ཕྱར་ཁ་གཏོང་ཡང་རུང་༎
ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་སྐལ་ལྡན་གྱུར༎ ༢༦

अनाथानामहं नाथः सार्थवाहश्च यायिनां ।
पारेप्सूनां च नौभूतः सेतुः सङ्क्रम एव च ॥ १७

བདག་ནི་མགོན་མེད་རྣམས་ཀྱི་མགོན༎
ལམ་ཞུགས་རྣམས་ཀྱི་དེད་དཔོན་དང་༎
བརྒལ་འདོད་རྣམས་ཀྱི་གྲུ་དང་ནི༎
གཟིངས་དང་ཟམ་པ་ཉིད་དུ་གྱུར༎ ༢༧

दीपा[2]र्थिनामहं दीपः शय्या शय्यार्थिनामहं ।
दासार्थिनामहं दासो भवेयं सर्वदेहिनां ॥ १८

གླིང་དོན་གཉེར་ལ་གླིང་དང་ནི༎
མར་མེ་འདོད་ལ་མར་མེ་དང་༎

---

1. Read here གི for གིས in the Xylograph.

2. The word *dipa*, evidently a 'lamp', is taken here by the Tibetan Translator in two different senses, i.e. a 'lamp' (མར་མེ) and an 'island' (གླིང་)। And owing to this fact in the metre there are five lines instead of four. Cf. here in Pali the passage अत्तदीपा होथ भिक्खवे अत्तसरणा । Here the word दीप is taken by some as a 'lamp' while by others as an 'island'.

གནས་མལ་འདོད་ལ་གནས་མལ་དང་།།
བདག་ནི་ལུས་ཅན་བྲན་འདོད་པ།།
ཀུན་གྱི་བྲན་དུ་འགྱུར་བར་ཤོག། ༡༨

चिन्तामणिर्भद्रघटः सिद्धविद्या महौषधिः ।
भवेयं कल्पवृक्षश्च कामधेनुश्च देहिनां ॥ १९

ཡིད་བཞིན་ནོར་དང་བུམ་པ་བཟང་།།
རིག་སྔགས་གྲུབ་དང་སྨན་ཆེན་དང་།།
དཔག་བསམ་གྱི་ནི་ཤིང་དག་དང་།།
ལུས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་འདོད་འཇོར་གྱུར།། ༡༩

पृथिव्यादीनि भूतानि निःशेषाकाशवासिनां ।
सत्त्वानामप्रमेयाणां यथाभोगान्यनेकधा ॥ २०

[15b] ས་སོགས་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་དང་།།
ནམ་མཁའ་བཞིན་དུ་རྟག་པར་ཡང་།།
སེམས་ཅན་དཔག་དུ་མེད་པ་ཡི།།
རྣམ་མང་ཉེར་འཚོའི་གཞིར་ཡང་ཤོག། ༢༠

एवमाकाशनिष्ठस्य सत्त्वधातोरनेकधा ।
भवेयमुपजीव्योऽहं यावत्सर्वे न निर्वृताः ॥ २१

དེ་བཞིན་ནམ་མཁའི་མཐའ་གནས་པའི།།
སེམས་ཅན་ཁམས་ལ་རྣམ་ཀུན་དུ།།
ཐམས་ཅད་མྱ་ངན་འདས་བར་དུ།།
བདག་ནི་ཉེར་འཚོའི་རྒྱུར་ཡང་ཤོག། ༢༡

यथा गृहीतं सुगतैर्बोधिचित्तं पुरातनैः ।
ते बोधिसत्त्वशिक्षायामानुपूर्व्या यथा स्थिताः ॥ २२

ཇི་ལྟར་སྔོན་གྱི་བདེ་གཤེགས་ཀྱིས།།
བྱང་ཆུབ་ཐུགས་ནི་བསྐྱེད་པ་དང་།།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསླབ་པ་ལ།།
དེ་དག་རིམ་བཞིན་གནས་པ་ལྟར།། ༢༢

तद्वदुत्पादयाम्येष बोधिचित्तं जगद्धिते ।
तद्वदेव च ताः शिक्षाः शिक्षिष्यामि यथाक्रमं ॥ २३

དེ་བཞིན་འགྲོ་ལ་ཕན་དོན་དུ།།
བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་བསྐྱེད་བགྱི་ཞིང་།།
དེ་བཞིན་དུ་ནི་བསླབ་པ་ལའང་།།
རིམ་པ་བཞིན་དུ་བསླབ་པར་བགྱི།། ༢༣

एवं गृहीत्वा मतिमान् बोधिचित्तं प्रसादतः ।
पुनः पृष्ठस्य पुष्ट्यर्थं चित्तमेवं प्रहर्षयेत् ॥ २४

དེ་ལྟར་བློ་དང་ལྡན་པ་ཡིས།།
རབ་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་བཟུང་ནས།།
མཇུག་ཀྱང་རྒྱས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར།།
སེམས་ནི་འདི་ལྟར་གཟེངས་བསྟོད་དོ།། ༢༤

अद्य मे सफलं जन्म सुलब्धो मानुषो भवः ।
अद्य बुद्धकुले जातो बुद्धपुत्रोऽस्मि साम्प्रतं ॥ २५

[16a] དེང་དུས་བདག་ཚེ་འབྲས་བུ་ཡོད།།
མི་ཡི་སྲིད་པ་ལེགས་པར་ཐོབ།།

Slokas 23 to 33 in Sanskrit are missing in the Asiatic Society edition and supplied from that of the JBTS, Part I, 1894.

དེ་རིང་སངས་རྒྱས་རིགས་སུ་སྐྱེས ||
སངས་རྒྱས་སྲས་སུ་ད་གྱུར་ཏོ || ༢༥

तथाधुना मया कार्यं स्वकुलोचितकारिणा ।
निर्मलस्य कुलस्यास्य कलङ्को न भवेद्यथा ॥ २६

ད་ནི་བདག་གིས་ཅི་ནས་ཀྱང་ ||
རིགས་དང་མཐུན་པའི་ལས་བརྩམས་ཏེ ||
སྐྱོན་མེད་བཙུན་པའི་རིགས་འདི་ལ ||
རྙོག་པར་མི་འགྱུར་དེ་ལྟར་བྱ || ༢༦

अन्धः सङ्करकूटेभ्यो यथा रत्नमवाप्नुयात् ।
तथा कथञ्चिदप्येतद् बोधिचित्तं ममोदितं ॥ २७

ལོང་བས་ཕྱུར་དར་ཕུང་པོ་ལས ||
ཇི་ལྟར་རིན་ཆེན་རྙེད་པ་ལྟར ||
དེ་བཞིན་ཇི་ཞིག་ལྟར་སྟེས་ནས ||
བྱང་ཆུབ་སེམས་འདི་བདག་ལ་སྐྱེས || ༢༧

जगन्मृत्युविनाशाय जातमेतद्रसायनं । 55
जगद्दारिद्र्यशमनं निधानमिदमक्षयं ॥ २८

འགྲོ་བའི་འཆི་བདག་འཇོམས་བྱེད་པའི ||
བདུད་རྩི་མཆོག་ཀྱང་འདི་ཡིན་ནོ ||
འགྲོ་བའི་དབུལ་བ་སེལ་བ་ཡི ||
མི་ཟད་གཏེར་ཡང་འདི་ཡིན་ནོ || ༢༨

जगद्व्याधिप्रशमनं भैषज्यमिदमुत्तमं ।
भवाध्वभ्रमणश्रान्तो जगद्विश्रामपादपः ॥ २९

འགྲོ་བའི་ནད་རབ་ཞི་བྱེད་པའི ||
སྨན་གྱི་མཆོག་ཀྱང་འདི་ཡིན་ནོ ||

སྲིད་ལམ་འཁྱམས་ཤིང་ངལ་བ་ཡི།།
འགྲོ་བའི་ངལ་བསོའི་ལྗོན་ཤིང་ཡིན།། ༢༩

दुर्गत्युत्तरणे सेतुः सामान्यः सर्वयायिनां ।
जगत्क्लेशोष्मशमन उदितश्चित्तचन्द्रमाः ॥ ३०

[16b] འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ངན་འགྲོ་ལས།།
སྒྲོལ་བར་བྱེད་པའི་སྤྱི་སྟེགས་ཡིན།།
འགྲོ་བའི་ཉོན་མོངས་གདུང་སེལ་བའི།།
སེམས་ཀྱི་ཟླ་བ་ཤར་བ་ཡིན།། ༣༠

जगदज्ञानतिमिरप्रोत्सारणमहारविः ।
सद्धर्मक्षीरमथनान्नवनीतं समुत्थितं ॥ ३१

འགྲོ་བའི་མི་ཤེས་རབ་རིབ་དག།
དྲིས་འབྱིན་ཉི་མ་ཆེན་པོ་ཡིན།།
དམ་ཆོས་འོ་མ་བསྲུབས་པ་ལས།།
མར་གྱི་ཉིང་ཁུ་ཕྱུང་བ་ཡིན།། ༣༡

सुखभोगबुभुक्षितस्य वा
जनसार्थस्य भवाध्वचारिणः ।
सुखसत्रमिदं ह्युपस्थितं
सकलाभ्यागतसत्त्वतर्पणं ॥ ३२

འགྲོ་བའི་འགྲོན་པོ་སྲིད་པའི་ལམ་རྒྱུ་ཞིང་།།
བདེ་བའི་ལོངས་སྤྱོད་སྤྱད་པར་འདོད་པ་ལ།།
འདི་ནི་བདེ་བའི་མཆོག་ཏུ་ཉེར་གནས་ཏེ།།
སེམས་ཅན་འགྲོན་ཆེན་ཚིམ་པར་བྱེད་པ་ཡིན།། ༣༢

जगदद्य निमन्त्रितं मया
सुगतत्वेन सुखेन चान्तरा ।
पुरतः खलु सर्वतायिना-
मभिनन्दन्तु सुरासुरादयः ॥ २२ 70

བདག་གིས་དེ་རིང་སྐྱོབ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི།།
སྤྱན་སྔར་འགྲོ་བ་བདེ་གཤེགས་ཉིད་དང་ནི།།
བར་དུ་འདི་ལ་མགྲོན་དུ་བོས་ཟིན་གྱིས།།
ལྷ་དང་ལྷ་མིན་ལ་སོགས་དགའ་བར་གྱིས།། ༢༢

बोधिचर्यावतारे बोधिचित्तपरिग्रहो नाम तृतीयः परिच्छेदः ॥

[17[a]] བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལེའུ་གསུམ་པའོ།། ।།

CHAPTER IV.

एवं गृहीत्वा सुदृढं बोधिचित्तं जिनात्मजः ।
शिक्षानतिक्रमे यत्नं कुर्यान्नित्यमतन्द्रितः ॥ १

རྒྱལ་བའི་སྲས་ཀྱིས་དེ་ལྟ་བུར།།
བྱང་ཆུབ་སེམས་རབ་བརྟན་བཟུང་ནས།།
གཡེལ་བ་མེད་པར་རྟག་ཏུ་ཡང་།།
བསླབ་ལས་མི་འདའ་འབད་པར་བྱ།། ༡

सहसा यत्समारब्धं सम्यग् यदविचारितं ।
तत्र कुर्यान्नवेत्येवं प्रतिज्ञायापि युज्यते ॥ २

བབ་ཅོལ་བརྩམས་པ་གང་ཡིན་པའམ།།
གང་ཞིག་ལེགས་པར་མ་བརྟགས་པ།།
དེ་ནི་དམ་བཅས་བྱས་གྱུར་ཀྱང་།།
བྱའམ་བཏང་ཞེས་བརྟགས་པའི་རིགས།། ༢

विचारितं तु यद्बुद्धैर्महाप्राज्ञैश्च तत्सुतैः ।
मयापि च यथाशक्ति तत्र किं परिलभ्यते ॥ ३

སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་དེ་ཡི་སྲས །།
ཤེས་རབ་ཆེན་པོས་གང་བརྟགས་ཤིང་ །།
བདག་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་བརྟགས་བརྟགས་པ །།
དེ་ལ་བཤོལ་དུ་ཅི་ཞིག་ཡོད །། ༣

यदि चैवं प्रतिज्ञाय साधयेयं न कर्मणा ।
एतां सर्वां विसंवाद्य का गतिर्मे भविष्यति ॥ ४

གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་དམ་བཅས་ནས །།
ལས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་པར་མ་བྱས་ན །།
སེམས་ཅན་དེ་དག་ཀུན་བསླུས་པས ।།
བདག་གི་འགྲོ་བ་ཅི་འདྲར་འགྱུར ।། ༤

मनसा चिन्तयित्वापि यो न दद्यात्पुनर्नरः ।
स प्रेतो भवतीत्युक्तमल्पमात्रेऽपि वस्तुनि ॥ ५

[17b] དངོས་པོ་ཕལ་པ་ཅུང་ཟད་ལའང་ ।།
ཡིད་ཀྱིས་སྦྱིན་པར་བསམ་བྱས་ནས ।།
མི་གང་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་པ ।།
དེ་ཡང་ཡི་དྭགས་འགྱུར་གསུངས་ན ।། ༥

किमुतानुत्तरं सौख्यमुच्चैरुद्घुष्य भावतः ।
जगत्सर्वं विसंवाद्य का गतिर्मे भविष्यति ॥ ६

བླ་ན་མེད་པའི་བདེ་བ་ལ ।།
བསམ་པ་ཐག་པས་མགྲོན་གཉེར་ནས ।།
འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་བསླུས་གྱུར་ན ।།
བདེ་འགྲོར་ཇི་ག་འགྲོ་འགྱུར་རམ ।། ༦

वेत्ति सर्वज्ञ एवैतामचिन्त्यां कर्मणो गतिं ।
यद्बोधिचित्तत्यागेऽपि मोचयत्येव तान्नरान् ॥ ७

མི་གང་བྱང་ཆུབ་སེམས་བཏང་ཡང་།།
དེ་དག་ཐར་པར་མཛད་པ་ནི།།
ལས་ཚུལ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་སྟེ།།
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཁོ་ནས་མཁྱེན།། ༧

बोधिसत्त्वस्य तेनैवं सर्वापत्तिर्गरीयसी ।
यस्मादापद्यमानोऽसौ सर्वसत्त्वार्थहानिकृत् ॥ ८

དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ།།
ལྟུང་བའི་ནང་དུ་ལྕི་བ་སྟེ།།
འདི་ལྟར་དེ་ནི་བྱུང་གྱུར་ན།།
སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་དོན་ལ་དམན།། ༨

योऽप्यन्यः क्षणमप्यस्य पुण्यविघ्नं करिष्यति ।
तस्य दुर्गतिपर्यन्तो नास्ति सत्त्वार्थघातिनः ॥ ९

གང་གཞན་སྐད་ཅིག་ཙམ་ཡང་འདིའི།།
བསོད་ནམས་བར་ཆད་གེགས་བྱེད་པ།།
སེམས་ཅན་དོན་ལ་དམན་གྱུར་པས།།
དེ་ཡི་ངན་འགྲོ་མུ་མཐའ་མེད།། ༩

एकस्यापि हि सत्त्वस्य हितं हत्वा हतो भवेत् ।
अशेषाकाशपर्यन्तवासिनां किमु देहिनां ॥ १०

[18a] སེམས་ཅན་གཅིག་གི་བདེ་བ་ཡང་།།
བཤིག་ན་བདག་ཉིད་ཉམས་གྱུར་ན།།
ནམ་མཁའ་མ་ལུས་མཐའ་ཀླས་པའི།།
ལུས་ཅན་བདེ་བཤིག་སྨོས་ཅི་དགོས།། ༡༠

एवमापत्तिबलतो बोधिचित्तबलेन च ।
दोलायमानः संसारे भूमिप्राप्तिश्चिरायते ॥ ११

དེ་ལྟར་ལྟུང་བ་སྟོབས་ལྡན་དང་ ॥
བྱང་ཆུབ་སེམས་སྟོབས་ལྡན་པ་དག།
འཁོར་བར་རེས་ཀྱིས་འདེ་བྱེད་ན ॥
ས་ཐོབ་པ་ལ་ཡུན་རིང་ཐོགས ॥ ༡༡

तस्माद्यथा प्रतिज्ञातं साधनीयं मयादरात् ।
नाद्य चेत्क्रियते यत्नस्तलेनास्मि तलं गतः ॥ १२

དེ་ལྟས་ཇི་ལྟར་དམ་བཅས་བཞིན ॥
བདག་གིས་གུས་པས་བསྒྲུབ་པར་བྱ ॥
དེང་ནས་བརྩོན་པར་མ་བྱས་ན ॥
འོག་ནས་འོག་ཏུ་འགྲོ་བར་འགྱུར ॥ ༡༢

अप्रमेया गता बुद्धाः सर्वसत्त्वगवेषकाः । 25
नैषामहं स्वदोषेण चिकित्सागोचरं गतः ॥ १३

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཕན་མཛད་པའི ॥
སངས་རྒྱས་གྲངས་མེད་འདས་གྱུར་ཀྱང་ ॥
བདག་ནི་རང་གི་ཉེས་པས་དེའི ॥
གསོ་བའི་སྤྱོད་ཡུལ་མ་གྱུར་ཏོ ॥ ༡༣

अद्यापि चेत्तथैव स्यां यथैवाहं पुनः पुनः ।
दुर्गतिव्याधिमरणच्छेदभेदाद्यवाप्नुयां ॥ १४

ད་དུང་དེ་བཞིན་བདག་བྱེད་ན ॥
ཡང་དང་ཡང་དུ་འང་དེ་བཞིན་དེ ॥
ངན་འགྲོར་ནད་དང་འཆི་བ་དང་ ॥
བཅད་དང་བ་ཤགས་སོགས་མྱོང་བར་འགྱུར ॥ ༡༤

कदा तथागतोत्पादं श्रद्धां मानुष्यमेव वा ।
कुशलाभ्यासयोग्यत्वमेवं लप्स्येऽति दुर्लभं ॥ १५

[18b] དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འབྱུང་བ་དང་ ॥
དད་དང་མི་ལུས་ཐོབ་པ་དང་ ॥
དགེ་གོམས་རུང་བ་དེ་ལྟ་བུ ॥
དཀོན་ན་ནམ་ཞིག་ཐོབ་པར་འགྱུར ॥ ༡༥

आरोग्यदिवसं चेदं सभक्तं निरुपद्रवं ।
आयुः क्षणं विसंवादि कायो याचितकोपमः ॥ १६

ནད་མེད་ཉི་མ་འདི་ལྟ་བུ ॥
ཟས་བཅས་འཚེ་བ་མེད་ཀྱང་ནི ॥
ཚེ་ནི་སྐད་ཅིག་བསླུ་བ་སྟེ ॥
ལུས་ནི་ཐང་ཅིག་བརྙན་པོ་བཞིན ॥ ༡༦

नहीदृशैर्मच्चरितैर्मानुष्यं लभ्यते पुनः ।
अलभ्यमाने मानुष्ये पापमेव कुतः शुभं ॥ १७

བདག་གི་སྤྱོད་པ་འདི་འདྲས་ནི ॥
མི་ཡི་ལུས་ཀྱང་འཐོབ་མི་འགྱུར ॥
མི་ལུས་ཐོབ་པར་མ་འགྱུར་ན ॥
སྡིག་པ་འབའ་ཞིག་དགེ་བ་མེད ॥ ༡༧

यदा कुशलयोग्योऽपि कुशलं न करोम्यहं ।
अपायदुःखैः संमूढः किं करिष्याम्यहं तदा ॥ १८

གང་ཚེ་དགེ་སྤྱོད་སྐལ་ལྡན་ཡང་ ॥
དགེ་བ་བདག་གིས་མ་བྱས་ན ॥
ངན་སོང་སྡུག་བསྔལ་ཀུན་རྨོངས་པ ॥
དེ་ཚེ་བདག་གིས་ཅི་བྱར་ཡོད ॥ ༡༨

अकुर्वतश्च कुशलं पापं चाप्युपचिन्वतः ।
हतः सुगतशब्दोऽपि कल्पकोटिशतैरपि ॥ १९

དགེ་བ་དག་ཀྱང་མ་བྱས་ལ།།
སྡིག་པ་དག་ཀྱང་ཉེར་བསགས་ན།།
བསྐལ་པ་བྱེ་བ་བརྒྱར་ཡང་ནི།།
བདེ་འགྲོ་ཡི་སྒྲ་ཡང་ཐོས་མི་འགྱུར།། ༡༩

अत एवाह भगवान्मानुषमतिदुर्लभं ।
महार्णवयुगच्छिद्रकूर्मग्रीवार्पणोपमं ॥ २० 40

དེ་ཉིད་ཕྱིར་ན་བཅོམ་ལྡན་གྱིས།།
རྒྱ་མཚོ་ཆེར་གཡེངས་གཉའ་ཤིང་གི།།
བུ་གར་རུས་སྦལ་མགྲིན་ཆུད་ལྟར།།
མི་ཉིད་ཤིན་ཏུ་ཐོབ་དཀར་གསུངས།། ༢༠

एकक्षणात्कृतात्पापादवीचौ कल्पमास्यते ।
अनादिकालोपचितात् पापात्का सुगतौ कथा ॥ २१

[19a] སྐད་ཅིག་གཅིག་བྱས་སྡིག་པས་ཀྱང་།།
བསྐལ་པར་མནར་མེད་གནས་འགྱུར་ན།།
ཐོག་མེད་འཁོར་བར་བསགས་སྡིག་གིས།།
བདེ་འགྲོར་མི་འགྲོ་སྨོས་ཅི་དགོས།། ༢༡

न च तन्मात्रमेवासौ वेदयित्वा विमुच्यते ।
यस्मात्तद्वेदयन्नेव पापमन्यत्प्रसूयते ॥ २२

དེ་ཙམ་ཁོ་ན་མྱོང་གྱུར་ནས།།
འདི་ནི་རྣམ་ཐར་མི་འགྱུར་ཏེ།།
འདི་ལྟར་དེ་ནི་མྱོང་བཞིན་དུ།།
སྡིག་པ་གཞན་དག་རབ་ཏུ་སྐྱེ།། ༢༢

नातःपरा वञ्चनास्ति न च मोहोऽस्त्यतःपरः ।
यदीदृशं क्षणं प्राप्य नाभ्यस्तं कुशलं मया ॥ २३

འདི་འདྲའི་དལ་བ་རྙེད་གྱུར་ནས ||
བདག་གིས་དགེ་གོམས་མ་བྱས་ན ||
འདི་ལས་བསླུས་པ་གཞན་མེད་དེ ||
འདི་ལས་རྨོངས་པའང་གཞན་མེད་དོ || ༢༣

यदि चैवं विमृश्यामि पुनः सीदामि मोहितः ।
शोचिष्यामि चिरं भूयो यमदूतैः प्रचोदितः ॥ २४

གལ་ཏེ་བདག་གིས་དེ་རྟོགས་ནས ||
རྨོངས་པས་ཕྱིས་ཀྱང་སྙིད་ལུག་ན ||
འཆི་བར་འགྱུར་བའི་དུས་ཀྱི་ཚེ ||
མྱ་ངན་ཆེན་པོ་སྐྱང་བར་འགྱུར || ༢༤

चिरं धक्ष्यति मे कायं नारकाग्निः सुदुःसहः ।
पश्चात्तापानलश्चित्तं चिरं धक्ष्यतिनिश्चितं[1]॥ २५

དམྱལ་མེ་བཟོད་དཀས་ཡུན་རིང་དུ ||
བདག་གི་ལུས་ལ་བསྲེགས་གྱུར་ན ||
འགྱོད་པ་མི་བཟད་མེ་འབར་བས ||
སེམས་གདུང་འགྱུར་བ་གདོན་མི་ཟ || ༢༥

कथञ्चिदपि सम्प्राप्तो हितभूमिं सुदुर्लभां ।
जानन्नपि च नीतोऽहं तानेव नरकान्पुनः ॥ २६

19b] ཤིན་ཏུ་རྙེད་དཀའ་ཕན་པའི་ས ||
ཇི་ཞིག་ལྟར་སྟེས་རྙེད་གྱུར་ནས ||

1. Sloka 25. d. Here in Skt. there was in MS. a lacuna of the following letters *niści* of the word *niścitaṃ* for which Tib. has གདོན་མི་ཟ།

དཀའ་མགུར་བདག་ལ་གནོད་བྱེད་པ།།

དེ་ལའང་མི་ཁྲོ་བཟོད་པ་ནི།།

གནས་མིན་བཟོད་པ་སྨད་པའི་གནས།། ༢༨

IV. 29. मच्चित्तावस्थिता एव घ्नन्ति मामेव सुस्थिताः
mat-citta-avasthitā
my mind dwell thus smite me indeed

तत्राप्यहं न कुप्यामि धिगस्थानसहिष्णुतां ||२८
sahiṣṇutā
angry patience, resignation

བདག་གི་སེམས་ལ་གནས་པ་ཞེན་དུ ||
mat citta avasthita eva

śatravaḥ

རྐང་ལག་ལ་སོགས་ཡོད་མིན་ལ།།

pāda hasta ādi [is] [not]

rahita

དཔའ་མཛངས་མིན་ཡང་ཇི་ཞིག་ལྟར།།

śūra prājna na ca

katham

དེ་དག་གིས་བདག་བྲན་བཞིན་བྱས།། ༢༨

taiḥ (asmi) [I] dāsa [-like] kṛta

Bodhicaryāvatāra

IV.28, हस्तपादादिरहितास्तृष्णाद्वेषादिशत्रवः ।

hasta-pāda-ādi-rahitās, tṛṣṇā-dveṣa-ādi-śatravaḥ (śatru)

hands-feet-etc.-destitute of, desire-hatred-etc.-enemies

न शूरा न च ते प्राज्ञाः कथं दासीकृतोऽस्मि तैः ॥२८

dāsī-kṛto

not courageous not and they wise how enslaved (I) be by these

ཞེ་སྡང་སྲེད་སོགས་དགྲ་རྣམས་ནི ॥

dveṣa tṛṣṇā ādi śatru

བདག་ཉིད་ཤེས་དང་ལྡན་བཞིན་དུ།།
ཕྱིར་ཡང་དམྱལ་བ་དེར་ཁྲིད་ན།། ༢༦

अत्र मे चेतना नास्ति मन्त्रैरिव विमोहितः ।
न जाने केन मुह्यामि कोऽत्रान्तर्मम तिष्ठति ॥ २७

སྔགས་ཀྱིས་རྨོངས་པར་བྱས་པ་བཞིན།།
བདག་ལ་འདིར་སེམས་མེད་དུ་ཟད།།
ཅིས་རྨོངས་བདག་ཀྱང་མ་ཤེས་ཏེ།།
བདག་གི་ཁོང་ན་ཅི་ཞིག་ཡོད།། ༢༧

हस्तपादादिरहितास्तृष्णाद्वेषादिशत्रवः ।
न शूरा न च ते प्राज्ञाः कथं दासीकृतोऽस्मि तैः ॥ २८

ཞེ་སྡང་སྲེད་སོགས་དགྲ་རྣམས་ནི།།
ཀང་ལག་ལ་སོགས་ཡོད་མིན་ལ།།
དཔའ་མཛངས་མིན་ཡང་ཇི་ཞིག་ལྟར།།
དེ་དག་གིས་བདག་བྲན་བཞིན་བྱས།། ༢༨

मच्चित्तावस्थिता एव घ्नन्ति मामेव सुस्थिताः ।
तत्राप्यहं न कुप्यामि धिगस्थानसहिष्णुतां ॥ २९

བདག་གི་སེམས་ལ་གནས་བཞིན་དུ།།
དགའ་མགུར་བདག་ལ་གནོད་བྱེད་པ།།
དེ་ལའང་མི་ཁྲོ་བཟོད་པ་ནི།།
གནས་མིན་བཟོད་པ་སྨད་པའི་གནས།། ༢༩

सर्वे देवा मनुष्याश्च यदि स्युर्मम शत्रवः ।
तेऽपि नावीचिकं वह्निं समुदानयितुं क्षमाः ॥ ३०

གལ་ཏེ་ལྷ་དང་ལྷ་མིན་རྣམས།།
ཐམས་ཅད་བདག་ལ་དགྲར་ལངས་ཀྱང་།།

དེ་དག་གིས་ཀྱང་མཚན་མེད་པའི ||
མེ་ནང་འཁྲིད་ཅིང་འདུག་མི་ནུས || ༣༠

मेरोरपि यदासङ्गान्न भस्माप्युपलभ्यते ।
क्षणात्क्षिपन्ति मां तत्र बलिनः क्लेशशत्रवः ॥ ३१

[20ᵃ] ཉོན་མོངས་སྟོབས་ཆེན་དགྲ་འདིས་ནི ||
གང་དང་ཕྲད་ན་རི་རབ་ཀྱང་ ||
ཐལ་བ་ཡང་ནི་མི་ལུས་པ ||
དེར་བདག་སྐད་ཅིག་གཅིག་ལ་འདོར || ༣༡

नहि सर्वान्यशत्रूणां दीर्घमायुरपीदृशं ।
अनाद्यन्तं महादीर्घं यन्मम क्लेशवैरिणां ॥ ३२

བདག་གི་ཉོན་མོངས་དགྲ་བོ་གང་ ||
དུས་རིང་ཐོག་མཐའ་མེད་པ་ལྟར ||
དགྲ་གཞན་ཀུན་ཀྱང་དེ་ལྟ་བུར ||
ཡུན་རིང་ཐུབ་པ་མ་ཡིན་ནོ || ༣༢

सर्वे हिताय कल्पन्ते आनुकूल्येन सेविताः । 65
सेव्यमानास्त्वमी क्लेशाः सुतरां दुःखकारकाः ॥ ३३

མཐུན་པར་རིམ་གྲོ་བསྟེན་བྱས་ན ||
ཐམས་ཅད་ཕན་དང་བདེ་བྱེད་ན ||
ཉོན་མོངས་རྣམས་ནི་བསྟེན་བྱས་ན ||
ཕྱིར་ཞིང་སྡུག་བསྔལ་གནོད་པ་བྱེད || ༣༣

इतिसततदीर्घवैरिषु
व्यसनौघप्रसवैकहेतुषु ।

हृदये निवसन्तु निर्भयं
मम संसाररतिः कथं भवेत् ॥ ३४

དེ་ལྟར་ཡུན་རིང་རྒྱུན་ཆགས་དགྲར་གྱུར་པ།།
གནོད་པའི་ཚོགས་རབ་འཕེལ་བའི་རྒྱུ་གཅིག་པུ།།
བདག་གི་སྙིང་ལ་ངེས་པར་གནས་འཆའ་ན།།
འཁོར་བར་འཇིགས་མེད་དགའ་བར་ག་ལ་འགྱུར།། ༣༥

भवचारकपालका इमे
नरकादिष्वपि वध्यघातकाः ।
मतिवेश्मनि लोभपञ्जरे
यदि तिष्ठति कुतः सुखं मम ॥ ३५

[20b] འཁོར་བའི་བཙོན་རའི་སྲུང་མ་དམྱལ་སོགས་སུ།།
གསོད་བྱེད་གཤེད་མར་གྱུར་པ་འདི་དག་ནི།།
གལ་ཏེ་བློ་གནས་ཆགས་པའི་དྲ་བ་ནི།།
གནས་ན་བདག་ལ་བདེ་བ་ག་ལ་ཡོད།། ༣༦

तस्मान्न तावदहमत्र धुरं क्षिपामि
यावन्न शत्रव इमे निहताः समक्षं ।
स्वल्पेऽपि तावदपकारिणि बद्धरोषा
मानोन्नतास्तमनिहत्य न यान्ति निद्रां ॥ ३६

དེ་ལྟར་ཇི་སྲིད་བདག་གིས་དགྲ་འདི་མངོན་སུམ་དུ།།
ངེས་པར་མ་བཅོམ་དེ་སྲིད་བདག་འདིར་བརྩོན་མི་འདོར།།
རེ་ཞིག་གནོད་བྱེད་ཆུང་ངུ་ལ་ཡང་ཁྲོས་གྱུར་པ།།
ང་རྒྱལ་བདོ་རྣམས་དེ་མ་བཅོམ་པར་གཉིད་མི་འོང་།། ༣༧

प्रकृतिमरणदुःखितान्धकारान्
रणशिरसि प्रसभं निहन्तुमुग्राः ।

अगणितशरशक्तिघातदुःखा
न विमुखतामुपयान्त्यसाधयित्वा ॥ ३७

རང་བཞིན་འཆི་བས་སྡུག་བསྔལ་གྱུར་པའི་ཉོན་མོངས་དག །
གཡུལ་ངོར་དངར་ཆེ་ནན་གྱིས་གཞོམ་པར་འདོད་པ་ཡང་ ॥
མདའ་མདུང་མཚོན་གྱིས་ཐོག་པའི་སྡུག་བསྔལ་ཁྱད་བསད་ནས ॥
དོན་མ་གྲུབ་པར་ཕྱིར་ཕྱོགས་འབྱེར་བར་མི་བྱེད་ན ॥ ༣༧

किमुत सततसर्वदुःखहेतून्
प्रकृतिरिपूनुपहन्तुमुद्यतस्य ।
भवति मम विषाददैन्यमद्य
व्यसनशतैरपि केन हेतुना वै ॥ ३८

རྟག་ཏུ་སྡུག་བསྔལ་ཀུན་གྱི་རྒྱུར་གྱུར་པ ॥
རང་བཞིན་དགྲར་ངེས་གཞོམ་བརྩོན་བདག་ལ་དེང་ ॥
སྡུག་བསྔལ་བརྒྱ་ཕྲག་རྒྱུར་གྱུར་གང་གིས་ཀྱང་ ॥
ཡི་ཆད་སྒྱིད་ལུག་མི་འགྱུར་སྨོས་ཅི་དགོས ॥ ༣༨

अकारणेनैव रिपुक्षतानि
गात्रेष्वलङ्कारवदुद्वहन्ति ।
महार्हसिद्धौ तु समुद्यतस्य
दुःखानि कस्मान्मम बाधकानि ॥ ३९

[21a] དོན་མེད་དགྲ་ཡིས་རྨ་སྲོལ་བཏོད་པ་ཡང་ ॥
ལུས་ལ་རྒྱན་དང་འདྲ་བར་སྲེལ་བྱེད་ན ॥
དོན་ཆེན་སྒྲུབ་ཕྱིར་ཡང་དག་བརྩོན་གྱུར་པ ॥
བདག་ལ་སྡུག་བསྔལ་ཅི་ཕྱིར་གནོད་བྱེད་ཡིན ॥ ༣༩

स्वजीविकामात्रनिबद्धचित्ताः कैवर्तचण्डालकृषीवलाद्याः ।
शीतातपादिव्यसनं सहन्ते जगद्धितार्थं न कथं सहेऽहम् ॥ ४०

ཉ་པ་གདོལ་པ་ཞིང་པ་ལ་སོགས་པ ॥
རང་གི་འཚོ་བ་ཙམ་ཞིག་སེམས་པ་ཡང་ ॥

གྲང་དང་ཚ་ལ་སོགས་པའི་གནོད་བཟོད་ན།།
འགྲོ་བ་འདོད་ཕྱིར་བདག་ལྟ་ཅིས་མི་བཟོད།། ༤༠

दशदिग्व्योमपर्यन्तजगत्क्लेशविमोक्षणे ।
प्रतिज्ञाय महात्मापि न क्लेशेभ्यो विमोचितः ॥ ४१

ཕྱོགས་བཅུ་ནམ་མཁའི་མཐས་གཏུགས་པའི།།
འགྲོ་བ་ཉོན་མོངས་ལས་བསྒྲལ་བར།།
དམ་བཅས་གང་ཚེ་བདག་ཉིད་ཀྱང་།།
ཉོན་མོངས་རྣམས་ལས་མ་གྲོལ་བར།། ༤༡

आत्मप्रमाणमज्ञात्वा ब्रुवन्नुन्मत्तकस्तदा ।
अनिवर्त्ती भविष्यामि तस्मात्क्लेशवधे सदा ॥ ४२

བདག་གི་ཚོད་ཀྱང་མི་ཤེས་པར།།
སྨྲ་བ་ཇི་ལྟར་སྨྱོན་པ་མིན།།
དེ་ལྟས་ཉོན་མངོས་གཞོམ་པ་ལ།།
རྟག་ཏུ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པར་བྱ།། ༤༢

अत्र गृही भविष्यामि बद्धवैरश्च विग्रही ।
अन्यत्र तद्विधात्क्लेशात्क्लेशघातानुबन्धिनः ॥ ४३

འདི་ལ་བདག་གིས་ཞེན་བྱ་ཞིང་།།
ཁོན་དུ་བཟུང་ནས་གཡུལ་སྤྲད་དེ།།
རྣམ་པ་དེ་འདྲའི་ཉོན་མོངས་པ།།
ཉོན་མོངས་འཇོམས་བྱེད་མ་གཏོགས་སོ།། ༤༣

गलन्त्वन्त्राणि मे कामं शिरः पततु नाम मे ।
न त्वेवावनतिं यामि सर्वथा क्लेशवैरिणाम् ॥ ४४

[21b] བདག་ནི་བསྲེགས་ཏེ་བསད་གྱུར་དམ།།
བདག་གི་མགོ་བོ་བཅད་ཀྱང་ཀླའི།།

ཉམས་པ་ཀུན་དུ་ཉོན་མོངས་པའི།།
དགྲ་ལ་འདུད་པར་མི་བྱའོ།། ༤༤

निर्वासितस्यापि तु नाम शत्रोर्देशान्तरे स्थानपरिग्रहः स्यात् ।
यतः पुनः सम्भृतशक्तिरेति न क्लेशशत्रोर्गतिरीदृशी तु ॥ ४५

ཐ་མ་ལ་དགྲ་བོ་ཡུལ་ནས་ཕྱུང་ཡང་ནི།།
ཡུལ་གཞན་དག་ཏུ་གནས་ཤིང་ཡོངས་བཟུང་ནས།།
ནུས་པ་བརྡས་ནས་དེ་ནས་ཕྱིར་ལྡོག་གི།
ཉོན་མོངས་དགྲ་ཚུལ་དེ་དང་འདྲ་མ་ཡིན།། ༤༥

क्वासौ यायान्मनःस्थो निरस्तः
स्थित्वा यस्मिन्मद्वधार्थं यतेत ।
नोद्योगो मे केवलं मन्दबुद्धेः
क्लेशाः प्रज्ञादृष्टिसाध्या वराकाः ॥ ४६

ཉོན་མོངས་ཉོན་མོངས་ཤེས་རབ་མིག་གིས་སྤང་།།
བདག་གི་ཡིད་ལས་བསལ་གང་དུ་འགྲོ་བར་འགྱུར།།
གང་དུ་གནས་ནས་བདག་གནོད་བྱ་ཕྱིར་འོང་།།
བློ་ཞན་བདག་ལ་བརྩོན་པ་མེད་པར་ཟད།། ༤༦

न क्लेशा विषयेषु नेन्द्रियगणे नाप्यन्तराले स्थिता
नातोऽन्यत्र कुहस्थिताः पुनरिमे मथ्नन्ति कृत्स्नं जगत् ।
मायैवेयमतो विमुञ्च हृदयत्रासं भजस्वोद्यमं
प्रज्ञार्थं किमकाण्ड एव नरकेष्वात्मानमाबाधसे ॥ ४७

[22a] ཉོན་མོངས་རྣམས་ནི་ཡུལ་ན་མི་གནས་དབང་ཚོགས་ལ་མིན་པར་ནའང་མིན།།
དེ་ལས་གཞན་ནའང་མིན་ན་དེ་དག་གར་གནས་འགྲོ་བ་ཀུན་གནོད་བྱེད།།
འདི་ནི་སྒྱུ་འདྲ་དེ་ཕྱིར་སྙིང་ལ་འཇིགས་སྤངས་ཤེས་ཕྱིར་བརྩོན་པ་བསྟེན།།
དོན་མེད་ཉིད་དུ་བདག་དམྱལ་སོགས་རྣམས་སུ་ཅི་སྟེ་གནོད་པ་བྱེད།། ༤༧

एवं विनिश्चित्य करोमि यत्नं
यथोक्तशिक्षाप्रतिपत्तिहेतोः ।
वैद्योपदेशाच्चलतः कुतोऽस्ति
भैषज्यसाध्यस्य निरामयत्वम् ॥ ४८

དེ་ལྟར་རྣམས་བསམས་ཇི་སྐད་བཤད་པ་ཡི༎
བསླབ་པ་བསྒྲུབ་པའི་ཆེད་དུ་འབད་པར་བྱ༎
སྨན་པའི་ངག་མ་མཉན་ན་སྨན་དག་གིས༎
བཅོས་དགོས་ནད་པ་སོས་པ་ག་ལ་ཡོད༎ ༤༨

बोधिचर्यावतारे बोधिसत्त्वशिक्षा चतुर्थः परिच्छेदः ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། བག་ཡོད་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལེའུ་བཞི་པའོ༎ ༎

CHAPTER V.

शिक्षां रक्षितुकामेन चित्तं रक्ष्यं प्रयत्नतः ।
न शिक्षा रक्षितुं शक्या चलं चित्तमरक्षता ॥ १

བསླབ་པ་བསྲུང་བར་འདོད་པ་ཡིས༎
རབ་ཏུ་བསྒྲིམས་ནས་སེམས་བསྲུང་སྟེ༎
སེམས་འདི་བསྲུང་བར་མ་བྱས་ན༎
བསླབ་པ་བསྲུང་བར་ཡོད་མི་ནུས༎ ༡

अदान्ता मत्तमातङ्गा न कुर्वन्तीह तां व्यथाम् ।
करोति यामवीच्यादौ मुक्तश्चित्तमतङ्गजः ॥ २

སེམས་ཀྱི་གླང་པོ་ཡན་བཏང་བས༎
མནར་མེད་གནོད་པ་བྱེད་པ་ལྟར༎
གླང་ཆེན་མ་ཐུལ་མྱོས་པ་ཡིས༎
འདི་ན་དེ་འདྲའི་གནོད་མི་བྱེད༎ ༢

बद्धश्चेच्चित्तमातङ्गः स्मृतिरज्ज्वा समन्ततः ।
भयमस्तं गतं सर्वं कृत्स्नं कल्याणमागतम् ॥ २

[22b] ཀུན་ནས་དྲན་པའི་ཐག་པ་ཡིས།།
སེམས་ཀྱི་གླང་པོ་དམ་བདགས་ན།།
འཇིགས་པ་ཐམས་ཅད་མེད་འགྱུར་ཞིང་།།
དགེ་བ་ཐམས་ཅད་ལག་ཏུ་འོང་།། ༢

व्याघ्राः सिंहा गजा ऋक्षाः सर्पाः सर्वे च शत्रवः ।
सर्वे नरकपालाश्च डाकिन्यो राक्षसास्तथा ॥ ४

སྟག་དང་སེང་གེ་གླང་ཆེན་དྲེད།།
སྦྲུལ་དང་དགྲ་རྣམས་ཐམས་ཅད་དང་།།
སེམས་ཅན་དམྱལ་བའི་སྲུང་མ་དང་།།
བྱད་མ་དེ་བཞིན་སྲིན་པོ་རྣམས།། ༣

सर्वे बद्धा भवन्त्येते चित्तस्यैकस्य बन्धनात् ।
चित्तस्यैकस्य दमनात् सर्वे दान्ता भवन्ति च ॥ ५

སེམས་འདི་གཅིག་པུ་བདགས་པ་ཡིས།།
དེ་དག་ཐམས་ཅད་བདགས་པར་འགྱུར།།
སེམས་འདི་གཅིག་པུ་བདུལ་བ་ན།།
དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཐུལ་བར་འགྱུར།། ༤

यस्माद्भयानि सर्वाणि दुःखान्यप्रमितानि च ।
चित्तादेव भवन्तीति कथितं तत्त्ववादिना ॥ ६

འདི་ལྟར་འཇིགས་པ་ཐམས་ཅད་དང་།།
སྡུག་བསྔལ་དཔག་ཏུ་མེད་པ/ཡང་།།
སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས།།
ཡང་དག་གསུང་བ་ཉིད་ཀྱིས་བསྟན།། ༥

शस्त्राणि केन नरके घटितानि प्रयत्नतः ।
तप्तायःकुट्टिमं केन कुतो जाताश्च ताः स्त्रियः ॥ ७

སེམས་ཅན་དམྱལ་བའི་མཚོན་ཆ་རྣམས།།
སུ་ཞིག་གིས་ནི་ཆེད་དུ་བྱས།།
ལྕགས་སྲེག་ས་གཞི་སུ་ཡིས་བྱས།།
མོ་ཚོགས་དེ་དག་ཅི་ལས་བྱུང་།། ༧

पापचित्तसमुद्भूतं तत्तत्सर्वं जगौ मुनिः ।
तस्मान्न कश्चित्त्रैलोक्ये चित्तादन्यो भयानकः ॥ ८

[23a] དེ་འདྲ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་།།
སྡིག་སེམས་ཡིན་པར་ཐུབ་པས་གསུངས།།
དེ་ལྟར་འཇིག་རྟེན་གསུམ་པོ་ན།།
སེམས་ལས་འཇིགས་པ་གཞན་འགའ་མེད།། ༨

अदरिद्रं जगत्कृत्वा दानपारमिता यदि ।
जगद्दरिद्रमद्यापि सा कथं पूर्वतायिनाम् ॥ ९

གལ་ཏེ་འགྲོ་བ་དབུལ་པོར་བས།།
སྦྱིན་པའི་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ཡིན་ན།།
ད་དུང་འགྲོ་བཀྲེན་ཡོད་ན་སྔོན།།
སྐྱོབ་པ་ཇི་ལྟར་ཕ་རོལ་ཕྱིན།། ༩

फलेन सह सर्वस्वत्यागचित्ताज्जनेऽखिले ।
दानपारमिता प्रोक्ता तस्मात् सा चित्तमेव तु ॥ १०

བདག་པ་ཐམས་ཅད་འབྲས་བཅས་ཏེ།།
སྐྱེ་བོ་ཀུན་ལ་གཏང་སེམས་ཀྱིས།།
སྦྱིན་པའི་ཕ་རོལ་ཕྱིན་གསུངས་ཏེ།།
དེ་ལྟས་དེ་ནི་སེམས་ཉིད་དོ།། ༡༠

मत्स्यादयः क्व नीयन्तां मारयेयं यतो न तान् ।
लब्धे विरतिचित्ते तु शीलपारमिता मता ॥ ११

ཉ་ལ་སོགས་པ་གང་ཞིག་ཏུ།།
དེ་དག་གསོད་མི་འགྱུར་བར་བསྐྲད།།
སྤོང་བའི་སེམས་ནི་ཐོབ་པ་ལས།།
ཚུལ་ཁྲིམས་པ་རོལ་ཕྱིན་པར་བཤད།། ༡༡

कियतो मारयिष्यामि दुर्जनान् गगनोपमान् ।
मारिते क्रोधचित्ते तु मारिताः सर्वशत्रवः ॥ १२

སེམས་ཅན་མི་སྲུན་ནམ་མཁའ་བཞིན།།
དེ་དག་གཞོམ་གྱིས་ཡོང་མི་ལང་།།
ཁྲོ་བའི་སེམས་འདི་གཅིག་བཅོམ་ན།།
དགྲ་དེ་ཐམས་ཅད་ཆོམས་དང་འདྲ།། ༡༢

भूमिं छादयितुं सर्वां कुतश्चर्म भविष्यति ।
उपानच्चर्ममात्रेण छन्ना भवति मेदिनी ॥ १३

[23b] ས་སྟེང་འདི་དག་ཀོས་གཡོག་ཏུ།།
དེ་སྙེད་ཀོ་བས་ག་ལ་ལང་།།
ལྷམ་མཐིལ་ཙམ་གྱི་ཀོ་བས་ནི།།
ས་སྟེང་ཐམས་ཅད་གཡོགས་དང་འདྲ།། ༡༣

बाह्या भावा मया तद्वच्छक्या वारयितुं न हि ।
स्वचित्तं वारयिष्यामि किं ममान्यैर्निवारितैः ॥ १४

དེ་བཞིན་ཕྱི་རོལ་དངོས་པོ་ཡང་།།
བདག་གིས་ཕྱིར་བཟློག་མི་ལྡང་གི།
བདག་གི་སེམས་འདི་ཕྱིར་བཟློག་བྱའི།།
གཞན་རྣམས་བཟློག་གོ་ཅི་ཞིག་དགོས།། ༡༤

सद्दापि वाक्छरीराभ्यां मन्दवृत्तेर्न तत्फलम् ।
यत्पटोरेककस्यापि चित्तस्य ब्रह्मतादिकम् ॥ १५

སེམས་གསལ་གཅིག་བསྒྲིད་འབྲས་བུ་ཡང་།།
ཚངས་ལ་སོགས་པ་ཡིན་པ་ལྟར།།
ལུས་ངག་བཅས་པའི་འབྲས་བུ་ཡང་།།
སྤྱོད་པ་ཞན་པས་དེ་ལྟ་མིན།། ༡༥

जपास्तपांसि सर्वाणि दीर्घकालकृतान्यपि ।
अन्यचित्तेन मन्देन वृथैवेत्याह सर्ववित् ॥ १६

བཟླས་བརྗོད་དང་ནི་དཀའ་ཐུབ་ཀུན།།
ཡུན་རིང་དུས་སུ་སྤྱད་བྱས་ཀྱང་།།
སེམས་གཞན་གཡེངས་པས་བྱས་པ་ནི།།
དེ་ཉིད་རིག་པས་དོན་མེད་གསུངས།། ༡༦

दुःखं हन्तुं सुखं प्राप्तुं ते भ्रमन्ति मुधाम्बरे ।
यैरेतद्धर्मसर्वस्वं चित्तं गुह्यं न भावितम् ॥ १७

གང་གིས་ཆོས་ཀྱི་གཙོ་བོ་མཆོག།
སེམས་ཀྱི་གསང་འདི་མ་ཤེས་ན།།
བདེ་ཐོབ་སྡུག་བསྔལ་གཞོམ་འདོད་ཀྱང་།།
དེ་དག་དོན་མེད་གྱི་ནར་འཁྱམས།། ༡༧

तस्मात्स्वधिष्ठितं चित्तं मया कार्यं सुरक्षितम् ।
चित्तरक्षाव्रतं मुक्त्वा बहुभिः किं मम व्रतैः ॥ १८

[24a] དེ་ལྟས་བདག་གི་སེམས་འདི་ནི།།
ལེགས་བཟུང་ལེགས་པར་བསྲུང་བར་བྱ།།
སེམས་བསྲུང་བརྟུལ་ཞུགས་མ་གཏོགས་པ།།
བརྟུལ་ཞུགས་མང་པོས་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༡༨

यथा चपलमध्यस्थो रक्षति व्रणमादरात् ।
एवं दुर्जनमध्यस्थो रक्षेच्चित्तव्रणं सदा ॥ १९

མ་གྲངས་གྲོལ་བའི་ཁྲོད་གནས་ན།།
བསྒྲིམས་ཏེ་རྨ་ཡི་བག་བྱེད་བཞིན།།
སྐྱེ་བོ་ངན་ཁྲོད་གནས་པས་ཀྱང་།།
སེམས་ཀྱི་རྨ་འདི་རྟག་ཏུ་བསྲུང་།། ༡༩

व्रणदुःखलवाद्भीतो रक्षति व्रणमादरात् ।
संघातपर्वताघाताद्भीतश्चित्तव्रणं न किम् ॥ २०

རྨ་ཡི་སྡུག་བསྔལ་ཆུང་ངུ་ཡིས།།
སྐྲག་པའང་རྨ་ཡི་བག་བྱེད་ན།།
བསྡུས་འཇོམས་རིས་འཇོམས་སྐྲག་པ་དག།
སེམས་ཀྱི་རྨ་ལྟ་ཅིས་མི་བསྲུང་།། ༢༠

अनेन हि विहारेण विहरन् दुर्जनेष्वपि ।
प्रमदाजनमध्येऽपि यतिर्धीरो न खण्ड्यते ॥ २१

སྤྱོད་པ་འདི་འདྲས་གནས་བྱེད་ན།།
སྐྱེ་བོ་ངན་པའི་ཁྲོད་གནས་སམ།།
བུད་མེད་ཁྲོད་ན་གནས་ཀྱང་རུང་།།
སྡོམ་བརྩོན་བརྟན་པ་ཉམས་མི་འགྱུར།། ༢༡

लाभा नश्यन्तु मे कामं सत्कारः कायजीवितम् ।
नश्यत्वन्यच्च कुशलं मा तु चित्तं कदाचन ॥ २२

[24b] བདག་གི་རྙེད་དང་བཀུར་སྟི་དང་།།
ལུས་དང་འཚོ་བ་མེད་ལྟ་ཞིང་།།
དགེ་བ་གཞན་ཡང་ཉམས་ལྟ་ཡི།།
སེམས་ནི་ནམ་ཡང་ཉམས་མི་བྱ།། ༢༢

चित्तं रक्षितुकामानां मयैष क्रियतेऽञ्जलिः ।
स्मृतिं च सम्प्रजन्यं च सर्वयत्नेन रक्षत ॥ २३

སེམས་བསྲུང་འདོད་པ་རྣམས་ལ་ནི།།
དྲན་པ་དང་ནི་ཤེས་བཞིན་དག།
ཐམས་ཅད་འབད་པས་སྲུངས་ཤིག་ཅེས།།
བདག་ནི་དེ་ལྟར་ཐལ་མོ་སྦྱོར།། ༢༣

व्याध्याकुलो नरो यद्वन्न क्षमः सर्वकर्मसु ।
तथाभ्यां व्याकुलं चित्तं न क्षमं सर्वकर्मसु ॥ २४

ནད་ཀྱིས་དཀྲུགས་པའི་མི་དག་ནི།།
ལས་རྣམས་ཀུན་ལ་མཐུ་མེད་པ།།
དེ་བཞིན་རྨོངས་པས་སེམས་དཀྲུགས་པ།།
ལས་རྣམས་ཀུན་ལ་མཐུ་མེད་དོ།། ༢༤

असम्प्रजन्यचित्तस्य श्रुतचिन्तितभावितम् ।
सच्छिद्रकुम्भजलवन्न स्मृताववतिष्ठते ॥ २५

ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་སེམས་ལྡན་པའི།།
ཐོས་དང་བསམ་དང་སྒོམ་པ་ཡང་།།
གློ་རྡོལ་བུམ་པའི་ཆུ་བཞིན་དུ།།
དྲན་པ་ལ་ནི་དེ་མི་གནས།། ༢༥

अनेके श्रुतवन्तोऽपि श्राद्धा यत्नपरा अपि ।
असम्प्रजन्यदोषेण भवन्त्यापत्तिकश्मलाः ॥ २६

ཐོས་ལྡན་དད་པ་ཅན་དང་ནི།།
བརྩོན་པ་ལྷུར་ལེན་དུ་མ་ཡང་།།
ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་སྐྱོན་ཆགས་པས།།
ལྟུང་བའི་རྙོག་དང་བཅས་པར་འགྱུར།། ༢༦

असम्प्रजन्यचौरेण स्मृतिमोषानुसारिणा ।
उपचित्यापि पुण्यानि मुषिता यान्ति दुर्गतिम् ॥ २७

[25a] ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་ཆོམ་རྐུན་དག།
དྲན་པ་ཉམས་པའི་རྗེས་འབྲང་བས།།
བསོད་ནམས་དག་ནི་ཉེར་བསགས་ཀྱང་།།
ཀུན་པོས་ཕྲོགས་བཞིན་ངན་འགྲོར་འགྲོ། ༢༧

क्लेशतस्करसङ्घोऽयमवतारगवेषकः ।
प्राप्यावतारं मुष्णाति हन्ति सद्गतिजीवितम् ॥ २८

ཉོན་མོངས་ཆོམ་རྐུན་ཚོགས་འདི་ནི།།
གླགས་སྐབས་ཚོལ་བར་བྱེད་པ་སྟེ།།
གླགས་རྙེད་གྱུར་ནས་དགེ་འཕྲོག་ཅིང་།།
བདེ་འགྲོའི་སྲོག་ཀྱང་འཇོམས་པར་བྱེད།། ༢༨

तस्मात्स्मृतिर्मनोद्वारान्नापनेया कदाचन ।
गतापि प्रत्युपस्थाप्या संस्मृत्यापायिकीं व्यथाम् ॥ २९

དེ་བས་དྲན་པ་ཡིད་སྒོ་ནས།།
གུད་དུ་ནམ་ཡང་མི་གཏོང་ངོ་།།
སོང་ནའང་ངན་འགྲོའི་གནོད་པ་དག།
དྲན་པར་བྱས་ཏེ་ཉེ་བར་བཞག། ༢༩

उपाध्यायानुशासिन्या भीत्याप्यादरकारिणाम् ।
धन्यानां गुरुसंवासात्सुकरं जायते स्मृतिः ॥ ३०

བླ་མ་དང་ནི་འགྲོགས་པ་ལས།།
མཁན་པོས་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་དང་།།
འཇིགས་པས་སྐལ་ལྡན་གུས་བྱེད་ལ།།
དྲན་པ་བདེ་བླག་ཉིད་དུ་སྐྱེ།། ༣༠

बुद्धाश्च बोधिसत्त्वाश्च सर्वत्राव्याहतेक्षणाः ।
सर्वमेवाग्रतस्तेषां तेषामस्मि पुरः स्थितः ॥ ३१

སངས་རྒྱས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དག།
ཀུན་དུ་གྲོགས་མེད་གཟིགས་པར་ལྡན།།
དེ་དག་ཐམས་ཅད་སྤྱན་སྔ་ན།།
རྟག་པར་བདག་ནི་གནས་སོ་ཞེས།། ༣༡

इति ध्यात्वा तथा तिष्ठेत्त्रपादरभयान्वितः ।
बुद्धानुस्मृतिरप्येवं भवेत्तस्य मुहुर्मुहुः ॥ ३२

[25b] དེ་ལྟར་བསམས་ནས་ངོ་ཚ་དང་།།
གུས་དང་འཇིགས་ལྡན་དེ་བཞིན་མནོས།།
དེས་ནི་སངས་རྒྱས་རྗེས་དྲན་པའང་།།
དེ་ལ་ཡང་དང་ཡང་དུ་འབྱུང་།། ༣༢

सम्प्रजन्यं तदायाति न च यात्यागतं पुनः । 65
स्मृतिर्यदा मनोद्वारे रक्षार्थमवतिष्ठते ॥ ३३

གང་ཚེ་དྲན་པ་ཡིད་སྒོ་ནས།།
བསྲུང་བའི་དོན་དུ་གནས་གྱུར་པ།།
དེ་ཚེ་ཤེས་བཞིན་འོང་འགྱུར་ཞིང་།།
སོང་བ་དག་ཀྱང་ཕྱིར་འོང་འགྱུར།། ༣༣

पूर्वं तावदिदं चित्तं सदोपस्थाप्यमीदृशम् ।
निरिन्द्रियेणेव मया स्थातव्यं काष्ठवत्सदा ॥ ३४

རེ་ཞིག་དང་པོར་འདི་འདྲའི་སེམས།།
འདི་ནི་སྐྱོན་བཅས་ཤེས་བྱས་ནས།།
དེ་ཚེ་བདག་གིས་ཤིང་བཞིན་དུ།།
རྫངས་ཐུབ་པར་ནི་གནས་པར་བྱ།། ༣༤

निष्फला नेत्रविक्षेपा न कर्त्तव्याः कदाचन ।
निध्यायन्तीव सततं कार्या दृष्टिरधोगता ॥ ३५

དོན་མེད་གཡེང་བར་ལྟ་བ་ནི༎
ནམ་ཡང་བདག་གིས་མི་བྱ་སྟེ༎
ངེས་པར་སེམས་པས་རྟག་ཏུ་ནི༎
མིག་ནི་ཕབ་སྟེ་བལྟ་བར་བྱ༎ ༣༤

दृष्टिविश्रामहेतोस्तु दिशः पश्येत्कदाचन ।
आभासमात्रं दृष्ट्वा च स्वागतार्थं विलोकयेत् ॥ ३६

ལྟ་བ་ངལ་བསོའི་ཆེད་དུ་ནི༎
རེས་འགའ་ཕྱོགས་སུ་བལྟ་བར་བྱ༎
འགའ་ཞིག་མིག་ལམ་སྣང་གྱུར་ན༎
བལྟས་ནས་འོངས་པ་ལེགས་ཞེས་བརྗོད༎ ༣༥

मार्गादौ भयबोधार्थं मुहुः पश्येच्चतुर्दिशम् ।
दिशो विश्रम्य वीक्षेत परावृत्यैव पृष्ठतः ॥ ३७

[26a] ལམ་སོགས་འཇིགས་པ་བརྟག་པའི་ཕྱིར༎
ཡང་དང་ཡང་དུ་ཕྱོགས་བཞིར་བལྟ༎
ངལ་བསོ་ཁ་ནི་ཕྱིར་བལྟས་ནས༎
རྒྱབ་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་བལྟ་བར་བྱ༎ ༣༦

सरेदपसरेद्वापि पुरः पश्चान्निरूप्य च ।
एवं सर्वास्ववस्थासु कार्यं बुद्ध्वा समाचरेत् ॥ ३८

མདུན་དང་རྒྱབ་ཏུ་བརྟགས་བྱས་ནས༎
འགྲོའམ་ཡང་ན་འོང་བྱ་སྟེ༎
དེ་ལྟར་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ༎
དགོས་པ་ཤེས་ནས་སྤྱད་པར་བྱ༎ ༣༧

कायेनैवमवस्थेयमित्याक्षिप्य क्रियां पुनः ।
कथं कायः स्थित इति द्रष्टव्यं पुनरन्तरा ॥ ३९

ལུས་ཀྱིས་འདི་ལྟར་གནས་བྱ་ཞེས།།
བྱ་བ་བསྒྲིགས་ནས་དེ་ནས་ནི།།
སྐབས་སུ་ལུས་འདི་ཇི་ལྟ་བུར།།
གནས་པ་ཡིན་ཞེས་བལྟ་བར་བྱ།། ༣༩

निरूप्यः सर्वयत्नेन चित्तमत्तद्विपस्तथा ।
धर्मचिन्तामहास्तम्भे यथा बद्धो न मुच्यते ॥ ४० 80

སེམས་ཀྱི་གླང་ཆེན་སྨྱོས་པ་ནི།།
ཆོས་ལ་སེམས་པའི་ཀ་ཆེན་ལ།།
ཇི་ལྟར་བཏགས་པ་མི་འཆོར་བར།།
དེ་ལྟར་འབད་པ་ཀུན་གྱིས་བརྟག། ༤༠

कुत्र मे वर्तत इति प्रत्यवेक्ष्यं तथा मनः ।
समाधानधुरं नैव क्षणमप्युत्सृजेद्यथा ॥ ४१

ཅི་ནས་ཏིང་འཛིན་བརྩོན་པ་ནི།།
སྐད་ཅིག་གཅིག་ཀྱང་མི་འཆོར་བར།།
བདག་གི་ཡིད་འདི་གར་སྤྱོད་ཅེས།།
དེ་ལྟར་ཡིད་ལ་སོ་སོར་བརྟག། ༤༡

भयोत्सवादिसम्बन्धे यद्यशक्तो यथासुखम् ।
दानकाले तु शीलस्य यस्मादुक्तमुपेक्षणम् ॥ ४२

[26b] འཇིགས་དང་དགའ་སྟོན་སོགས་འབྲེལ་པར།།
གལ་ཏེ་མི་ནུས་ཅི་བདེར་བྱ།།
འདི་ལྟར་སྦྱིན་པའི་དུས་དག་ཏུ།།
ཚུལ་ཁྲིམས་བཏང་སྙོམས་བཞག་པར་གསུངས།། ༤༢

यद्बुद्ध्वा कर्तुमारब्धं ततोऽन्यन्न विचिन्तयेत् ।
तदेव तावन्निष्पाद्यं तद्गतेनान्तरात्मना ॥ ४३

གང་ཞིག་བསམས་དེ་བྱར་བརྩམས་པ།།
དེ་ལས་གཞན་དུ་མི་བསམ་སྟེ།།
དེར་གཏད་པ་ཡི་བསམ་པ་ཡིས།།
དེ་ཉིད་རེ་ཞིག་བསྒྲུབ་པར་བྱ།། ༤༣

एवं हि सुकृतं सर्वमन्यथा नोभयं भवेत् ।
असम्प्रजन्यक्लेशोऽपि वृद्धिं चैवं गमिष्यति ॥ ४४

དེ་ལྟ་ན་ནི་ཀུན་ལེགས་བྱས།།
གཞན་དུ་གཉིས་ཀར་མི་འགྱུར་རོ།།
ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་ཉེ་ཉོན་མོངས།།
དེ་ལྟ་ན་ནི་འཕེལ་མི་འགྱུར།། ༤༤

नानाविधप्रलापेषु वर्तमानेष्वनेकधा ।
कौतूहलेषु सर्वेषु हन्यादौत्सुक्यमागतम् ॥ ४५

བྲེ་མོའི་གཏམ་ནི་སྣ་ཚོགས་དང་།།
ངོ་མཚར་ལྟད་མོ་རྣམ་མང་པོ།།
ཀུན་ལ་འཇུག་པར་གྱུར་པ་ན།།
དེ་ལ་ཆགས་པ་སྤང་བར་བྱ།། ༤༥

मृन्मर्दनतृणच्छेदरेखाद्यफलमागतम् ।
स्मृत्वा ताथागतीं शिक्षां भीतस्तत्क्षणमुत्सृजेत् ॥ ४६

དོན་མེད་ས་ཀོ་རྩ་གཅོད་དང་།།
ས་རིས་འདྲི་སོགས་བྱེད་གྱུར་ན།།
བདེ་གཤེགས་བསླབ་པ་དྲན་བྱས་ནས།།
སྐྲག་པས་དེ་ཡི་མོད་ལ་དོར།། ༤༦

यदा चलितुकामः स्याद्वक्तुकामोऽपि वा भवेत् ।
स्वचित्तं प्रत्यवेक्ष्यादौ कुर्याद्धैर्येण युक्तिमत् ॥ ४७

[27a] གང་ཚེ་བསྐྱོད་པར་འདོད་གྱུར་དམ།།
སྨྲ་བར་འདོད་པར་གྱུར་ན་ཡང་།།
དང་པོར་རང་གི་སེམས་བརྟགས་ནས།།
བརྟན་པས་རིགས་པ་ལྡན་པར་བྱ།། ༤༧

अनुनीतं प्रतिहतं यदा पश्येत्स्वकं मनः ।
न कर्तव्यं न वक्तव्यं स्थातव्यं काष्ठवत्तदा ॥ ४८

གང་ཚེ་རང་ཡིད་ཆགས་པ་དང་།།
ཁྲོ་བར་འདོད་པ་དེ་ཡི་ཚེ།།
ལས་སུ་མི་བྱ་སྨྲ་མི་བྱ།།
ཤིང་བཞིན་དུ་ནི་གནས་པར་བྱ།། ༤༨

उद्धतं सोपहासं वा यदा मानमदान्वितम् ।
सोत्प्रासातिशयं वक्रं वञ्चकं च मनो भवेत् ॥ ४९

རྒོད་དང་ག་ཞར་བཅས་པ་འམ།།
གལ་ཏེ་ང་རྒྱལ་རྒྱགས་ལྡན་པའམ།།
མཚང་འབྲུ་བ་ཡི་བསམ་པ་དང་།།
གལ་ཏེ་སྐྱོར་འབྱིན་བསླུ་སེམས་སམ།། ༤༩

यदात्मोत्कर्षणाभासं परपंसनमेव च ।
साधिक्षेपं ससंरम्भं स्थातव्यं काष्ठवत्तदा ॥ ५०

གང་ཚེ་བདག་བསྟོད་ལྷུར་ལེན་པའམ།།
གཞན་ལ་སྨོད་པ་ཉིད་དང་ནི།།
གཤེ་བཅས་འགྱེད་དང་བཅས་གྱུར་པ།།
དེ་ཚེ་ཤིང་བཞིན་གནས་པར་བྱ།། ༥༠

लाभसत्कारकीर्त्यर्थि परिवारार्थि वा पुनः ।
उपस्थानार्थि मे चित्तं तस्मात्तिष्ठामि काष्ठवत् ॥ ५१

རྙེད་དང་བཀུར་སྟི་གྲགས་འདོད་པའམ།།
གཡོག་འཁོར་དོན་དུ་གཉེར་འདོད་པའམ།།
བདག་སེམས་རིམ་གྲོ་འདོད་གྱུར་ན།།
དེ་ཚེ་ཤིང་བཞིན་གནས་པར་བྱ།། ༥༡

परार्थरूक्षं स्वार्थार्थि परिषत्काममेव वा ।
वक्तुमिच्छति मे चित्तं तस्मात्तिष्ठामि काष्ठवत् ॥ ५२

[27b] གཞན་དོན་ཡལ་བར་འདོར་བ་དང་།།
རང་དོན་གཉེར་བར་འདོད་པ་དང་།།
སྨྲ་བར་འདོད་པའི་སེམས་བྱུང་ན།།
དེ་ཚེ་ཤིང་བཞིན་གནས་པར་བྱ།། ༥༢

असहिष्ण्वलसं भीतं प्रगल्भं मुखरं तथा । 105
स्वपक्षाभिनिविष्टं वा तस्मात्तिष्ठामि काष्ठवत् ॥ ५३

མི་བཟོད་ལེ་ལོ་འཇིགས་པ་དང་།།
དེ་བཞིན་སྤྱི་བརྟོལ་མུ་ཅོར་དང་།།
རང་གི་ཕྱོགས་ཞེན་སེམས་བྱུང་ན།།
དེ་ཚེ་ཤིང་བཞིན་གནས་པར་བྱ།། ༥༣

एवं संक्लिष्टमालोक्य निष्फलारम्भि वा मनः ।
निगृह्णीयाद् दृढं शूरः प्रतिपक्षेण तत्सदा ॥ ५४

དེ་ལྟར་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་དང་།།
དོན་མེད་བརྩོན་པའི་ཡིད་བརྟགས་ནས།།
དེ་ཚེ་དཔའ་བོས་གཉེན་པོ་ཡིས།།
དེ་ནི་བརྟན་པར་གཟུང་བར་བྱ།། ༥༤

सुनिश्चितं सुप्रसन्नं धीरं सादरगौरवम् ।
सलज्जं सभयं शान्तं पराराधनतत्परम् ॥ ५५

ཤིན་ཏུ་ངེས་དང་རབ་དད་དང་།།
བརྟན་དང་གུས་དང་ཞེ་སར་བཅས།།
ངོ་ཚ་ཤེས་དང་འཇིགས་བཅས་དང་།།
ཞི་ཞིང་གཞན་དགའ་བྱེད་ལ་བརྩོན།། ༥༥

परस्परविरुद्धाभिर्बालेच्छाभिरखेदितम् ।
क्लेशोत्पादादिदं ह्येतदेषामिति दयान्वितम् ॥ ५६

ཕན་ཚུན་མི་མཐུན་བྱིས་པ་ཡི།།
འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་མི་སྐྱོ་ཞིང་།།
ཉོན་མོངས་སྐྱེས་པས་འདི་དག་གི།
སེམས་འདི་བྱུང་སྙམ་བརྩེར་ལྡན་དང་།། ༥༦

आत्मसत्त्ववशं नित्यमनवद्येषु वस्तुषु ।
निर्माणमिव निर्मानं धारयाम्येष मानसम् ॥ ५७

[28a] ཁ་ན་མ་ཐོ་མེད་དངོས་ལ།།
བདག་དང་སེམས་ཅན་དབང་བྱས་ཤིང་།།
སྤྲུལ་པ་བཞིན་དུ་ང་མེད་པར།།
ཡིད་འདི་རྟག་ཏུ་གཟུང་བར་བྱ།། ༥༧

चिरात्प्राप्तं क्षणवरं स्मृत्वा स्मृत्वा मुहुर्मुहुः ।
धारयामीदृशं चित्तमप्रकम्प्यं सुमेरुवत् ॥ ५८

རིང་ཞིག་ལོན་ནས་དལ་བའི་མཆོག།
ཐོབ་པ་ཡང་དང་ཡང་བསམས་ནས།།
སེམས་དེ་ལྟ་བུ་རི་རབ་ལྟར།།
རབ་ཏུ་མི་གཡོ་གཟུང་བར་བྱ།། ༥༨

गृध्रैरामिषसंगृद्धैः कृष्यमाण इतस्ततः ।
न करोत्यन्यथा कायः कस्मादत्र प्रतिक्रियाम् ॥ ५९

བྱ་རྒོད་ཤ་ལ་ཆགས་པ་ཡིས ॥
ཕན་ཚུན་ཀུན་དུ་བཤལ་ཁྲིད་ཀྱང་ ॥
ཡིད་ཁྱོད་མི་དགར་མི་བྱེད་ན ॥
ད་ལྟ་ཅི་ཕྱིར་ཁ་ཏ་བྱེད ॥ ༥༩

रक्षसीमं मनः कस्मादात्मीकृत्य समुच्छ्रयम् ।
त्वत्तश्चेत्पृथगेवायं तेनात्र तव को व्ययः ॥ ६० 120

ལུས་འདི་བདག་གིར་བཟུང་བྱས་ནས ॥
ཡིད་ཁྱོད་ཅི་ཕྱིར་སྲུང་བར་བྱེད ॥
ཁྱོད་དང་འདི་གཉིས་སོ་སོ་ན ॥
དེས་ཀོ་ཁྱོད་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ ॥ ༦༠

न स्वीकरोषि हे मूढ काष्ठपुत्तलकं शुचिम् ।
अमेध्यघटितं यन्त्रं कस्माद्रक्षसि पूतिकम् ॥ ६१

རྨོངས་པའི་ཡིད་ཁྱོད་ཅི་ཡི་ཕྱིར ॥
ཤིང་གཟུགས་གཙང་མ་གཟུང་མི་བྱེད ॥
མི་གཙང་ཚོགས་ཀྱི་འཁྲུལ་འཁོར་འདི ॥
རུལ་པ་བསྲུངས་དེ་ཅི་ཞིག་རུང་ ॥ ༦༡

इमं चर्मपुटं तावत्स्वबुद्ध्यैव पृथक् कुरु ।
अस्थिपञ्जरतो मांसं प्रज्ञाशस्त्रेण मोचय ॥ ६२

ཐོག་མར་པགས་པའི་རིམ་པ་འདི ॥
རང་གི་བློ་ཡིས་ཐ་དད་ཕྱེ ॥

ཤ་ཡང་རུས་པའི་དྲ་བ་ལས།།
ཤེས་རབ་མཚོན་གྱིས་གུང་ * དུ་ཕྱེ།། ༦༢

अस्थीन्यपि पृथक् कृत्वा पश्य मज्जानमन्ततः ।
किमत्र सारमस्तीति स्वयमेव विचारय ॥ ६३

[28b] རུས་པ་རྣམས་ཀྱང་དབྱེ་བྱས་ནས།།
རྐང་གི་བར་དུ་བལྟ་བྱ་ཞིང་།།
འདི་ལ་སྙིང་པོ་ཅི་ཡོད་ཅེས།།
བདག་ཉིད་ཀྱིས་ནི་བརྟག་པར་གྱིས།། ༦༣

एवमन्विष्य यत्नेन न दृष्टं सारमत्र ते ।
अधुना वद कस्मात्त्वं कायमद्यापि रक्षसि ॥ ६४

དེ་ལྟར་འབད་དེ་བཙལ་ཀྱང་དེར།།
ཁྱོད་ཀྱིས་སྙིང་པོ་མ་མཐོང་ན།།
ད་དུང་ཅི་ཕྱིར་ཆགས་ཚུལ་གྱིས།།
ཁྱོད་ནི་ལུས་འདི་སྲུང་བར་བྱེད།། ༦༤

न खादितव्यमशुचि त्वया पेयं न शोणितम् ।
नान्त्राणि चूषितव्यानि किं कायेन करिष्यसि ॥ ६५

ཁྱོད་ཀྱིས་མི་གཙང་བཟར་མི་རུང་།།
ཁྲག་ཀྱང་བཏུང་དུ་མི་རུང་ལ།།
རྒྱུ་ལྟོང་གཞིབ་ཏུ་མི་རུང་ན།།
ལུས་ཀྱིས་ཁྱོད་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༦༥

* There is a small lacuna here in the xylograph and it appears to read གུང་ with དུ meaning through the middle.

युक्तं गृध्रशृगालादेराहारार्थं तु रक्षितुम् ।
कर्मोपकरणं त्वेतन्मनुष्याणां शरीरकम् ॥ ६६

ཉིས་ན་ལྦྲ་དང་བྱ་རྒོད་ཀྱི།།
ཟས་ཀྱི་དོན་དུ་འདི་བསྲུང་རིགས།།
མི་འི་ཚོག་གི་ལུས་འདི་ནི།།
བཀོལ་བར་བྱ་བ་ཉིད་དུ་ཟད།། ༦༦

एवं ते रक्षतस्यापि मृत्युराच्छिद्य निर्दयः ।
कायं दास्यति गृध्रेभ्यस्तदा त्वं किं करिष्यसि ॥ ६७

འདི་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་བསྲུངས་ཀྱང་ནི།།
འཆི་བདག་བརྩེ་བ་མེད་པ་ཡིས།།
བྲོགས་ཏེ་བྱ་དང་ཁྱིར་[1] བྱིན་ན།།
དེ་ཚེ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་བྱར་ཡོད།། ༦༧

न स्थास्यतीति भृत्याय न वस्त्रादि प्रदीयते । 135
कायो यास्यति खादित्वा कस्मात्त्वं कुरुषे व्ययम् ॥ ६८

[29ᵃ] བྲན་གཡོག་བཀོལ་དུ་མི་བཏུབ་ལའང་།།
གོས་ལ་སོགས་པ་མི་སྦྱིན་ན།།
ལུས་འདི་བསྐྱོད་ཀྱང་གཞན་འགྲོ་ན།།
ཁྱོད་ཀོ་ཅི་སྟེ་ཤ་ཐང་གསོ།། ༦༨

दत्त्वास्मै वेतनं तस्मात्स्वार्थं कुरु मनोऽधुना ।
नहि वैतनिकोपात्तं सर्वं तस्मै प्रदीयते ॥ ६९

འདི་ལ་གླ་རྔན་བྱིན་ནས་ནི།།
ད་ནི་རང་གི་དོན་བྱེད་ཆུག།
ཕན་པ་མེད་པར་འདི་ལ་ནི།།
ཐམས་ཅད་སྦྱིན་པར་མི་བྱའོ།། ༦༩

1. Here this word is redundant.

काये नौबुद्धिमाधाय गत्यागमननिश्चयात् ।
यथाकामङ्गमं कायं कुरु सत्त्वार्थसिद्धये ॥ ७०

འགྲོ་དང་འོང་བའི་རྟེན་ཙམ་དུ།།
ལུས་ལ་གྲུ་ཡི་བློ་བཞག་སྟེ།།
སེམས་ཅན་རྣམས་དོན་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར།།
ཡིད་བཞིན་གྱི་ནི་ལུས་སུ་བསྒྱུར།། ༧༠

एवं वशीकृतस्वात्मा नित्यं स्मितमुखो भवेत् ।
त्यजेद् भृकुटिसङ्कोचं पूर्वाभाषी जगत्सुहृत् ॥ ७१

དེ་ལྟར་རང་དབང་ཡོད་གྱིས་དེ།།
རྟག་ཏུ་འཛུམ་པའི་བཞིན་དུ་གྱིས།།
ཁྲོ་གཉེར་ངོ་རྨུམ་ཡོངས་སྤོང་སྟེ།།
འགྲོ་བའི་བཤེས་དང་གསོང་པོར་གྱིས།། ༧༡

सशब्दपातं सहसा न पीठादीन् विनिक्षिपेत् ।
नास्फालयेत्कपाटं च स्यान्निःशब्दरुचिः सदा ॥ ७२

ཁྲི་ལ་སོགས་པ་བབ་ཅོལ་དུ།།
སྒྲ་དང་བཅས་པར་མི་དོར་རོ།།
སྒོ་ཡང་དྲག་ཏུ་མི་དབྱེ་སྟེ།།
རྟག་ཏུ་བཅོམ་སྐྱུང་དགའ་བར་བྱ།། ༧༢

बको बिडालश्चौरश्च निःशब्दो निभृतश्चरन् ।
प्राप्नोत्यभिमतं कार्यमेवं नित्यं यतिश्चरेत् ॥ ७३

[29ᵇ] ཆུ་སྐྱར་བྱི་ལ་ཆོམ་ཀུན་དག།
སྒྲ་མེད་འཇབ་ཅིང་འགྲོ་བ་ཡིས།།
མངོན་པར་འདོད་པའི་དོན་སྒྲུབ་པ།།
ཐུབ་པས་རྟག་ཏུ་དེ་བཞིན་སྤྱད།། ༧༣

परचोदनदक्षाणामनधीष्टोपकारिणाम् ।
प्रतीच्छेच्छिरसा वाक्यं सर्वशिष्यः सदा भवेत् ॥ ७४

གཞན་ལ་གཞེན་བསྐུལ་འདེབས་མཁས་ཤིང་ ॥
མ་བཅོལ་ཕན་པར་བྱེད་པའི་ངག །
གུས་པས་སྤྱི་བོར་བླང་བྱས་ཏེ ॥
རྟག་ཏུ་ཀུན་གྱི་སློབ་མར་གྱུར ॥ ༧༤

सुभाषितेषु सर्वेषु साधुकारमुदीरयेत् ।
पुण्यकारिणमालोक्य स्तुतिभिः सम्प्रहर्षयेत् ॥ ७५ 150

ལེགས་པར་སྨྲས་པ་ཐམས་ཅད་ལ ॥
དགེ་བར་གསུངས་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱ ॥
བསོད་ནམས་བྱེད་པ་མཐོང་གྱུར་ན ॥
བསྟོད་པས་ལེགས་པར་དགའ་བ་བསྐྱེད ॥ ༧༥

परोक्षं च गुणान् ब्रूयादनुब्रूयाच्च तोषतः ।
स्ववर्णे भाष्यमाणे च भावयेत्तद्गुणज्ञताम् ॥ ७६

ལྐོག་ན་ཡོན་ཏན་བརྗོད་བྱ་ཞིང་ ॥
ཡོན་ཏན་བརྗོད་ན་རྗེས་སུ་བརྗོད ॥
རང་གི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་ན་དེ ॥
ཡོན་ཏན་ཤེས་པར་རིག་པར་བྱ ॥ ༧༦

सर्वारम्भा हि तुष्ट्यर्थाः सा वित्तैरपि दुर्लभा ।
भोक्ष्ये तुष्टिसुखं तस्मात्परश्रमकृतैर्गुणैः ॥ ७७

རྩོམ་པ་ཐམས་ཅད་དགའ་ཕྱིར་ཏེ ॥
དེ་ནི་རིན་གྱིས་ཉོ་ནའང་དཀོན ॥
དེ་ལྟས་གཞན་བྱས་ཡོན་ཏན་གྱིས ॥
དགའ་བའི་བདེ་བ་སྤྱད་པར་བྱ ॥ ༧༧

न चात्र मे व्ययः कश्चित्परत्र च महत्सुखम् ।
अप्रीतिदुःखं द्वेषैस्तु महद्दुःखं परत्र च ॥ ७८

[30a] བདག་ལ་འདིར་གོད་ཡོད་མེད་ལ།།
ཕ་རོལ་དུ་ཡང་བདེ་བ་ཆེ།།
ཉེས་པའི་མི་དགའ་སྡུག་བསྔལ་ཞིང་།།
ཕ་རོལ་དུ་ཡང་སྡུག་བསྔལ་ཆེ།། ༧༨

विश्वस्तविन्यस्तपदं विस्पष्टार्थं मनोरमम् ।
श्रुतिसौख्यं कृपामूलं मृदुमन्दस्वरं वदेत् ॥ ७९

སྨྲ་ན་ཡིད་ཕེབས་འབྲེལ་བ་དང་།།
དོན་གསལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་།།
ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་སྤངས་པ་དང་།།
འཇམ་ཞིང་རན་པར་སྨྲ་བར་བྱ།། ༧༩

ऋजु पश्येत्सदा सत्त्वांश्चक्षुषा सम्पिबन्निव ।
एतानेव समाश्रित्य बुद्धत्वं मे भविष्यति ॥ ८०

མིག་གིས་སེམས་ཅན་ལྟ་ན་ཡང་།།
འདི་དག་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་བདག།
སངས་རྒྱས་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེས།།
དྲང་ཞིང་བྱམས་པའི་ཚུལ་གྱིས་བལྟ།། ༨༠

सातत्याभिनिवेशोत्थं प्रतिपक्षोत्थमेव च ।
गुणोपकारिक्षेत्रे च दुःखिते च महच्छुभम् ॥ ८१

རྟག་པར་མངོན་ཞེན་གྱིས་བསླངས་པའམ།།
གཉེན་པོ་ཡིས་ནི་བསླངས་པ་ཉིད།།
ཡོན་ཏན་དང་ནི་ཕན་འདོགས་ཞིང་།།
སྡུག་བསྔལ་བ་ལ་དགེ་ཆེན་འགྱུར།། ༨༡

दृढ उत्थानसम्पन्नः स्वयङ्कारी सदा भवेत् ।
नावकाशः प्रदातव्यः कस्यचित्सर्वकर्मसु ॥ ८२

མཁས་ཤིང་དད་དང་ལྡན་བྱས་ནས།།
ལས་རྣམས་བདག་གིས་རྟག་ཏུ་བྱ།།
ལས་རྣམས་ཀུན་ལ་སུ་ལ་ཡང་།།
ལྟོས་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ།། ༨༢

उत्तरोत्तरतः श्रेष्ठा दानपारमितादयः ।
नेतरार्थं त्यजेच्छ्रेष्ठामन्यत्राचारसेतुतः ॥ ८३

[30b] སྦྱིན་པའི་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ལ་སོགས།།
གོང་ནས་གོང་དུ་ཁྱད་ཞུགས་སྤྱད།།
ཆུང་ངུའི་ཕྱིར་ནི་ཆེ་མི་གཏོང་།།
གཙོ་ཆེར་གཞན་གྱི་དོན་བསམ་མོ།། ༨༣

एवं बुद्ध्वा परार्थेषु भवेत्सततमुत्थितः ।
निषिद्धमप्यनुज्ञातं कृपालोरर्थदर्शिनः ॥ ८४

དེ་ལྟར་རིག་བྱས་གཞན་དོན་ལ།།
རྟག་ཏུ་བརྩོན་པར་གནས་པར་བྱ།།
ཐུགས་རྗེ་མངའ་བ་རིང་གཟིགས་པས།།
བཀག་པ་རྣམས་ཀྱང་དེ་ལ་གནང་།། ༨༤

विनिपातगतानाथव्रतस्थान् संविभज्य च ।
भुञ्जीत मध्यमां मात्रां त्रिचीवरबहिस्त्यजेत् ॥ ८५

ལོག་པར་ལྟུང་དང་མགོན་མེད་དང་།།
བརྟུལ་ཞུགས་གནས་ལ་བགོ་བྱ་ཞིང་།།
རན་པ་ཙམ་དུ་བཟའ་བྱ་ཞིང་།།
ཆོས་གོས་གསུམ་མ་གཏོགས་པ་སྦྱིན།། ༨༥

सद्धर्मसेवकं कायमितरार्थं न पीडयेत् ।
एवमेव हि सत्त्वानामाशामाशु प्रपूरयेत् ॥ ८६

དམ་པའི་ཆོས་ནི་སྤྱོད་པའི་ལུས།།
ཕྲན་ཚེགས་ཆེད་དུ་གནོད་མི་བྱ།།
དེ་ལྟར་བྱས་ན་སེམས་ཅན་གྱི།
བསམ་པ་མྱུར་དུ་རྫོགས་པར་འགྱུར།། ༨༦

त्यजेन्न जीवितं तस्मादशुद्धे करुणाशये ।
तुल्याशये तु तत्त्याज्यमित्थं न परिहीयते ॥ ८७

སྙིང་རྗེའི་བསམ་པ་མ་དག་པར།།
ལུས་འདི་བཏང་བར་མི་བྱ་སྟེ།།
ཅི་ནས་འདི་དང་གཞན་དུ་ཡང་།།
དོན་ཆེན་སྒྲུབ་པའི་རྒྱུར་བཏང་ངོ་།། ༨༧

धर्मं निर्गौरवे स्वस्थे न शिरोवेष्टिते वदेत् । 175
सच्छत्रदण्डशस्त्रे च नावगुण्ठितमस्तके ॥ ८८

[31a] མ་གུས་པ་ལ་ཆོས་མི་བཤད།།
མི་ན་བཞིན་དུ་མགོ་དཀྲིས་དང་།།
གདུགས་དང་འཁར་བ་མཚོན་ཐོགས་དང་།།
མགོ་བོ་གཡོགས་པ་དག་ལ་མིན།། ༨༨

गम्भीरोदारमल्पेषु न स्त्रीषु पुरुषं विना ।
हीनोत्कृष्टेषु धर्मेषु समं गौरवमाचरेत् ॥ ८९

དམན་དང་མཆོག་གི་ཆོས་རྣམས་ལ།།
མཚུངས་པར་གུས་པས་ཀུན་དུ་སྤྱད།། ༨༩[1]

---

1. The first two lines of sloka No. 89 are missing in Tibetan xylograph.

नोदारधर्मपात्रं च हीने धर्मं नियोजयेत् ।
न चाचारं परित्यज्य सूत्रमन्त्रैः प्रलोभयेत् ॥ ९०.

རྒྱ་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་སྣོད་གྱུར་པ།།
དམན་པའི་ཆོས་ལ་སྦྱར་མི་བྱ།།
སྤྱོད་པ་ཡོངས་སུ་འདོར་མི་བྱ།།
མདོ་དང་སྔགས་ཀྱིས་འདྲིད་མི་བྱ།། ༩༠

दन्तकाष्ठस्य खेटस्य विसर्जनमपावृतम् ।
नेष्टं जले स्थले भोग्ये मूत्रादेश्चापि गर्हितम् ॥ ९१

སོ་ཤིང་དང་ནི་མཆིལ་མ་དག།
དོར་བ་ན་ནི་དགབ་པར་བྱ།།
གཅི་ལ་སོགས་པའང་ལོངས་སྤྱོད་པའི།།
ཆུ་དང་ཐང་ལ་དོར་བ་སྨད།། ༩༡

मुखपूरं न भुञ्जीत सशब्दं प्रसृताननम् ।
प्रलम्बपादं नासीत न बाहू मर्दयेत्समम् ॥ ९२

ཁ་བཀང་བ་དང་སྒྲ་བཅས་དང་།།
ཁ་གདངས་ནས་ནི་བཟའ་མི་བྱ།།
རྐང་པ་བརྐྱང་སྟེ་མི་འདུག་ཅིང་།།
ལག་པར་མཉམ་པར་མི་མཉེ་འོ།། ༩༢

नैकयाऽन्यस्त्रिया कुर्याद् यानं शयनमासनम् ।
लोकाप्रसादकं सर्वं दृष्ट्वा पृष्ट्वा च वर्जयेत् ॥ ९३

[31b] བཞོན་པ་མལ་སྟན་གནས་དག་ཏུ།།
བུད་མེད་གཞན་དང་གཅིག་མི་བྱ།།
འཇིག་རྟེན་མ་དད་གྱུར་པ་ཀུན།།
མཐོང་དང་དྲིས་ཏེ་སྤང་བར་བྱ།། ༩༣

नाङ्गुल्या कारयेत्किञ्चिद्दक्षिणेन तु सादरम् ।
समस्तेनैव हस्तेन मार्गमप्येवमादिशेत् ॥ ९४

སོར་མོས་བརྡ་ནི་མི་བྱ་སྟེ ॥
གུས་དང་བཅས་པས་གཡས་པ་ཡི ॥
ལག་པ་དང་ནི་ཀུན་གྱིས་ཀྱང་ ॥
ལམ་ཡང་དེ་ལྟར་བསྟན་པར་བྱ ॥ ༩༤

न बाहूत्क्षेपकं कञ्चिच्छब्दयेदल्पसम्भ्रमे ।
अच्छटादि तु कर्तव्यमन्यथा स्यादसंवृतः ॥ ९५ 190

ལག་པ་ཤས་ཆེར་བསྒྱོད་མིན་ཏེ ॥
ཅུང་ཟད་བསྒྱུད་ལ་སྒྲ་བསྒྲགས་པ ॥
སེ་གོལ་ལ་སོགས་བརྡ་བྱ་སྟེ ॥
གཞན་དུ་མ་བསྡམས་པར་འགྱུར་རོ ॥ ༩༥

नाथनिर्वाणशय्यावच्छयीतेप्सितया दिशा ।
सम्प्रजानँल्लघूत्थानः प्रागवश्यं नियोगतः ॥ ९६

མགོན་པོ་མྱ་ངན་འདས་གཟིམས་ལྟར ॥
འདོད་པའི་ཕྱོགས་སུ་ཉལ་བར་བྱ ॥
ཤེས་བཞིན་མྱུར་དུ་ལྡང་སེམས་ལ ॥
ཐོག་མ་ཉིད་དུ་ངེས་པར་སྒྲུར ॥ ༩༦

आचारो बोधिसत्त्वानामप्रमेय उदाहृतः ।
चित्तशोधनमाचारं नियतं तावदाचरेत् ॥ ९७

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་དག །
ཚད་མེད་པར་ནི་གསུངས་པ་ལས ॥
སེམས་སྦྱོང་པ་ཡི་སྤྱོད་པ་ནི ॥
ངེས་པར་དེ་སྲིད་སྤྱད་པར་བྱ ॥ ༩༧

रात्रिन्दिवं च त्रिस्कन्धं त्रिकालं च प्रवर्तयेत् ।
शेषापत्तिशमस्तेन बोधिचित्तजिनाश्रयात् ॥ ९८

ཉིན་དང་མཚན་མོ་ལན་གསུམ་དུ།།
ཕུང་པོ་གསུམ་པ་གདོན་བྱ་ཞིང་།།
རྒྱལ་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་བརྟེན་ནས།།
ལྷུང་བའི་ལྷག་མ་དེས་ཞི་བྱ།། ༩༨

या अवस्थाः प्रपद्येत स्वयं परवशोऽपि वा ।
तास्ववस्थासु याः शिक्षाः शिक्षेत्ता एव यत्नतः ॥ ९९

[32a] རང་ངམ་གཞན་གྱི་དབང་ཡང་རུང་།།
གནས་སྐབས་གང་དུ་ཅིར་སྤྱོད་ཀྱང་།།
བསླབ་པར་གསུངས་པ་གང་ཡིན་པའི།།
གནས་སྐབས་དེ་ལ་འབད་དེ་བསླབ།། ༩༩

न हि तद्विद्यते किञ्चिद् यन्न शिक्ष्यं जिनात्मजैः ।
न तदस्ति न यत्पुण्यमेवं विहरतः सतः ॥ १००

རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱིས་མི་བསླབ་པ།།
དེ་ནི་གང་ཡང་ཡོད་མིན་ཏེ།།
དེ་ལྟར་གནས་པའི་མཁས་པ་ལ།།
བསོད་ནམས་མི་འགྱུར་གང་ཡང་མེད།། ༡༠༠

पारम्पर्येण साक्षाद्वा सत्त्वार्थं नान्यदाचरेत् ।
सत्त्वानामेव चार्थाय सर्वं बोधाय नामयेत् ॥ १०१

དངོས་སམ་ཡང་ན་བརྒྱུད་ཀྱང་རུང་།།
སེམས་ཅན་དོན་ལས་གཞན་མི་སྤྱད།།
སེམས་ཅན་ཁོ་ནའི་དོན་གྱི་ཕྱིར།།
ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་ཕྱིར་བསྔོ་འོ།། ༡༠༡

सदा कल्याणमित्रं च जीवितार्थेऽपि न त्यजेत् ।
बोधिसत्त्वव्रतधरं महायानार्थकोविदम् ॥ १०२

དག་པར་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ནི།།
ཐེག་ཆེན་དོན་ལ་མཁས་པ་དང་།།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག།
སྲོག་གི་ཕྱིར་ཡང་མི་གཏོང་ངོ་།། ༡༠༢

श्रीसम्भवविमोक्षाच्च शिक्षेद्यद्गुरुवर्तनम् ।
एतच्चान्यच्च बुद्धोक्तं ज्ञेयं सूत्रान्तवाचनात् ॥ १०३

[32b] དཔལ་འབྱུང་བ་ཡི་རྣམ་ཐར་ལས།།
བླ་མ་བསྟེན་པའི་ཚུལ་ལྟར་བསླབ།།
འདི་དག་སངས་རྒྱས་བཀའ་སྩལ་གཞན།།
མདོ་སྡེ་བཀླགས་ནས་ཤེས་པར་བྱ།། ༡༠༣

शिक्षाः सूत्रेषु दृश्यन्ते तस्मात्सूत्राणि वाचयेत् ।
आकाशगर्भे सूत्रे च मूलापत्तीर्निरूपयेत् ॥ १०४

མདོ་སྡེ་རྣམས་ལས་བསླབ་པ་སྣང་།།
དེ་བས་མདོ་སྡེ་བསླབ་པར་བྱ།།
ནམ་མཁའི་སྙིང་པོ་འི་མདོ་སྡེ་ནི།།
ཐོག་མ་ཉིད་དུ་བལྟ་བར་བྱ།། ༡༠༤

शिक्षासमुच्चयोऽवश्यं द्रष्टव्यश्च पुनः पुनः ।
विस्तरेण सदाचारो यस्मात्तत्र प्रदर्शितः ॥ १०५

གང་ཕྱིར་རྟག་ཏུ་སྤྱད་པ་ནི།།
དེ་ལས་རྒྱ་ཆེར་རབ་སྟོན་པས།།
བསླབ་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་ཡང་།།
ངེས་པར་ཡང་དང་ཡང་དུ་བལྟ།། ༡༠༥

सङ्क्षेपेणाथवा तावत्पश्येत्सूत्रसमुच्चयम् ।
आर्यनागार्जुनाबद्धं द्वितीयं च प्रयत्नतः ॥ १०६

ཡང་ན་རེ་ཞིག་མདོར་བསྡུས་པའི ||
མདོ་རྣམས་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་བལྟ ||
འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པའི ||
གཉིས་པོའང་འབད་པས་བལྟ་བར་བྱ || ༡༠༦

यतो निवार्यते यत्र यदेव च नियुज्यते ।
तल्लोकचित्तरक्षार्थं शिक्षां दृष्ट्वा समाचरेत् ॥ १०७

གང་ལས་གང་ནི་བཀག་པ ||
དེ་ཉིད་སྤྱད་པར་བྱ་བ་སྟེ ||
འཇིག་རྟེན་སེམས་ནི་བསྲུང་བའི་ཕྱིར ||
བསླབ་པ་མཐོང་ནས་ཡང་དག་སྤྱད || ༡༠༧

एतदेव समासेन सम्प्रजन्यस्य लक्षणम् । 215
यत्कायचित्तावस्थायाः प्रत्यवेक्षा मुहुर्मुहुः ॥ १०८

ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ ||
ཡང་དང་ཡང་དུ་བརྟག་བྱ་བ ||
འདི་ཉིད་ཁོ་ན་མདོར་ན་ནི ||
ཤེས་བཞིན་བསྲུང་བའི་མཚན་ཉིད་དོ || ༡༠༨

कायेनैव पठिष्यामि वाक्पाठेन तु किं भवेत् ।
चिकित्सापाठमात्रेण रोगिणः किं भविष्यति ॥ १०९ [1]

[33a] ལུས་ཀྱིས་འདི་དག་སྤྱད་པར་བྱ ||
ཚིག་ཙམ་བརྗོད་པས་ཅི་ཞིག་བྱ ||
ཚིག་ཙམ་བརྗོད་པས་ཅི་ཞིག་འགྲུབ ||

1. Here in Sanskrit the line *b* is translated twice in Tibetan.

སྨན་དཔྱད་བཀླགས་པ་ཙམ་གྱིས་ནི།།
ནད་པ་དག་ལ་ཕན་འགྱུར་རམ།། ༡༠༩

इति बोधिचर्यावतारे सम्प्रजन्यरक्षणं नाम पञ्चमः परिच्छेदः ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། ཤེས་བཞིན་བསྲུང་བར་བྱ་བ་སྟེ་ལེའུ་ལྔ་པའོ།། ༎

CHAPTER VI.

सर्वमेतत्सुचरितं दानं सुगतपूजनम् ।
कृतं कल्पसहस्रैर्यत्प्रतिघः प्रतिहन्ति तत् ॥ १

བསྐལ་པ་སྟོང་དུ་བསགས་པ་ཡི།།
སྦྱིན་དང་བདེ་གཤེགས་མཆོད་ལ་སོགས།།
ལེགས་སྤྱད་གང་ཡིན་དེ་ཀུན་ཀྱང་།།
ཁོང་ཁྲོ་གཅིག་གིས་འཇོམས་པར་བྱེད།། ༡

न च द्वेषसमं पापं न च क्षान्तिसमं तपः ।
तस्मात् क्षान्तिं प्रयत्नेन भावयेद्विविधैर्नयैः ॥ २

ཞེ་སྡང་ལྟ་བུའི་སྡིག་པ་མེད།།
བཟོད་པ་ལྟ་བུའི་དཀའ་ཐུབ་མེད།།
དེ་བས་བཟོད་ལ་ནན་ཏན་དུ།།
སྣ་ཚོགས་ཚུལ་གྱིས་བསྒོམ་པར་བྱ།། ༢

मनः शमं न गृह्णाति न प्रीतिसुखमश्नुते ।
न निद्रां न धृतिं याति द्वेषशल्ये हृदि स्थिते ॥ ३

ཞེ་སྡང་ཟུག་རྔུའི་སེམས་འཆང་ན།།
ཡིད་ནི་ཞི་བ་ཉམས་མི་མྱོང་།།
དགའ་དང་བདེ་བའང་མི་འཐོབ་ལ།།
གཉིད་མི་འོང་ཞིང་བརྟན་མེད་འགྱུར།། ༣

पूजयत्यर्थमानैर्यान् येऽपि चैनं समाश्रिताः ।
तेऽप्येनं हन्तुमिच्छन्ति स्वामिनं द्वेषदुर्भगम् ॥ ४

[33b] གང་དག་ནོར་དང་བཀུར་བསྟི་ཡིས།།
དྲིན་ཅན་དེ་ལ་བརྟེན་གྱུར་པ།།
དེ་དག་ཀྱང་ནི་སྡང་ལྡན་པའི།།
རྗེ་དཔོན་དེ་ལ་གསོད་པར་རྒོལ།། ༤

सुहृदोऽप्युद्विजन्तेऽस्माद् ददाति न च सेव्यते ।
सङ्क्षेपान्नास्ति तत्किञ्चित्क्रोधनो येन सुस्थितः ॥ ५

དེ་ཡིས་མཛའ་བཤེས་སྐྱོ་བར་འགྱུར།།
སྦྱིན་པས་བསྡུས་ཀྱང་བསྟེན་མི་བྱེད།།
མདོར་ན་ཁྲོ་བས་བདེར་གནས་པ།།
དེ་ནི་འགའ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།། ༥

एवमादीनि दुःखानि करोतीत्यरिसंज्ञया ।
यः क्रोधं हन्ति निर्बन्धात् स सुखीह परत्र च ॥ ६

ཁྲོ་བའི་དགྲ་ཡིས་དེ་ལ་སོགས།།
སྡུག་བསྔལ་དག་ནི་བྱེད་པར་འགྱུར།།
གང་ཞིག་བསྒྲིམས་ཏེ་ཁྲོ་འཇོམས་པ།།
དེ་ནི་འདི་དང་གཞན་དུ་བདེ།། ༦

अनिष्टकरणाज्जातमिष्टस्य च विघातनात् ।
दौर्मनस्याशनं प्राप्य द्वेषो दृप्तो निहन्ति माम् ॥ ७

མི་འདོད་བྱས་དང་འདོད་པ་ཡི།།
གེགས་བྱས་པ་ལས་བྱུང་གྱུར་པ།།
ཡིད་མི་བདེ་བའི་ཟས་རྙེད་ནས།།
ཞེ་སྡང་བརྟས་ཏེ་བདག་འཇོམས་སོ།། ༧

तस्माद्विघातयिष्यामि तस्याशनमहं रिपोः ।
यस्मान्न मद्वधादन्यत्कृत्यमस्यास्ति वैरिणः ॥ ८

དེ་ལྟས་བདག་གིས་དགྲ་བོ་དེའི།།
ཟས་ནི་རྣམ་པར་གཞོམ་པར་བྱ།།
འདི་ལྟར་བདག་ལ་གནོད་པ་ལས།།
དགྲ་འདི་ལ་ནི་ལས་གཞན་མེད།། ༨

अत्यनिष्टागमेनापि न क्षोभ्या मुदिता मया ।
दौर्मनस्येपि नास्तीष्टं कुशलं त्ववहीयते ॥ ९

ཅི་ལ་བབ་ཀྱང་བདག་གིས་ནི།།
དགའ་བའི་ཡིད་ནི་དཀྲུགས་མི་བྱ།།
མི་དགའ་བྱས་ཀྱང་འདོད་མི་འགྲུབ།།
དགེ་བ་དག་ནི་ཉམས་པར་འགྱུར།། ༩

यद्यस्त्येव प्रतीकारो दौर्मनस्येन तत्र किम् ।
अथ नास्ति प्रतीकारो दौर्मनस्येन तत्र किम् ॥ १०

[34a] གལ་ཏེ་བཅོས་སུ་ཡོད་ན་ནི།།
དེ་ལ་མི་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད།།
གལ་ཏེ་བཅོས་སུ་མེད་ན་ནི།།
དེ་ལ་མི་དགའ་བྱས་ཅི་ཕན།། ༡༠

दुःखं न्यक्कारपारुष्यमयशश्चेत्यनीप्सितम् ।
प्रियाणामात्मनो वापि शत्रोश्चैतद्विपर्ययात् ॥ ११

བདག་གམ་བདག་གི་བཤེས་རྣམས་ལ།།
སྡུག་བསྔལ་བརྙས་དང་ཚིག་རྩུབ་དང་།།
མི་སྙན་ཞེས་བྱ་མི་འདོད་དེ།།
དགྲ་ལ་དེ་ལས་བཟློག་པས་སོ།། ༡༡

कथञ्चिल्लभ्यते सौख्यं दुःखं स्थितमयत्नतः ।
दुःखेनैव च निःसारश्चेतस्तस्माद्दृढीभव ॥ १२

བདེ་བའི་རྒྱུ་ནི་རེས་འགའ་འབྱུང་།།
སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་ནི་ཤིན་ཏུ་མང་།།
སྡུག་བསྔལ་མེད་པར་ངེས་འབྱུང་མེད།།
དེ་བས་སེམས་ཁྱོད་བརྟན་པར་མཛོད།། ༡༢

दुर्गापुत्रककर्णाटा दाहच्छेदादिवेदनाम् ।
वृथा सहन्ते मुक्त्यर्थमहं कस्मात्तु कातरः ॥ १३

དཀའ་བཟློག་དད་དང་ཀརྞ་པ།།
བསྲེགས་དང་བཅད་སོགས་ཚོར་བ་ནི།།
དོན་མེད་བཟོད་བྱེད་ཐར་པ་ཡི།།
དོན་དུ་བདག་ཀོ་ཅི་ཕྱིར་སྡར།། ༡༣

न किञ्चिदस्ति तद्वस्तु यदभ्यासस्य दुष्करम् ।
तस्मान्मृदुव्यथाभ्यासात् सोढव्यापि महाव्यथा ॥ १४

གོམས་ན་སླ་བར་མི་འགྱུར་བའི།།
དངོས་དེ་གང་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།།
དེ་བས་གནོད་པ་ཆུང་གོམས་པས།།
གནོད་པ་ཆེན་པོ་བཟོད་པར་བྱོས།། ༡༤

उद्दंशदंशमशकक्षुत्पिपासादिवेदनाम् ।
महत्कण्ड्वादिदुःखं च किमनर्थं न पश्यसि ॥ १५

[34b] སྦྲུལ་དང་ཤ་སྦྲང་དག་དང་ནི།།
བཀྲེས་སྐོམ་ལ་སོགས་ཚོར་བ་དང་།།
གཡན་པ་ལ་སོགས་བཅས་པ་ཡི།།
དོན་མེད་སྡུག་བསྔལ་ཅིས་མ་མཐོང་།། ༡༥

शीतोष्णवृष्टिवाताधिव्याधिबन्धनताडनैः ।
सौकुमार्यं न कर्तव्यमन्यथा वर्धते व्यथा ॥ १६

ཚ་གྲང་ཆར་དང་རླུང་སོགས་དང་། །།
ནད་དང་འཆིང་དང་བརྡེག་སོགས་ལ། །།
བདག་གི་བཟེ་རེ་མི་བྱ་སྟེ། །།
དེ་ལྟར་བྱས་ན་གནོད་པ་འཕེལ། །། ༡༦

केचित्स्वशोणितं दृष्ट्वा विक्रमन्ते विशेषतः ।
परशोणितमप्येके दृष्ट्वा मूर्च्छां व्रजन्ति यत् ॥ १७

ལ་ལ་བདག་གི་ཁྲག་མཐོང་ན། །།
དཔའ་བརྟན་ལྷག་པར་སྐྱེ་འགྱུར་ཡོད། །།
ལ་ལ་གཞན་གྱི་ཁྲག་མཐོང་ན། །།
བོག་ཅིང་བརྒྱལ་བར་འགྱུར་བ་ཡོད། །། ༡༧

तच्चित्तस्य दृढत्वेन कातरत्वेन चागतम् । 35
दुःखदुर्योधनस्तस्माद् भवेदभिभवेद्व्यथाम् ॥ १८

དེ་ནི་སེམས་ཀྱི་ངང་བརྟན་དང་། །།
སྡར་མའི་ཚུལ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། །།
དེ་བས་གནོད་པ་ཁྱད་བསད་ཅིང་། །།
སྡུག་བསྔལ་རྣམས་ཀྱིས་མི་ཚུགས་བྱོས། །། ༡༨

दुःखेऽपि नैव चित्तस्य प्रसादं क्षोभयेद्बुधः ।
सङ्ग्रामो हि सह क्लेशैर्युद्धे च सुलभा व्यथा ॥ १९

མཁས་པས་སྡུག་བསྔལ་བྱུང་ཡང་ནི། །།
སེམས་ཀྱི་རབ་དང་རྙོག་མི་བྱ། །།
ཉོན་མོངས་རྣམས་དང་གཡུལ་འགྱེད་ལ། །།
གཡུལ་འགྱེད་ཚེ་ན་གནོད་པ་མང་། །། ༡༩

उरसाऽरातिघातान् ये प्रतीच्छन्तो जयन्त्यरीन् ।
ते ते विजयिनः शूराः शेषास्तु मृतमारकाः ॥ २०

[35a] སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་ཁྱད་བསད་ནས། ||
ཞེ་སྡང་ལ་སོགས་དགྲ་འཇོམས་པ། ||
དེ་དག་རྒྱལ་བྱེད་དཔའ་བོ་སྟེ། ||
ལྷག་མ་རོ་ལ་གསོད་པ་འོ། || ༢༠

गुणोऽपरश्च दुःखस्य यत्संवेगान्मदच्युतिः ।
संसारिषु च कारुण्यं पापाद्भीतिर्जिने स्पृहा ॥ २१

གཞན་ཡང་སྡུག་བསྔལ་ཡོན་ཏན་ནི། ||
སྐྱོ་བས་དྲེགས་པ་སེལ་བར་བྱེད། ||
འཁོར་བ་པ་ལ་སྙིང་རྗེ་སྐྱེ། ||
སྡིག་ལ་འཛེམ་ཞིང་དགེ་ལ་དགའ། || ༢༡

पित्तादिषु न मे कोपो महादुःखकरेष्वपि ।
सचेतनेषु किं कोपः तेऽपि प्रत्ययकोपिताः ॥ २२

མཁྲིས་པ་ལ་སོགས་སྡུག་བསྔལ་གྱི། |
འབྱུང་གནས་ཆེ་ལ་མི་ཁྲོ་བར། ||
སེམས་ཡོད་རྣམས་ལ་ཅི་སྟེ་ཁྲོ། ||
དེ་དག་ཀུན་ཀྱང་རྐྱེན་གྱིས་བསྐུལ། || ༢༢

अनिष्यमाणमप्येतच्छूलमुत्पद्यते यथा ।
अनिष्यमाणोऽपि बलात्क्रोध उत्पद्यते तथा ॥ २३

དཔེར་ན་མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཡང་། ||
ནད་འདི་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་ལྟར། ||
དེ་བཞིན་མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཡང་། ||
ནན་གྱིས་ཉོན་མོངས་འབྱུང་བར་འགྱུར། || ༢༣

कुप्यामीति न सञ्चिन्त्य कुप्यति स्वेच्छया जनः ।
उत्पद्य इत्यभिप्रेत्य क्रोध उत्पद्यते न च ॥ २४

ཁྲོ་བར་བྱ་ཞེས་མ་བསམས་ཀྱང་།།
སྐྱེ་བོ་རྣམས་ནི་གྱི་ནར་ཁྲོ།།
བསྐྱེད་པར་བྱ་ཞེས་མ་བསམས་ཀྱང་།།
ཁྲོ་བ་དེ་བཞིན་སྐྱེ་བར་འགྱུར།། ༢༤

ये केचिदपराधास्तु पापानि विविधानि च ।
सर्वं यत्प्रत्ययबलात् स्वतन्त्रं तु न विद्यते ॥ २५

[35b] ཉེས་པ་ཇི་སྙེད་ཐམས་ཅད་དང་།།
སྡིག་པ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་པ།།
དེ་ཀུན་རྐྱེན་གྱི་སྟོབས་ལས་བྱུང་།།
རང་དབང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།། ༢༥

न च प्रत्ययसामग्र्या जनयामीति चेतना ।
न चापि जनितस्यास्ति जनितोऽस्मीति चेतना ॥ २६

རྐྱེན་རྣམས་ཚོགས་པ་དེ་དག་ཀྱང་།།
བསྐྱེད་པར་བྱ་ཞེས་སེམས་པ་མེད།།
དེས་བསྐྱེད་དེ་ཡང་བདག་བསྐྱེད་ཅེས།།
སེམས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།། ༢༦

यत्प्रधानं किलाभीष्टं यत्तदात्मेति कल्पितम् ।
तदेव हि भवामीति न सञ्चिन्त्योपजायते ॥ २७

གཙོ་བོ་ཞེས་བྱར་གང་འདོད་དང་།།
བདག་ཅེས་བཏགས་པ་གང་ཡིན་པ།།
དེ་ཉིད་བདག་ནི་འབྱུང་བྱ་ཞེས།།
ཆེད་དུ་བསམས་ཤིང་འབྱུང་བ་མེད།། ༢༧

अनुत्पन्नं हि तन्नास्ति क इच्छेद्भवितुं तदा ।
विषयव्यापृतत्वाच्च निरोद्धुमपि नेहते ॥ २८

མ་སྐྱེས་པར་ནི་དེ་མེད་ན༎
དེ་ཚེ་སྐྱེ་བར་འདོད་པ་གང་༎
ཡུལ་ལ་རྟག་ཏུ་གཡེང་འགྱུར་བས༎
འགག་པར་འགྱུར་བའང་མ་ཡིན་ནོ༎ ༢༨

नित्यो ह्यचेतनश्चात्मा व्योमवत् स्फुटमक्रियः ।
प्रत्ययान्तरसङ्गेऽपि निर्विकारस्य का क्रिया ॥ २९

ཅི་སྟེ་བདག་དེ་རྟག་ན་ནི༎
མཁའ་བཞིན་བྱེད་པ་མེད་པར་མངོན༎
རྐྱེན་རྣམས་གཞན་དང་འཕྲད་ན་ཡང་༎
འགྱུར་བ་མེད་ལ་ཅི་བྱར་ཡོད༎ ༢༩

यः पूर्ववत्क्रियाकाले क्रियायास्तेन किं कृतम् ।
तस्य क्रियेति सम्बन्धे कतरत्तन्निबन्धनम् ॥ ३०

[36a] བྱེད་པའི་ཚེ་ཡང་སྔོན་བཞིན་ན༎
བྱེད་པས་དེ་ལ་ཅི་ཞིག་བྱས༎
དེ་ཡི་བྱེད་པ་འདི་ཡིན་ཞེས༎
འབྲེལ་པར་འགྱུར་བ་གང་ཞིག་ཡོད༎ ༣༠

एवं परवशं सर्वं यद्वशं सोऽपि चावशः ।
निर्माणवदचेष्टेषु भावेष्वेवं क्व कुप्यते ॥ ३१

དེ་ལྟར་ཐམས་ཅད་གཞན་གྱི་དབང་༎
དེ་ཡི་དབང་གིས་དེ་དབང་མེད༎

1. As written in the B.P. and the edition of Minaev. *Nirvānavad* is also to be read.

དེ་ལྟར་ཤེས་ནས་སྤྲུལ་ལྟ་བུའི།།
དངོས་པོ་ཀུན་ལ་ཁྲོ་མི་འགྱུར།། ༣༡

वारणापि न युक्तैवं कः किं वारयतीति चेत् ।
युक्ता प्रतीत्यता यस्माद्दुःखस्योपरतिर्मता ॥ ३२

གང་གིས་གང་ཞིག་བཟློག་བྱ་སྟེ།།
བཟློག་པའང་རིགས་པ་མིན་ཞེ་ན།།
དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྡུག་བསྔལ་རྣམས།།
རྒྱུན་ཆད་འགྱུར་འདོད་མི་རིགས་མེད།། ༣༢

तस्माद्मित्रं मित्रं वा दृष्ट्वाप्यन्यायकारिणम् ।
ईदृशाः प्रत्यया अस्येत्येवं मत्वा सुखी भवेत् ॥ ३३

དེ་བས་དགྲའམ་མཛའ་ཡང་རུང་།།
མི་རིགས་བྱེད་པ་མཐོང་གྱུར་ན།།
འདི་འདྲའི་རྐྱེན་ལས་གྱུར་ཏོ་ཞེས།།
དེ་ལྟར་སེམས་ཏེ་བདེ་བར་མནོས།། ༣༣

यदि तु स्वेच्छया सिद्धिः सर्वेषामेव देहिनाम् ।
न भवेत्कस्यचिद्दुःखं न दुःखं कश्चिदिच्छति ॥ ३४

གལ་ཏེ་རང་དགས་འགྲུབ་འགྱུར་ན།།
འགའ་ཡང་སྡུག་བསྔལ་མི་འདོད་པས།།
ལུས་ཅན་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་།།
སུ་ལའང་སྡུག་བསྔལ་འབྱུང་མི་འགྱུར།། ༣༤

प्रमादादात्मनात्मानं बाधन्ते कण्टकादिभिः ।
भक्तच्छेदादिभिः कोपाद्दुरापस्त्र्यादिलिप्सया ॥ ३५

[36b] བག་མེད་པས་ནི་བདག་ལའང་བདག།
ཚེར་མ་ལ་སོགས་གནོད་པ་བྱེད།།

བུད་མེད་ལ་སོགས་ཐོབ་བྱའི་ཕྱིར༎
རྨ་ཞིང་ཟས་གཅོད་ལ་སོགས་བྱེད༎ ༢༥

उद्बन्धनप्रपातैश्च विषापथ्यादिभक्षणैः ।
निघ्नन्ति केचिदात्मानमपुण्याचरणेन च ॥ २६

ཁ་ཅིག་འགག་ཅིང་གཡང་སར་མཆོང་༎
དུག་དང་མི་འཕྲོད་ཟ་བ་དང་༎
བསོད་ནམས་མ་ཡིན་སྤྱོད་པ་ཡིས༎
རང་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པ་ཡོད༎ ༢༦

यदैवं क्लेशवश्यत्वाद् घ्नन्त्यात्मानमपि प्रियम् ।
तदैषां परकायेषु परिहारः कथं भवेत् ॥ २७

གང་ཚེ་ཉོན་མོངས་དབང་གྱུར་པས༎
བདག་སྡུག་ཉིད་ཀྱང་གསོད་བྱེད་པ༎
དེ་ཚེ་དེ་དག་གཞན་ལུས་ལ༎
གནོད་མི་བྱེད་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར༎ ༢༧

क्लेशोन्मत्तीकृतेष्वेषु प्रवृत्तेष्वात्मघातने । 75
न केवलं दया नास्ति क्रोध उत्पद्यते कथम् ॥ २८

ཉོན་མོངས་སྨྱོས་པས་དེ་ལྟ་བུར༎
བདག་གསོད་ལ་སོགས་ཞུགས་པ་ལ༎
སྙིང་རྗེ་བཀྱ་ལ་མ་སྐྱེས་ན༎
ཁྲོ་བར་འགྱུར་བ་ཅིའི་ཕྲ་ཚོག། ༢༨

यदि स्वभावो बालानां परोपद्रवकारिता ।
तेषु कोपो न युक्तो मे यथाग्नौ दहनात्मके ॥ २९

གལ་ཏེ་གཞན་ལ་འཚེ་བྱེད་པ༎
བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ན༎

དེ་ལ་ཁྲོ་བར་མི་རིགས་ཏེ།།
སྲེག་པའི་རང་བཞིན་མེ་བཀོན་འདྲ།། ༣༩

अथ दोषोऽयमागन्तुः सत्त्वाः प्रकृतिपेशलाः ।
तथाप्ययुक्तस्तत्कोपः कटुधूमे यथाम्बरे ॥ ४०

[37a] འོན་ཏེ་སྐྱོན་འདི་གློ་བུར་བ།།
སེམས་ཅན་རང་བཞིན་ངེས་པ་ནའང་།།
འོ་ནའང་ཁྲོ་བར་མི་རིགས་ཏེ།།
མཁའ་ལ་དུད་འཐུལ་བཀོན་པ་བཞིན།། ༤༠

मुख्यं दण्डादिकं हित्वा प्रेरके यदि कुप्यते ।
द्वेषेण प्रेरितः सोऽपि द्वेषे द्वेषोऽस्तु मे वरम् ॥ ४१

དབྱུག་པ་ལ་སོགས་དངོས་བཀོལ་ཏེ།།
གལ་ཏེ་འཕེན་པ་ལ་ཁྲོ་ན།།
དེ་ཡང་ཞེ་སྡང་གིས་བྲད་པས།།
ཉེས་ན་ཞེ་སྡང་ལ་ཁྲོ་རིགས།། ༤༡

मयापि पूर्वं सत्त्वानामीदृश्येव व्यथा कृता ।
तस्मान्मे युक्तमेवैतत्सत्त्वोपद्रवकारिणः ॥ ४२

བདག་གིས་སྔོན་ཆད་སེམས་ཅན་ལ།།
འདི་འདྲ་བ་ཡི་གནོད་པ་བྱས།།
དེ་བས་སེམས་ཅན་འཚེ་བྱེད་པ།།
བདག་ལ་གནོད་པ་འདི་འབྱུང་རིགས།། ༤༢

तच्छस्त्रं मम कायश्च द्वयं दुःखस्य कारणम् ।
तेन शस्त्रं मया कायो गृहीतः कुत्र कुप्यते ॥ ४३

དེ་ཡི་མཚོན་དང་བདག་གི་ལུས།།
གཉིས་ཀ་སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ།།

དེས་མཚོན་བདག་གིས་ལུས་ཕྱུང་ན།།
གང་ཞིག་ལ་ནི་ཁྲོ་བར་བྱ།། ༤༣

गण्डोऽयं प्रतिमाकारो गृहीतो घट्टनासहः ।
तृष्णान्धेन मया तत्र व्यथायां कुत्र कुप्यते ॥ ४४

ཤུ་བ་མི་ཡི་གཟུགས་འདྲ་བ།།
རེག་ཏུ་མི་བཟོད་སྡུག་བསྔལ་ཅན།།
སྲེད་ལྡོངས་བདག་གིས་བཟུང་གྱུར་ན།།
དེ་ལ་གནོད་པ་སུ་ལ་ཁྲོ།། ༤༤

दुःखं नेच्छामि दुःखस्य हेतुमिच्छामि बालिशः ।
स्वापराधागते दुःखे कस्मादन्यत्र कुप्यते ॥ ४५ 90

བྱིས་པ་སྡུག་བསྔལ་མི་འདོད་ཅིང་།།
སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་ལ་བརྐམ་པས་ན།།
རང་གི་ཉེས་པས་གནོད་གྱུར་པ།།
གཞན་ལ་བཀོན་དུ་ཅི་ཞིག་ཡོད།། ༤༥

असिपत्रवनं यद्वद्यथा नारकपक्षिणः ।
मत्कर्मजनिता एव तथेदं कुत्र कुप्यते ॥ ४६

37b] དཔེར་ན་དམྱལ་བའི་སྲུང་མ་དང་།།
རལ་གྲིའི་ལོ་མའི་ནགས་ཚལ་ལྟར།།
རང་གི་ལས་ཀྱིས་འདི་བསྐྱེད་ན།།
གང་ཞིག་ལ་ནི་ཁྲོ་བར་བྱ།། ༤༦

मत्कर्मचोदिता एव जाता मय्यपकारिणः ।
येन यास्यन्ति नरकान् मयैवामी हता ननु ॥ ४७

བདག་གི་ལས་ཀྱིས་བསྐུལ་བྱས་ནས།།
བདག་ལ་གནོད་བྱེད་རྣམས་འབྱུང་སྟེ།།

དེས་ནི་སེམས་ཅན་དམྱལ་འདོད་ན།།
བདག་གིས་དེ་དག་མ་བརླག་གམ།། ༤༧

एतानाश्रित्य मे पापं क्षीयते क्षमतो बहु ।
मामाश्रित्य तु यान्त्येते नरकान् दीर्घवेदनान् ॥ ४८

འདི་དག་ལ་ནི་ཉེན་བཅས་ནས།།
བཟོད་པས་བདག་སྡིག་མང་དུ་འབྱུང་[1]།།
བདག་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་དག་ནི།།
ཡུན་རིང་སྡུག་བསྔལ་དམྱལ་བར་འདོད།། ༤༨

अहमेवापकार्येषां ममैते चोपकारिणः ।
कस्माद्विपर्ययं कृत्वा खलचेतः प्रकुप्यसि ॥ ४९

བདག་ནི་དེ་ལ་གནོད་བྱེད་ལ།།
དེ་དག་བདག་ལ་ཕན་འདོགས་ན།།
ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཅི་ཡི་ཕྱིར།།
མ་རུང་སེམས་ཁྱོད་ཁྲོ་བར་བྱེད།། ༤༩

भवेन्ममाशयगुणो न यामि नरकान्यदि ।
एषामत्र किमायातं यद्यात्मा रक्षितो मया ॥ ५०

གལ་ཏེ་བདག་ལ་བསམ་པ་ཡི།།
ཡོན་ཏན་ཡོད་ན་དམྱལ་མི་འགྲོ།
གལ་ཏེ་བདག་གིས་བདག་བསྲུངས་ན།།
དེ་དག་ལ་འདིར་ཅི་ཞིག་བྱུང་།། ༥༠

---

1. The sense of the word འབྱུང་ generally "to be" cannot be taken for the Skt. word क्षीयते ।

अथ प्रत्यपकारी स्यां तथाप्येते न रक्षिताः ।
हीयते चापि मे चर्या तस्मान्नष्टास्तपस्विनः ॥ ५१

[38a] འོན་ཏེ་ལན་དུ་གནོད་བྱས་ན།།
དེ་དག་བསྲུངས་པར་མ་གྱུར་པ།།
བདག་གི་སྤྱོད་པའང་ཉམས་པར་འགྱུར།།
དེས་ན་དཀའ་ཐུབ་ཞིག་པར་འགྱུར།། ༥༡

मनो हन्तुममूर्तत्वान्न शक्यं केनचित् क्वचित् ।
शरीराभिनिवेशात्तु कायदुःखेन बाध्यते ॥ ५२

ཡིད་ནི་ལུས་ཅན་མ་ཡིན་པས།།
སུས་ཀྱང་གང་དུའང་གཞོམ་མི་ནུས།།
ལུས་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པས་ན།།
ལུས་ནི་སྡུག་བསྔལ་དག་གིས་གནོད།། ༥༢

न्यक्कारः परुषं वाक्यमयशश्चेत्ययं गणः । 105
कायं न बाधते तेन चेतः कस्मात्प्रकुप्यसि ॥ ५३

བརྙས་དང་ཚིག་རྩུབ་སྨྲ་བ་དང་།།
མི་སྙན་པ་ཡི་ཚིག་དེ་ཡིས།།
ལུས་ལ་གནོད་པར་མི་འགྱུར་ན།།
སེམས་ཁྱོད་ཅིའི་ཕྱིར་རབ་ཏུ་ཁྲོ།། ༥༣

मय्यप्रसादो योऽन्येषां स किं मां भक्षयिष्यति ।
इह जन्मान्तरे वापि येनासौ मेऽनभीप्सितः ॥ ५४

གཞན་དག་བདག་ལ་མི་དགའ་བ།།
དེས་ནི་ཚེ་འདིའམ་ཚེ་གཞན་ལ།།
བདག་ལ་ཟ་བར་མ་བྱེད་ན།།
བདག་ནི་ཅི་ཕྱིར་དེ་མི་འདོད།། ༥༤

लाभान्तरायकारित्वाद्यद्यसौ मेऽनभीप्सितः ।
नङ्क्ष्यतीहैव मे लाभः पापं तु स्थास्यति ध्रुवम् ॥ ५५

རྙེད་པའི་བར་ཆད་བྱེད་པའི་ཕྱིར། །
གལ་ཏེ་འདི་བདག་མི་འདོད་ན། །
བདག་གིས་རྙེད་པ་འདིར་འདོད་ཀྱི། །
སྡིག་པ་དག་ནི་བརྟན་པར་གནས། ། ༥༥

वरमद्यैव मे मृत्युर्न मिथ्याजीवितं चिरम् ।
यस्माच्चिरमपि स्थित्वा मृत्युदुःखं तदेव मे ॥ ५६

[38b] བདག་ནི་དེང་ཉིད་ཤི་ཡང་བླའི། །
ལོག་འཚོས་ཡུན་རིང་གསོན་མི་རུང་། །
བདག་ལྟ་ཡུན་རིང་གནས་གྱུར་ཀྱང་། །
འཆི་བའི་སྡུག་བསྔལ་དེ་ཉིད་ཡིན། ། ༥༦

स्वप्ने वर्षशतं सौख्यं भुक्त्वा यश्च विबुध्यते ।
मुहूर्तमपरो यश्च सुखी भूत्वा विबुध्यते ॥ ५७

རྨི་ལམ་ལོ་བརྒྱར་བདེ་སྤྱོད་ནས། །
སད་པར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་དང་། །
གཞན་ཞིག་ཡུད་ཙམ་བདེ་སྤྱོད་ནས། །
སད་པར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པ། ། ༥༧

ननु निवर्तते सौख्यं द्वयोरपि विबुद्धयोः ।
सैवोपमा मृत्युकाले चिरजीव्यल्पजीविनोः ॥ ५८

སད་པ་དེ་དག་གཉིས་ཀ་ལའང་། །
བདེ་བ་དེ་ནི་ཕྱིར་འོང་མེད། །
ཚེ་རིང་ཚེ་ཐུང་གཉིས་ཀ་ཡང་། །
འཆི་བའི་དུས་ན་དེ་འདྲར་ཟད། ། ༥༨

लब्ध्वापि च बहूँल्लाभान् चिरं भुक्त्वा सुखान्यपि ।
रिक्तहस्तश्च नग्नश्च यास्यामि मुषितो यथा ॥ ५९

རྙེད་པ་མང་པོ་ཐོབ་གྱུར་ཏེ།།
ཡུན་རིང་དུས་སུ་བདེ་སྤྱད་ཀྱང་།།
ཆོམ་པོས་ཕྲོགས་པ་ཇི་བཞིན་དུ།།
སྒྲེན་མོ་ལག་པ་སྟོང་པར་འགྲོ། ༥༩

पापक्षयं च पुण्यं च लाभाज्जीवन् करोमि चेत् ।
पुण्यक्षयश्च पापं च लाभार्थं क्रुध्यतो ननु ॥ ६० 120

གལ་ཏེ་རྙེད་པས་གསོན་གྱུར་ན།།
སྡིག་ཟད་བསོད་ནམས་བྱ་ཞེ་ན།།
རྙེད་པའི་དོན་དུ་ཁྲོས་གྱུར་ན།།
བསོད་ནམས་ཟད་སྡིག་མི་འགྱུར་རམ།། ༦༠

यदर्थमेव जीवामि तदेव यदि नश्यति ।
किं तेन जीवितेनापि केवलाशुभकारिणा ॥ ६१

[39a] གང་གི་དོན་དུ་བདག་གསོན་པ།།
དེ་ཉིད་གལ་ཏེ་ཉམས་གྱུར་ན།།
སྡིག་པ་འབའ་ཞིག་བྱེད་པ་ཡི།།
གསོན་པ་དེས་ཀོ་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༦༡

अवर्णवादिनि द्वेषः सत्त्वान्नाशयतीति चेत् ।
परायशस्करेऽप्येवं कोपस्ते किं न जायते ॥ ६२

གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་ཉམས་བྱེད་པས།།
མི་སྙན་སྨྲ་ལ་ཁྲོ་བྱེད་ན།།
གཞན་ལ་མི་སྙན་བརྗོད་ལའང་ཁྲོད།།
དེ་བཞིན་ཅི་སྟེ་ཁྲོ་མི་བྱེད།། ༦༢

परायत्ताप्रसादत्वादप्रसादिषु ते क्षमा ।
क्लेशोत्पादपरायत्ते क्षमा नावर्णवादिनि ॥ ६३

མ་དད་གཞན་ལ་རག་ལས་པས།།
དད་པ་མེད་ལ་ཁྲོད་བཟོད་ན།།
ཉོན་མོངས་སྐྱེས་ལ་རག་ལས་པས།།
མི་སྙན་སྨྲ་ལ་ཅིས་མི་བཟོད།། ༦༣

प्रतिमास्तूपसद्धर्मनाशकाक्रोशकेषु च ।
न युज्यते मम द्वेषो बुद्धादीनां न हि व्यथा ॥ ६४

སྐུ་གཟུགས་མཆོད་རྟེན་དམ་ཆོས་ལ།།
འཁྲུལ་ཞིང་འཇིག་པར་བྱེད་པ་ལའང་།།
བདག་གིས་ཞེ་སྡང་མི་རིགས་ཏེ།།
སངས་རྒྱས་སོགས་ལ་གནོད་མི་མངའ།། ༦༤

गुरुसालोहितादीनां प्रियाणां चापकारिषु ।
पूर्ववत्प्रत्ययोत्पादं दृष्ट्वा कोपं निवारयेत् ॥ ६५

བླ་མ་གཉེན་ལ་སོགས་པ་དང་།།
བཤེས་ལ་གནོད་པ་བྱེད་རྣམས་ལའང་།།
སྔ་མའི་ཚུལ་གྱི་རྐྱེན་དག་ལས།།
འགྱུར་བར་མཐོང་ནས་ཁྲོ་བ་བཟློག། ༦༥

चेतनाचेतनकृता देहिनां नियता व्यथा ।
सा व्यथा चेतने दृष्टा क्षमस्वैनां व्यथामतः ॥ ६६

ལུས་ཅན་རྣམས་ལ་སེམས་ཡོད་དང་།།
སེམས་མེད་གཉིས་ཀས་གནོད་བྱས་ན།།
སེམས་ཡོད་ཅི་སྟེ་བཀར་ཏེ་བཀོན།།
དེ་བས་གནོད་པ་བཟོད་པར་གྱིས།། ༦༦

मोहादेकेऽपराध्यन्ति कुप्यन्त्यन्येऽपि मोहिताः ।
ब्रूमः कमेषु निर्दोषं कं वा ब्रूमोऽपराधिनम् ॥ ६७

[39b] ལ་ལ་རྨོངས་པས་ཉེས་པ་བྱེད།།
ལ་ལ་རྨོངས་དེ་ཁྲོས་གྱུར་ན།།
དེ་ལ་སྐྱོན་མེད་གང་གིས་བྱ།།
སྐྱོན་དང་བཅས་དེ་གང་ཞིག་ཡིན།། ༦༧

कस्मादेवं कृतं पूर्वं येनैवं बाध्यसे परैः ।
सर्वे कर्मपरायत्ताः कोऽहमत्रान्यथाकृतौ ॥ ६८

གང་གིས་གཞན་དག་གནོད་བྱེད་པའི།།
ལས་དེ་སྔོན་ཆད་ཅི་ཕྱིར་བྱས།།
ཐམས་ཅད་ལས་ལ་རག་ལས་ན།།
བདག་གིས་འདི་ལ་ཅི་སྟེ་བཀོན།། ༦༨

एवं बुद्ध्वा तु पुण्येषु तथा यत्नं करोम्यहम् ।
येन सर्वे भविष्यन्ति मैत्रचित्ताः परस्परम् ॥ ६९

དེ་ལྟར་མཐོང་ནས་ཅི་ནས་ཀྱང་།།
ཐམས་ཅད་ཕན་ཚུན་བྱམས་སེམས་སུ།།
འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་བདག་གིས་ནི།།
བསོད་ནམས་དག་ལ་བརྩོན་པར་བྱ།། ༦༩

दह्यमाने गृहे यद्वदग्निर्गत्वा गृहान्तरम् ।
तृणादौ यत्र सज्येत तदाकृष्यापनीयते ॥ ७०

དཔེར་ན་ཁྱིམ་ཚིག་གྱུར་པའི་ཚེ།།
ཁྱིམ་གཞན་ཞིག་ཏུ་སོང་ནས་ནི།།
རྩྭ་སོགས་གང་ལ་མཆེད་བྱེད་པ།།
དེ་ནི་ཕྱུང་སྟེ་འདོར་བར་རིགས།། ༧༠

एवं चित्तं यदासङ्गाद्दह्यते द्वेषवह्निना ।
तत्क्षणं तत्परित्याज्यं पुण्यात्मोद्दाहशङ्कया ॥ ७१

དེ་བཞིན་གང་ལ་སེམས་ཆགས་ནས།།
ཞེ་སྡང་མེ་ནི་མཆེད་གྱུར་པ།།
བསོད་ནམས་འཚིག་པར་དོགས་པ་ཡིས།།
དེ་ནི་དེ་ཡི་མོད་ལ་དོར།། ༧༡

मारणीयः कथं छित्त्वा मुक्तश्चेत्किमभद्रकम् ।
मनुष्यदुःखैर्नरकान्मुक्तश्चेत्किमभद्रकम् ॥ ७२

[40a] གསད་བྱའི་མི་ཞིག་ལག་བཅད་དེ།།
གལ་ཏེ་ཐར་ན་ཅིས་མ་ལེགས།།
གལ་ཏེ་མི་ཡི་སྡུག་བསྔལ་གྱིས།།
དམྱལ་བ་བྲལ་ན་ཅིས་མ་ལེགས།། ༧༢

यद्येतन्मात्रमेवाद्य दुःखं सोढुं न पार्यते । 145
तन्नारकव्यथाहेतुः क्रोधः कस्मान्न वार्यते ॥ ७३

ད་ལྟའི་སྡུག་བསྔལ་འདི་ཙམ་ལའང་།།
བདག་གིས་བཟོད་པར་མི་ནུས་ན།།
དེས་ན་དམྱལ་བའི་སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ།།
ཁྲོ་བ་ཅི་སྟེ་བཟློག་མི་བྱེད།། ༧༣

कोपार्थमेवमेवाहं नरकेषु सहस्रशः ।
कारितोऽस्मि न चात्मार्थः परार्थो वा कृतो मया ॥ ७४

[1] འདོད་པའི་དོན་དུ་བསྲེག་ལ་སོགས།།
དམྱལ་བར་སྟོང་ཕྲག་སྟོང་གྱུར་ཀྱང་།།

1. According to Tib. कामार्थे འདོད་པའི་དོན་དུ།

བདག་གིས་རང་གི་དོན་དང་ནི།།
གཞན་གྱི་དོན་ཡང་མ་བྱས་སོ།། ༧༤

न चेदं तादृशं दुःखं महार्थं च करिष्यति ।
जगद्दुःखहरे दुःखे प्रीतिरेवात्र युज्यते ॥ ७५

འདི་ནི་དེ་ཙམ་གནོད་མིན་ལ།།
[1] དོན་ཆེན་དག་ཀྱང་འགྱུར་བས།།
འགྲོ་བའི་གནོད་སེལ་སྡུག་བསྔལ་ལ།།
དགའ་བ་འབའ་ཞིག་འདིར་བྱ་རིགས།། ༧༥

यदि प्रीतिसुखं प्राप्तमन्यैः स्तुत्वा गुणोर्जितम् ।
मनस्त्वमपि तं स्तुत्वा कस्मादेवं न हृष्यसि ॥ ७६

གཞན་གྱིས་ཡོན་ཏན་ལྡན་བསྟོད་ནས།།
གལ་ཏེ་དགའ་བའི་བདེ་ཐོབ་ན།།
ཡིད་ཁྱོད་ཀྱང་ནི་དེ་བསྟོད་ནས།།
ཅིའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་དགའ་མི་བྱེད།། ༧༦

इदं च ते हृष्टिसुखं निरवद्यं सुखोदयम् ।
न वारितं च गुणिभिः परावर्जनमुत्तमम् ॥ ७७

[40b] ཁྱོད་ཀྱི་དགའ་བའི་བདེ་བ་འདི།།
བདེ་འབྱུང་ཁ་ན་མ་ཐོ་མེད།།
ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་རྣམས་ཀྱིས་གནང་།།
གཞན་སྡུད་པ་ཡི་མཆོག་ཀྱང་ཡིན།། ༧༧

तस्यैव सुखमित्येवं तवेदं यदि न प्रियम् ।
भृतिदानादिविरतेर्दृष्टादृष्टं हतं भवेत् ॥ ७८

གཞན་ཡང་དེ་ལྟར་བདེ་འགྱུར་ཞེས།།
གལ་ཏེ་ཁྱོད་བདེ་འདི་མི་འདོད།།

1. Here in Tib. line *b* one syllable is wanting.

བླ་ཅན་སྦྱིན་སོགས་སྤངས་པའི་ཕྱིར།།
མཐོང་དང་མ་མཐོང་ཉམས་པར་འགྱུར།། ༧༨

स्वगुणे कीर्त्यमाने च परसौख्यमपीच्छसि ।
कीर्त्यमाने परगुणे स्वसौख्यमपि नेच्छसि ॥ ७९

རང་གི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པའི་ཚེ།།
གཞན་ལ་བདེ་བའང་འདོད་པར་བྱེད།།
གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པའི་ཚེ།།
རང་ལའང་བདེ་བ་མི་འདོད་བྱེད།། ༧༩

बोधिचित्तं समुत्पाद्य सर्वसत्त्वसुखेच्छया ।
स्वयं लब्धसुखेष्वद्य कस्मात्सत्त्वेषु कुप्यसि ॥ ८० 160

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་འདོད་པས།།
བྱང་ཆུབ་ཏུ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ནས།།
སེམས་ཅན་རང་གིས་བདེ་རྙེད་ན།།
དེས་ཀོ་ཅི་སྟེ་ཁྲོ་བར་བྱེད།། ༨༠

त्रैलोक्यपूज्यं बुद्धत्वं सत्त्वानां किन्न वाञ्छसि ।
सत्कारमित्वरं दृष्ट्वा तेषां किं परिदह्यसे ॥ ८१

འཇིག་རྟེན་གསུམ་མཆོད་འཚང་རྒྱ་བར།།
སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་འདོད་ཅེ་ན།།
བསྙེན་བཀུར་ངན་ངོན་ཙམ་མཐོང་ནས།།
ཅི་ཕྱིར་དེ་ལ་གདུང་བར་བྱེད།། ༨༡

पुष्णाति यस्त्वया पोष्यं तुभ्यमेव ददाति सः ।
कुटुम्बजीविनं लब्ध्वा न हृष्यसि प्रकुप्यसि ॥ ८२

[41a] གསོ་བྱ་གང་ཞིག་ཁྱོད་གསོ་བ།།
ཁྱོད་ཉིད་ཀྱིས་ནི་སྦྱིན་བ་དེ།།

གཉེན་གྱིས་འཚོ་བ་རྙེད་གྱུར་ན།།
དགར་མི་འགྱུར་བར་སླར་ཁྲོ་འམ།། ༨༢

स किं नेच्छति सत्त्वानां यस्तेषां बोधिमिच्छति ।
बोधिचित्तं कुतस्तस्य योऽन्यसम्पदि कुप्यति ॥ ८३

དེ་ཅི་འགྲོ་བ་མི་འདོད་ན།།
དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་འདོད་གང་ཡིན།།
གང་ཞིག་གཞན་འབྱོར་ཁྲོ་དེ་ལ།།
བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་ག་ལ་ཡོད།། ༨༣

यदि तेन न तल्लब्धं स्थितं दानपतेर्गृहे ।
सर्वथापि न तत्तेऽस्ति दत्तादत्तेन तेन किम् ॥ ८४

གལ་ཏེ་དེས་དེ་ལས་རྙེད་དམ།།
སྦྱིན་བདག་ཁྱིམ་ན་གནས་གྱུར་པ།།
ཀུན་དུའང་དེ་ཁྱོད་ལ་མེད་ན།།
བྱིན་མ་བྱིན་རུང་དེས་ཅི་བྱ།། ༨༤

किं वारयतु पुण्यानि प्रसन्नान् स्वगुणानथ ।
लभमानो न गृह्णातु वद केन न कुप्यसि ॥ ८५

བསོད་ནམས་དང་ནི་དད་པ་འམ།།
རང་གི་ཡོན་ཏན་ཅིའི་ཕྱིར་འདོར།།
རྙེད་པར་གྱུར་པ་མི་འཛིན་པ།།
གང་གིས་ཁྲོ་བར་མི་བྱེད་སྨྲོས།། ༨༥

न केवलं त्वमात्मानं कृतपापं न शोचसि ।
कृतपुण्यैः सह स्पर्धामपरैः कर्तुमिच्छसि ॥ ८६

ཁྱོད་ནི་རང་གིས་སྡིག་བྱས་ལ།།
མྱ་ངན་མེད་པར་མ་ཟད་ཀྱི།།

བསོད་ནམས་བྱས་པ་གཞན་དག་དང་ ༎
ལྷན་ཅིག་འགྲན་པར་བྱེད་འདོད་དམ ༎ ༨༦

[1]བམ་པོ་གཉིས་པ ༎ ༎

द्वितीयः परिच्छेदः ॥

जातं चेदप्रियं शत्रोस्त्वत्तुष्ट्या किं पुनर्भवेत् ।
त्वदाशंसनमात्रेण न चाहेतुर्भविष्यति ॥ ८७

[41b] གལ་ཏེ་དགྲ་ཞིག་མི་དགའ་ནའང་ ༎
དེ་ལ་ཁྱོད་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད ༎
ཁྱོད་ཀྱི་ཡིད་སྨོན་ཙམ་གྱིས་ནི ༎
དེ་ལ་གནོད་པའི་རྒྱུར་མི་འགྱུར ༎ ༨༧

अतस्त्वदिच्छया सिद्धं तद्दुःखे किं सुखं तव । 175
अथाप्यर्थो भवेदेवमनर्थः कोन्वतः परः ॥ ८८

ཁྱོད་ཀྱི་འདོད་པས་སྡུག་བསྔལ་ད ༎
གྲུབ་ནའང་ཁྱོད་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད ༎
གལ་ཏེ་འཚེངས་པར་འགྱུར་ཞེ་ན ༎
དེ་ལས་ཕྱུང་བའང་གཞན་ཅི་ཡོད ༎ ༨༨

एतद्धि बडिशं घोरं क्लेशबाडिशिकार्पितम् ।
यतो नरकपालास्त्वां क्रीत्वा पच्यन्ति कुम्भिषु ॥ ८९

ཉོན་མོངས་ཉ་པས་བཏབ་པ་ཡི ༎
མཆིལ་པ་འདི་ནི་མི་བཟད་གཟེ ༎
དེས་བཟུང་སེམས་དམྱལ་བུམ་པར་ཡང་ ༎
དམྱལ་བའི་སྲུང་མས་བདག་འཚོད་ངེས ༎ ༨༩

1. བམ་པོ a section of book of a greater length than a chapter; in metrical compositions it is said to comprise a number of 300 verses.

स्तुतिर्यशोऽथ सत्कारो न पुण्याय न चायुषे ।
न बलार्थं न चारोग्ये न च कायसुखाय मे ॥ ९०

བསྟོད་དང་གྲགས་པའི་རིམ་གྲོ་ནི།།
བསོད་ནམས་མི་འགྱུར་ཚེར་མི་འགྱུར།།
བདག་སྟོབས་མི་འགྱུར་ནད་མེད་མིན།།
ལུས་བདེ་བར་ཡང་མི་འགྱུར་རོ།། ༩༠

एतावांश्च भवेत्स्वार्थो धीमतः स्वार्थवेदिनः ।
मद्यद्यूतादि सेव्यं स्यान्मानसं सुखमिच्छता ॥ ९१

བདག་ནི་རང་དོན་ཤེས་གྱུར་ན།།
དེ་ལ་རང་དོན་ཅི་ཞིག་ཡོད།།
ཡིད་བདེ་འབའ་ཞིག་འདོད་ན་ནི།།
རྒྱན་སོགས་ཆང་ཡང་བསྟེན་དགོས་སོ།། ༩༡

यशोऽर्थं हारयन्त्यर्थमात्मानं मारयन्त्यपि ।
किमक्षराणि भक्ष्याणि मृते कस्य च तत्सुखम् ॥ ९२

[42a] གྲགས་པའི་དོན་དུ་ནོར་གཏོང་ཞིང་།།
བདག་ཉིད་ཀྱང་ནི་གསོད་བྱེད་ན།།
ཚིག་འབྲུ་རྣམས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ།།
ཤི་ན་དེས་ཀོ་སུ་ལ་བདེ།། ༩༢

यथा पांशुगृहे भिन्ने रोदित्यार्तरवं शिशुः ।
तथा स्तुतियशोहानौ स्वचित्तं प्रतिभाति मे ॥ ९३

བྱེ་མའི་ཁང་བུ་རྡིབ་གྱུར་ན།།
བྱིས་པ་རྣམས་ནི་ག་ཆད་དུ།།
དེ་བཞིན་བསྟོད་དང་གྲགས་རྣམས་ན།།
རང་གི་སེམས་ནི་བྱིས་པ་བཞིན།། ༩༣

शब्दस्तावदचित्तत्वात्स मां स्तौतीत्यसम्भवः ।
परः किल मयि प्रीत इत्येतत्प्रीतिकारणम् ॥ ९४

རེ་ཞིག་སྒྲ་ལ་སེམས་མེད་ཕྱིར།།
བདག་ལ་བསྟོད་སེམས་ཡོད་མི་སྲིད།།
བདག་ལ་གཞན་དགའ་ཞེས་གྲགས་པ།།
དེ་ནི་དགའ་བའི་རྒྱུ་ཡིན་གྲང་།། ༩༤

अन्यत्र मयि वा प्रीत्या किं हि मे परकीयया ।
तस्यैव तत्प्रीतिसुखं भागो नाल्पोऽपि मे ततः ॥ ९५ 190

གཞན་ནམ་ཡང་ན་བདག་ལའང་རུང་།།
གཞན་དགའ་བདག་ལ་ཅི་ཞིག་ཕན།།
དགའ་བདེ་དེ་ནི་དེ་ཉིད་ཀྱི།།
བདག་གིས་དེ་ལས་ཤས་མི་འཐོབ།། ༩༥

तत्सुखेन सुखित्वं चेत्सर्वत्रैव ममास्तु तत् ।
कस्मादन्यप्रसादेन सुखितेषु न मे सुखम् ॥ ९६

དེ་བདེ་བ་ཡིས་བདག་བདེ་ན།།
ཀུན་ལའང་དེ་བཞིན་བྱ་དགོས་ན།།
ཅི་ལྟར་གཞན་ལ་དགའ་བ་ཡིས།།
བདེ་བར་གྱུར་ན་བདག་མི་བདེ།། ༩༦

तस्मादहं स्तुतोऽस्मीति प्रीतिरात्मनि जायते ।
तत्राप्येवमसम्बन्धात्केवलं शिशुचेष्टितम् ॥ ९७

[42b] དེ་བས་བདག་ནི་བསྟོད་དོ་ཞེས།།
རང་གི་དགའ་བ་སྐྱེ་གྱུར་པ།།
དེ་ཡང་དེ་ལྟར་མི་འཐད་པས།།
བྱིས་པའི་སྤྱོད་པ་ཁོ་ནར་ཟད།། ༩༧

स्तुत्यादयश्च मे क्षोभं संवेगं नाशयन्त्यमी ।
गुणवत्सु च मात्सर्यं सम्पत्कोपं च कुर्वते ॥ ९८

བསྟོད་སོགས་བདག་ནི་གཡེང་བར་བྱེད།།
དེས་ནི་སྐྱོ་བའང་འཇིག་པར་བྱེད།།
ཡོན་ཏན་ལྡན་ལ་ཕྲག་དོག་དང་།།
ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའང་འཇིག་པར་བྱེད།། ༩༨

तस्मात्स्तुत्यादिघाताय मम ये प्रत्युपस्थिताः ।
अपायपातरक्षार्थं प्रवृत्ता ननु ते मम ॥ ९९

དེ་ཕྱིར་བདག་གི་བསྟོད་སོགས་ནི།།
གཞིག་ཕྱིར་གང་དག་ཉེར་གནས་པ།།
དེ་དག་བདག་ནི་ངན་སོང་དུ།།
ལྟུང་བ་བསྲང་ཕྱིར་ཞུགས་མིན་ནམ།། ༩༩

मुक्त्यर्थिनश्चायुक्तं मे लाभसत्कारबन्धनम् ।
ये मोचयन्ति मां बन्धाद्द्वेषस्तेषु कथं मम ॥ १००

བདག་ནི་གྲོལ་བ་དོན་གཉེར་ལ།།
རྙེད་དང་བཀུར་སྟིས་འཆིང་མི་དགོས།།
གང་དག་བདག་བཅིངས་གྲོལ་བྱེད་པ།།
དེ་ལ་བདག་ནི་ཇི་ལྟར་ཁྲོ།། ༡༠༠

दुःखं प्रवेष्टुकामस्य ये कपाटत्वमागताः ।
बुद्धाधिष्ठानत इव द्वेषस्तेषु कथं मम ॥ १०१

བདག་ནི་སྡུག་བསྔལ་འཇུག་འདོད་ལ།།
སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ནི་བྱིན་བརླབས་བཞིན།།
མི་གཏོང་སྒོ་འཕར་ཉིད་གྱུར་པ།།
དེ་ལ་བདག་ནི་ཇི་ལྟར་ཁྲོ།། ༡༠༡

पुण्यविघ्नः कृतोऽनेनेत्यत्र कोपो न युज्यते ।
क्षान्त्या समं तपो नास्ति नन्वेतत्तदुपस्थितम् ॥ १०२

[43a] འདི་ནི་བསོད་ནམས་གེགས་བྱེད་ཅེས༎
དེ་ལའང་ཁྲོ་བར་རིགས་མིན་ཏེ༎
བཟོད་མཚུངས་དཀའ་ཐུབ་ཡོད་མིན་ན༎
དེ་ལ་བདག་ནི་མི་གནས་སམ༎ ༡༠༣

अथाहमात्मदोषेण न करोमि क्षमामिह ।
मयैवात्र कृतो विघ्नः पुण्यहेतावुपस्थिते ॥ १०३

གལ་ཏེ་བདག་ནི་རང་སྐྱོན་གྱིས༎
འདི་ལ་བཟོད་པར་མི་བྱེད་ན༎
བསོད་ནམས་རྒྱུ་ནི་ཉེར་གནས་པ༎
འདི་ལ་བདག་གེགས་བྱེད་པར་ཟད༎ ༡༠༣

यो हि येन विना नास्ति यस्मिंश्च सति विद्यते ।
स एव कारणं तस्य स कथं विघ्न उच्यते ॥ १०४

གང་ཞིག་གང་མེད་མི་འབྱུང་ལ༎
གང་ཞིག་ཡོད་ན་ཡོད་འགྱུར་བ༎
དེ་ཉིད་དེ་ཡི་རྒྱུ་ཡིན་ན༎
ཇི་ལྟར་དེ་ལ་གེགས་ཞེས་བྱ༎ ༡༠༤

न हि कालोपपन्नेन दानविघ्नः कृतोऽर्थिना ।
न च प्रव्राजके प्राप्ते प्रव्रज्याविघ्न उच्यते ॥ १०५

དུས་སུ་ཕྱིན་པའི་སློང་མོ་པས༎
སྦྱིན་པའི་གེགས་བྱས་ཡོད་མ་ཡིན༎
རབ་ཏུ་འབྱིན་པར་བྱེད་གྱུར་པ༎
རབ་བྱུང་གེགས་ཞེས་བྱར་མི་རུང་༎ ༡༠༥

सुलभा याचका लोके दुर्लभास्त्वपकारिणः ।
यतो मेऽनपराधस्य न कश्चिदपराध्यति ॥ १०६

འཇིག་རྟེན་ན་ནི་སློང་བ་མེད་[1] ||
གནོད་པར་བྱེད་པ་དཀོན་པ་སྟེ ||
འདི་ལྟར་པར་གནོད་མ་བྱས་ན ||
འགའ་ཡང་གནོད་པ་མི་བྱེད་དོ || ༡༠༦

अश्रमोपार्जितस्तस्माद्गृहे निधिरिवोत्थितः ।
बोधचर्यासहायत्वात्स्पृहणीयो रिपुर्मम ॥ १०७

དེ་བས་ངལ་བས་མ་བསྒྲུབས་པའི ||
ཁྱིམ་དུ་གཏེར་ནི་བྱུང་བ་ལྟར ||
བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པའི་གྲོགས་གྱུར་པས ||
བདག་གིས་དགྲ་ལ་དགའ་བར་བྱ || ༡༠༧

मया चानेन चोपात्तं तस्मादेतत्क्षमाफलम् । 215
एतस्मै प्रथमं देयमेतत्पूर्वा क्षमा यतः ॥ १०८

[43b] འདི་དང་བདག་གིས་བསྒྲུབས་པས་ན ||
དེ་ཕྱིར་བཟོད་པའི་འབྲས་བུ་ནི ||
འདི་ལ་ཐོག་མར་བདར་འོས་ཏེ ||
འདི་ལྟར་དེ་ནི་བཟོད་པའི་རྒྱུ || ༡༠༨

क्षमासिद्ध्याशयो नास्य तेन पूज्यो न चेदरिः ।
सिद्धिहेतुरुचितोऽपि सद्धर्मः पूज्यते कथम् ॥ १०९

གལ་ཏེ་བཟོད་བསྒྲུབ་བསམ་མེད་པས ||
དགྲ་ནི་མཆོད་བྱ་མིན་ཞེ་ན ||
འགྲུབ་པ་ཡི་ནི་རྒྱུར་རུང་བ ||
དམ་པའི་ཆོས་ཀྱང་ཅི་སྟེ་མཆོད || ༡༠༩

1. The Tib. version is not quite clear.

अपकाराशयोऽस्येति शत्रुर्यदि न पूज्यते ।
अन्यथा मे कथं क्षान्तिर्भिषजीव हितोद्यते ॥ ११०

གལ་ཏེ་དགྲ་འདི་གནོད་བྱ་བའི།།
བསམ་ཡོད་མཆོད་བྱ་མིན་ཞེ་ན།།
སྨན་པ་བཞིན་དུ་ཕན་བརྩོན་ན།།
བདག་གིས་བཟོད་པ་ཇི་ལྟར་འགྲུབ།། ༡༡༠

तद्दुष्टाशयमेवातः प्रतीत्योत्पद्यते क्षमा ।
स एवातः क्षमाहेतुः पूज्यः सद्धर्मवन्मया ॥ १११

དེ་བས་རབ་དུ་སྡང་སེམས་ལ།།
བརྟེན་ནས་བཟོད་པ་སྐྱེ་བས་ན།།
དེ་ཉིད་བཟོད་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པས།།
དམ་པའི་ཆོས་བཞིན་མཆོད་པར་འོས།། ༡༡༡

सत्त्वक्षेत्रं जिनक्षेत्रमित्यतो मुनिनोदितम् ।
एतानाराध्य बहवः सम्पत्पारं यतो गताः ॥ ११२

དེ་ཕྱིར་སེམས་ཅན་ཞིང་དང་ནི།།
རྒྱལ་བའི་ཞིང་ཞེས་ཐུབ་པས་གསུངས།།
འདི་དག་མགུ་བྱས་མང་པོ་ཞིག།
འདི་ལྟར་ཕུན་ཚོགས་ཕ་རོལ་ཕྱིན།། ༡༡༢

सत्त्वेभ्यश्च जिनेभ्यश्च बुद्धधर्मागमे समे ।
जिनेषु गौरवं यद्वन्न सत्त्वेष्विति कः क्रमः ॥ ११३

[44a] སེམས་ཅན་རྣམས་དང་རྒྱལ་བ་ལས།།
སངས་རྒྱས་ཆོས་འགྲུབ་འདྲ་བ་ལ།།
རྒྱལ་ལ་གུས་བྱེད་དེ་བཞིན་དུ།།
སེམས་ཅན་ལ་མིན་ཅི་ཡི་ཚུལ།། ༡༡༣

आशयस्य च माहात्म्यं न स्वतः किं तु कार्यतः ।
समं च तेन माहात्म्यं सत्त्वानां तेन ते समाः ॥ ११४

བསམ་པའི་ཡོན་ཏན་རང་གིས་མིན།།
འབྲས་བུ་ལས་ཡིན་དེས་མཚུངས་པར།།
སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་འང་ཡོད་དོ།།
དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་མཉམ་པ་ཡིན།། ༡༡༤

मैत्र्याशयश्च यत्पूज्यः सत्त्वमाहात्म्यमेव तत् ।
बुद्धप्रसादाद्यत्पुण्यं बुद्धमाहात्म्यमेव तत् ॥ ११५ 230

བྱམས་སེམས་ལྡན་ལ་མཆོད་པ་གང་།།
དེ་ནི་སེམས་ཅན་ཆེ་བ་ཉིད།།
སངས་རྒྱས་དད་པའི་བསོད་ནམས་དང་།།
དེ་ཡང་སངས་རྒྱས་ཆེ་བ་ཉིད།། ༡༡༥

बुद्धधर्मागमांशेन तस्मात्सत्त्वा जिनैः समाः ।
न तु बुद्धैः समाः केचिदनन्तांशैर्गुणार्णवैः ॥ ११६

སངས་རྒྱས་ཆོས་འགྲུབ་ཆ་ཡོད་པ།།
དེས་ན་དེ་དག་མཉམ་པར་འདོད།།
ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་མཐའ་ཡས་པའི།།
སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་འགའ་མི་མཉམ།། ༡༡༦

गुणसारैकराशीनां गुणोऽणुरपि चेत्क्वचित् ।
दृश्यते तस्य पूजार्थं त्रैलोक्यमपि न क्षमम् ॥ ११७

ཡོན་ཏན་མཆོག་ཚོགས་གཅིག་པུ་ཡི།།
ཡོན་ཏན་ཤས་ཙམ་འགའ་ཞིག་ལ།།

སྣང་ནའང་དེ་ལ་མཆོད་དོན་དུ །།
ཁམས་གསུམ་ཕུལ་ཡང་ཆུང་བར་འགྱུར །། ༡༡༧

बुद्धधर्मोदयांशस्तु श्रेष्ठः सत्त्वेषु विद्यते ।
एतदंशानुरूप्येण सत्त्वपूजा कृता भवेत् ॥ ११८

[44b] སངས་རྒྱས་ཆོས་མཆོག་སྐྱེ་བའི་ཤེས །།
སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཡོད་པས་ན །།
འདི་ཙམ་དག་གིས་ཆེ་བསྟུན་ནས །།
སེམས་ཅན་མཆོད་བྱར་རིགས་པར་འགྱུར །། ༡༡༨

किं च निश्छद्मबन्धूनामप्रमेयोपकारिणाम् ।
सत्त्वाराधनमुत्सृज्य निष्कृतिः का परा भवेत् ॥ ११९

གཞན་ཡང་གཡོ་མེད་གཉེན་འགྱུར་ཅིང །།
ཕན་པ་དཔག་མེད་མཛད་རྣམས་ལ །།
སེམས་ཅན་མགུ་བྱ་མ་གཏོགས་པ །།
གཞན་གང་ཞིག་གིས་ལན་ལོན་འགྱུར །། ༡༡༩

भिन्दन्ति देहं प्रविशन्त्यवीचीं
येषां कृते तत्र कृते कृतं स्यात् ।
महापकारिष्वपि तेन सर्व-
कल्याणमेवाचरणीयमेषु ॥ १२०

གང་ཕྱིར་སྐུ་གཏོང་མནར་མེད་འཇུག་པ་ལ །།
དེ་ཕན་བཏགས་ལན་ལོན་འགྱུར་བས་ན[1] །།
དེ་བས་འདི་དག་གནོད་ཆེན་བྱེད་ན་ཡང །།
ཐམས་ཅད་བཟང་དགུ[2] ཞིག་ཏུ་སྤྱད་པར་བྱ །། ༡༢༠

---

1. In Tib. line *b* is defective of one syllable.

2. དགུ means nine but often it is used also in the sense of much or many.

स्वयं मम स्वामिन एव तावत्
तदर्थमात्मन्यपि निर्व्यपेक्षाः ।
अहं कथं स्वामिषु तेषु तेषु
करोमि मानं न तु दासभावम् ॥ १२१

རེ་ཞིག་བདག་གི་རྗེར་གྱུར་ཉིད་ཀྱང་ནི ||
གང་ཕྱིར་རང་གི་སྐུ་ལའང་མི་གཟིགས་པ ||
དེ་ལ་སྙོམས་པ་བདག་གིས་ཇི་ལྟར་ན ||
ང་རྒྱལ་བྱ་ཞིང་བྲན་གྱི་དངོས་མི་བྱ || ༡༢༡

येषां सुखे यान्ति मुदं मुनीन्द्रा
येषां व्यथायां प्रविशन्ति मन्युम् ।
तत्तोषणात्सर्वमुनीन्द्रतुष्टि-
स्तत्रापकारेऽपकृतं मुनीनाम् ॥ १२२

[45a] གང་དག་བདེ་བས་ཐུབ་རྣམས་དགྱེས་འགྱུར་ཞིང་ ||
གང་ལ་གནོད་ན་མི་དགྱེས་འབྱུང་འགྱུར་བ ||
དེ་དག་དགའ་བས་ཐུབ་པ་ཀུན་དགྱེས་ཤིང་ ||
དེ་ལ་གནོད་བྱས་ཐུབ་ལ་གནོད་པ་བྱས || ༡༢༢

आदीप्तकायस्य यथा समन्तान्
न सर्वकामैरपि सौमनस्यम् ।
सत्त्वव्यथायामपि तद्वदेव
न प्रीत्युपायोऽस्ति दयामयानाम् ॥ १२३

ཇི་ལྟར་ལུས་ལ་ཀུན་ནས་མེ་འབར་བ ||
འདོད་པ་ཀུན་གྱིས་ཡིད་བདེར་མི་འགྱུར་བ ||
དེ་བཞིན་སེམས་ཅན་གནོད་པ་བྱས་ན་ཡང་ ||
ཐུགས་རྗེ་ཆེ་རྣམས་དགྱེས་པའི་ཐབས་མེད་དོ || ༡༢༣

तस्मान्मया यज्जनदुःखदेन
दुःखं कृतं सर्वमहाकृपाणाम् ।
तदद्य पापं प्रतिदेशयामि ।
यत्खेदितास्तन्मुनयः क्षमन्ताम् ॥ १२४

དེ་བས་བདག་གིས་འགྲོ་ལ་གནོད་བྱས་པས།།
ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཀུན་མི་དགྱེས་གྱུར་པ་གང་།།
སྡིག་དེ་དེ་རིང་སོ་སོར་བཤགས་བགྱི་ཡིས།།
མི་དགྱེས་གང་ལགས་དེ་ཐུབ་བཟོད་པར་གསོལ།། ༡༢༤

आराधनायाद्य तथागतानां
सर्वात्मना दास्यमुपैमि लोके ।
कुर्वन्तु मे मूर्ध्नि पदं जनौघा
विघ्नन्तु वा तुष्यतु लोकनाथः ॥ १२५

དེ་བཞིན་གཤེགས་རྣམས་དགྱེས་པར་བགྱི་སླད་དུ།།
དེང་ནས་ངེས་བརྟུལ་འཇིག་རྟེན་བྲན་དུ་མཆི།།
འགྲོ་མང་རྡོག་པས་བདག་གི་སྤྱིར་འཆོག་གམ།།
འགུམས་ཀྱང་མི་བསྐྱོ་འཇིག་རྟེན་མགོན་དགྱེས་མཛོད།། ༡༢༥

आत्मीकृतं सर्वमिदं जगत्तैः
कृपात्मभिर्नैव हि संशयोऽस्ति ।
दृश्यन्त एते ननु सत्त्वरूपा-
स्त एव नाथाः किमनादरोऽत्र ॥ १२६

[45b] འགྲོ་བ་འདི་ཀུན་ཐུགས་རྗེའི་བདག་ཅན་དེས།།
བདག་ཏུ་མཛད་པ་འདི་ལ་ཐེ་ཚོམ་མེད།།
སེམས་ཅན་རེ་བོར་མཐོང་བ་འདི་དག་ཉིད།།
མགོན་དེ་བདག་ཉིད་ཅི་ཕྱིར་གུས་མི་བྱེད།། ༡༢༦

तथागताराधनमेतदेव
स्वार्थस्य संसाधनमेतदेव ।
लोकस्य दुःखापहमेतदेव
तस्मान्ममास्तु व्रतमेतदेव ॥ १२७

འདི་ཉིད་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མཉེས་བྱེད་ཡིན།།
རང་དོན་ཡང་དག་སྒྲུབ་པའང་དེ་ཉིད་དོ།།
འཇིག་རྟེན་སྡུག་བསྔལ་སེལ་བའང་འདི་ཉིད་དེ།།
དེ་ལྟས་བདག་གིས་རྟག་ཏུ་འདི་ཉིད་བྱ།། ༢༣༧

यथैको राजपुरुषः प्रमथ्नाति महाजनम् ।
विकर्तुं नैव शक्नोति दीर्घदर्शी महाजनः ॥ १२८

དཔེར་ན་རྒྱལ་པོའི་མི་འགའ་ཞིག།
སྐྱེ་བོ་མང་ལ་གནོད་བྱེད་ཀྱང་།།
སྐྱེ་བོ་མིག་རྒྱང་རིང་པོ་དག།
ནུས་ཀྱང་ཕྱིར་གནོད་མི་བྱེད་དེ།། ༢༣༨

यस्मान्नैव स एकाकी तस्य राजबलं बलम् ।
तथा न दुर्बलं कञ्चिदपराद्धं विमानयेत् ॥ १२९

འདི་ལྟར་དེ་གཅིག་མ་ཡིན་གྱི།
རྒྱལ་པོའི་མཐུ་སྟོབས་དེ་ཡི་དཔུང་།།
དེ་བཞིན་གནོད་བྱེད་ཉམ་ཆུང་བ།།
འགའ་ཡང་ཁྱད་དུ་བསད་མི་བྱ།། ༢༣༩

यस्मान्नरकपालाश्च कृपावन्तश्च तद्बलम् ।
तस्मादाराधयेत्सत्त्वान् भृत्यश्चण्डनृपं यथा ॥ १३०

འདི་ལྟར་དམྱལ་བའི་སྲུང་མ་དང་།།
ཐུགས་རྗེ་ལྡན་རྣམས་དེ་ཡི་དཔུང་།།

དེ་ལྟས་དམངས་ཀྱིས་རྒྱལ་གདུམ་བཞིན།།
སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་མགུ་བར་བྱ།། ༡༢༠

कुपितः किं नृपः कुर्याद्येन स्यान्नरकव्यथा ।
यत्सत्त्वदौर्मनस्येन कृतेन ह्यनुभूयते ॥ १२१

[46a] རྒྱལ་པོ་ལྷ་ཞིག་ཁྲོས་ན་ཡང་།།
སེམས་ཅན་མི་མགུ་བྱས་པ་ཡིས།།
མྱོང་བར་འགྱུར་བ་གང་ཡིན་པ།།
དམྱལ་བའི་གནོད་པ་དེས་བྱེད་དམ།། ༡༢༡

तुष्टः किं नृपतिर्दद्याद्यद्बुद्धत्वसमं भवेत् ।
यत्सत्त्वसौमनस्येन कृतेन ह्यनुभूयते ॥ १२२ 280

རྒྱལ་པོ་ལྟ་ཞིག་མགུ་ན་ཡང་།།
སེམས་ཅན་མགུ་བར་བྱས་པ་ཡིས།།
འཐོབ་པར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པ།།
སངས་རྒྱས་ཉིད་སྦྱིན་མི་སྲིད་དོ།། ༡༢༢

आस्तां भविष्यद्बुद्धत्वं सत्त्वाराधनसंभवम् ।
इहैव सौभाग्ययशः सौस्थित्यं किं न पश्यसि ॥ १२३

སེམས་ཅན་མགུ་ལས་བྱུང་བ་ཡི།།
མ་འོངས་སངས་རྒྱས་འགྲུབ་ལྟ་ཞོག།
ཚེ་འདི་ཉིད་ལ་དཔལ་ཆེན་དང་།།
གྲགས་དང་སྐྱིད་འགྱུར་ཅིས་མ་མཐོང་།། ༡༢༣

प्रासादिकत्वमारोग्यं प्रामोद्यं चिरजीवितम् ।
चक्रवर्तिसुखं स्फीतं क्षमी प्राप्नोति संसरन् ॥ १२४

འཁོར་ཚེ་བཟོད་པས་མཛེས་སོགས་དང་།།
ནད་མེད་པ་དང་གྲགས་པ་ཡིས།།

ཤིན་ཏུ་ཕུན་རིང་འཚོ་བ་དང་ ॥
འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་བདེ་རྒྱས་ཐོབ ॥ ༡༣༤

बोधिचर्यावतारे क्षान्तिपारमिता षष्ठः परिच्छेदः ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། བཟོད་པ་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལེའུ་དྲུག་པའོ ॥ ॥

CHAPTER VII.

एवं क्षमो भजेद्वीर्यं वीर्ये बोधिर्यतः स्थिता ।
न हि वीर्यं विना पुण्यं यथा वायुं विना[1]गतिः ॥ १

[46b] དེ་ལྟར་བཟོད་པས་བརྩོན་འགྲུས་བརྩམ ॥
འདི་ལྟར་བརྩོན་པ་བྱང་ཆུབ་གནས ॥
རླུང་མེད་གཡོ་བ་མེད་པ་བཞིན ॥
བསོད་ནམས་བརྩོན་འགྲུས་མེད་མི་འབྱུང་ ॥ ༡

किं वीर्यं कुशलोत्साहस्तद्विपक्षः क उच्यते ।
आलस्यं कुत्सितासक्तिर्विषादात्मावमन्यना ॥ २

བརྩོན་གང་དགེ་ལ་སྤྲོ་བའོ ॥
དེ་ཡི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་བཤད་བྱ ॥
ལེ་ལོ་ངན་ལ་ཞེན་པ་དང་ ॥
སྒྱིད་ལུག་བདག་ཉིད་བརྙས་པའོ ॥ ༢

अव्यापारसुखास्वादनिद्रापाश्रयतृष्णया ।
संसारदुःखानुद्वेगादालस्यमुपजायते ॥ २

སྙོམ་ལས་བདེ་བའི་རོ་མྱང་དང་ ॥
གཉིད་ལ་བརྟེན་པའི་སྲེད་པ་ཡིས ॥

1. Acc. to BI. *vinā agatiḥ* is also a reading.

འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་མི་སྐྱོ་ལ།།
ལོ་ལོ་ཉེ་བར་སྐྱེ་བར་འགྱུར།། ༣

क्लेशवागुरिकाघ्रातः प्रविष्टो जन्मवागुराम् ।
किमद्यापि न जानासि मृत्योर्वदनमागतः ॥ ४
ཉོན་མོངས་རྒྱ་བས་བཀྲོར་ནས་ནི།།
སྐྱེ་བའི་རྒྱར་ནི་ཆུད་གྱུར་ནས།།
འཆི་བདག་ཁར་ནི་སོང་གྱུར་པ།།
ཅི་སྟེ་ད་དུང་མི་ཤེས་སམ།། ༥

स्वयूथ्यान्मार्यमाणांस्त्वं क्रमेणेव[1] न पश्यसि ।
तथापि निद्रां यास्येव चण्डालमहिषो यथा ॥ ५
རང་སྡེ་རིམ་གྱིས་གསོད་པ་ཡང་།།
ཁྱོད་ཀྱིས་མཐོང་བར་མ་གྱུར་དམ།།
འོན་ཀྱང་གཉིད་ལ་བརྟེན་པ་གང་།།
གདོལ་པ་དང་མ་ཧེ་བཞིན་ནི།། ༦

यमेनोद्वीक्ष्यमाणस्य बद्धमार्गस्य सर्वतः ।
कथं ते रोचते भोक्तुं कथं निद्रा कथं रतिः ॥ ६
[47a] ལམ་ནི་ཀུན་ནས་བཀག་ནས་སུ།།
འཆི་བདག་གིས་ནི་བལྟས་བཞིན་དུ།།
ཇི་ལྟར་ཁྱོད་ནི་ཟ་དགའ་ཞིང་།།
[2]འདི་ལྟར་གཉིད་ལོག་ཇི་ལྟར་དགའ།། ༧

यावत्संभृतसंभारं मरणं शीघ्रमेष्यति ।
संत्यज्यापि तदालस्यमकाले किं करिष्यसि ॥ ७
མྱུར་བ་ཉིད་དུ་འཆི་འགྱུར་བས།།
ཇི་སྲིད་དུ་ནི་ཚོགས་བསགས་བྱ།།

1. Minaeve has *evaṁ* for *eva*.

2. For འདི་ལྟར་ one should read ཇི་ལྟར་ *Katham*.

དེ་ཚེ་ལེ་ལོ་སྤྱངས་ཀྱང་ནི ||
དུས་མ་ཡིན་པར་ཅི་ཞིག་བྱ || ༧

इदं न [1]प्राप्तमारब्धमिदमर्धकृतं स्थितम् ।
अकस्मान्मृत्युरायातो हा हतोऽस्मीति चिन्तयन् ॥ ८

འདི་ནི་མ་བྱས་བརྩམས་པ་དང་ ||
འདི་ཕྱེད་བྱས་པར་གནས་པ་ལ ||
གློ་བུར་འཆི་བདག་འོངས་ནས་ནི ||
ཀྱི་ཧུད་བཅོམ་ཞེས་སེམས་པར་འགྱུར || ༨

शोकवेगसमुच्छूनसाश्रुरक्तेक्षणाननान् ।
बन्धून् निराशान् संपश्यन् यमदूतमुखानि च ॥ ९

མྱ་ངན་ཤུགས་ཀྱིས་སྐྲངས་པ་ཡི ||
མིག་དམར་གདོང་ལས་མཆི་མ་འཛག |
ཉེ་དུ་རེ་ཐག་ཆད་པ་དང་ ||
གཤིན་རྗེའི་པོ་ཉའི་བཞིན་ལ་ལྟ || ༩

स्वपापस्मृतिसंतप्तः शृण्वन्नादांश्च नारकान् ।
त्रासोच्चारविलिप्ताङ्गो विह्वलः किं करिष्यसि ॥ १०

རང་སྡིག་དྲན་པས་གདུང་བ་དང་ ||
དམྱལ་བའི་སྒྲ་ནི་ཐོས་པ་ཡིས ||
སྐྲག་པས་མི་གཙང་ལུས་གོས་ཤིང་ ||
མྱོས་པར་འགྱུར་ཚེ་ཅི་ཞིག་བྱ || ༡༠

जीवमत्स्य इवास्मीति युक्तं भयमिहैव ते ।
किं पुनः कृतपापस्य तीव्रान्नरकदुःखतः ॥ ११

[47b] ཁྱོད་ནི་ཉ་གསོན་འགྲོ་བ་ལྟའི ||
ཚེ་འདིར་འཇིགས་དང་ལྡན་གྱུར་ན ||

---

1. For *prāptaṁ* read *kṛtaṁ* acc. to Tib. བྱས.

སྡིག་བྱས་དམྱལ་བ་མི་བཟད་པའི ||
སྡུག་བསྔལ་རྣམས་ནི་སྨོས་ཅི་དགོས || ༡༡

स्पृष्ट उष्णोदकेनापि सुकुमार प्रतप्यसे ।
कृत्वा च नारकं कर्म किमेवं स्वस्थमास्यते ॥ १२

ཚ་ཚན་གྱིས་ནི་རེག་པ་ན ||
གཞོན་ཤ་ཅན་ལ་རབ་ཚ་བའི ||
དམྱལ་བ་ཡི་ནི་ལས་བྱས་ནས ||
ཅི་ཕྱིར་འདི་ལྟར་བདེ་བར་གནས || ༡༢

निरुद्यमफलाकाङ्क्षिन् सुकुमार बहुव्यथ ।
मृत्युग्रस्तोऽमराकार हा दुःखित विहन्यसे ॥ १३

བརྩོན་མེད་འབྲས་བུ་འདོད་པ་དང་ ||
བཟེ་རེ་ཅན་ལ་གནོད་མང་ཞིང་ ||
འཆི་བས་བཟུང་བཞིན་ལྷ་འདྲ་བ ||
ཀྱི་ཧུད་སྡུག་བསྔལ་དག་གིས་བཅོམ || ༡༣

मानुष्यं नावमासाद्य तर दुःखमहानदीम् ।
मूढ कालो न निद्राया इयं नौर्दुर्लभा पुनः ॥ १४

མི་ཡི་གྲུ་ལ་བརྟེན་ནས་སུ ||
སྡུག་བསྔལ་ཆུ་བོ་ཆེ་ལས་སྒྲོལ ||
གྲུ་འདི་ཕྱི་ནས་རྙེད་དཀའ་བས ||
རྨོངས་པ་དུས་སུ་གཉིད་མ་ལོག | ༡༤

मुक्त्वा धर्मरतिं श्रेष्ठामनन्तरतिसन्ततिम् ।
रतिरौद्धत्यहास्यादौ दुःखहेतौ कथं तव ॥ १५

དགའ་བའི་རྒྱུ་ནི་མཐའ་ཡས་པའི ||
དམ་ཆོས་དགའ་བའི་མཆོག་སྤངས་ནས ||

སྡུག་བསྔལ་ཀྱུ་ཡི་གཡེང་བ་དང་ ༎
དགོད་སོགས་ལ་ཁྲོད་ཅི་ཕྱིར་དགའ ༎ ༡༥

अविषादबलव्यूहतात्पर्यात्मविधेयता ।
परात्मसमता चैव परात्मपरिवर्तनम् ॥ १६

[48a] སྒྲིད་ལུག་མེད་དང་དཔུང་ཚོགས་དང་ ༎
ལྷུར་བླང་བདག་ཉིད་དབང་བྱེད་དང་ ༎
བདག་དང་གཞན་དུ་མཉམ་པ་དང་ ༎
བདག་དང་གཞན་དུ་བརྗེ་བར་བྱིས ༎ ༡༦

नैवावसादः कर्तव्यः कुतो मे बोधिरित्यतः ।
यस्मात्तथागतः सत्यं सत्यवादीदमुक्तवान् ॥ १७

བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་ག་ལ་ཞེས ༎
སྒྲིད་ལུག་པར་ནི་མི་བྱ་སྟེ ༎
འདི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ནི ༎
བདེན་པ་གསུང་བས་བདེན་འདི་གསུངས ༎ ༡༧

तेऽप्यासन् दंशमशका मक्षिकाः कृमयस्तथा । 35
यैरुत्साहवशात्[1] प्राप्ता दुरापा बोधिरुत्तमा ॥ १८

སྦྲང་བུ་ཤ་སྦྲང་བུང་བ་དང་ ༎
དེ་བཞིན་སྲིན་བུར་གང་གྱུར་པ ༎
དེས་ཀྱང་བརྩོན་པའི་སྟོབས་བསྐྱེད་ན ༎
བྱང་ཆུབ་ཐོབ་དཀའ་བླ་མེད་འཐོབ ༎ ༡༨

किमुताहं नरो जात्या शक्तो ज्ञातुं हिताहितम् ।
सर्वज्ञनीत्यनुत्सर्गाद्बोधिं किं नाप्नुयामहम् ॥ १९

བདག་ལྟ་རིགས་ཀྱིས་མིར་སྐྱེས་ལ ༎
ཕན་དང་གནོད་པ་ངོ་ཤེས་པས ༎

1. For *vaśāt* Tib. preferably suggests *balāt* སྟོབས.

བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པ་མ་བཏང་ན་[1] ||
བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་ཅིས་མི་འཐོབ || ༡༩

अथापि हस्तपादादि दातव्यमिति मे भयम् ।
गुरुलाघवमूढत्वं तन्मे स्यादविचारतः ॥ २०
འོན་ཏེ་ཀང་ལག་ལ་སོགས་པ ||
བཏང་དགོས་བདག་ནི་འཇིགས་ཤེ་ན ||
ལྗི་དང་ཡང་བ་མ་དཔྱད་པར ||
རྨོངས་པས་བདག་ནི་འཇིགས་པར་ཟད || ༢༠

छेत्तव्यश्चास्मि भेत्तव्यो दाह्यः पाट्योऽप्यनेकशः ।
कल्पकोटीरसंख्येया न च बोधिर्भविष्यति ॥ २१
[48b] བསྐལ་པ་བྱེ་བ་གྲངས་མེད་དུ ||
ལན་གྲངས་དུ་མར་བཅད་པ་དང་ ||
དབུག་དང་སྲེག་དང་གཤགས་འགྱུར་གྱི |
བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པར་མི་འགྱུར་རོ || ༢༡

इदं तु मे परिमितं दुःखं संबोधिसाधनम् ।
नष्टशल्यव्यथापोहे तदुत्पाटनदुःखवत् ॥ २२
བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་སྒྲུབ་པ་ཡི ||
སྡུག་བསྔལ་འདི་ནི་ཚད་ཡོད་དེ ||
ཟུག་རྔུ་ཁོང་བརྣག་གནོད་བསལ་ཕྱིར ||
ལུས་རྨ་བཏོད་པའི་སྡུག་བསྔལ་བཞིན || ༢༢

सर्वेऽपि वैद्याः कुर्वन्ति क्रियादुःखैररोगताम् ।
तस्माद्बहूनि दुःखानि हन्तुं सोढव्यमल्पकम् ॥ २३
སྨན་པ་ཀུན་ཀྱང་གསོད་བྱེད་ཀྱིས ||
མི་བདེ་བ་ཡིས་ནད་མེད་བྱེད ||

1. Acc. to Tib. བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པ་མ་བཏང་ན་ the literal meaning is *bodhicaryāparityāgāt*. Compare here the Skt. and Tib. names of the work.

བདེ་བས་སྡུག་བསྔལ་མང་པོ་དག།
གཞོམ་ཕྱིར་མི་བདེ་ཆུང་བཟོད་བྱ།། ༢༣

क्रियामिमामप्युचितां वरवैद्यो न दत्तवान् ।
मधुरेणोपचारेण चिकित्सति महातुरान् ॥ २४

གསོ་དཔྱད་ཕལ་པ་འདི་འདྲ་བ།།
སྨན་པ་མཆོག་གིས་མ་མཛད་དེ།།
ཆོ་ག་ཤིན་ཏུ་འཇམ་པོ་ཡིས།།
ནད་ཆེན་དཔག་མེད་གསོ་བར་མཛད།། ༢༤

आदौ शाकादिदानेऽपि नियोजयति नायकः ।
तत्करोति क्रमात्पश्चाद्यत्स्वमांसान्यपि त्यजेत् ॥ २५

ཚོད་མ་ལ་སོགས་སྦྱིན་པ་ལའང་།།
འདྲེན་པས་ཐོག་མར་སྦྱོར་བར་མཛད།།
དེ་ལ་གོམས་ནས་ཕྱི་ནས་ནི།།
རིམ་གྱིས་རང་གི་ཤ་ཡང་གཏོང་།། ༢༥

यदा शाकेष्विव प्रज्ञा स्वमांसे[1]ऽप्युपजायते ।
मांसास्थि त्यजतस्तस्य तदा किं नाम दुष्करम् ॥ २६

[49a] གང་ཚེ་རང་གི་ལུས་ལ་ནི།།
ཚོད་སོགས་ལྟ་བུའི་བློ་སྐྱེས་པ།།
དེ་ཚེ་ཤ་ལ་སོགས་གཏོང་བ།།
དེ་ལ་དཀའ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད།། ༢༦

न दुःखी त्यक्तपापत्वात्पण्डितत्वान्न दुर्मनाः ।
मिथ्याकल्पनया चित्ते पापात्काये यतो व्यथा ॥ २७

སྡིག་པ་སྤངས་ཕྱིར་སྡུག་བསྔལ་མེད།།
མཁས་པའི་ཕྱིར་ན་མི་དགའ་མེད།།

1. Acc. to Tib. for *māṁse* read *dehe*, ལུས་ལ.

འདི་ལྟར་ལོག་པར་རྟོག་པ་དང་།།
སྡིག་པའི་སེམས་དང་ལུས་ལ་གནོད།། ༢༧

पुण्येन कायः सुखितः पाण्डित्येन मनः सुखि ।
तिष्ठन् परार्थं संसारे कृपालुः केन खिद्यते ॥ २८

བསོད་ནམས་ཀྱིས་ནི་ལུས་བདེ་ལ།།
མཁས་པ་ཡིས་ནི་སེམས་བདེ་ན།།
གཞན་དོན་འཁོར་བར་གནས་ཀྱང་ནི།།
སྙིང་རྗེ་ཅན་དག་ཅི་སྟེ་སྐྱོ།། ༢༨

क्षपयन् पूर्वपापानि प्रतीच्छन् पुण्यसागरान् ।
बोधिचित्तबलादेव श्रावकेभ्योऽपि शीघ्रगः ॥ २९

འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་སྟོབས་ཀྱིས།།
སྔོན་གྱི་སྡིག་པ་ཟད་བྱེད་ཅིང་།།
བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ་སྡུད་བྱེད་ཕྱིར།།
ཉན་ཐོས་རྣམས་པས་མཆོག་ཏུ་བཤད།། ༢༩

एवं सुखात्सुखं गच्छन् को विषीदेत्सचेतनः ।
बोधिचित्तरथं प्राप्य सर्वखेदश्रमापहम् ॥ ३०

དེ་བས་སྐྱོ་ངལ་ཀུན་སེལ་བའི།།
བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་རྟ་ཞོན་ནས།།
བདེ་ནས་བདེ་བར་འགྲོ་བ་ལ།།
སེམས་ཤེས་སུ་ཞིག་སྒྱིད་ལུག་འགྱུར།། ༣༠

छन्दस्थामरतिमुक्तिबलं सत्त्वार्थसिद्धये ।
छन्दं दुःखभयात्कुर्यादनुशंसांश्च भावयन् ॥ ३१

[49b] སེམས་ཅན་དོན་བྱ་ཕྱིར་དཔུང་དང་།།
མོས་བརྟན་དགའ་དང་དོར་བ་ཡིན།།

མོས་པ་སྡུག་བསྔལ་འཇིགས་པ་དང་།།
དེ་ཡི་ཕན་ཡོན་བསམ་པས་བསྐྱེད།། ༣༡

एवं विपक्षमुन्मूल्य यतेतोत्साहवृद्धये ।
छन्दमानरतित्यागतात्पर्यवशिताबलैः ॥ ३२

དེ་ལྟར་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤངས་ཏེ།།
མོས་དང་ང་རྒྱལ་དགའ་དང་དོར།།
ལྷུར་ལེན་དབང་སྒྱུར་སྟོབས་ཀྱིས་ནི།།
བརྩོན་འགྲུས་སྤེལ་ཕྱིར་འབད་པར་བྱ།། ༣༢

अप्रमेया मया दोषा हन्तव्याः स्वपरात्मनोः ।
एकैकस्यापि दोषस्य यत्र कल्पार्णवैः क्षयः ॥ ३३

བདག་དང་གཞན་གྱི་ཉེས་པ་ནི།།
དཔག་མེད་བདག་གིས་གཞོམ་བྱ་སྟེ།།
གང་དུ་ཉེས་པ་རེ་རེ་ལའང་།།
བསྐལ་པ་རྒྱ་མཚོ་ཟད་འགྱུར་བ།། ༣༣

तत्र दोषक्षयारम्भे लेशोऽपि मम नेक्ष्यते ।
अप्रमेयव्यथाभाज्ये नोरः स्फुटति मे कथम् ॥ ३४

ཉེས་ཟད་རྩོམ་པ་དེ་ཡི་ནི།།
ཆ་ཡང་བདག་ལ་མ་མཐོང་ན།།
སྡུག་བསྔལ་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་གནས།།
བདག་གི་ཅིའི་ཕྱིར་སྙིང་མ་གས།། ༣༤

गुणा मयार्जनीयाश्च बहवः स्वपरात्मनोः ।
तत्रैकैकगुणाभ्यासो भवेत्कल्पार्णवैर्न वा ॥ ३५

བདག་དང་གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་ནི།།
མང་པོ་བདག་གིས་བསྒྲུབ་བྱ་སྟེ།།

དེ་ལ་ཡོན་ཏན་རེ་རེ་ཡང་ ༎
བསྐལ་པ་རྒྱ་མཚོས་གོམས་འགྱུར་ན ༎ ༣༥

गुणलेशेऽपि नाभ्यासो मम जातः कदाचन ।
वृथा नीतं मया जन्म कथञ्चिल्लब्धमद्भुतम् ॥ ३६

[50a] བདག་ནི་ཡོན་ཏན་ཆ་ལ་ཡང་ ༎
གོམས་པ་ནམ་ཡང་མ་སྐྱེས་ཏེ ༎
ཇི་ཞིག་ལྟར་རྙེད་སྐྱེ་བ་ནི ༎
བདག་གིས་དོན་མེད་བྱས་[1] པ་མཚར ༎ ༣༦

न प्राप्तं भगवत्पूजामहोत्सवसुखं मया ।
न कृता शासने कारा[2] दरिद्राशा न पूरिता ॥ ३७

བདག་གིས་བཅོམ་ལྡན་མ་མཆོད་ཅིང་ ༎
དགའ་སྟོན་ཆེན་པོའི་བདེ་མ་བྱིན ༎
བསྟན་ལ་བྱ་བ་མ་བྱས་དང་ ༎
དབུལ་པོའི་བསམ་པ་རྫོགས་མ་བྱས ༎ ༣༧

भीतेभ्यो नाभयं दत्तमार्ता न सुखिनः कृताः । 75
दुःखाय केवलं मातुर्गतोऽस्मि गर्भशल्यताम् ॥ ३८

འཇིགས་ལ་མི་འཇིགས་མ་བྱིན་དང་ ༎
ཉམ་ཐག་བདེ་མ་བྱིན་ན་བདག །
མ་ཡི་མངལ་དུ་ཟུག་རྔུ་དང་ ༎
སྡུག་བསྔལ་འབའ་ཞིག་སྐྱེད་པར་ཟད ༎ ༣༨

1. Acc. to Tib. བྱས་ *kṛta* for *nīta*.
2. The word *kārā* is used in the sense of *pūjā*, as in *Pañjikā*.

धर्मच्छन्दवियोगेन पौर्विकेण ममाधुना ।
विपत्तिरीदृशी जाता को धर्मं छन्दमुत्सृजेत् ॥ ३९

བདག་ནི་སྔོན་དང་ད་ལྟར་ཡང་ ||
ཆོས་ལ་མོས་དང་བྲལ་བ་ཡིས ||
ཕོངས་པ་འདི་འདྲ་བྱུང་བར་གྱུར ||
སུ་ཞིག་ཆོས་ལ་མོས་པ་གཏོང་ || ༣༩

कुशलानां च सर्वेषां छन्दं मूलं मुनिर्जगौ ।
तस्यापि मूलं सततं विपाकफलभावना ॥ ४० 80

དགེ་བའི་ཕྱོགས་[1] ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱི ||
རྩ་བ་མོས་པར་ཐུབ་པས་གསུངས ||
དེ་ཡི་རྩ་བ་རྟག་ཏུ་ནི ||
རྣམ་སྨིན་འབྲས་བུ་བསྒོམས་པས་སོ || ༤༠

दुःखानि दौर्मनस्यानि भयानि विविधानि च ।
अभिलाषविघाताश्च जायन्ते पापकारिणाम् ॥ ४१

[50b] སྡུག་བསྔལ་ཡིད་མི་བདེ་བ་དང ||
འཇིགས་པ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་དང ||
འདོད་པ་རྣམས་དང་བྲལ་བ་ནི ||
སྡིག་པ་སྤྱོད་ལས་འབྱུང་བར་འགྱུར || ༤༡

मनोरथः शुभकृतां यत्र यत्रैव गच्छति ।
तत्र तत्रैव तत्पुण्यैः फलार्घेणाभिपूज्यते ॥ ४२

ཡིད་ལ་བསམས་པའི་དགེ་བྱས་པས ||
གང་དང་གང་དུ་འགྲོ་འགྱུར་བ ||
དེ་དང་དེར་ནི་བསོད་ནམས་དེས ||
འབྲས་བུའི་ཡོན་གྱིས་མངོན་མཆོད་འགྱུར || ༤༢

---

1. The word ཕྱོགས་ *Pakṣa* is used here figuratively.

पापकारिसुखेच्छा तु यत्र यत्रैव गच्छति ।
तत्र तत्रैव तत्पापैर्दुःखशस्त्रैर्विहन्यते ॥ ४३

སྡིག་པ་བྱེད་པ་བདེ་འདོད་ཀྱང་།།
གང་དང་གང་དུ་འགྲོ་འགྱུར་བ།།
དེ་དང་དེར་ནི་སྡིག་པ་དེས།།
སྡུག་བསྔལ་མཚོན་གྱིས་རྣམ་པར་འཇོམས།། ༤༣

विपुलसुगन्धिशीतलसरोरुहगर्भगता
मधुरजिनस्वराशनकृतोपचितद्युतयः ।
मुनिकरबोधिताम्बुजविनिर्गतसद्वपुषः
सुगतसुता भवन्ति सुगतस्य पुरः कुशलैः ॥ ४४

རྒྱ་ཆེ་དྲི་བཟང་བསིལ་བའི་པདྨའི་སྙིང་པོར་གནས།།
རྒྱལ་བའི་གསུང་སྙན་ཟས་ཀྱིས་གཟི་བརྗིད་བསྐྱེད་བྱས་པ།།
ཐུབ་འོད་ཀྱིས་རྒྱས་པདྨ་ལས་བྱུང་ལུས་མཆོག་ཅན།།
རྒྱལ་བའི་མདུན་གནས་བདེ་གཤེགས་སྲས་སུ་དགེ་བས་འགྱུར།། ༤༤ [1]

यमपुरुषापनीतसकलच्छविरार्तरवो
हुतवहतापविद्रुतकताम्रनिषिक्ततनुः ।
ज्वलदसिशक्तिघातशतशातितमांसदलः
पतति सुतप्तलोहधरणीष्वशुभैर्बहुशः ॥ ४५

[51a] གཤིན་རྗེའི་སྐྱེས་བུས་པགས་པ་མ་ལུས་བཤུས་པས་ཉམ་ཐག་ཅིང་།།
རབ་ཏུ་ཚ་བའི་མེ་ཡིས་བཞུས་པའི་ཟངས་ཞུན་ལུས་ལ་བླུགས་གྱུར་ལ།།
འབར་བའི་རལ་གྲི་མདུང་ཐུང་གིས་བསྣུན་ཤ་ཡི་དུམ་བུ་བརྒྱར་ལྷགས་ཤིང་།།
ཤིན་ཏུ་འབར་བའི་ལྕགས་ཀྱིས་གཞིར་ལྷུང་བ་མི་དགེ་མང་པོས་འགྱུར།། ༤༥ [2]

1. In this verse the alternate lines are uneven.
2. The verse is of lines of different numbers.

तस्मात्कार्यः शुभच्छन्दो भावयित्वैवमादरात् ।
वज्रध्वजस्य विधिना मानं त्वारभ्य भावयेत् ॥ ४६

དེ་བས་དགེ་ལ་མོས་བྱ་ཞིང་།།
གུས་པ་ཉིད་དུ་བསྒོམ་པར་བྱ།།
རྡོ་རྗེ་རྒྱལ་མཚན་ཆོ་ག་ཡིས།།
བརྩམས་ནས་ང་རྒྱལ་བསྒོམ་པར་བྱ།། ༤༦

पूर्वं निरूप्य सामग्रीमारभेन्नारभेत वा ।
अनारम्भो वरं नाम न त्वारभ्य निवर्तनम् ॥ ४७

དང་པོར་འབྱོར་པ་བརྟགས་ནས་ནི།།
བརྩམ་མམ་ཡང་ན་མི་བརྩམ་བྱ།།
མ་བརྩམས་པ་ཉིད་མཆོག་ཡིན་གྱི།
བརྩམས་ནས་ལྡོག་པར་མི་བྱའོ།། ༤༧

जन्मान्तरेऽपि सोऽभ्यासः पापाद्दुःखं[1] च वर्धते ।
अन्यच्च कार्यकालं च हीनं तच्च न साधितम् ॥ ४८

སྐྱེ་བ་གཞན་དུ་དེ་གོམས་ཤིང་།།
སྡིག་དང་སྡུག་བསྔལ་འཕེལ་བར་འགྱུར།།
གཞན་དང་འབྲས་བུའི་དུས་ཀྱང་ནི།།
དམན་འགྱུར་དེ་ཡང་འགྲུབ་མི་འགྱུར།། ༤༨

त्रिषु मानो विधातव्यः कर्मोपक्लेशशक्तिषु ।
मयैवैकेन कर्तव्यमित्येषा कर्ममानिता ॥ ४९

[51b] ལས་དང་ཉོན་མོངས་ནུས་པ་སྟེ།།
གསུམ་པོ་དག་ལ་ང་རྒྱལ་བྱ།།

1. In Tib. this line is translated according to *Pañjikā*.

བདག་ཉིད་གཅིག་པུས་བྱའོ་ཞེས།།
འདི་ནི་ལས་ཀྱི་ང་རྒྱལ་ཉིད།། ༤༩

क्लेशस्वतन्त्रो लोकोऽयं न क्षमः स्वार्थसाधने ।
तस्मान्मयैषां कर्तव्यं नाशक्तोऽहं यथा जनः ॥ ५०

ཉོན་མོངས་དབང་མེད་འཇིག་རྟེན་འདིས།།
རང་དོན་སྒྲུབ་པར་མི་ནུས་པས།།
འགྲོ་བས་བདག་ལྟར་མི་ནུས་ཏེ།།
དེ་བས་བདག་གིས་འདི་བྱའོ།། ༥༠

नीचं कर्म करोत्यन्यः कथं मय्यपि तिष्ठति ।
मानाच्चेन्न करोम्येतन्मानो नश्यतु मे वरम् ॥ ५१

གཞན་དག་དམན་པའི་ལས་བྱེད་ན།།
བདག་ཉིད་ཀྱང་ནི་ཇི་ལྟར་འདུག།
ང་རྒྱལ་གྱིས་ནི་མི་བྱེད་དེ།།
བདག་ལ་ང་རྒྱལ་མེད་པ་མཆོག། ༥༡

मृतं डुण्डुभमासाद्य काकोऽपि गरुडायते ।
आपदाबाधतेऽल्पापि मनो मे यदि दुर्बलम् ॥ ५२

ཤི་བའི་སྦྲུལ་དང་ཕྲད་གྱུར་ན།།
ཁྭ་ཡང་མཁའ་ལྡིང་ལྟ་བུར་སྤྱོད།།
གལ་ཏེ་བདག་ཉིད་ཉམ་ཆུང་ན།།
ལྟུང་བ་ཆུང་ངུའང་གནོད་པར་བྱེད།། ༥༢

विषादकृतनिश्चेष्ट आपदः सुकरा ननु ।
व्युत्थितश्चेष्टमानस्तु महतामपि दुर्जयः ॥ ५३

ཞུམ་བཅས་རྩོལ་བ་བཏང་བ་ལ།།
ཕོངས་ལས་ཐར་པ་ཡོད་དམ་ཅི།།

ང་རྒྱལ་རྩོལ་བ་བསྐྱེད་བྱས་ན།།
ཆེན་པོ་ཡིས་ཀྱང་ཐུབ་པར་དཀའ།། ༥༢

तस्माद्दृढेन चित्तेन करोम्यापद्मापदः ।
त्रैलोक्यविजिगीषुत्वं हास्यमापज्जितस्य मे ॥ ५४

[52[a]] དེ་བས་སེམས་ནི་བརྟན་པ་ཡིས།།
ལྟུང་བ་རྣམས་ནི་གཞོམ་བྱ་སྟེ།།
བདག་ནི་ལྟུང་བས་ཕམ་བྱས་ན།།
ཁམས་གསུམ་རྒྱལ་འདོད་བཞད་གད་འགྱུར།། ༥༨

मया हि सर्वं जेतव्यमहं जेयो न केनचित् ।
मयैष मानो वोढव्यो जिनसिंहसुतो ह्यहम् ॥ ५५

བདག་གིས་ཀུན་ལས་རྒྱལ་བྱ་སྟེ།།
བདག་ལས་སུ་ཡང་རྒྱལ་མི་བྱ།།
རྒྱལ་བ་སེང་གེའི་སྲས་བདག་གིས།།
ང་རྒྱལ་འདི་ལ་གནས་པར་བྱ།། ༥༥

ये सत्त्वा मानविजिता वराकास्ते न मानिनः । 115
मानी शत्रुवशं नैति मानशत्रुवशाश्च ते ॥ ५६

འགྲོ་གང་ང་རྒྱལ་གྱིས་བཅོམ་དེ།།
ཉོན་མོངས་ང་རྒྱལ་ཅན་མ་ཡིན།།
ང་རྒྱལ་ཅན་དགྲའི་དབང་མི་འགྲོ།
དེ་དག་ང་རྒྱལ་དགྲ་དབང་གྱུར།། ༥༦

मानेन दुर्गतिं नीता मानुष्येऽपि हतोत्सवाः ।
परपिण्डाशिनो दासा मूर्खा दुर्दर्शनाः कृशाः ॥ ५७[1]

ཉོན་མོངས་ང་རྒྱལ་གྱིས་ཁྱངས་ནས།།
ངན་འགྲོར་ང་རྒྱལ་གྱིས་ཁྲིད་ཅིང་།།

1. The Ślokas in Tibetan from Nos. 57 to 75 in the Xylograph are not arranged according to Skt. We have therefore arranged Tib. Ślokas as they should have been.

མི་ཡི་དགའ་སྟོན་བཅོམ་པ་དང་། །
གཞན་གྱི་ཟན་ཟའི་བྲན་དང་ནི། །
གླེན་པ་མི་སྡུག་ཉམ་ཆུང་དང་། ། ༥༧

सर्वतः परिभूताश्च मानस्तब्धास्तपस्विनः ।
तेऽपि चेन्मानिनां मध्ये दीनास्तु वद कीदृशाः ॥ ५८

ཐམས་ཅད་དུ་ནི་བརྙས་པར་འགྱུར། །
ང་རྒྱལ་གྱིས་ཁེངས་དཀའ་ཐུབ་ཅན། །
དེ་ཡང་ང་རྒྱལ་ཅན་གཏོགས་ན། །
དམན་པ་ཅི་འདྲ་ཡིན་པ་སྨྲོས། ། ༥༨

ते मानिनो विजयिनश्च त एव शूरा
ये मानशत्रुविजयाय वहन्ति मानम् ।
ये तं स्फुरन्तमपि मानरिपुं निहत्य
कामं जने जयफलं प्रतिपादयन्ति ॥ ५९

[52b] གང་ཞིག་ང་རྒྱལ་དགྲ་ལས་རྒྱལ་ཕྱིར་ང་རྒྱལ་འཆང་། །
དེ་ནི་ང་རྒྱལ་ཅན་དང་རྣམ་རྒྱལ་དཔའ་དེ་ཉིད། །
གང་ཞིག་ང་རྒྱལ་དགྲ་བདོ་བ་ཡང་ངེས་བཅོམ་སྟེ། །
འགྲོ་ལ་འདོད་བཞིན་རྒྱལ་བའི་འབྲས་བུ་རྫོགས་པར་བྱེད། ། ༥༩

संक्लेशपक्षमध्यस्थो भवेद्दृप्तः सहस्रशः ।
दुर्योधनः क्लेशगणैः सिंहो मृगगणैरिव ॥ ६०

ཉོན་མོངས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁྲོད་གནས་ན། །
རྣམ་པ་སྟོང་དུ་སྲིན་གཟུགས་དེ། །
ལྷ་ལ་སོགས་པས་སེང་གེ་བཞིན། །
ཉོན་མོངས་ཚོགས་ཀྱིས་མི་ཚུགས་བྱ། ། ༦༠

महत्स्वपि हि कृच्छ्रेषु न रसं चक्षुरीक्षते ।
एवं कृच्छ्रमपि प्राप्य न क्लेशवशगो भवेत् ॥ ६१

ཉམ་ང་ཆེ་ཐང་བྱུང་གྱུར་ཀྱང་།།
མི་ཡིས་མིག་ནི་བསྲུང་བ་ལྟར།།
དེ་བཞིན་ཉམ་ང་བྱུང་གྱུར་ཀྱང་།།
ཉོན་མོངས་དབང་དུ་མི་འགྱུར་བྱ།། ༦༡

यद्देवापद्यते कर्म तत्कर्मव्यसनी भवेत् ।
तत्कर्मशौण्डोऽतृप्तात्मा क्रीडाफलसुखेप्सुवत् ॥ ६२[1] 130

འདི་ཡི་བྱ་བའི་ལས་གང་ཡིན།།
ལས་དེ་ལ་ནི་ཞེན་བྱ་སྟེ།།
རྣམ་པ་ཀུན་དུ་ཉོན་མོངས་པའི།།
རྩེ་མོ་འི་བདེ་འབྲས་འདོད་པ་ལྟར།། ༦༢

सुखार्थं क्रियते कर्म तथापि स्यान्न वा सुखम् ।
कर्मैव तु सुखं यस्य निष्कर्मा स सुखी कथम् ॥ ६३

བདེ་བའི་དོན་དུ་ལས་བྱས་ཀྱང་།།
ལས་དེས་མི་ངོམས་དགའ་བར་བྱ།།
གང་གི་ལས་ཉིད་བདེ་འགྱུར་བ།།
དེ་ལས་མི་བྱེད་ཇི་ལྟར་བདེ།། ༦༣

1. Here these five Tibetan lines are not found in Sanskrit, and are so reconstructed. Originally of these five lines the first two are *b* and *c* of Skt. Sl. No. 62, the remaining three lines *a*, *b* and *c* of the Skt. Sl. No. 63.

a शिरश्छित्त्वाथवा *b* दग्ध्वा मां हन्यादवलीलया ।
b བདག་ནི་བསྲེགས་ཏེ་བསད་གྱུར་ཏམ།།
a བདག་གི་མགོ་བོ་བཅད་ཀྱང་སླའི།། ༦༢

a एवं सर्वास्ववस्थासु *b* नामित्रेऽवनतो भवेत् ।
c न न्यायादन्यथाचरेत् ॥
b དགྲ་ལ་འདུད་པར་མི་བྱོ།།
a དེ་བཞིན་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ།།
c རིགས་པ་ལས་ནི་གཞན་མི་སྤྱད།། ༦༣

कामैर्न तृप्तिः संसारे क्षुरधारामधूपमैः ।
पुण्यामृतैः कथं तृप्तिर्विपाकमधुरैः शिवैः ॥ ६४

[53ᵃ] འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་མི་ངོམས་ན།།
རྣམ་སྨིན་བདེ་ལ་ཞི་བ་ཡི།།
སྤུ་གྲིའི་སོར་ཆགས་སྦྲང་རྩི་ལྟའི།།
བསོད་ནམས་ཀྱིས་ལྟ་ཅི་སྟེ་ངོམས།། ༦༤

तस्मात् कर्मावसानेऽपि निमज्जेत्तत्र कर्मणि ।
यथा मध्याह्नसंतप्त आदौ प्राप्तसराः करी ॥ ६५

དེ་ལྟ་ལས་ཚར་ཕྱིན་བྱའི་ཕྱིར།།
ལས་དེ་ལ་ཡང་འཇུག་པར་བྱ།།
ཉི་མ་ཕྱེད་དུས་གདུངས་པ་ཡི།།
གླང་ཆེན་མཚོ་ཕྲད་མཚོར་འཇུག་ལྟར།། ༦༥

बलनाशानुबन्धे तु पुनः कर्तुं परित्यजेत् ।
सुसमाप्तं च तन्मुञ्चेदुत्तरोत्तरतृष्णया ॥ ६६

སྟོབས་ཉམས་པ་དང་རྗེས་འབྲེལ་ན།།
སླར་བྱའི་དོན་དུ་འདོར་བར་བྱ།།
ལེགས་པར་ཟིན་ན་ཕྱི་མ་དང་།།
ཕྱི་མ་འདོད་པས་དེ་སྤང་བྱ།། ༦༦

क्लेशप्रहारान् संरक्षेत् क्लेशांश्च प्रहरेद्दृढम् ।
खड्गयुद्धमिवापन्नः शिक्षितेनारिणा सह ॥ ६७

ཉོན་མོངས་མཚོན་ལས་གཟུར་བྱ་ཞིང་།།
ཉོན་མོངས་དགྲ་རྣམས་འཛེབས་པར་བདགས།།
འཐབ་སྦྱིང་དགྲ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ།།
གསུལ་ངོར་རལ་ཁ་ལྷགས་པ་བཞིན།། ༦༧

तत्र खड्गं यथा भ्रष्टं गृह्णीयात् सभयस्त्वरम् ।
स्मृतिखड्गं तथा भ्रष्टं गृह्णीयान्नरकान् स्मरन् ॥ ६८

གཡུལ་དུ་རལ་གྲི་ལྷུང་གྱུར་ན།།
འཇིགས་པའི་མྱུར་དུ་ལེན་པ་ལྟར།།
དེ་བཞིན་དྲན་པའི་མཚོན་ཤོར་ན།།
དམྱལ་བའི་འཇིགས་དྲན་མྱུར་དུ་བླང་།། ༦༨

विषं रुधिरमासाद्य प्रसर्पति यथा तनौ ।
तथैव च्छिद्रमासाद्य दोषश्चित्ते प्रसर्पति ॥ ६९

[53b] ཇི་ལྟར་ཁྲག་ལ་རྟེན་བཅས་ནས།།
དུག་ནི་ལུས་ལ་ཁྱབ་གྱུར་པ།།
དེ་བཞིན་གླགས་ནི་རྙེད་གྱུར་ན།།
ཉེས་པའི་སེམས་ལ་ཁྱབ་པར་འགྱུར།། ༦༩

तैलपात्रधरो यद्वदसिहस्तैरधिष्ठितः । 145
स्खलिते मरणत्रासात्तत्परः स्यात्तथा व्रती ॥ ७०

ཡུངས་མར་བཀང་བའི་སྣོད་བསྐུར་ལ།།
རལ་གྲི་ཐོགས་པས་དྲུང་བསྡད་དེ།།
བོར་གསོད་པ་སྡིགས་འཇིགས་པ་ལྟར།།
བརྟུལ་ཞུགས་ཅན་གྱིས་དེ་བཞིན་བསྒྲིམ།། ༧༠

तस्मादुत्सङ्गगे सर्पे यथोत्तिष्ठति सत्वरम् ।
निद्रालस्यागमे तद्वत् प्रतिकुर्वीत सत्वरम् ॥ ७१

དེ་བས་པང་དུ་སྦྲུལ་འོངས་ན།།
ཇི་ལྟར་རིངས་པས་ལྡང་བ་ལྟར།།
དེ་བཞིན་གཉིད་དང་སྙོམ་འོངས་ན།།
མྱུར་དུ་དེ་དག་བཟློག་པར་བྱ།། ༧༡

एकैकस्मिंश्छले सुष्ठु परितप्य विचिन्तयेत् ।
कथं करोमि येनेदं पुनर्मे न भवेदिति ॥ ७२

ཉེས་པ་བྱུང་བ་རེ་རེ་ཞིང་།།
བདག་ལ་སྨད་ནས་ཅི་ནས་ཀྱང་།།
བདག་ལ་ཕྱིས་འདི་མི་འབྱུང་བ།།
དེ་ལྟར་བྱ་ཞེས་ཡུན་རིང་བསམ།། ༧༢

संसर्गं कर्म वा प्राप्तमिच्छेदेतेन हेतुना ।
कथं नामास्ववस्थासु स्मृत्यभ्यासो भवेदिति ॥ ७३

ཇི་ལྟར་གནས་སྐབས་འདི་དག་ལ།།
དྲན་པ་གོམས་པ་ཉིད་འགྱུར་ཞེས།།
རྒྱུ་འདི་ཡིས་ནི་སྦྲད་པའམ།། ༧༣

लघुं कुर्यात्तथात्मानमप्रमादकथां स्मरन् ।
कर्मागमाद्यथा पूर्वं सज्जः सर्वत्र वर्तते ॥ ७४

[54a] ཅི་ནས་ལས་བྱེད་སྔོན་རོལ་ནས།།
ཐམས་ཅད་ལ་ནི་མཐུ་ཡོད་པ།།
དེ་ལྟར་བག་ཡོད་གཏམ་དྲན་ཏེ།།
བདག་ཉིད་ལྷང་བ་ཡང་བར་བྱ།། ༧༤

यथैव तूलकं वायोर्गमनागमने वशम् ।
तथोत्साहवशं यायादृद्धिश्चैवं समृध्यति ॥ ७५

ཇི་ལྟར་རླུང་ནི་འགྲོ་བ་དང་།།
འོང་བས་ཤིང་བལ་དབང་བསྒྱུར་བ།།

དེ་བཞིན་སྤྲོ་བས་དབང་བསྒྱུར་ཏེ། །
དེ་ལྟ་ན་ནི་འགྲུབ་པར་འགྱུར། ། ༧༥

बोधिचर्यावतारे वीर्यपारमिता नाम सप्तमः परिच्छेदः ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། བརྩོན་འགྲུས་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལེའུ་བདུན་པའོ། ། །།

CHAPTER VIII.

वर्धयित्वैवमुत्साहं समाधौ स्थापयेन्मनः ।
विक्षिप्तचित्तस्तु नरः क्लेशदंष्ट्रान्तरे स्थितः ॥ १

[54b] དེ་ལྟར་བརྩོན་འགྲུས་བསྐྱེད་ནས་ནི། །
ཡིད་ནི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་བཞག །
སེམས་ནི་རྣམ་པར་གཡེངས་པའི་མི། །
ཉོན་མོངས་མཆེ་བའི་ཐྲག་ན་གནས། ། ༡

कायचित्तविवेकेन विक्षेपस्य न संभवः ।
तस्माल्लोकं परित्यज्य वितर्कान् परिवर्जयेत् ॥ २

ལུས་དང་སེམས་ནི་དབེན་པ་ཡིས། །
རྣམ་པར་གཡེང་བ་མི་འབྱུང་ངོ་། །
དེ་བས་འཇིག་རྟེན་སྤང་བྱ་ཞིང་། །
རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཡོངས་སུ་དོར། ། ༢

स्नेहान्न त्यज्यते लोको लाभादिषु च तृष्णया ।
तस्मादेतत्परित्यागे विद्वानेवं विभावयेत् ॥ ३

ཆགས་པའི་ཕྱིར་དང་རྙེད་སོགས་ལ། །
སྲེད་པས་འཇིག་རྟེན་མི་སྤོང་སྟེ། །

དེ་བས་འདི་དག་ཡོངས་སྤོང་ལ།།
མཁས་པས་འདི་ལྟར་སྤྱད་པར་བྱ།། ༣

शमथेन विपश्यनासुयुक्तः
कुरुते क्लेशविनाशमित्यवेत्य ।
शमथः प्रथमं गवेषणीयः
स च लोके निरपेक्षयाभिरत्या ॥ ४

ཞི་གནས་རབ་ཏུ་ལྡན་པའི་ལྷག་མཐོང་གིས།།
ཉོན་མོངས་རྣམ་པར་འཇོམས་པར་ཤེས་བྱས་ནས།།
ཐོག་མར་ཞི་གནས་བཙལ་བྱ་དེ་ཡང་ནི།།
འཇིག་རྟེན་ཆགས་པ་མེད་ལ་མངོན་དགས་འགྲུབ།། ༤

कस्यानित्येष्वनित्यस्य स्नेहो भवितुमर्हति ।
येन जन्मसहस्राणि द्रष्टव्यो न पुनः प्रियः ॥ ५

[55a] མི་རྟག་སུ་ཞིག་མི་རྟག་ལ།།
ཡང་དག་ཆགས་པར་བྱེད་པ་ཡོད།།
དེས་ནི་ཚེ་རབས་སྟོང་ཕྲག་ཏུ།།
སྡུག་པ་མཐོང་བར་ཡོང་མི་འགྱུར།། ༥

अपश्यन्नरतिं याति समाधौ न च तिष्ठति ।
न च तृप्यति दृष्ट्वापि पूर्ववद् बाध्यते तृषा ॥ ६

མ་མཐོང་ན་ནི་དགར་མི་འགྱུར།།
ཡིད་ཀྱང་མཉམ་འཇོག་མི་འགྱུར་ལ།།
མཐོང་ཡང་ངོམས་པར་མི་འགྱུར་བས།།
སྔར་བཞིན་སྲེད་པས་གདུང་བར་འགྱུར།། ༦

न पश्यति यथाभूतं संवेगादवहीयते ।
दह्यते तेन शोकेन प्रियसंगमकाङ्क्षया ॥ ७

སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཆགས་བྱས་ན།།
ཡང་དག་ཉིད་ལ་ཀུན་ནས་སྒྲིབ།།
སྐྱོ་བའི་སེམས་ཀྱང་འཇིག་པར་བྱེད།།
ཐ་མར་མྱ་ངན་གདུང་བར་འགྱུར།། ༧

तच्चिन्तया मुधा याति ह्रस्वमायुर्मुहुर्मुहुः ।
अशाश्वतेन मित्रेन धर्मो भ्रश्यति शाश्वतः ॥ ८

དེ་ལ་སེམས་པ་འབའ་ཞིག་གིས།།
ཚེ་འདི་དོན་མེད་འདའ་བར་འགྱུར།།
རྟག་པ་མེད་པའི་མཛའ་བཤེས་ཀྱིས།།
གསུང་འབྲུ་ཆོས་ཀྱང་འཇིག་པར་འགྱུར།། ༨

बालैः सभागचरितो नियतं याति दुर्गतिम् ।
नेष्यते विषभागश्च किं प्राप्तं बालसंगमात् ॥ ९

བྱིས་དང་སྐལ་པ་མཉམ་སྤྱོད་ན།།
ངེས་པར་ངན་འགྲོར་འགྲོ་འགྱུར་ཏེ།།
སྐལ་མི་མཉམ་པར་ཁྲིད་བྱེད་ན།།
བྱིས་པ་བསྟེན་པས་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༩

क्षणाद् भवन्ति सुहृदो भवन्ति रिपवः क्षणात् ।
तोषस्थाने प्रकुप्यन्ति दुराराधाः पृथग्जनाः ॥ १०

[55b] སྐད་ཅིག་གཅིག་གིས་མཛའ་འགྱུར་ལ།།
ཡུད་ཙམ་གྱིས་ནི་དགྲར་ཡང་འགྱུར།།

དགའ་བའི་གནས་ལ་ཁྲོ་བྱེད་པས།།
སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་མགུ་བར་དཀའ།། ༡༠

हितमुक्ताः प्रकुप्यन्ति वारयन्ति च मां हितात् ।
अथ न श्रूयते तेषां कुपिता यान्ति दुर्गतिम् ॥ ११

ཕན་པར་སྨྲས་ན་ཁྲོ་བར་བྱེད།།
བདག་ཀྱང་ཕན་ལས་ཟློག་པར་བྱེད།།
དེ་དག་ངག་ནི་མ་མཉན་ན།།
ཁྲོ་བས་ངན་འགྲོར་འགྲོ་བར་འགྱུར།། ༡༡

ईर्ष्योत्कृष्टात् समाद्द्वन्द्वो हीनान्मानः स्तुतेर्मदः ।
अवर्णात् प्रतिघश्चेति कदा बालाद्धितं भवेत् ॥ १२

མཐོ་ལ་ཕྲག་དོག་མཉམ་དང་འགྲན།།
དམའ་ལ་ང་རྒྱལ་བསྟོད་ན་དྲེགས།།
མི་སྙན་བརྗོད་ན་ཁོང་ཁྲོ་སྐྱེ།།
ནམ་ཞིག་བྱིས་ལས་ཕན་པ་འཐོབ།། ༡༢

आत्मोत्कर्षः परावर्णः संसाररतिसंकथा ।
इत्याद्यवश्यमशुभं किंचिद्बालस्य बालतः ॥ १३

བྱིས་དང་འགྲོགས་ན་བྱིས་པ་ལས།།
བདག་བསྟོད་གཞན་ལ་སྨོད་པ་དང་།།
འཁོར་བར་དགའ་བའི་གཏམ་ལ་སོགས།།
མི་དགེ་ཅིས་ཀྱང་ངེས་པར་འབྱུང་།། ༡༣

एवं तस्यापि तत्संगात् तेनानर्थसमागमः ।
एकाकी विहरिष्यामि सुखमक्लिष्टमानसः ॥ १४

དེ་ལྟར་བདག་དང་གཞན་བསྟེན་པ།།
དེས་ནི་ཕུང་བར་འགྱུར་བར་ཟད།།

དེས་ཀྱང་བདག་དོན་མ་བྱས་ལ།།
བདག་ཀྱང་དེ་དོན་མི་འགྱུར་བས།། ༡༣

बालाद्दूरं पलायेत प्राप्तमाराधयेत् प्रियैः ।
न संस्तवानुबन्धेन किंतूदासीनसाधुवत् ॥ १५

[56a] བྱིས་ལས་ཐག་རིང་བྲོས་པར་བྱ།།
ཕྲད་ན་དགའ་བས་མགུ་བྱས་ཏེ།།
འདྲིས་ཆེན་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་བར།།
ཐ་མལ་པ་ཙམ་ལེགས་པར་བྱ།། ༡༤

धर्मार्थमात्रमादाय भृंगवत् कुसुमान्मधु ।
अपूर्व इव सर्वत्र विहरिष्याम्यसंस्तुतः ॥ १६

བུང་བས་མེ་ཏོག་སྦྲང་རྩི་བཞིན།།
ཆོས་ཀྱི་དོན་ཙམ་བླངས་ནས་ནི།།
ཀུན་ལ་སྔོན་ཆད་མ་མཐོང་བཞིན།།
འདྲིས་པ་མེད་པར་གནས་པར་བྱ།། ༡༥

लाभी च सत्कृतश्चाहमिच्छन्ति बहवश्च माम् ।
इति मर्त्यस्य संप्राप्तान्मरणाज्जायते भयम् ॥ १७

བདག་ནི་རྙེད་མང་བཀུར་སྟི་བཅས།།
བདག་ལ་མང་པོ་དགའ་འོ་ཞེས།།
དེ་འདྲའི་སྙེམས་པ་འཆང་གྱུར་ན།།
ཤི་བའི་འོག་ཏུ་འཇིགས་པ་སྐྱེ།། ༡༦

यत्र तत्र रतिं याति मनः सुखाभिमोहितम् ।
तत्तत् सहस्रगुणितं दुःखं भूत्वोपतिष्ठति ॥ १८ [1]

དེ་བས་རྣམ་པར་རྨོངས་པའི་ཡིད༎
གང་དང་གང་ལ་ཆགས་གྱུར་པ༎
དེ་དང་དེ་བསྒོངས་སྟོང་གྱུར་དུ༎
སྡུག་བསྔལ་ཉིད་དུ་འགྱུར་ཞིང་ལྡང་༎ ༡༨

तस्मात् प्राज्ञो न तमिच्छेदिच्छातो जायते भयम् ।
स्वयमेव च यात्येतद् धैर्यं कृत्वा प्रतीक्षताम् ॥ १९

[56b] དེ་བས་མཁས་པས་ཆགས་མི་བྱ༎
ཆགས་པ་ལས་ནི་འཇིགས་པ་སྐྱེ༎
འདི་དག་རང་བཞིན་འདོར་འགྱུར་བས༎
བརྟན་པར་གྱིས་ཏེ་རབ་ཏུ་རྟོགས༎ ༡༩

बहवो लाभिनोऽभूवन् बहवश्च यशस्विनः ।
सह लाभयशोभिस्ते न ज्ञाताः क्व गता इति ॥ २०

རྙེད་པ་དག་ནི་མང་བྱུང་ཞིང་༎
གྲགས་དང་སྙན་པ་བྱུང་གྱུར་ཀྱང་༎ [5
རྙེད་དང་གྲགས་པའི་ཚོགས་བཅས་ཏེ༎
གང་དུ་འདོང་པའི་གཏོལ་མེད་དོ༎ ༢༠

मामेवान्ये जुगुप्सन्ति किं प्रहृष्याम्यहं स्तुतः ।
मामेवान्ये प्रशंसन्ति किं विषीदामि निन्दितः ॥ २१

བདག་ལ་སྨོད་པ་གཞན་ཡོད་ན༎
བསྟོད་པས་བདག་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད༎

1. The Skt. verses Nos. 18, 19, 20, 21, 22, 24 and 25 are supplied from the footnote of Poussin.

བདག་ལ་བསྟོད་པ་གཞན་ཡོད་ན།།
སྨད་པས་མི་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད།། ༢༡

नानाधिमुक्तिकाः सत्त्वाः जिनैरपि न तोषिताः ।
किं पुनर्मादृशैरज्ञैस्तस्मात् किं लोकचिन्तया ॥ २२

སེམས་ཅན་མོས་པ་སྣ་ཚོགས་པ།།
རྒྱལ་བས་ཀྱང་ནི་མ་མགུ་ན།།
བདག་འདྲ་ངན་པས་སྨོས་ཅི་དགོས།།
དེ་བས་འཇིག་རྟེན་བསམ་པ་བཏང་།། ༢༢

निन्दन्त्यलाभिनं सत्त्वमवध्यायन्ति लाभिनम् ।
प्रकृत्या दुःखसंवासैः कथं तैर्जायते रतिः ॥ २३

སེམས་ཅན་རྙེད་པ་མེད་ལ་སྨོད།།
རྙེད་པ་ཅན་ལ་མི་སྙན་བརྗོད།།
རང་བཞིན་འགྲོགས་དཀའ་དེ་དག་གིས།།
དགའ་བ་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བར་འགྱུར།། ༢༣

न बालः कस्यचिन्मित्रमिति चोक्तं तथागतैः ।
न स्वार्थेन विना प्रीतिर्यस्माद्बालस्य जायते ॥ २४

[7a] གང་ཕྱིར་བྱིས་པ་རང་དོན་ནི།།
མེད་པར་དགའ་བ་མི་འབྱུང་བས།།
བྱིས་པ་འགའ་ཡང་བཤེས་མིན་ཞེས།།
དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གསུངས།། ༢༤

स्वार्थद्वारेण या प्रीतिरात्मार्थं प्रीतिरेव सा ।
द्रव्यनाशे यथोद्वेगः सुखहानिकृतो हि सः ॥ २५ [1]

---

1. Poussin mentions in his edition that the Śloka, 25, given by MSS. is wanting in the Tibetan translation.

But it seems that, as the sense to some extent of the verse 25, is expressed by the verse 24, the Tib. translator appears to think it not necessary for the Tib. translation.

नावध्यायन्ति तरवो न चाराध्याः प्रयत्नतः ।
कदा तैः सुखसंवासैः सह वासो भवेन्मम ॥ २६

ནགས་ན་རི་དྭགས་བྱ་རྣམས་དང་ ॥
ཤིང་རྣམས་མི་སྙན་བརྗོད་མི་བྱེད ॥
འགྲོགས་ན་བདེ་བ་དེ་དག་དང་ ॥
ནམ་ཞིག་ལྷན་ཅིག་བདག་གནས་འགྱུར ॥ ༢༦

शून्यदेवकुले स्थित्वा वृक्षमूले गुहासु वा ।
कदानपेक्षो यास्यामि पृष्ठतोऽनवलोकयन् ॥ २७

ཕུག་གམ་ལྷ་ཁང་སྟོང་པའམ ॥
ལྗོན་ཤིང་དྲུང་དུ་གནས་བཅས་ཏེ ॥
ནམ་ཞིག་རྒྱབ་ཏུ་མི་ལྟ་ཞིང་ ॥
ཆགས་པ་མེད་པར་འགྱུར་ཞིག་བུ ॥ ༢༧

अममेषु प्रदेशेषु विस्तीर्णेषु स्वभावतः ।
स्वच्छन्दचार्यनिलयो विहरिष्याम्यहं कदा ॥ २८

ས་ཕྱོགས་བདག་གིར་བཟུང་མེད་པ ॥
རང་བཞིན་གྱིས་ནི་ཡངས་རྣམས་སུ ॥
རང་དབང་སྤྱོད་ཅིང་ཆགས་མེད་པར ॥
ནམ་ཞིག་བདག་ནི་གནས་པར་འགྱུར ॥ ༢༨

मृत्पात्रमात्रविभवश्चौरासंभोगचीवरः ।
निर्भयो विहरिष्यामि कदा कायमगोपयन् ॥ २९

ལྷུང་བཟེད་ལ་སོགས་ཉི་ཚེ་དང་ ॥
རྐུན་[1] ལ་མི་མཁོའི་གོས་འཆང་ཞིང་ ॥

1. ཀུན་ is also a reading.

ལུས་འདི་སྦ་བར་མ་བུས་ཀྱང་ ||
འཇིགས་མེད་གནས་པར་ནམ་ཞིག་འགྱུར || ༢༩

कायभूमिं निजां गत्वा कंकालैरपरैः सह ।
स्वकायं तुलयिष्यामि कदा शतनधर्मिणम् ॥ ३०

[57b] དུར་ཁྲོད་སོང་ནས་གཞན་དག་གི།
རུས་གང་དག་དང་བདག་གི་ལུས ||
འཇིག་པའི་ཆོས་ཅན་དག་དུ་ནི ||
ནམ་ཞིག་མགོ་སྙོམས་བྱེད་པར་འགྱུར || ༣༠

अयमेव हि कायो मे एवं पूतिर्भविष्यति ।
शृगाला अपि यद्गन्धान्नोपसर्पेयुरन्तिकम् ॥ ३१

བདག་གི་ལུས་ནི་འདི་ཉིད་ཀྱང་ ||
གང་གི་དྲི་ཡིས་ཝ་དག་ཀྱང་ ||
དྲུང་དུ་ཉེར་འགྲོ་མི་འགྱུར་བ ||
དེ་[1] ལྷ་བུར་ནི་འགྱུར་བ་འོང་ || ༣༡

अस्यैकस्यापि कायस्य सहजा अस्थिखण्डकाः । 65
पृथक् पृथग्गमिष्यन्ति[2] किमुतान्यः प्रियो जनः ॥ ३२

ལུས་འདི་གཅིག་པུ་བྱུང་པ་ཡང་ ||
ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ཤ་རུས་དག།
ཞིག་སྟེ་སོ་སོར་འགྱེས་འགྱུར་ན ||
མཛའ་བ་གཞན་དག་ཅི་ཞིག་སྨོས || ༣༢

---

1. We think that the word ལྷ་བར་ may be a reading for ལྷུ་བུར་, ལྷ་བ་ meaning the bloody marrow in the bones.

2. Pañjika has *bhaviṣyanti* ?

एक उत्पद्यते जन्तुर्म्रियते चैक एव हि ।
नान्यस्य तद्व्यथाभागः किं प्रियैर्विघ्नकारकैः ॥ ३३

སྐྱེ་ན་གཅིག་པུ་སྐྱེ་འགྱུར་ཞིང་།།
འཆི་ནའང་དེ་ཉིད་གཅིག་འཆི་སྟེ།།
སྡུག་བསྔལ་སྐལ་གཞན་མི་ལེན་ན།།
གེགས་བྱེད་མཛའ་བས་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༣༣

अध्वानं प्रतिपन्नस्य यथावासपरिग्रहः ।
तथा भवाध्वगस्यापि जन्मावासपरिग्रहः ॥ ३४ 70

[58a] ལམ་དག་ཏུ་ནི་ཞུགས་པ་རྣམས།།
ཇི་ལྟར་གནས་ནི་འཛིན་བྱེད་ལྟར།།
དེ་བཞིན་སྲིད་པའི་ལམ་ཞུགས་པའང་།།
སྐྱེ་བའི་གནས་ནི་རབ་ཡོངས་སུ་འཛིན།། ༣༤

चतुर्भिः पुरुषैर्यावत् स न निर्धार्यते ततः ।
आशोच्यमानो लोकेन तावदेव वनं व्रजेत् ॥ ३५

འཇིག་རྟེན་ཀུན་ནས་གདུང་བཞིན་དུ།།
ཇི་སྲིད་སྐྱེས་བུ་བཞི་ཡིས་ནི།།
དེ་ལུས་དེ་ནི་མ་བཏེག་པ།།
དེ་སྲིད་དུ་ནི་ནགས་སུ་སོང་།། ༣༥

असंस्तवाविरोधाभ्यामेक एव शरीरकः ।
पूर्वमेव मृतो लोके म्रियमाणो न शोचति ॥ ३६

བཤེས་མེད་འཁོན་པའང་མེད་བྱས་ནས།།
ལུས་འདི་གཅིག་པུ་དབེན་གནས་ཏེ།།
སྔ་ནས་ཤི་དང་འདྲར་བརྩིས་ན།།
ཤི་ནའང་མྱ་ངན་བྱེད་པ་མེད།། ༣༦

न चान्तिकचराः केचिच्छोचन्तः कुर्वते व्यथाम् ।
बुद्धाद्यनुस्मृतिं चास्य विक्षिपन्ति न केचन ॥ ३७

དུང་ན་འཁོད་པ་སུ་དག་ཀྱང་ ॥
མྱ་ངན་གནོད་པ་བྱེད་མེད་པས ॥
འདི་ཡིས་སངས་རྒྱས་རྗེས་དྲན་སོགས ॥
སུས་ཀྱང་གཡེང་བར་འགྱུར་བ་མེད ॥ ३७

तस्मादेकाकिता रम्या निरायासा शिवोदया ।
सर्वविक्षेपशमनी सेवितव्या मया सदा ॥ ३८

དེ་བས་ཤིན་ཏུ་མདངས་དགའ་བའི ॥
ནགས་ཚལ་ཚོགས་ཆུང་བདེ་སྐྱིད་ཅིང་ ॥
གཡེང་བ་ཐམས་ཅད་ཞི་བྱེད་པར ॥
བདག་ཉིད་གཅིག་པུ་གནས་པར་བྱ ॥ ३८

सर्वान्यचिन्तानिर्मुक्तः स्वचित्तैकाग्रमानसः ।
समाधानाय चित्तस्य प्रयतिष्ये दमाय च ॥ ३९

[58b] བསམ་པ་གཞན་ནི་ཀུན་བཏང་སྟེ ॥
བདག་ལ་སེམས་པ་གཅིག་པུ་ཡིས ॥
སེམས་ནི་མཉམ་པར་གཞག་ཕྱིར་དང་ ॥
དུལ་བར་བྱ་ཕྱིར་བརྩོན་པར་བྱ ॥ ३९

कामा ह्यनर्थजनका इह लोके परत्र च ।
इह बन्धवधच्छेदैर्नरकादौ परत्र च ॥ ४०

འཇིག་རྟེན་འདི་དང་ཕ་རོལ་དུའང་ ॥
འདོད་པ་རྣམས་ནི་ཕུང་ཁྲོལ་སྐྱེད ॥
འདིར་ནི་གསོད་དང་བཅིངས་དང་གཅོད ॥
ཕ་རོལ་དུ་ནི་དམྱལ་སོགས་སྒྲུབ ॥ ४०

यदर्थं दूतदूतीनां कृताञ्जलिरनेकधा ।
न च पापमकीर्त्तिर्वा यदर्थं गणिता पुरा ॥ ४१

ཕོ་ཉ་ཕོ་ཉ་མོ་ཡི་སྔོན།།
གང་ཕྱིར་དུ་མར་གསོལ་བཏབ་ཅིང་།།
སྡིག་པ་རྣམས་སམ་གྲགས་མིན་ལའང་།།
གང་གི་དོན་དུ་མ་འཛེམས་པར།། ༤༡

प्रक्षिप्तश्च भयेऽप्यात्मा द्रविणं च व्ययीकृतम् ।
यान्येव च परिष्वज्य बभूवोत्तमनिर्वृताः ॥ ४२

འཇིགས་པ་ལ་ཡང་བདག་ཞུགས་ཤིང་།།
རྫས་ཀྱང་ཟད་པར་བྱས་གྱུར་ཏེ།།
གང་ལ་ཡོངས་སུ་འཁྱུད་པས་ན།།
མཆོག་ཏུ་དགའ་འགྱུར་དེ་དག་ཉིད།། ༤༢

तान्येवास्थीनि नान्यानि स्वाधीनान्यममानि च ।
प्रकामं संपरिष्वज्य किं न गच्छसि निर्वृतिम् ॥ ४३

ཀེང་རུས་ཉིད་ཡིན་གཞན་མིན་ན།།
རང་དབང་དང་ནི་བདག་མིན་ལ།།
རབ་ཏུ་འདོད་ཅིང་ཡོངས་ཞེན་ནས།།
ཅི་ཕྱིར་མྱ་ངན་འདས་མི་འགྲོ།། ༤༣

उन्नाम्यमानं यत्नाद् यन्नीयमानमधो ह्रिया ।
पुरा दृष्टमदृष्टं वा मुखं जालिकयावृतम् ॥ ४४

[59a] གང་ཞིག་དང་པོ་འབད་དེ་བཏེག།
དྲངས་ཀྱང་ངོ་ཚས་འོག་ཏུ་ལྟ།།
སྔོན་ནི་མཐོང་ངམ་མ་མཐོང་ཡང་།།
གོས་ཀྱིས་གདོང་ནི་གཡོགས་པར་འགྱུར།། ༤༤

[1] तन्मुखं तत्परिक्लेशम् असहद्भिरिवाधुना ।
गृध्रैर्व्यक्तीकृतं पश्य किमिदानीं पलायसे ॥ ४५

ཁྱོད་ཉོན་མོངས་པའི་གདོང་དེ་ནི།།
ད་ལྟ་མངོན་སུམ་གྱུར་པ་བཞིན།།
བྱ་རྒོད་ཀྱིས་བསལ་བྱས་མཐོང་ནས།།
ད་ལྟ་ཅི་ཕྱིར་འབྱེར་བར་བྱེད།། ༤༥

परचक्षुर्निपातेभ्योऽप्यासीद्यत्परिरक्षितम् ।
तदद्य भक्षितं यावत् किमीर्ष्यालो न रक्षसि ॥ ४६

གཞན་རྣམས་མིག་གིས་ལྟ་ན་ཡང་།།
གང་ཞིག་ཡོངས་སུ་བསྲུངས་གྱུར་པ།།
ཇི་སྲིད་དེ་ནི་དེས་ཟ་ན།།
སེར་སྣ་ཅན་ཁྱོད་ཅིས་མི་བསྲུང་།། ༤༦

मांसोच्छ्रयमिमं दृष्ट्वा गृध्रैरन्यैश्च भक्षितम् । 95
आहारः पूज्यतेऽन्येषां स्रक्चन्दन-विभूषणैः ॥ ४७

ཤ་ཡི་ཕུང་པོ་འདི་མཐོང་ནས།།
བྱ་རྒོད་དང་གཞན་ཟ་བྱེད་ན།།
གཞན་གྱི་ཟས་ལ་མེ་ཏོག་གི།
ཕྲེང་བ་ཙནྡན་རྒྱན་གྱིས་མཆོད།། ༤༧

निश्चलादपि ते त्रासः कंकालादेवमीक्षितात् ।
वेताडेनेव केनापि चाल्यमानाद् भयं न किम् ॥ ४८

རུས་གོང་ཉིད་དུ་མཐོང་ནས་ནི།།
མི་འགུལ་ཡང་དེ་ཁྱོད་སྐྲག་ན།།

1. MSS. has *tan*, but Tib. ཁྱོད་, tvam.

རོ་ཡང་བཞིན་དུ་དགའ་ཡིས་ཀྱང་ ||
བསྐྱེད་པར་གྱུར་ན་ཅིས་མི་འཛིགས།། ༤༨

एकस्मादशनादेषां लालामेध्यं च जायते ।
तत्रामेध्यमनिष्टं ते लालापानं कथं प्रियम् ॥ ४९ 100

[59b] ཟས་ནི་གཅིག་པུ་ཉིད་ལས་ནི ||
གཤང་དང་ཁ་ཆུ་བྱུང་གྱུར་ན ||
དེ་ལས་གཤང་ལ་མི་དགའ་ཞིང་ ||
ཁ་ཆུ་ལ་ཁྱོད་ཅི་ཕྱིར་དགའ || ༤༩

तूलगर्भैर्मृदुस्पर्शै रमन्ते नोपधानकैः ।
दुर्गन्धं न स्रवन्तीति कामिनोऽमेध्यमोहिताः ॥ ५०

ཤིང་བལ་རེག་ན་འཇམ་པ་ཡི ||
སྔས་ལ་དགའ་བར་མི་བྱེད་པར ||
དྲི་ངན་[1] འཛག་པ་མ་ཡིན་ཞེས ||
འདོད་ལྡན་མི་གཙང་བ་ལ་རྨོངས || ༥༠

འདོད་ལྡན་ངན་པ་རྨོངས་པ་རྣམས[2] ||
ཤིང་བལ་རེག་ན་འཇམ་པ་ཡང་ ||
ཉལ་པོ་བྱ་བར་མི་ནུས་ཞེས ||
དེ་ལ་ཁྲོ་བ་དག་ཏུ་བྱེད || ༥༡

---

1. In MSS. དྲི་ང་ for དྲི་ངན.

2. As regards the Tib. Śloka beginning with འདོད་ལྡན་ངན་པ་རྨོངས་པ་རྣམས་ after Śloka No. 50 no Skt. translation is found. But the first two lines resemble with the Skt. of Śloka No. 50. As actually there is no number at all, so it is put just after Śloka No. 50.

यत्र च्छन्नेऽप्ययं रागस्तदच्छन्नं किमप्रियम् ।
न चेत्प्रयोजनं तेन कस्माच्छन्नं विमृद्यते ॥ ५१

གང་ལ་གཡོགས་ཀྱང་འདི་ཆགས་པ།།
དེ་མ་གཡོགས་ན་ཅིས་མི་འདོད།།
དེ་ལ་དགོས་པ་མེད་ན་ནི།།
གཡོགས་པ་ལ་ནི་ཅི་ཕྱིར་འབྱུད།། ༥༡

यदि ते नाशुचौ रागः कस्मादालिङ्गसेऽपरम् ।
मांसकर्दमसंलिप्तं स्नायुबद्धास्थिपञ्जरम् ॥ ५२

གལ་ཏེ་མི་གཙང་ཆགས་མེད་ན།།
རུས་གཟེབ་རྒྱུས་ལས་སྦྲེལ་བ་ལ།།
ཤ་ཡི་འདམ་གྱིས་ཞལ་ཞལ་བྱས།།
གཞན་ཁྱོད་ཅི་ཕྱིར་པང་དུ་འབྱུད།། ༥༢

स्वमेव बह्वमेध्यं ते तेनैव धृतिमाचर ।
अमेध्यभस्त्रामपरां गूथघस्मर विस्मर ॥ ५३

[60a] ཁྱོད་ཉིད་མི་གཙང་མང་ཡོད་པ།།
དེ་ཉིད་ལ་ཁྱོད་གཏན་སྤྱོད་ཅིང་།།
མི་གཙང་རྐྱལ་པ་གཞན་དག་ལའང་།།
མི་གཙང་བཀམ་པས་འདོད་པར་བྱེད།། ༥༣

मांसप्रियोऽहमस्येति द्रष्टुं स्प्रष्टुं च वाञ्छसि ।
अचेतनं स्वभावेन मांसं त्वं कथमिच्छसि ॥ ५४

བདག་ནི་ཤ་འདི་ལ་དགའ་ཞེས།།
རེག་དང་བལྟ་བར་འདོད་ན་ཀོ།།

སེམས་མེད་པ་ཡི་རང་བཞིན་གྱི།
ལ་ནི་ཁྱོད་ཀོ་ཅིས་མི་འདོད།། ༥༤

यदिच्छसि न तच्चितं द्रष्टुं स्प्रष्टुं च शक्यते ।
यच्च शक्यं न तद्वेत्ति किं तदालिङ्गसे मुधा ॥ ५५

འདོད་པའི་སེམས་གང་ཡིན་པ་དེ།།
རེག་དང་བལྟ་བར་མི་ནུས་ལ།།
གང་ཞིག་ནུས་དེ་ཤེས་པ་མིན།།
དོན་མེད་འཁྱུད་དེས་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༥༥

नामेध्यमयमन्यस्य कायं वेत्सीत्यनद्भुतम् ।
स्वामेध्यमयमेव त्वं तं नावैषीति विस्मयः ॥ ५६

མི་གཙང་རང་བཞིན་གཞན་གྱི་ལུས།།
མི་རྟོགས་ངོ་མཚར་མི་ཆེ་ཡི།།
རང་ཉིད་མི་གཙང་ཉིད་ཡིན་པར།།
རྟོགས་པར་མི་འགྱུར་ངོ་མཚར་ཆེ།། ༥༦

विघनार्कांशुविकचं मुक्त्वा तरुणपङ्कजम् । 115
अमेध्यशौण्डचित्तस्य का रतिर्गूथपञ्जरे ॥ ५७

60b] སྤྲིན་བྲལ་ཉི་ཟེར་གྱིས་ཕྱེ་བའི།།
པདྨ་གཞོན་ནུ་སྤངས་ནས་ནི།།
མི་གཙང་ཆེན་པའི་སེམས་ཀྱིས་ནི།།
མི་གཙང་གཟེབ་ལ་ཅིའི་ཕྱིར་དགའ།། ༥༧

मृदाद्यमेध्यलिप्तत्वाद्यदि न स्प्रष्टुमिच्छसि ।
यतस्तन्निर्गतं कायात्तं स्प्रष्टुं कथमिच्छसि ॥ ५८

ས་ཕྱོགས་མི་གཙང་གིས་གོས་པ།།
གལ་ཏེ་རེག་པར་མི་འདོད་ན།།

གང་ལས་དེ་ནི་བྱུང་བ་ཡི།།
ལུས་ལ་ཇི་ལྟར་ཁྱོད་རེག་འདོད།། ༥༨

यदि ते नाशुचौ रागः कस्मादालिङ्गसे परम् ।
अमेध्यक्षेत्रसंभूतं तद्बीजं तेन वर्धितम् ॥ ५९

གལ་ཏེ་མི་གཙང་ཆགས་མེད་ན།།
མི་གཙང་ཞིང་ལས་བྱུང་གྱུར་ཅིང་།།
དེ་ཡི་ས་བོན་དེས་བསྐྱེད་པ།།
གཞན་ཁྱོད་ཅི་ཕྱིར་པང་དུ་འཁྱུད།། ༥༩

अमेध्यभवमल्पत्वान्न वाञ्छस्यशुचिं कृमिम् ।
बह्वमेध्यमयं कायममेध्यजमपीच्छसि ॥ ६०

མི་གཙང་ལས་བྱུང་མི་གཙང་སྲིན།།
ཚུང་ངུའང་ཁྱོད་འདོད་མི་བྱེད་ལ།།
མི་གཙང་མང་པོའི་རང་བཞིན་ལུས།།
མི་གཙང་སྐྱེས་པའང་འདོད་པར་བྱེད།། ༦༠

न केवलममेध्यत्वमात्मीयं न जुगुप्ससि ।
अमेध्यभाण्डानपरान् गूथघस्मर वाञ्छसि ॥ ६१

ཁྱོད་ནི་རང་ཉིད་མི་གཙང་ལ།།
སྨོད་མི་བྱེད་པར་མ་ཟད་ཀྱི།།
མི་གཙང་རྐྱལ་པ་མི་གཙང་ལ།།
བརྐམ་པས་གཞན་ཡང་འདོད་པར་བྱེད།། ༦༡

कर्पूरादिषु हृद्येषु शाल्यन्नव्यञ्जनेषु वा ।
मुखक्षिप्तविसृष्टेषु भूमिरप्यशुचिर्मता ॥ ६२

[61a] ག་བུར་ལ་སོགས་ཡིད་འོང་དང་།།
འབྲས་ཆེན་དག་གམ་ཚོད་མའང་རུང་།།

ཁར་བཅུག་ཕྱིར་ཕྱུང་བོར་བ་ཡིས།།
ས་ཡང་མི་གཙང་བཙོག་པར་འགྱུར།། ༦༢

यदि प्रत्यक्षमप्येतदमेध्यं नाधिमुच्यसे ।
श्मशाने पतितान् घोरान् कायान् पश्यापरानपि ॥ ६३

གལ་ཏེ་མི་གཙང་འདི་འདྲ་བ།།
མངོན་སུམ་གྱུར་ཀྱང་ཡི་ཆོམ་ན།།
དུར་ཁྲོད་དག་ཏུ་བོར་བའི་ལུས།།
མི་གཙང་གཞན་ཡང་བལྟ་བར་གྱིས།། ༦༣

चर्मण्युत्पाटिते यस्माद् भयमुत्पद्यते महत् ।
कथं ज्ञात्वापि तत्रैव पुनरुत्पद्यते रतिः ॥ ६४ 130

གང་ལས་པགས་པའི་ཁ་ཕྱེ་ན།།
འཇིགས་པ་ཆེན་པོ་སྐྱེ་འགྱུར་བར།།
ཤེས་ཀྱང་ཇི་ལྟར་དེ་ཉིད་ལ།།
ཕྱིར་ཞིང་དགའ་བ་སྐྱེ་བར་འགྱུར།། ༦༤

काये न्यस्तोऽप्यसौ गन्धश्चन्दनादेव नान्यतः ।
अन्यदीयेन गन्धेन कस्मादन्यत्र रज्यते[1] ॥ ६५

ལུས་ལ་བསྐུས་པའི་དྲི་དེ་ཡང་།།
ཙནན་སོགས་ཡིན་གཞན་མ་ཡིན།།
ད
གཞན་གྱི་དྲི་དེས་གཞན་དག་ལ།།
ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་ཆགས་པར་བྱེད།། ༦༥

1. Mineav, *rakṣyate*, Tib. ཆགས་པར་བྱེད.

यदि स्वभावदौर्गन्ध्याद्रागो नात्र शिवं ननु ।
किमनर्थरुचिर्लोकस्तं गन्धेनानुलिम्पति ॥ ६६

གལ་ཏེ་རང་བཞིན་དྲི་ངན་[1]བས།།
འདི་ལ་མ་ཆགས་ལེགས་མིན་ནམ།།
འཇིག་རྟེན་དོན་མེད་སྲེད་པ་དག།
ཇི་སྟེ་དེ་ལ་དྲི་ཞིམ་སྐུད།། ༦༦

कायस्यात्र किमायातं सुगन्धि यदि चन्दनम् ।
अन्यदीयेन गन्धेन कस्मादन्यत्र रज्यते ॥ ६७

འོན་ཏེ་དྲི་ཞིམ་ཙནྡན་ན།།
ལུས་ལས་འདིར་ནི་ཅི་ཞིག་འབྱུང་།།
གཞན་གྱི་དྲི་ཡིས་གཞན་དག་ལ།།
ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་ཆགས་པར་བྱེད།། ༦༧

यदि केशनखैर्दीर्घैर्दन्तैः समलपाण्डुरैः ।
मलपङ्कधरो नग्नः कायः प्रकृतिभीषणः ॥ ६८

[61b] གལ་ཏེ་སྐྲ་སེན་རིང་བ་དང་།།
སོ་སྐྱ་དྲིར་བཅས་འདམ་གྱི་དྲིས།།
བསྒོས་པས་ལུས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི།།
གཅེར་བུ་འཇིགས་པ་ཉིད་ཡིན་ན།། ༦༨

स किं संस्क्रियते यत्नादात्मघाताय शस्त्रवत् ।
आत्मव्यामोहनोद्युक्तैरुन्मत्तैराकुला मही ॥ ६९

རང་ལ་གནོད་པའི་མཚོན་བཞིན་དུ།།
དེ་འབད་ཅི་ཕྱིར་བྲི་དོར་བྱེད།།

1. See note on Śloka No. 50.

བདག་ལ་རྨོངས་པའི་འབད་པ་ཡིས།།
སྨྱོས་པས་ས་འདི་ཀུན་དུ་འཁྲུགས།། ༦༩

कङ्कालान् कतिचिद्दृष्ट्वा श्मशाने किल ते घृणा ।
ग्रामश्मशाने रमसे चलत्कङ्कालसंकुले ॥ ७०

རུས་གོང་འབའ་ཞིག་མཐོང་ནས་ནི།།
དུར་ཁྲོད་དུ་ནི་ཡིད་འབྱུང་ན།།
གཡོ་བའི་རུས་གོང་གིས་ཁེབ་པའི།།
གྲོང་གི་དུར་ཁྲོད་ལ་དགའ་འམ།། ༧༠

एवं चामेध्यमप्येतद्विना मूल्यं न लभ्यते ।
तदर्थमर्जनायासो नरकादिषु च व्यथा ॥ ७१

དེ་ལྟར་མི་གཙང་གྱུར་པ་དེའང་།།
རིན་མེད་པར་ནི་མི་རྙེད་དོ།།
དེ་དོན་བསྒྲུབས་པས་ཤ་ཐང་དང་།།
དམྱལ་ལ་སོགས་པའི་གནོད་པར་འགྱུར།། ༧༡

शिशोर्नार्जनसामर्थ्यं केनासौ यौवने सुखी । 145
यात्यर्जनेन तारुण्यं वृद्धः कामैः करोति किम् ॥ ७२

བྱིས་པ་ནོར་སྤེལ་མི་ནུས་པས།།
དར་ལ་བབ་ན་འདིས་ཅི་བྱེད།།
ནོར་སོག་པ་ཡིས་ཚེ་གདུགས་ན།།
རྒས་ནས་འདོད་པས་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༧༢

केचिद्दिनान्तव्यापारैः परिश्रान्ताः कुकामिनः ।
गृहमागत्य सायाह्ने शेरते स्म मृता इव ॥ ७३

[62a] འདོད་ལྡན་ངན་པ་ཁ་ཅིག་ནི།།
ཉིན་རིངས་ལས་ཀྱིས་ཡོངས་དུབ་སྟེ།།

ཁྱིམ་དུ་འོངས་ནས་ཚད་པའི་ལུས།།
རོ་དང་འདྲ་བར་ཉལ་བར་བྱེད།། ༧༣

दण्डयात्राभिरपरे प्रवासक्लेशदुःखिताः ।
वत्सरैरपि नेक्षन्ते पुत्रदारांस्तदर्थिनः ॥ ७४ 150

ཁ་ཅིག་ཁྱིས་བགྲོད་ཉོན་མོངས་དང་།།
རིང་དུ་སོང་བའི་སྡུག་བསྔལ་ཅན།།
བུ་སྨད་འདོད་བཞིན་བུ་སྨད་རྣམས།།
ཁྱུད་ཁོར་ལོས་ཀྱང་མཐོང་མི་འགྱུར།། ༧༤

यदर्थमिव विक्रीत आत्मा कामविमोहितैः ।
तन्न प्राप्तं मुधैवायुर्नीतं तु परकर्मणा ॥ ७५

བདག་ལ་ཕན་འདོད་རྣམ་རྨོངས་པས།།
གང་དོར་ཉིད་དུ་བཙོངས་པ་ཡང་།།
དེ་མ་ཐོབ་པར་དོན་མེད་པའི།།
གཞན་གྱི་ལས་ཀྱི་རླུང་[1] གིས་བདས།། ༧༥

विक्रीतस्वात्मभावानां सदा प्रेषणकारिणाम् ।
प्रसूयन्ते स्त्रियोऽन्येषामटवीविटपादिषु ॥ ७६

ལ་ལ་རང་གི་ལུས་བཙོངས་ཤིང་།།
དབང་མེད་གཞན་གྱིས་བཀོལ་གྱུར་ཏེ།།
ཆུང་མ་དག་ཀྱང་བུ་བྱུང་ན།།
ཤིང་དྲུང་དགོན་པ་བང་བབ་འབྱུང་།། ༧༦

1. The Tib. translator wrongly translates the Skt. word *vāyuḥ* for *āyuḥ*. རླུང་ meaning *vāyuḥ*. But, Jäschke in his Tib. Eng. Dictionary, p. 537, mentions that ལས་ཀྱི་རླུང་གིས་བདས་ is generally used in the sense of impelled or pushed on by the wind of actions.

एवं जीवितसंदेहं विशन्ति किल जीवितम् ।
मानार्थं दासतां यान्ति मूढाः कामविडम्बिताः ॥ ७७

འདོད་པས་བསླུས་པའི་གླེན་པ་དག།
འཚོ་འདོད་འཚོ་བར་བྱའོ་ཞེས།།
སྲོག་སྟོར་དོགས་བཞིན་གཡུལ་དུ་འཇུག།
ཁ་ཕྱིར་བྲན་དུ་འགྲོ་བར་བྱེད།། ༧༧

छिद्यन्ते कामिनः केचिदन्ये शूलसमर्पिताः ।
दृश्यन्ते दह्यमानाश्च हन्यमानाश्च शक्तिभिः ॥ ७८

[62b] འདོད་ལྡན་ལ་ལ་ལུས་ཀྱང་བཅད།།
ཁ་ཅིག་གསལ་ཤིང་རྩེ་ལ་བཙུགས།།
ཁ་ཅིག་མདུང་ཐུང་དག་གིས་བསྣུན།།
ཁ་ཅིག་བསྲེགས་པ་དག་ཀྱང་སྣང་།། ༧༨

अर्जनरक्षणनाशविषादैर्
अर्थमनर्थमनन्तमवेहि ।
व्यग्रतया धनसक्तमतीनां
नावसरो भवदुःखविमुक्तेः ॥ ७९

བསག་དང་བསྲུང་དང་བརླག་པའི་གདུང་བ་ཡིས།།
ནོར་ནི་ཕུང་ཁྲོལ་མཐའ་ཡས་ཤེས་པར་བྱ།།
ནོར་ལ་ཆགས་པས་གཡེངས་པར་གྱུར་པ་རྣམས།།
སྲིད་པའི་སྡུག་བསྔལ་ལས་གྲོལ་སྐབས་མེད་དོ།། ༧༩

एवमादीनवो भूयानल्पास्वादस्तु कामिनाम् ।
शकटं वहतो यद्वत्पशोर्घासलवग्रहः ॥ ८०

འདོད་ལྡན་རྣམས་ལ་དེ་ལ་སོགས།།
ཉེས་དམིགས་མང་ལ་མནོག་ཆུང་སྟེ།།

ཞིང་དུ་འདྲེན་པའི་ཕྱུགས་དག་གིས།།
རྩྭ་ནི་ཁམ་འགའ་ཟོས་པ་བཞིན།། ༨༠

तस्यास्वादलवस्यार्थे यः पशोरप्यदुर्लभः ।
हता दैवहतेनेयं क्षणसंपत्सुदुर्लभा ॥ ८१

ཕྱུགས་ཀྱིས་བསྒྲུབས་ནའང་མི་དཀོན་པའི།།
མཆོག་ཆུང་གང་ཡིན་དེ་དོན་དུ།།
དལ་འབྱོར་ཕུན་སུམ་རྙེད་དཀའ་འདི།།
ལས་ཀྱིས་མནར་བ་རྣམས་ཀྱིས་བཅོམ།། ༨༡

अवश्यं गन्तुरल्पस्य नरकादिप्रपातिनः ।
कायस्यार्थे कृतो योऽयं सर्वकालं परिश्रमः ॥ ८२

[63a] འདོད་པ་ངེས་པར་འཇིགས་འགྱུར་ཞིང་།།
དམྱལ་ལ་སོགས་པར་ལྟུང་བྱེད་པ།།
ཆེན་པོ་མིན་ཕྱིར་དུས་ཀུན་དུ།།
དུབ་པའི་ཚོགས་ཆུང་གང་ཡིན་པ།། ༨༢

ततः कोटिशतेनापि श्रमभागेन बुद्धता ।
चर्यादुःखान्महद्दुःखं सा च बोधिर्न कामिनाम् ॥ ८३

དེ་ཡི་བྱེ་བའི་ཆ་ཙམ་གྱི།
ཚོགས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་ཉིད་འགྲུབ་ན།།
འདོད་ལྡན་བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པ་བས།།
སྡུག་བསྔལ་ཆེ་ལ་བྱང་ཆུབ་མེད།། ༨༣

न शस्त्रं न विषं नाग्निर्न प्रपातो न वैरिणः ।
कामानामुपमां यान्ति नरकादिव्यथास्मृतेः ॥ ८४

དམྱལ་སོགས་སྡུག་བསྔལ་བསམ་བྱས་ན།།
འདོད་པ་རྣམས་ལ་མཚོན་དང་ནི།།

དུག་དང་མི་དང་གཡང་ས་དང་ །།
དགྲ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་དཔེར་མི་ཡོད །། ༨༤

एवमुद्विज्य कामेभ्यो विवेके जनयेद्रतिम् ।
कलहायासशून्यासु शान्तासु वनभूमिषु ॥ ८५

དེ་ལྟར་འདོད་ལ་སྐྱོ་བྱས་ཏེ །།
དབེན་པ་ལ་ནི་དགའ་བ་བསྐྱེད །།
རྩོད་དང་ཉོན་མོངས་ཀྱིས་སྟོང་པ །།
ཞི་བའི་ནགས་ཀྱི་ནང་དག་ཏུ །། ༨༥

धन्यैः शशांककरचन्दनशीतलेषु
रम्येषु हर्म्यविपुलेषु शिलातलेषु ।
निःशब्दसौम्यवनमारुतवीज्यमानैः
चंक्रम्यते परहिताय विचिन्त्यते च ॥ ८६

སྐལ་ལྡན་ཟླ་འོད་ཙནྡན་གྱིས་བསིལ་བའི །།
ཡངས་པའི་རྡོ་ལེབ་ཁང་བཟང་ཉམས་དགའ་བར །།
སྒྲ་མེད་ཞི་བའི་ནགས་རླུང་གཡོབ་པ་ཡིས །།
གཞན་ལ་ཕན་དོན་སེམས་ཤིང་འཆག་པར་བྱེད །། ༨༦

विहृत्य यत्र क्वचिदिष्टकालं
शून्यालये वृक्षतले गुहासु ।
परिग्रहरक्षणखेदमुक्तः
चरत्यपेक्षाविरतो यथेष्टम् ॥ ८७

[63b] ཁང་སྟོང་ཤིང་དྲུང་ཕུག་དག་ཏུ །།
གང་དུ་ཇི་སྲིད་འདོད་གནས་ཤིང་ །།
ཡོངས་འཛིན་བསྲུང་བའི་སྡུག་བསྔལ་སྤངས །།
ལྟོས་པ་མེད་པར་བག་ཡངས་སྤྱོད །། ༨༧

स्वच्छन्दचार्यनिलयः प्रतिबद्धो न कस्यचित् ।
यत्संतोषसुखं भुङ्क्ते तदिन्द्रस्यापि दुर्लभम् ॥ ८८

རང་དབང་སྤྱོད་ཅིང་ཆགས་མེད་ལ། ||
གང་དང་ཡང་ནི་འབྲེལ་མེད་པ། ||
ཆོག་ཤེས་བདེ་སྤྱོད་གང་ཡིན་པ། ||
དབང་པོས་ཀྱང་ནི་དེ་རྙེད་དཀའ། || ༨༨

एवमादिभिराकारैर्विवेकगुणभावनात् ।
उपशान्तवितर्कः सन् बोधिचित्तं तु भावयेत् ॥ ८९

དེ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་ཡིས། ||
དབེན་པའི་ཡོན་ཏན་བསམས་བྱས་ནས། ||
རྣམ་རྟོག་ཉེ་བར་ཞི་བ་དང་། ||
བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་བསྒོམ་པར་བྱ། || ༨༩

परात्मसमतामादौ भावयेदेवमादरात् ।
समदुःखसुखाः सर्वे पालनीया मयात्मवत् ॥ ९०

བདག་དང་གཞན་དུ་མཉམ་པ་ནི། ||
དང་པོ་ཉིད་དུ་འབད་དེ་བསྒོམ། ||
བདེ་དང་སྡུག་བསྔལ་མཉམ་པས་ན། ||
ཐམས་ཅད་བདག་བཞིན་བསྲུང་བར་བྱ། || ༩༠

हस्तादिभेदेन बहुप्रकारः
कायो यथैकः परिपालनीयः ।
तथा जगद्भिन्नमभिन्नदुःख-
सुखात्मकं सर्वमिदं तथैव ॥ ९१

ལག་པ་ལ་སོགས་དབྱེ་བ་རྣམ་མང་ཡང་། ||
ཡོངས་སུ་བསྲུང་བྱའི་ལུས་སུ་གཅིག་པ་ལྟར། ||

དེ་བཞིན་འགྲོ་བ་ཐ་དད་བདེ་སྡུག་དག།
ཐམས་ཅད་བདག་བཞིན་བདེ་བ་འདོད་མཉམ་གཅིག། ༩༡

यद्यप्यन्येषु देहेषु मद्दुःखं न प्रबाधते ।
तथापि तस्य तद्दुःखं ममात्मस्नेहदुःसहम् ॥ ९२

[64a] གལ་ཏེ་བདག་གི་སྡུག་བསྔལ་གྱིས།།
གཞན་གྱི་ལུས་ལ་མི་གནོད་པ།།
ད་ལྟའང་དེ་བདག་སྡུག་བསྔལ་དེ།།
བདག་ཏུ་ཞེན་པས་མི་བཟོད་ཉིད།། ༩༢

तथा यद्यप्यसंवेद्यमन्यदुःखं मयात्मना ।
तथापि तस्य तद्दुःखमात्मस्नेहेन दुःसहम् ॥ ९३

དེ་བཞིན་གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་དག།
བདག་ལ་འབབ་པར་མི་འགྱུར་ཡང་།།
དེ་ལྟའང་དེ་བདག་སྡུག་བསྔལ་དེ།།
བདག་ཏུ་ཞེན་པས་བཟོད་པར་དཀའ།། ༩༣

मयान्यद्दुःखं हन्तव्यं दुःखत्वादात्मदुःखवत् ।
अनुग्राह्या मयान्येऽपि सत्त्वत्वादात्मसत्त्ववत् ॥ ९४

བདག་གིས་གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་བསལ།།
སྡུག་བསྔལ་ཡིན་ཕྱིར་བདག་སྡུག་བཞིན།།
བདག་གིས་གཞན་ལ་ཕན་པར་བྱ།།
སེམས་ཅན་ཡིན་ཕྱིར་བདག་ལུས་བཞིན།། ༩༤

यदा मम परेषां च तुल्यमेव सुखं प्रियम् ।
तदात्मनः को विशेषो येनात्रैव सुखोद्यमः ॥ ९५

གང་ཚེ་བདག་དང་གཞན་གཉིས་ཀ།།
བདེ་བ་འདོད་དུ་མཚུངས་པ་ལ།།

བདག་དང་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་ན། །
གང་ཕྱིར་བདག་གཅིག་བདེ་བར་བརྩོན། ། ༩༤

यदा मम परेषां च भयं दुःखं च न प्रियम् ।
तदात्मनः को विशेषो यत्तं रक्षामि नेतरम् ॥ ९६

[64b] གང་ཚེ་བདག་དང་གཞན་གཉིས་ཀ །
སྡུག་བསྔལ་མི་འདོད་མཚུངས་པ་ལ། །
བདག་དང་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་ན། །
གང་ཕྱིར་གཞན་མིན་བདག་སྲུང་བྱེད། ། ༩༥

तद्दुःखेन न मे बाधेत्यतो यदि न रक्ष्यते ।
नागामिकाय[1]दुःखान्मे बाधा तत्केन रक्ष्यते ॥ ९७

གལ་ཏེ་དེ་ལ་སྡུག་བསྔལ་བས། །
བདག་ལ་མི་གནོད་ཕྱིར་མི་བསྲུང་། །
མ་འོངས་པ་ཡི་སྡུག་བསྔལ་ཡང་། །
གནོད་མི་བྱེད་ན་དེ་ཅིས་བསྲུང་། ། ༩༦

अहमेव तदाप्नोति मिथ्येयं परिकल्पना ।
अन्य एव मृतो यस्मादन्य एव प्रजायते ॥ ९८

བདག་གིས་དེ་ནི་མྱོང་སྙམ་པའི། །
རྣམ་པར་རྟོག་དེ་ལོག་པ་སྟེ། །
འདི་ལྟར་ཤི་བའང་གཞན་ཉིད་ལ། །
སྐྱེ་བ་ཡང་ནི་གཞན་ཉིད་ཡིན། ། ༩༧

1. *Kāya* omits in Tib. translation.

यदि यस्यैव यद्दुःखं रक्ष्यं तस्यैव तन्मतम् ।
पाददुःखं न हस्तस्य कस्मात् तत्तेन रक्ष्यते ॥ ९९

གང་ཚེ་གང་གི་སྡུག་བསྔལ་གང་།།
དེ་ནི་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བསྲུང་ན།།
རྐང་པའི་སྡུག་བསྔལ་ལག་པས་མིན།།
ཅི་ཕྱིར་དེ་ནི་དེས་བསྲུང་བྱ།། ༩༩

अयुक्तमपि चेदेतदहंकारात्प्रवर्तते ।
यदयुक्तं निवर्त्यं तत् स्वमन्यच्च यथाबलम् ॥ १०० 210

གལ་ཏེ་རིགས་པ་མིན་ཡང་འདིར།།
བདག་ཏུ་འཛིན་པས་འཇུག་ཅེ་ན།།
བདག་གཞན་མི་རིགས་གང་ཡིན་དེ།།
ཅི་ནུས་པར་ནི་སྤང་བྱ་ཉིད།། ༡༠༠

संतानः समुदायश्च पङ्क्तिसेनादिवन्मृषा ।
यस्य दुःखं स नास्त्यस्मात् कस्य तत् स्वं भविष्यति ॥ १०१

[65a] རྒྱུད་དང་ཚོགས་ཞེས་བྱ་བ་ནི།།
ཕྲེང་བ་དམག་ལ་སོགས་བཞིན་བརྫུན།།
སྡུག་བསྔལ་ཅན་གང་དེ་མེད་པ།།
དེས་འདི་སུ་ཞིག་དབང་བར་འགྱུར།། ༡༠༡

अस्वामिकानि दुःखानि सर्वाण्येवाविशेषतः ।
दुःखत्वादेव वार्याणि नियमस्तत्र किंकृतः ॥ १०२

སྡུག་བསྔལ་བདག་པོ་མེད་པར་ནི།།
ཐམས་ཅད་བྱེ་བྲག་མེད་པ་ཉིད།།
སྡུག་བསྔལ་ཡིན་ཕྱིར་དེ་བསལ་བྱ།།
ངེས་པས་འདིར་ནི་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༡༠༢

दुःखं कस्मान्निवार्यं चेत् सर्वेषामविवादतः ।
वार्यं चेत्सर्वमप्येवं न चेदात्मनि सर्ववत् ॥ १०३

ཅི་ཕྱིར་ཀུན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་ནི།།
བཟློག་པར་བྱ་ཞེས་བརྩད་དུ་མེད།།
གལ་ཏེ་བཟློག་ན་ཐམས་ཅད་བཟློག།
དེ་མིན་བདག་ཀྱང་སེམས་ཅན་བཞིན།། ༡༠༣

कृपया बहु दुःखं चेत् कस्मादुत्पद्यते बलात् ।
जगद्दुःखं निरूप्येदं कृपादुःखं कथं बहु ॥ १०४

སྙིང་རྗེ་སྡུག་བསྔལ་མང་གྱུར་པས།།
ཅི་ཕྱིར་ནན་གྱིས་བསྐྱེད་ཅེ་ན།།
འགྲོ་བའི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་བྱས་ན།།
ཇི་ལྟར་སྙིང་རྗེ་སྡུག་བསྔལ་མང་།། ༡༠༤

बहूनामेकदुःखेन यदि दुःखं विगच्छति ।
उत्पाद्यमेव तद्दुःखं सदयेन परात्मनोः ॥ १०५

གལ་ཏེ་སྡུག་བསྔལ་གཅིག་གིས་ནི།།
སྡུག་བསྔལ་མང་པོ་མེད་འགྱུར་ན།།
བརྩེ་དང་ལྡན་པས་སྡུག་བསྔལ་དེ།།
རང་དང་གཞན་ལ་བསྐྱེད་བྱ་ཉིད།། ༡༠༥

अतः सुपुष्पचन्द्रेण[1] जानतापि नृपापदम् ।
आत्मदुःखं न निहतं बहूनां दुःखिनां व्ययात् ॥ १०६

35b] དེས་ན་མེ་ཏོག་ཟླ་མཛེས་ཀྱིས།།
རྒྱལ་པོའི་གནོད་པ་ཤེས་ཀྱང་ནི།།

1. For the story of Supuṣpacandra, see the Ref. mentioned by Poussin.

བདག་གི་སྡུག་བསྔལ་མ་བསལ་ཏེ ||
མང་པོའི་སྡུག་བསྔལ་ཟད་འགྱུར་ཕྱིར || ༡༠༦

एवं भावितसंतानाः परदुःखसमप्रियाः ।
अवीचिमवगाहन्ते हंसाः पद्मवनं यथा ॥ १०७

དེ་ལྟར་རྒྱུད་ནི་གོམས་གྱུར་པ ||
གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་ཞི་དགའ་བས ||
པདྨའི་མཚོ་རུ་ངང་པ་ལྟར ||
མནར་མེད་པར་ཡང་འཇུག་པར་འགྱུར || ༡༠༧

मुच्यमानेषु सत्त्वेषु ये ते प्रामोद्यसागराः । 225
तैरेव ननु पर्याप्तं मोक्षेणारसिकेन किम् ॥ १०८

སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་གྲོལ་བ་ན ||
དགའ་བའི་རྒྱ་མཚོ་གང་ཡིན་པ ||
དེ་ཉིད་ཀྱིས་ནི་ཚོག་མིན་ནམ ||
ཐར་པ་འདོད་པས་ཅི་ཞིག་བྱ || ༡༠༨

अतः परार्थं कृत्वापि न मदो न च विस्मयः ।
न विपाकफलाकाङ्क्षा परार्थैकान्ततृष्णया ॥ १०९[1]

དེ་ལྟས་གཞན་གྱི་དོན་བྱས་ཀྱང་ ||
རློམ་སེམས་དང་ནི་ངོ་མཚར་མེད ||
གཅིག་ཏུ་གཞན་དོན་ལ་དགའ་བས ||
རྣམ་སྨིན་འབྲས་བུའི་རེ་བ་མེད || ༡༠༩

1. The Skt. Ślokas Nos. 109–186 are supplied from the *Journal of the Buddhist Text Society*, Part II, 1894, pp. 22–25, edited by Sarat Chandra Das.

तस्माद्यथान्तशोऽवर्णादात्मानं गोपयाम्यहम् ।
रक्षाचित्तं दयाचित्तं करोम्येवं परेष्वपि ॥ ११०

དེ་བས་ཇི་ལྟར་ཆུང་ངུ་ན།།
མི་སྙན་ལས་ཀྱང་བདག་བསྲུང་བ།།
དེ་བཞིན་གཞན་ལ་བསྲུང་སེམས་དང་།།
སྙིང་རྗེའི་སེམས་ནི་དེ་ལྟར་བྱ།། ༡༡༠

[1]असारेष्वन्यदीयेषु शुक्रशोणितबिन्दुषु ।
भवत्यहमिति ज्ञानमसत्यपि हि वस्तुनि ॥ १११

[66a] གོམས་པ་ཡིས་ནི་གཞན་དག་གི།
ཁུ་བ་ཁྲག་གི་ཐིགས་པ་ལ།།
དངོས་པོ་མེད་པར་གྱུར་ཀྱང་ནི།།
བདག་གོ་ཞེས་ནི་ཤེས་པ་ལྟར།། ༡༡༡

तथाकायोऽन्यदीयोऽपि किमात्मेति न गृह्यते ।
परत्वं तु स्वकायस्य स्थितमेव न दुष्करम् ॥ ११२

དེ་བཞིན་གཞན་གྱི་ལུས་ལ་ཡང་།།
བདག་ཅེས་ཅི་ཡི་ཕྱིར་མི་བཟུང་།།
བདག་གི་ལུས་ནི་གཞན་དག་ཏུའང་།།
བཞག་པ་དེ་ལྟར་དཀའ་བ་མེད།། ༡༡༢

ज्ञात्वा सदोषमात्मानं परानपि गुणोदधीन् ।
आत्मभावपरित्यागं परादानं च भावयेत् ॥ ११३

བདག་ཉིད་སྐྱོན་བཅས་གཞན་ལ་ཡང་།།
ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོར་ཤེས་བྱས་ནས།།

1. The reading here is not, quite clear, yet it may however be suggested to be *asāreṣvanyadīyeṣu*. The first two words in the beginning are obscure in the Journal.

བདག་འཛིན་ཡོངས་སུ་དོར་བ་དང་ ||
གཞན་བླང་བ་ནི་བསྒོམ་པར་བྱ || ༡༡༣

कायस्यावयवत्वेन यथाभीष्टाः करादयः ।
जगतोऽवयवत्वेन तथा कस्मान्न देहिनः ॥ ११४

ཇི་ལྟར་ལག་པ་ལ་སོགས་པ ||
ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག་ཡིན་འདོད་ལྟར ||
དེ་བཞིན་འགྲོ་བའི་ཡན་ལག་ཏུ ||
ཅི་ཕྱིར་ལུས་ཅན་རྣམས་མི་འདོད || ༡༡༤

यथात्मबुद्धिरभ्यासात् स्वकायेऽस्मिन् निरात्मके ।
परेष्वपि तथात्मत्वं किमभ्यासान्न जायते ॥ ११५ 240

ཇི་ལྟར་བདག་མེད་ལུས་འདི་ལ ||
གོམས་པས་བདག་གི་བློ་འབྱུང་བ ||
དེ་བཞིན་སེམས་ཅན་གཞན་ལ་ཡང་ ||
གོམས་པས་བདག་བློ་ཅིས་མི་སྐྱེ || ༡༡༥

एवं परार्थं कृत्वापि न मदो न च विस्मयः ।
आत्मानं भोजयित्वैव फलाशा न च जायते ॥ ११६

[66b] དེ་ལྟ་ན་ནི་གཞན་གྱི་དོན ||
བྱས་ཀྱང་ངོ་མཚར་སྙེམ་མི་འབྱུང་ ||
བདག་ཉིད་ཀྱིས་ནི་ཟས་ཟོས་ནས ||
ལན་ལ་རེ་བ་མི་འབྱུང་བཞིན || ༡༡༦

तस्माद्यथार्तिशोकादेरात्मानं गोप्तुमिच्छसि ।
रक्षाचित्तं दयाचित्तं जगत्यभ्यस्यतां तथा ॥ ११७

དེ་བས་ཇི་ལྟར་ཆུང་ངུ་ན ||
མི་སྙན་ལས་ཀྱང་བདག་བསྲུང་བ ||

དེ་བཞིན་འགྲོ་ལ་བསྲུང་སེམས་དང་།།
སྙིང་རྗེའི་སེམས་ནི་གོམས་པར་བྱ།། ༡༡༧

अध्यतिष्ठद्यो नाथः स्वनामाप्यवलोकितः ।
पर्षच्छारद्यभयमप्यपनेतुं जनस्य हि ॥ ११८

དེ་ནས་མགོན་པོ་སྤྱན་རས་གཟིགས།།
ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོས་འགྲོ་བ་ཡི།།
འཁོར་གྱི་འཇིགས་པའང་བསལ་བའི་ཕྱིར།།
རང་གི་མཚན་ཡང་བྱིན་གྱིས་བརླབས།། ༡༡༨

दुष्करान्न निवर्तेत यस्मादभ्यासशक्तितः ।
यस्यैव श्रवणात्त्रासस्तेनैव न विना रतिः ॥ ११९

དཀའ་ལས་ཕྱིར་ལྡོག་མི་བྱ་སྟེ།།
འདི་ལྟར་གོམས་པའི་མཐུ་ཡིས་ནི།།
གང་གི་མིང་ཐོས་འཇིགས་པ་ཡང་།།
དེ་ཉིད་མེད་ན་མི་དགར་འགྱུར།། ༡༡༩

आत्मानं च परांश्चैव यः शीघ्रं त्रातुमिच्छति ।
स चरेत्परमं गुह्यं परात्मपरिवर्तनम् ॥ १२०

གང་ཞིག་བདག་དང་གཞན་རྣམས་ནི།།
མྱུར་དུ་བསྐྱབ་པར་འདོད་པ་དེས།།
བདག་དང་གཞན་དུ་བརྗེ་བྱ་བར།།
གསང་བའི་དམ་པ་སྤྱད་པར་བྱ།། ༡༢༠

यस्मिन्नात्मन्यतिस्नेहादल्पादपि भयाद्भयम् ।
न द्विषेत्कस्तमात्मानं शत्रुवद्यो भयावहः ॥ १२१

[67a] བདག་ལུས་གང་ལ་ཆགས་པ་ཡིས།།
འཇིགས་གནས་ཆུང་ལའང་འཇིགས་སྐྱེ་བ།།

འཇིགས་པ་སྐྱེ་བའི་ལུས་དེ་ལ།།
སུ་ཞིག་དགྲ་བཞིན་སྣང་མི་བྱེད།། ༡༢༡

यो मन्च क्षुत्पिपासादिप्रतीकारचिकीर्षया ।
पक्षिमत्स्यमृगान् हन्ति परिपन्थं च तिष्ठति ॥ १२२

ལུས་གང་བཀྲེས་དང་སྐོམ་སོགས་ནད།།
གསོ་བའི་ཆོ་ག་བྱེད་འདོད་པས།།
བྱ་དང་ཉ་དང་རི་དྭགས་དག།
གསོད་པར་བྱེད་ཅིང་ལམ་སྒུག་བྱེད།། ༡༢༢

यो लाभसत्क्रियाहेतोः पितरावपि मारयेत् । 255
रत्नत्रयस्वमादद्याद्येनावीचीन्धनो भवेत् ॥ १२३

གང་ཞིག་ཁེ་དང་རིམ་གྲོའི་ཕྱིར།།
ཕ་དང་མ་ཡང་གསོད་བྱེད་ཅིང་།།
དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་དཀོར་བརྐུས་ནས།།
དེས་ནི་མནར་མེད་སྲེག་འགྱུར་ན།། ༡༢༣

कः पण्डितस्तमात्मानमिच्छेद्रक्षेत् सुपूजयेत् ।
न पश्येच्छत्रुवच्चैनं कश्चैनं प्रतिमानयेत् ॥ १२४

མཁས་པ་སུ་ཞིག་ལུས་དེ་ལ།།
འདོད་ཅིང་བསྲུང་དང་མཆོད་བྱེད་ཀྱི།།
འདི་ལ་སུ་ཞིག་དགྲ་བཞིན་དུ།།
ལྟ་བར་མི་བྱེད་བརྙས་མི་བྱེད།། ༡༢༤

यदि दास्यामि किं भोक्ष्य इत्यात्मार्थे पिशाचता ।
[1]भोक्ष्ये चेत् किं ददामीति परार्थे देवराजता ॥ १२५

གལ་ཏེ་བྱིན་ན་ཅི་སྤྱོད་ཅེས། ||
བདག་དོན་སེམས་པ་འདྲེ་ཡི་ཚུལ། ||
གལ་ཏེ་སྤྱད་ན་ཅི་སྦྱིན་ཞེས། ||
གཞན་དོན་སེམས་པ་ལྷ་ཡི་ཆོས། || ༡༢༥

आत्मार्थं पीडयित्वाऽन्यं नरकादिषु पच्यते ।
आत्मानं पीडयित्वा तु परार्थं सर्वसंपदः ॥ १२६

[67b] བདག་ཕྱིར་གཞན་ལ་གནོད་བྱས་ན། ||
དམྱལ་ལ་སོགས་པར་གདུང་བར་འགྱུར། ||
གཞན་ཕྱིར་བདག་ལ་གནོད་བྱས་ན། ||
ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཐམས་ཅད་འཐོབ། || ༡༢༦

दुर्गतिर्नीचता मौर्ख्यं ययैवात्मोन्नतीच्छया ।
तामेवान्यत्र संक्राम्य सुगतिः सत्कृतिर्मतिः ॥ १२७

བདག་ཉིད་མཐོ་བར་འདོད་པ་དེས། ||
ངན་འགྲོ་ངན་དང་བླུན་པར་འགྱུར། ||
དེ་ཉིད་གཞན་ལ་སྤོ་བྱས་ན། ||
བདེ་འགྲོར་རིམ་གྲོ་ཐོབ་པར་འགྱུར། || ༡༢༧

आत्मार्थं परमाज्ञप्य दासत्वाद्यनुभूयते ।
परार्थं त्वेनमाज्ञप्य स्वामित्वाद्यनुभूयते ॥ १२८

བདག་གི་དོན་དུ་གཞན་བཀོལ་ན། ||
བྲན་ལ་སོགས་པ་མྱོང་བར་འགྱུར། ||

1. *Journal of the Buddhist Text Society* reads *Yadi Bhokṣye*.

གཞན་གྱི་དོན་དུ་བདག་སྨྲེད་ན།།
རྗེ་དཔོན་ཉིད་སོགས་སྐྱོང་བར་འགྱུར།། ༡༢༨

ये केचिद् दुःखिता लोके सर्वे ते स्वसुखेच्छया ।
ये केचित् सुखिता लोके सर्वे तेऽन्यसुखेच्छया ॥ १२९

འཇིག་རྟེན་བདེ་བ་ཇི་སྙེད་པ།།
དེ་ཀུན་གཞན་བདེ་འདོད་ལས་བྱུང་།།
འཇིག་རྟེན་སྡུག་བསྔལ་ཇི་སྙེད་པ།།
དེ་ཀུན་རང་བདེ་འདོད་ལས་བྱུང་།། ༡༢༩

बहुना वा किमुक्तेन दृश्यतामिदमन्तरम् ।
स्वार्थार्थिनश्च बालस्य मुनेश्चान्यार्थकारिणः ॥ १३०

མང་དུ་བཤད་ལྟ་ཅི་ཞིག་དགོས།།
བྱིས་པ་རང་གི་དོན་བྱེད་དང་།།
ཐུབ་པ་གཞན་གྱི་དོན་མཛད་པ།།
འདི་གཉིས་ཀྱི་ནི་ཁྱད་པར་ལྟོས།། ༡༣༠

न नाम साध्यं बुद्धत्वं संसारेऽपि कुतः सुखम् ।
स्वसुखस्यान्यदुःखेन परिवर्तमकुर्वतः ॥ १३१

[68ᵃ] བདག་བདེ་གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་བ།།
ཡང་དག་བརྗེ་བར་མ་བྱས་ན།།
སངས་རྒྱས་ཉིད་དུ་མི་འགྲུབ་ཅིང་།།
འཁོར་བ་ན་ཡང་བདེ་བ་མེད།། ༡༣༡

आस्तां तावत्परो लोको दृष्टोऽप्यर्थो न सिध्यति ।
भृत्यस्याकुर्वतः कर्म स्वामिनोऽददतो भृतिम् ॥ १३२

འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་ཕར་ཞོག་གི།
བྲན་གཡོག་ལས་མི་བྱེད་པ་དང་།།

རྗེ་དཔོན་ཇན་པ་མི་སྟེར་བས ॥
ཚེ་འདིའི་དོན་ཡང་འགྲུབ་མི་འགྱུར ॥ ༡༢༢

त्यक्त्वान्योऽन्यसुखोत्पादं दृष्टादृष्टसुखोत्सवम् ।
अन्योऽन्यदुःखनाद्घोरं दुःखं गच्छन्ति मोहिताः ॥ १२३

མཐོང་དང་མ་མཐོང་བདེ་འགྲུབ་པའི ॥
ཕུན་སུམ་བདེ་སྐྱིད་ཡོངས་བོར་ཞིང་ ॥
གཞན་ལ་སྡུག་བསྔལ་བྱས་པའི་རྒྱུས ॥
རྨོངས་པས་སྡུག་བསྔལ་མི་བཟད་ལེན ॥ ༡༢༣

उपद्रवा ये च भवन्ति लोके यावन्ति दुःखानि भयानि चैव ।
सर्वाणि तान्यात्मपरिग्रहेण तत्किं ममानेन परिग्रहेण ॥ १२४

འཇིག་རྟེན་དག་ན་འཚེ་བ་གང་ཡོད་དང་ ॥
འཇིགས་དང་སྡུག་བསྔལ་ཇི་སྙེད་ཡོད་གྱུར་པ ॥
དེ་ཀུན་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ལས་བྱུང་ན ॥
འདྲེ་ཆེན་དེས་ཀོ་བདག་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ ॥ ༡༢༤

आत्मानमपरित्यज्य दुःखं त्यक्तुं न शक्यते ।
यथाग्निमपरित्यज्य दाहं त्यक्तुं न शक्यते ॥ १२५

[68b] བདག་ཉིད་ཡོངས་སུ་མ་བཏང་ན ॥
སྡུག་བསྔལ་སྤོང་བར་མི་ནུས་ཏེ ॥
ཇི་ལྟར་མེ་ནི་མ་བཏང་ན ॥
སྲེག་པ་སྤོང་བར་མི་ནུས་བཞིན ॥ ༡༢༥

तस्मात्स्वदुःखशान्त्यर्थं परदुःखशमाय च ।
ददाम्यन्येभ्य आत्मानं परान् गृह्णामि चात्मवत् ॥ १२६

དེ་ལྟས་བདག་གནོད་ཞི་བ་དང་ ॥
གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་ཞི་བྱའི་ཕྱིར ॥

བདག་ཉིད་གཞན་ལ་བཏང་བྱ་དང་ ||
གཞན་རྣམས་བདག་བཞིན་གཟུང་བར་བྱ || ༢༣༦

अन्यसंबद्धमस्मीति निश्चयं कुरु मे मनः ।
सर्वसत्त्वार्थमुत्सृज्य नान्यच्चिन्त्यं त्वयाधुना ॥ १३७

བདག་ནི་གཞན་གྱི་དབང་གྱུར་ཅེས ||
ཡིད་ཁྱོད་ངེས་པར་ཤེས་གྱིས་ལ ||
སེམས་ཅན་ཀུན་དོན་མ་གཏོགས་པར ||
ད་ནི་ཁྱོད་ཀྱིས་གཞན་མི་བསམ || ༢༣༧

न युक्तं स्वार्थदृष्ट्यादि तदीयैश्चक्षुरादिभिः ।
न युक्तं स्यन्दितुं स्वार्थमन्यदीयैः करादिभिः ॥ १३८

གཞན་དབང་མིག་ལ་སོགས་པ་ཡིས ||
རང་དོན་སྒྲུབ་པར་རིགས་མ་ཡིན ||
དེའི་དོན་མིག་ལ་སོགས་པ་ཡིས ||
དེ་ལ་ལོག་པར་བྱ་མི་རིགས || ༢༣༨

तेन सत्त्वपरो भूत्वा कायेऽस्मिन्यद्यदीक्षसे ।
तत्तदेवापहृत्यास्मात्परेभ्यो हितमाचर ॥ १३९

དེས་ན་སེམས་ཅན་གཙོར་བྱ་སྟེ ||
བདག་གི་ལུས་ལ་ཅི་མཐོང་བ ||
དེ་དང་དེ་ནི་ཕྲོགས་ནས་ཀྱང་ ||
གཞན་དག་ལ་ནི་ཕན་པར་སྤྱོད || ༢༣༩

हीनादिष्वात्मतां कृत्वा परत्वमपि चात्मनि ।
भावयेर्ष्यां च मानं च निर्विकल्पेन चेतसा ॥ १४०

[69a] དམན་སོགས་བདག་ཏུ་བྱས་པ་དང་ ||
གཞན་ཉིད་དུ་ནི་བདག་བྱས་ནས ||

རྣམ་རྟོག་མེད་པའི་སེམས་ཀྱིས་སུ།།
ཕྲག་དོག་འགྲན་དང་ང་རྒྱལ་བསྒོམ།། ༡༤༠

एष सत्क्रियते नाहं लाभी नाहमयं यथा ।
स्तूयतेऽयमहं निन्द्यो दुःखितोऽहमयं सुखी ॥ १४१

འདི་ནི་བཀུར་བྱས་བདག་ནི་མིན།།
འདི་བཞིན་བདག་གིས་མ་རྙེད་ཅིང་།།
འདི་ནི་བསྟོད་བྱས་བདག་ལ་སྨོད།།
འདི་བདེ་བདག་ནི་སྡུག་བསྔལ་ལ།། ༡༤༡

अहं करोमि कर्माणि तिष्ठत्येष तु सुस्थितः ।
अयं किल महाँल्लोके नीचोऽहं किल निर्गुणः ॥ १४२

བདག་ནི་ལས་རྣམས་བྱེད་པ་དང་།།
འདི་ནི་བདེ་བ་ཉིད་དུ་གནས།།
འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་ལ་ཆེ་དང་།།
བདག་དམན་ཡོན་ཏན་མེད་པར་གྲགས།། ༡༤༢

किं निर्गुणेन कर्तव्यं सर्वस्यात्मा गुणान्वितः । 295
सन्ति ते येष्वहं नीचः सन्ति ते येष्वहं वरः ॥ १४३

ཡོན་ཏན་མེད་པས་ཅི་ཞིག་བྱ།།
བདག་ཀུན་ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་ཉིད།།
གང་བས་འདི་དམན་དེ་ཡོད་ཅིང་།།
གང་བས་བདག་མཆོག་དེ་ཡང་ཡོད།། ༡༤༣

शीलदृष्टिविपत्त्यादिक्लेशशक्त्या न मद्वशात् ।
चिकित्स्योऽहं यथाशक्ति पीडाप्यङ्गीकृता मया ॥ १४४

ཚུལ་ཁྲིམས་ལྟ་བ་རྒུད་སོགས་ནི།།
ཉོན་མོངས་སྟོབས་ཀྱིས་བདག་དབང་མིན།།

ཅི་ནུས་བདག་ནི་གསོ་དགོས་ཏེ། །
གནོད་པའང་བདག་གིས་དང་དུ་བླང་། ། ༡༤༤

अथाहमचिकित्स्योऽस्य कस्मान्मामवमन्यते ।
किं ममैतद्गुणैः कृत्यमात्मा तु गुणवानयम् ॥ १४५

[69b] འོན་ཏེ་བདག་འདིའི་གསོ་བྱ་མིན། །
ཅི་ཕྱིར་བདག་ལ་བརྙས་པ་བྱེད། །
བདག་ལ་དེ་ཡི་ཡོན་ཏན་གྱིས། །
ཅི་བྱ་འདི་བདག་ཡོན་ཏན་ཅན། ། ༡༤༥

दुर्गतिव्याडवक्त्रस्थैर्नैवास्य करुणा जने ।
अपरान् गुणमानेन पण्डितान् विजिगीषते ॥ १४६

ངན་འགྲོ་གདུག་པའི་ཁར་གནས་པ། །
འགྲོ་ལ་སྙིང་རྗེ་མེད་པས་འདི། །
ཕྱིར་ལ་ཡོན་ཏན་རློམ་པ་ཡིས། །
མཁས་པ་དག་ལ་བསྡོ་བར་འདོད། ། ༡༤༦

सममात्मानमालोक्य यतेत स्वाधिक्यवृद्धये ।
कलहेनापि संसाध्यं लाभसत्कारमात्मनः ॥ १४७

བདག་དང་མཉམ་ལ་ལྟོས་ནས་ནི། །
གང་གིས་རང་ཉིད་ལྷག་བྱའི་ཕྱིར། །
བདག་གི་རྙེད་དང་བཀུར་སྟི་ནི། །
རྩོད་པ་ཡིས་ཀྱང་ངེས་པར་བསྒྲུབ། ། ༡༤༧

अपि सर्वत्र मे लोके भवेयुः प्रकटाः गुणाः ।
अपि नाम गुणा येऽस्य न श्रोष्यन्त्यपि केचन ॥ १४८

ཅི་ནས་བདག་གི་ཡོན་ཏན་ནི། །
འཇིག་རྟེན་ཀུན་ལ་གསལ་བ་དང་། །

གཞན་ཡང་འདི་ཡི་ཡོན་ཏན་གང་ །།
སུས་ཀྱང་ཐོས་པར་མི་འགྱུར་བྱ །། ༡༤༨

छादयेरन्नपि मे दोषाः स्यान्मे पूजास्य नो भवेत् ।
सुलब्धा अद्य मे लाभाः पूजितोऽहमयं न तु ॥ १४९

བདག་གི་སྐྱོན་ཡང་སྦ་བྱ་ཞིང་ །།
བདག་ནི་མཆོད་འགྱུར་འདི་ལ་མིན །།
བདག་དེང་རྙེད་པ་ལེགས་རྙེད་ཅིང་ །།
བདག་ནི་བཀུར་འགྱུར་འདི་ལ་མིན །། ༡༤༩

पश्यामो मुदितास्तावच्चिरादेनं खलीकृतम् ।
हास्यं जनस्य सर्वस्य निन्द्यमानमितस्ततः ॥ १५० 310

[70a] འདི་ནི་མ་རུངས་བྱས་པ་ལ །།
ཡུན་རིང་བདག་ནི་དགའ་བས་བལྟ །།
འགྲོ་བ་ཀུན་གྱི་བཞད་གད་དང་ །།
ཕན་ཚུན་སྨོད་པ་དག་ཏུ་བྱ །། ༡༥༠

अस्यापि हि वराकस्य स्पर्धा किल मया सह ।
किमस्य श्रुतमेतावत्प्रज्ञारूपं कुलं धनम् ॥ १५१

ཉོན་མོངས་འདི་ཡང་བདག་དང་ནི །།
ལྷན་ཅིག་ཏུ་ནི་འགྲན་ཞེས་གྲག །
འདི་དག་ཐོས་དང་ཤེས་རབ་བམ །།
གཟུགས་རིགས་ནོར་གྱིས་མཉམ་མམ་ཅི །། ༡༥༡

एवमात्मगुणाञ्छ्रुत्वा कीर्त्यमानानितस्ततः ।
संजातपुलको हृष्टः परिभोक्ष्ये सुखोत्सवम् ॥ १५२

དེ་ལྟར་ཀུན་ལ་གྲགས་པ་ཡི །།
བདག་གི་ཡོན་ཏན་ཐོས་ནས་ནི །།

སྨྲ་སྣང་དགའ་བ་སྐྱེ་འགྱུར་བའི།།
བདེ་སྐྱིད་ལ་ནི་ཡོངས་སུ་སྤྱོད།། ༡༥༢

यद्यप्यस्य भवेल्लाभो ग्राह्योऽस्माभिरसौ बलात् ।
दत्वास्मै यापनामात्रमस्मत्कर्म करोति चेत् ॥ १५३

ཅི་སྟེ་འདི་ལ་རྙེད་ཡོད་ཀྱང་།།
གལ་ཏེ་ང་ཡི་ལས་བྱེད་ན།།
འདི་ལ་འཚོ་བ་ཙམ་བྱིན་ནས།།
བདག་གི་སྟོབས་ཀྱིས་དེ་བླང་བྱ།། ༡༥༣

सुखाच्च च्यावनीयोऽयं योज्योऽस्मद्व्यथया सदा ।
अनेन शतशः सर्वे संसारव्यथिता वयम् ॥ १५४

འདི་ནི་བདེ་ལས་ཉམས་བྱ་ཞིང་།།
བདག་གིས་གནོད་དང་རྟག་སྦྱར་བྱ།།
འདི་ཡིས་བརྒྱ་ཕྲག་ཐམས་ཅད་དུ།།
འཁོར་བར་བདག་ལ་གནོད་པ་བྱས།། ༡༥༤

अप्रमेया गताः कल्पाः स्वार्थं जिज्ञासतस्तव ।
श्रमेण महतानेन दुःखमेव त्वयार्जितम् ॥ १५५

[70b] ཡིད་ཁྱོད་རང་དོན་བྱེད་འདོད་པ།།
བསྐལ་པ་གྲངས་མེད་འདས་གྱུར་ཀྱང་།།
ངལ་བ་ཆེན་པོ་དེ་ལྟ་བུས།།
ཁྱོད་ཀྱིས་སྡུག་བསྔལ་འབའ་ཞིག་བསྒྲུབས།། ༡༥༥

मद्विज्ञप्त्या तथात्रापि प्रवर्तस्वाविचारतः ।
द्रक्ष्यस्येतद्गुणान् पश्चाद्भूतं हि वचनं मुनेः ॥ १५६

དེ་ལྟར་ངེས་པར་གཞན་དག་གི།
དོན་ལ་རབ་ཏུ་འཇུག་གྱིས་དང་།།

ཐུབ་པའི་བཀའ་ནི་མི་སྙུ་ནས།།
དེ་ཡི་ཡོན་དན་ཕྱིས་མཐོང་འགྱུར།། ༡༥༦

अभविष्यदिदं कर्म कृतं पूर्वं यदि त्वया ।
बौद्धं संपत्सुखं मुक्त्वा नाभविष्यदियं दशा ॥ १५७

གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་སྔ་དུས་སུ།།
ལས་འདི་བྱས་པར་གྱུར་ན་ནི།།
སངས་རྒྱས་ཕུན་སུམ་བདེ་མིན་པ།།
གནས་སྐབས་འདི་འདྲར་འགྱུར་མི་སྲིད།། ༡༥༧

तस्माद्यथान्यदीयेषु शुक्रशोणितबिन्दुषु ।
चकर्थ त्वमहंकारं तथान्येष्वपि भावय ॥ १५८

དེ་བས་འདི་ལྟར་གཞན་དག་གི།
ཁུ་བ་ཁྲག་གི་ཐིགས་པ་ལ།།
ཁྱོད་ཀྱིས་ངར་འཛིན་བྱས་པ་ལྟར།།
དེ་བཞིན་གཞན་ལའང་གོམས་པར་གྱིས།། ༡༥༨

अन्यदीयश्चरो भूत्वा कायेऽस्मिन् यद्यदीक्षसे ।
तत्तदेवापहृत्यर्थं परेभ्यो हितमाचर ॥ १५९

གཞན་གྱི་རྟོག་ཅན་བྱས་ནས་ནི།།
བདག་གི་ལུས་ལ་ཅི་སྣང་བ།།
དེ་དང་དེ་ཉིད་ཕྲོགས་བྱས་ནས།།
ཁྱོད་ཀྱིས་གཞན་ལ་ཕན་པར་སྤྱོད།། ༡༥༩

अयं सुस्थः परो दुःस्थो नीचैरन्योऽयमुच्चकैः ।
परः करोत्ययं नेति कुरुष्वेर्ष्यां त्वमात्मनि ॥ १६०

[71a] བདག་སྐྱིད་གཞན་ནི་མི་སྐྱིད་ལ།།
བདག་མཐོ་གཞན་ནི་དམའ་བ་དང་།།

བདག་ནི་ཕན་བྱེད་གཞན་མིན་ཞེས། །
བདག་ལ་ཕྲག་དོག་ཅེས་མི་བྱེད། ། ༡༦༠

सुखाच्च च्यवयात्मानं परदुःखे नियोजय ।
कदायं किं करोतीति छलमस्य निरूपय ॥ १६१

བདག་ནི་བདེ་དང་བྲལ་གྱིས་དེ། །
གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་བདག་ལ་སྒྲོར། །
གང་ཚོ་འདི་ནི་ཅི་བྱེད་ཅེས། །
བདག་གི་སྐྱོན་ལ་བརྟག་པར་གྱིས། ། ༡༦༡

अन्येनापि कृतं दोषं पातयास्यैव मस्तके ।
अल्पमप्यस्य दोषं च प्रकाशय महामुनेः ॥ १६२

གཞན་གྱིས་ཉེས་པ་བྱས་པ་ཡང་། །
རང་གི་སྐྱོན་དུ་བསྒྱུར་བྱོས་ལ། །
བདག་གིས་ཉེས་པ་ཆུང་བྱས་ཀྱང་། །
སྐྱེ་བོ་མང་ལ་རབ་ཏུ་ཤོགས། ། ༡༦༢

अन्याधिकयशोवादैर्यशोऽस्य मलिनीकुरु । 335
निकृष्टदासवच्चैनं सत्त्वकार्येषु वाहय ॥ १६३[1]

གཞན་གྱི་གྲགས་པ་ལྷག་བརྗོད་པས། །
རང་གི་གྲགས་པ་ཟིལ་གྱིས་ནོན། །
བདག་ནི་བྲན་གྱི་ཐ་མ་ལྟར། ། ༡༦༣

नागन्तुकगुणांशेन स्तुत्यो दोषमयो ह्ययम् ।
यथा कश्चिन्न जानीयाद्गुणमस्य तथा कुरु ॥ १६४[2]

[71ᵇ] འདི་ཡི་ཡོན་ཏན་ཅི་ནས་ཀྱང་། །
འགས་ཀྱང་མི་ཤེས་དེ་ལྟར་གྱིས། ། ༡༦༤

---

1. It appears that the meaning of the verses Nos. 163 and 164 is mixed up together in Tib. The sense of the fourth line of Skt. verse No. 163 is left out in Tib.

2. Only the third and fourth lines of Skt. Śloka No. 164 are available in the Tib. translation.

संक्षेपाद् यद्यदात्मार्थे परेष्वपकृतं त्वया ।
तत्तदात्मनि सत्त्वार्थे व्यसनं विनिपातय ॥ १६५ 340

མདོར་ན་བདག་གི་དོན་གྱི་ཕྱིར༎
ཁྱོད་ཀྱིས་གཞན་ལ་གནོད་བྱས་གང་༎
གནོད་དེ་སེམས་ཅན་དོན་གྱི་ཕྱིར༎
བདག་ཉིད་ལ་ནི་འབབ་པར་གྱིས༎ ༡༨༥

नैवोत्साहोऽस्य दातव्यो[1] येनायं मुखरो भवेत् ।
स्थाप्यो नववधूवृत्तौ ह्रीतो भीतोऽथ संवृतः ॥ १६६

འདི་ནི་གཅའ་དྲག་འགྱུར་ཚུལ་དུ༎
ཤེད་བསྐྱེད་པར་ནི་མི་བྱ་སྟེ༎
བག་མ་གསར་པའི་ཚུལ་བཞིན་དུ༎
ངོ་ཚ་འཇིགས་དང་བསྡམས་ཏེ་བཞག། ༡༨༦

एवं कुरुष्व तिष्ठैवं न कर्तव्यमिदं त्वया ।
एवमेषः वशः कार्यो निग्राह्यस्तदतिक्रमे ॥ १६७

དེ་བྱ་དེ་ལྟར་གནས་བྱ་ཞིང་༎
དེ་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་མི་བྱ་བ༎
དེ་ལྟར་འདི་ནི་དབང་བྱ་སྟེ༎
དེ་ལས་འདས་ན་ཚར་གཅད་བྱ༎ ༡༨༧

अथैवमुच्यमानेऽपि चित्त नेदं करिष्यसि । 345
त्वामेव निग्रहीष्यामि सर्वदोषास्तदाश्रिताः ॥ १६८

འོན་ཏེ་དེ་ལྟར་གདམས་ཀྱང་ནི༎
སེམས་ཁྱོད་དེ་ལྟར་མི་བྱེད་ན༎
ཁྱོད་ལ་ཉེས་པ་ཀུན་བརྟེན་པས༎
ཁྱོད་ཉིད་ཚར་བཅད་བྱ་བར་ཟད༎ ༡༨༨

1. Tib. is not literal here.

क्व यास्यसि मया दृष्टः सर्वदर्पान्निहन्मि ते ।
अन्योऽसौ पूर्वकः कालस्त्वया यत्रास्मि नाशितः ॥ १६९

[72a] ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོ་བོ་གར་བརླག་པའི།།
སྔོན་གྱི་དུས་དེ་གཞན་ཡིན་ཏེ།།
ངས་མཐོང་ད་ཁྱོད་གང་དུ་འགྲོ།
ཁྱོད་ཀྱི་དྲེགས་པ་ཀུན་གཞོམ་བྱ།། ༡༦༩

अद्याप्यस्ति मम स्वार्थ इत्याशां त्यज सांप्रतम् ।
त्वं विक्रीतो मयान्येषु बहुखेदमचिन्तयन् ॥ १७० 350

ད་དུང་བདག་ལ་རང་གི་དོན།།
ཡོད་སྙམ་སེམས་པ་དེ་དོར་ཅིག།
བདག་གིས་གཞན་ལ་ཁྱོད་བཙོང་གིས།།
སྐྱོ་བར་མ་སེམས་ཞོ་ཤ་ཕུལ།། ༡༧༠

त्वां सत्त्वेषु न दास्यामि यदि नाम प्रमादतः ।
त्वं मां नरकपालेषु प्रदास्यसि न संशयः ॥ १७१

གལ་ཏེ་བག་མེད་གྱུར་ནས་ཁྱོད།།
སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་མ་བྱིན་ན།།
ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོ་བོ་དམྱལ་བ་ཡི།།
སྲུང་མ་རྣམས་ལ་སྦྱིན་དུ་ངེས།། ༡༧༡

एवं चानेकधा दत्वा त्वयाहं व्यथितश्चिरम् ।
निहन्मि स्वार्थचेटं त्वां तानि वैराण्यनुस्मरन् ॥ १७२

དེ་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་ལྟ་ཞིག།
ཁོ་བོ་བྱིན་པས་ཡུན་རིང་སྡུག།
ང་ནི་ཁོན་རྣམས་དྲན་བྱས་ཏེ།།
ཁྱོད་ཀྱིས་རང་དོན་སེམས་པ་གཞོམ།། ༡༧༢

न कर्तव्यात्मनि प्रीतिर्यद्यात्मप्रीतिरस्ति ते ।
यद्यात्मा रक्षितव्योऽयं रक्षितव्यो न युज्यते ॥ १७३

དེ་སྟེ་བདག་ནི་དགའ་འདོད་ན།།
རང་ལ་བདག་གིས་དགར་མི་བྱ།།
དེ་སྟེ་བདག་ནི་བསྲུང་འདོད་ན།།
གཞན་དག་རྟག་ཏུ་བསྲུང་བར་བྱ།། ༡༧༣

यथा यथास्य कायस्य क्रियते परिपालनम् ।
सुकुमारतरो भूत्वा पतत्येव तथा तथा ॥ १७४

[72b] ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟར་ལུས་འདི་ནི།།
ཡོངས་སུ་སྐྱོང་བར་བྱེད་གྱུར་པ།།
དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་ཤིན་ཏུ་ནི།།
བཟེ་རེ་ཅན་གྱུར་ཉིད་དུ་ལྟུང་།། ༡༧༤

अस्यैवं पतितस्यापि सर्वापीयं वसुन्धरा ।
नालं पूरयितुं वाञ्छां तत्कोऽस्येच्छां करिष्यति ॥ १७५

དེ་ལྟར་ལྟུང་བ་དེ་ཡི་ཡང་།།
འདོད་པ་ས་འདི་ཐམས་ཅད་ཀྱིས།།
རྫོགས་པར་ནུས་པ་ཡོད་མིན་ན།།
དེ་ཡི་འདོད་པ་སུས་བྱེད་ནུས།། ༡༧༥

अशक्यमिच्छतः क्लेश आशाभङ्गश्च जायते ।
निराशो यस्तु सर्वत्र तस्य संपदजीर्णिका ॥ १७६

ནུས་མེད་འདོད་ལ་ཉོན་མོངས་དང་།།
བསམ་པ་ཉམས་པའང་སྐྱེ་བར་འགྱུར།།
གང་ཞིག་ཀུན་ལ་རེ་མེད་པ།།
དེ་ཡི་ཕུན་ཚོགས་ཟད་མི་ཤེས།། ༡༧༦

तस्मान्न प्रसरो देयः कायस्येच्छाभिवृद्धये ।
भद्रकं नाम तद्वस्तु यदिष्टत्वान्न गृह्यते ॥ १७७

དེ་བས་ལུས་ཀྱི་འདོད་པ་ནི།།
འཕེལ་ཕྱིར་སྐབས་དབྱེ་མི་བྱ་སྟེ།།
གང་ཞིག་ཡིད་འོང་མི་འཛིན་པ།།
དེ་ནི་དངོས་པོ་བཟང་པོ་ཡིན།། ༡༧༧

भस्मनिष्ठावसानोऽयं निश्चेष्टान्येन चाल्यते ।
अशुचिप्रतिमा घोरा कस्मादत्र ममाग्रहः ॥ १७८

ཐ་མར་ཐལ་བའི་མཐར་གཏུགས་ཤིང་།།
མི་གཡོ་གཞན་གྱིས་བསྐྱོད་བྱ་བ།།
མི་གཙང་གཟུགས་ནི་མི་བཟད་པ།།
འདི་ལ་ཅི་ཕྱིར་བདག་ཏུ་འཛིན།། ༡༧༨

किं ममानेन यन्त्रेण जीविना वा मृतेन वा ।
लोष्टादेः को विशेषोऽस्य हाहंकार न नश्यसि ॥ १७९

[73ᵃ] གསོན་ནམ་ཡང་ན་ཤི་ཡང་རུང་།།
བདག་ལ་འཁྲུལ་འཁོར་འདིས་ཅི་བྱ།།
བོང་སོགས་འདི་ཁྱད་ཅི་ཡོད་ན།།
ཀྱི་ཧུད་ང་རྒྱལ་སེལ་མི་བྱེད།། ༡༧༩

शरीरपक्षपातेन वृथा दुःखमुपार्ज्यते ।
किमस्य काष्ठतुल्यस्य द्वेषेणानुनयेन वा ॥ १८०

ལུས་ཀྱི་ཁ་ཏ་བྱས་པ་ཡིས།།
དོན་མེད་སྡུག་བསྔལ་ཉེར་བསགས་ནས།།
རྗེས་སུ་ཆགས་དང་ཁོང་ཁྲོ་བ།།
ཤིང་མཚུངས་འདི་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༡༨༠

मया वा पालितस्यैवं गृध्राद्यैर्भक्षितस्य वा ।
न च स्नेहो न च द्वेषस्तस्मात् स्नेहं करोमि किम् ॥ १८१

བདག་གིས་འདི་ལྟར་བསྲུངས་པའམ།།
བྱ་རྒོད་སོ་གས་ཀྱིས་ཟོས་ཀྱང་རུང་།།
ཆགས་མེད་ཞེ་སྡང་ཡོད་མིན་ན།།
ཅི་སྟེ་དེ་ལ་ཆགས་པར་བྱེད།། ༡༨༡

रोषो यस्य खलीकारात्तोषो यस्य च पूजया ।
स एव चेन्न जानाति श्रमः कस्य कृतेन मे ॥ १८२

གང་ཞིག་སྨོད་པས་ཁྲོ་བ་དང་།།
གང་ཞིག་བསྟོད་པས་མགུ་འགྱུར་བ།།
གལ་ཏེ་དེ་ཉིད་ཤེས་མེད་ན།།
བདག་གིས་གང་གི་ངལ་བ་བྱས།། ༡༨༢

इमं ये कायमिच्छन्ति तेऽपि मे सुहृदः किल ।
सर्वे स्वकायमिच्छन्ति तेऽपि कस्मान्न मे प्रियाः ॥ १८३

གང་ཞིག་ལུས་འདི་འདོད་གྱུར་པ།།
དེ་དང་བདག་བཤེས་ཡིན་ཞེ་ན།།
ཐམས་ཅད་རང་གི་ལུས་འདོད་པས།།
དེ་ལ་བདག་ཀོ་ཅིས་མི་དགའ།། ༡༨༣

तस्मान्मयानपेक्षेण कायस्त्यक्तो जगद्धिते ।
अतोऽयं बहुदोषोऽपि धार्यते कर्मभाण्डवत् ॥ १८४

[73b] དེ་བས་བདག་གིས་ཆགས་མེད་པར།།
འགྲོ་ལ་ཕན་ཕྱིར་ལུས་གཏང་བྱ།།

དེས་ན་འདི་ལ་ཉེས་མང་ཡང་།།
ལས་ཀྱི་སྤྱོད་བཞིན་གཟུང་བར་བྱ།། ༡༨༣

तेनालं लोकचरितैः पण्डिताननुयाम्यहम् ।
अप्रमादकथां स्मृत्वा स्त्यानमिद्धं निवारयन् ॥ १८५ 380

དེ་བས་བྱིས་པའི་སྤྱོད་པས་ཆོག།
བདག་གིས་མཁས་པའི་རྗེས་བསྙེགས་ཏེ།།
བག་ཡོད་གཏམ་ནི་དྲན་བྱས་ནས།།
གཉིད་དང་རྨུགས་པ་བཟློག་པར་བྱ།། ༡༨༤

རྒྱལ་སྲས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་རྣམས་ལྟར།།
རིགས་པའི་སྲན་ནི་གཟུགས་བྱ་སྟེ།།
ཉིན་མཚན་ཕྱུད་པར་མ་འབད་ན།།
བདག་གི་སྡུག་བསྔལ་ནམ་མཐར་ཕྱིན།། [1]

तस्मादावरणं हन्तुं समाधानं करोम्यहम् ।
विमार्गाच्चित्तमाकृष्य स्वालम्बननिरन्तरम् ॥ १८६

དེ་བས་སྒྲིབ་པ་བསལ་བའི་ཕྱིར།།
ལོག་པའི་ལམ་ལས་སེམས་བླན་ཏེ།།
ཡང་དག་དམིགས་ལ་རྟག་པར་ཡང་།།
བདག་གིས་མཉམ་པར་གཞག་པར་བྱ།། ༡༨༥

बोधिचर्यावतारे ध्यानपारमिता अष्टमः परिच्छेदः ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། བསམ་གཏན་
བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལེའུ་བརྒྱད་པའོ།། །།

1. Here is a verse in Tib. of which no Skt. is available.

CHAPTER IX

इमं परिकरं सर्वं प्रज्ञार्थं हि मुनिर्जगौ ।
तस्मादुत्पादयेत् प्रज्ञां दुःखनिवृत्तिकाङ्क्षया ॥ १

[74a] ཡན་ལག་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི།།
ཐུབ་པས་ཤེས་རབ་དོན་དུ་གསུངས།།
དེ་ཡི་ཕྱིར་ན་སྡུག་བསྔལ་དག།
ཞི་བར་འདོད་པས་ཤེས་རབ་བསྐྱེད།། ༡

संवृतिः परमार्थश्च सत्यद्वयमिदं मतं ।
बुद्धेरगोचरस्तत्त्वं बुद्धिः संवृतिरुच्यते ॥ २

ཀུན་རྫོབ་དང་ནི་དོན་དམ་སྟེ།།
འདི་ནི་བདེན་པ་གཉིས་སུ་འདོད།།
དོན་དམ་བློ་ཡི་སྤྱོད་ཡུལ་མིན།།
བློ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཡིན་པར་བརྗོད།། ༢

तत्र लोको द्विधा दृष्टो योगी प्राकृतकस्तथा ।
तत्र प्राकृतको लोको योगिलोकेन बाध्यते ॥ ३

དེ་ལ་འཇིག་རྟེན་རྣམ་གཉིས་མཐོང་།།
རྣལ་འབྱོར་པ་དང་ཕལ་པ་འོ།།
དེ་ལ་འཇིག་རྟེན་ཕལ་པ་ནི།།
རྣལ་འབྱོར་འཇིག་རྟེན་གྱིས་གནོད་ཅིང་།། ༣

बाध्यन्ते धीविशेषेण योगिनोऽप्युत्तरोत्तरैः ।
दृष्टान्तेनोभयेष्टेन कार्यार्थमविचारतः ॥ ४

རྣལ་འབྱོར་པ་ཡང་བློ་ཁྱད་ཀྱི།།
གོང་མ་གོང་མ་རྣམས་ཀྱིས་གནོད།།

གཉིས་ཀ་ཡང་ནི་འདོད་པའི་དཔེས།།
འབྲས་བུའི་དོན་དུ་མ་དཔྱད་ཕྱིར།། ༤

लोकेन भावा दृश्यन्ते कल्प्यन्ते चापि तत्त्वतः ।
न तु मायावदित्यत्र विवादो योगिलोकयोः ॥ ५

འཇིག་རྟེན་པ་ཡིས་དངོས་མཐོང་ཞིང་།།
ཡང་དག་ཉིད་དུའང་རྟོག་བྱེད་ཀྱི།།
སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་མིན་པས་འདིར།།
རྣལ་འབྱོར་པ་དང་འཇིག་རྟེན་རྩོད།། ༥

प्रत्यक्षमपि रूपादि प्रसिद्ध्या न प्रमाणतः ।
अशुच्यादिषु शुच्यादिप्रसिद्धिरिव सा मृषा ॥ ६

[74b] གཟུགས་སོགས་མངོན་སུམ་ཉིད་ཀྱང་ནི།།
གྲགས་པས་ཡིན་གྱི་ཚད་མས་མིན།།
དེ་ནི་མི་གཙང་ལ་སོགས་ལ།།
གཙང་སོགས་གྲགས་པ་བཞིན་དུ་བརྫུན།། ༦

लोकावतारणार्थं च भावा नाथेन देशिताः ।
तत्त्वतः क्षणिका नैते संवृत्या चेद्विरुध्यते ॥ ७

འཇིག་རྟེན་གཞུག་པའི་དོན་དུ་ནི།།
མགོན་པོས་དངོས་བསྟན་དེ་ཉིད་དུ།།
དེ་དག་སྐད་ཅིག་མ་ཉིད་མིན།།
ཀུན་རྫོབ་དུ་ཡང་འགལ་ཞེ་ན།། ༧

न दोषो योगिसंवृत्या लोकात्ते तत्त्वदर्शिनः ।
अन्यथा लोकबाधा स्यादशुचिस्त्रीनिरूपणे ॥ ८

རྣལ་འབྱོར་ཀུན་རྫོབ་ཉེས་མེད་དེ།།
འཇིག་རྟེན་ལ་ལྟོས་དེ་ཉིད་མཐོང་།།

གཞན་དུ་བྱུང་མེད་མི་གཙང་བར།།
ངེས་རྟོགས་འཇིག་རྟེན་གྱིས་གནོད་འགྱུར།། ༨

मायोपमाज्जिनात् पुण्यं सद्भावेऽपि कथं यथा ।
यदि मायोपमः सत्त्वः किं पुनर्जायते मृतः ॥ ९

སྒྱུ་འདྲའི་རྒྱལ་ལས་བསོད་ནམས་ནི།།
ཇི་ལྟར་དངོས་ཡོད་ལ་ཇི་བཞིན།།
གལ་དེ་སེམས་ཅན་སྒྱུ་འདྲ་ན།།
ཤི་ནས་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་ཞེ་ན།། ༩

यावत्प्रत्ययसामग्री तावन्मायापि वर्तते ।
दीर्घसंतानमात्रेण कथं सत्त्वोऽस्ति सत्यतः ॥ १०

ཇི་སྲིད་རྐྱེན་རྣམས་ཚོགས་གྱུར་པ།།
དེ་སྲིད་སྒྱུ་མའང་འབྱུང་བར་འགྱུར།།
རྒྱུན་རིང་ཙམ་གྱིས་ཇི་ལྟར་ན།།
སེམས་ཅན་བདེན་པར་ཡོད་པ་ཡིན།། ༡༠

मायापुरुषघातादौ चित्ताभावान्न पापकं ।
चित्तमायासमेते तु पापपुण्यसमुद्भवः ॥ ११

[75a] སྒྱུ་མའི་སྐྱེས་བུ་བསད་སོགས་ལ།།
སེམས་མེད་ཕྱིར་ན་སྡིག་མེད་དེ།།
སྒྱུ་མའི་སེམས་དང་ལྡན་པ་ལ།།
[1] བསོད་ནམས་དང་སྡིག་པ་འབྱུང་།། ༡༡

मन्त्रादीनामसामर्थ्यान्न मायाचित्तसंभवः ।
सापि नानाविधा माया नानाप्रत्ययसंभवा ॥ १२

སྔགས་སོགས་རྣམས་ལ་ནུས་མེད་ཕྱིར།།
སྒྱུ་མའི་སེམས་ནི་འབྱུང་བ་མེད།།

1. In this line one word is wanting.

སྣ་ཚོགས་རྐྱེན་ལས་བྱུང་བ་ཡི།།
སྒྱུ་མ་དེ་ཡང་སྣ་ཚོགས་ཉིད།། ༡༢

नैकस्य सर्वसामर्थ्यं प्रत्ययस्यास्ति कुत्रचित् ।
निर्वृतः परमार्थेन संवृत्या यदि संसरेत् ॥ १३

རྐྱེན་གཅིག་གིས་ནི་ཀུན་ནུས་པ།།
གང་ན་ཡང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།།
གལ་ཏེ་དོན་དམ་མྱ་ངན་འདས།།
འཁོར་བ་ཀུན་རྫོབ་དེ་ལྟ་ན།། ༡༣

बुद्धोऽपि संसरेदेवं ततः किं बोधिचर्यया ।
प्रत्ययानामनुच्छेदे मायाप्युच्छिद्यते न हि ॥ १४

སངས་རྒྱས་ཀྱང་ནི་འཁོར་འགྱུར་བས།།
བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པས་ཅི་ཞིག་བྱ།།
རྐྱེན་རྣམས་རྒྱུན་ནི་མ་ཆད་ན།།
སྒྱུ་མའང་ལྡོག་པར་མི་འགྱུར་གྱི། ༡༤

प्रत्ययानां तु विच्छेदात् संवृत्यापि न संभवः[1] ।
यदा न भ्रान्तिरप्यस्ति माया केनोपलभ्यते ॥ १५

[75[b]] རྐྱེན་རྣམས་རྒྱུན་ནི་ཆད་པ་ན།།
ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡང་མི་འབྱུང་ངོ་།།
གང་ཚེ་འཁྲུལ་པའང་ཡོད་མིན་ན།།
སྒྱུ་མ་གང་གིས་དམིགས་པར་འགྱུར།། ༡༥

---

1. It seems that, in *Bibliotheca Indica* edition, Poussin reads this line in Śloka No. 14 according to the *Pañjikā*.

यदा मायैव ते नास्ति तदा किमुपलभ्यते ।
चित्तस्यैव स आकारो यद्यप्यन्योऽस्ति तत्त्वतः ॥ १६

གང་ཚེ་ཁྱོད་ལ་སྒྱུ་མ་ཉིད།།
མེད་ནའང་དེ་ཚེ་ཅི་ཞིག་དམིགས།།
གལ་ཏེ་དེ་ཉིད་དུ་གཞན་ཡོད།།
རྣམ་པ་དེ་ནི་སེམས་ཉིད་ཡིན།། ༡༦

चित्तमेव यदा माया तदा किं केन दृश्यते ।
उक्तं च लोकनाथेन चित्तं चित्तं न पश्यति ॥ १७

གང་ཚེ་སེམས་ཉིད་སྒྱུ་མ་ན།།
དེ་ཚེ་གང་ཞིག་གང་གིས་མཐོང་།།
འཇིག་རྟེན་གྱི་ནི་མགོན་པོས་ཀྱང་།།
སེམས་ཀྱིས་སེམས་མི་མཐོང་ཞེས་གསུངས།། ༡༧

न च्छिनत्ति यथात्मानमसिधारा तथा मनः । 35
आत्मभावं यथा दीपः संप्रकाशयतीति चेत् ॥ १८

རལ་གྲི་སོ་ནི་རང་ལ་རང་།།
ཇི་ལྟར་མི་གཅོད་དེ་བཞིན་ཡིད།།
ཇི་ལྟར་མར་མེ་རང་གི་དངོས།།
ཡང་དག་གསལ་བར་བྱེད་བཞིན་ན།། ༡༨

नैव प्रकाश्यते दीपो यस्मान्न तमसावृतः ।
न हि स्फटिकवन्नीलं नीलत्वेऽन्यमपेक्षते ॥ १९

མར་མེ་གསལ་བར་བྱ་མིན་ཏེ།།
གང་ཕྱིར་མུན་གྱིས་བསྒྲིབས་པ་མེད།།

ཤེལ་བཞིན་སྔོན་པོ་སྔོ་ཉིད་ལ།།
གཞན་ལ་ལྟོས་པ་ཡོད་མ་ཡིན།། ༡༩

तथा किंचित् परापेक्षमनपेक्षं च दृश्यते ।
अनीलत्वे न तन्नीलं कुर्यादात्मानमात्मना[1] ॥ २०

[76a] དེ་བཞིན་འགའ་ཞིག་གཞན་ལ་ནི།།
ལྟོས་དང་ལྟོས་མེད་པ་ཡང་མཐོང་།།
སྔོ་ཉིད་མིན་ལ་སྔོན་པོར་དེ།།
བདག་གིས་བདག་ཉིད་བྱས་པ་མེད།། ༢༠

नीलमेव हि को नीलं कुर्यादात्मानमात्मना ।
अनीलत्वे न तन्नीलं कुर्यादात्मानमात्मना ॥ २१[2]

दीपः प्रकाशत इति ज्ञात्वा ज्ञानेन कथ्यते ।
बुद्धिः प्रकाशत इति ज्ञात्वेदं केन कथ्यते ॥ २२

མར་མེ་གསལ་བར་བྱེད་དོ་ཞེས།།
ཤེས་པས་ཤེས་ཏེ་བརྗོད་བྱེད་ན།།
བློ་ནི་གསལ་བ་ཉིད་ཡིན་ཅེས།།
གང་གིས་ཤེས་ནས་དེ་སྐད་བརྗོད།། ༢༢

प्रकाशा वाऽप्रकाशा वा यदा दृष्टा न केनचित् ।
वन्ध्यादुहितृलीलेव कथ्यमानापि सा मुधा ॥ २३

གང་ཚེ་འགས་ཀྱང་མཐོང་མིན་ན།།
གསལ་བ་འམ་ནི་མི་གསལ་བ།།

---

1. Poussin mentions that Minaev reads here *Nīlahetur yathekṣyate,* but Tibetan translation does not support this reading. However, the reading is supported by the *Pañjikā.*

2. This verse is quoted by Poussin in the footnote from Minaev's edition. The Tibetan translation of this verse is wanting. Anyhow the Tibetan translation of the lines *c* and *d* is available from the previous verse.

མོ་གཤམ་བུ་མོ་འི་འགྱིང་བག་བཞིན།།
དེ་ནི་བརྗོད་ཀྱང་དོན་མེད་དོ།། ༢༣

यदि नास्ति स्वसंवित्तिर्विज्ञानं स्मर्यते कथम् ।
अन्यानुभूते संबन्धात् स्मृतिराखुविषं यथा ॥ २४

གལ་ཏེ་རང་རིག་ཡོད་མིན་ན།།
རྣམ་ཤེས་དྲན་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར།།
གཞན་མྱོང་བ་དང་འབྲེལ་བ་ལས།།
དྲན་འགྱུར་བྱི་བའི་དུག་བཞིན་ནོ།། ༢༤

प्रत्ययान्तरयुक्तस्य दर्शनात् स्वं प्रकाशते ।
सिद्धाञ्जनविधेर्दृष्टो घटो नैवाञ्जनं भवेत् ॥ २५

[76b] རྐྱེན་གཞན་དག་དང་ལྡན་པ་ནི།།
མཐོང་ཕྱིར་རང་ཉིད་རང་གསལ་ན།།
གྲུབ་པའི་མིག་སྨན་སྦྱོར་བ་ལས།།
བུམ་མཐོང་མིག་སྨན་ཉིད་འགྱུར་མིན།། ༢༥

यथा दृष्टं श्रुतं ज्ञातं नैवेह प्रतिषिध्यते ।
सत्यतः कल्पना त्वत्र दुःखहेतुर्निवार्यते ॥ २६

ཇི་ལྟར་མཐོང་ཐོས་ཤེས་པ་དག།
འདིར་ནི་དགག་པར་བྱ་མིན་ཏེ།།
འདིར་ནི་སྡུག་བསྔལ་རྒྱུར་གྱུར་པ།།
བདེན་པར་རྟོག་པ་བཟློག་བྱ་ཡིན།། ༢༦

चित्तादन्या न माया चेन्नाप्यनन्येति कल्प्यते ।
वस्तु चेत् सा कथं नान्यानन्या चेन्नास्ति वस्तुतः ॥ २७

སེམས་ལས་སྒྱུ་མ་གཞན་མིན་ཞིང་།།
གཞན་མིན་པར་ཡང་མི་བརྟགས་ན།།

དངོས་ན་ཇི་ལྟར་དེ་གཞན་མིན།།
གཞན་མིན་ཞེ་ན་དངོས་པོར་མེད།། ༢༧

असत्यपि यथा माया दृश्या द्रष्टृ तथा मनः ।
वस्त्वाश्रयश्चेत् संसारः सोऽन्यथाकाशवद्भवेत् ॥ २८

ཇི་ལྟར་སྒྱུ་མ་བདེན་མིན་ཡང་།།
བལྟ་བྱ་དེ་བཞིན་ལྟ་བྱེད་ཡིན།།
གལ་ཏེ་འཁོར་བ་དངོས་རྟེན་ཅན།།
དེ་ནི་གཞན་དུ་མཁའ་འདྲར་འགྱུར།། ༢༨

वस्त्वाश्रयेणाभावस्य क्रियावत्त्वं कथं भवेत् ।
असत्सहायमेकं हि चित्तमापद्यते तव ॥ २९

དངོས་མེད་དངོས་ལ་བརྟེན་པས་ན།།
བྱེད་དང་ལྡན་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར།།
ཁྱོད་ཀྱི་སེམས་ནི་གྲོགས་མེད་པར།།
གཅིག་པུ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན།། ༢༩

ग्राह्यमुक्तं यदा चित्तं तदा सर्वे तथागताः ।
एवं च को गुणो लब्धश्चित्तमात्रेऽपि कल्पिते ॥ ३०

[77a] གང་ཚེ་སེམས་ནི་གཟུང་བྲལ་བ།།
དེ་ཚེ་ཐམས་ཅད་དེ་བཞིན་གཤེགས།།
དེ་ལྟར་ན་ཡང་སེམས་ཙམ་དུ།།
བརྟགས་ལ་ཡོན་ཏན་ཅི་ཞིག་ཡོད།། ༣༠

मायोपमत्वेऽपि ज्ञाते कथं क्लेशो निवर्तते ।
यदा मायास्त्रियां रागस्तत्कर्तुरपि जायते ॥ ३१

སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་ཤེས་ན་ཡང་།།
ཇི་ལྟར་ཉོན་མོངས་ལྡོག་འགྱུར་ཏེ།།

གང་ཚེ་སྒྱུ་མའི་བུད་མེད་ལ།།

དེ་བྱེད་ཉིད་ཀྱང་ཆགས་སྐྱེ་འགྱུར།། ༣༡

अप्रहीणा हि तत्कर्तुर्ज्ञेयसंक्लेशवासना ।

तद्दृष्टिकाले तस्यातो दुर्बला शून्यवासना ॥ ३२

དེ་བྱེད་པ་ནི་ཤེས་བྱ་ལ།།

ཉོན་མོངས་བག་ཆགས་མ་སྤངས་པ།།

དེས་ན་དེ་མཐོང་བ་ན་དེ།།

སྟོང་ཉིད་བག་ཆགས་གོམས་པས་ནི།། ༣༢

शून्यतावासनाधानाद्धीयते भाववासना । 65

किञ्चिन्नास्तीति चाभ्यासात् सापि पश्चात् प्रहीयते ॥ ३३

དངོས་པོའི་བག་ཆགས་སྤོང་འགྱུར་ཞིང་།།

ཅི་ཡང་མེད་ཅེས་གོམས་པས་ནི།།

དེ་ཡང་ཕྱི་ནས་སྤོང་བར་འགྱུར།།

གང་ཚེ་གང་ཞིག་མེད་དོ་ཞེས།། ༣༣

यदा न लभ्यते भावो यो नास्तीति प्रकल्प्यते ।

तदा निराश्रयोऽभावः कथं तिष्ठेन्मतेः पुरः ॥ ३४

བརྟག་བྱའི་དངོས་པོ་མི་དམིགས་པ།།

དེ་ཚེ་དངོས་མེད་རྟེན་བྲལ་བ།།

བློ་ཡི་མདུན་ན་ཇི་ལྟར་གནས།།

གང་ཚེ་དངོས་དང་དངོས་མེད་དག། ༣༤

यदा न भावो नाभावो मतेः संतिष्ठते पुरः ।
तदान्यगत्यभावेन निरालम्बा प्रशाम्यति ॥ ३५[1]

[77b] བློ་ཡི་མདུན་ན་མི་གནས་པ།།
དེ་ཚེ་རྣམ་པ་གཞན་མེད་པས།།
དམིགས་པ་མེད་པར་རབ་ཏུ་ཞི།། ༣༤

चिन्तामणिः कल्पतरुर्यथेच्छापरिपूरणः ।
विनेयप्रणिधानाभ्यां जिनबिम्बं तथेच्यते ॥ ३६

ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་དཔག་བསམ་ཤིང་།།
ཇི་ལྟར་རེ་བ་ཡོངས་སྐོང་བ།།
དེ་བཞིན་གདུལ་བྱར་སྨོན་ལམ་གྱི།
དབང་གིས་རྒྱལ་བའི་སྐུར་སྣང་ངོ་།། ༣༥

यथा गारुड़िकः स्तम्भं साधयित्वा विनश्यति ।
स तस्मिंश्चिरनष्टेऽपि विषादीनुपशामयेत् ॥ ३७

དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་ལྡིང་གི་ནི།།
མཆོད་སྡོང་བསྒྲུབས་ནས་འདས་གྱུར་པ།།
དེ་འདས་ཡུན་རིང་ལོན་ཡང་དེ།།
དུག་ལ་སོགས་པ་ཞི་བྱེད་བཞིན།། ༣༦

बोधिचर्यानुरूप्येण जिनस्तम्भोऽपि साधितः ।
करोति सर्वकार्याणि बोधिसत्त्वेऽपि निर्वृते ॥ ३८

བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པའི་རྗེས་མཐུན་པར།།
རྒྱལ་བའི་མཆོད་སྡོང་བསྒྲུབས་པ་ཡང་།།

1. Poussin tells us that, according to Tārānātha and to the commentary of Vibhūticandra, Śāntideva, when coming to this stanza, disappeared from the eyes of his listeners.

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མྱ་ངན་ལས།།
འདས་ཀྱང་དོན་རྣམས་ཐམས་ཅད་མཛད།། ༣༨

अचित्तके कृता पूजा कथं फलवती भवेत् ।
तुल्यैव पद्यते यस्मात्तिष्ठतो निर्वृतस्य च ॥ ३९

[78a] སེམས་མེད་པ་ལ་མཆོད་བྱས་པས།།
ཇི་ལྟར་འབྲས་བུ་ལྡན་པར་འགྱུར།།
གང་ཕྱིར་བཞུགས་པའམ་མྱ་ངན་འདས།།
མཚུངས་པ་ཉིད་དུ་བཤད་ཕྱིར་རོ།། ༣༩

आगमाच्च फलं तत्र संवृत्या तत्त्वतोऽपि वा ।
सत्यबुद्धे कृता पूजा सफलेति कथं यथा ॥ ४० 80

ཀུན་རྫོབ་བམ་ནི་དེ་ཉིད་དུའང་།།
ཏུང་སྟེ་དེ་འབྲས་ལུང་ལས་ཡིན།།
དཔེར་ན་བདེན་པའི་སངས་རྒྱས་ལ།།
ཇི་ལྟར་འབྲས་བུར་བཅས་པ་བཞིན།། ༤༠

सत्यदर्शनतो मुक्तिः शून्यतादर्शनेन किम् ।
न विनानेन मार्गेण बोधिरित्यागमो यतः ॥ ४१

བདེན་པ་མཐོང་བས་གྲོལ་འགྱུར་གྱི།
སྟོང་ཉིད་མཐོང་བས་ཅི་ཞིག་བྱ།།
གང་ཕྱིར་ལུང་ལས་ལམ་འདི་ནི།།
མེད་པར་བྱང་ཆུབ་མེད་པར་གསུངས།། ༤༡

नन्वसिद्धं महायानं कथं सिद्धस्त्वदागमः ।
यस्मादुभयसिद्धोऽसौ न सिद्धोऽसौ तवादितः ॥ ४२

གལ་ཏེ་ཐེག་ཆེན་མ་གྲུབ་ན།།
ཁྱོད་ཀྱི་ལུང་ནི་ཇི་ལྟར་གྲུབ།།

གང་ཕྱིར་གཉིས་ཀ་ལ་འདི་གྲུབ།།
དང་པོ་ཁྱོད་ལ་འདི་མ་གྲུབ།། ༤༢

यत्प्रत्यया च तत्रास्था महायानेऽपि तां कुरु ।
अन्योभयेष्टसत्यत्वे वेदादेरपि सत्यता ॥ ४३

རྒྱུ་གང་གིས་ནི་དེར་ཡིད་ཆེས།།
དེ་ནི་ཐེག་ཆེན་ལ་ཡང་མཚུངས།།
གཞན་གཉིས་འདོད་པས་བདེན་ན་ནི།།
རིག་བྱེད་སོགས་ཀྱང་བདེན་པར་འགྱུར།། ༤༣

सविवादं महायानमिति चेदागमं त्यज ।
तीर्थिकैः सविवादत्वात् स्वैः परैश्चागमान्तरम् ॥ ४४

[78b] ཐེག་ཆེན་རྩོད་བཅས་ཕྱིར་ཞེ་ན།།
ལུང་ལ་མུ་སྟེགས་པ་རྣམས་དང་།།
ལུང་གཞན་ལ་ཡང་རང་གཞན་དག།
རྩོད་བཅས་ཡིན་ཕྱིར་དོར་བར་འགྱུར།། ༤༤

शासनं भिक्षुतामूलं भिक्षुतैव च दुःस्थिता ।
सावलम्बनचित्तानां निर्वाणमपि दुःस्थितम् ॥ ४५

བསྟན་རྩ་དགེ་སློང་ཉིད་ཡིན་ན།།
དགེ་སློང་ཉིད་ཀྱང་དཀའ་བར་གནས།།
སེམས་ནི་དམིགས་པ་དང་བཅས་རྣམས་ཀྱི།།
མྱ་ངན་འདས་པའང་དཀའ་བར་གནས།། ༤༥

क्लेशप्रहाणान्मुक्तिश्चेत् तदनन्तरमस्तु सा ।
दृष्टं च तेषु सामर्थ्यं निःक्लेशस्यापि कर्मणः ॥ ४६

ཉོན་མོངས་སྤངས་པས་གྲོལ་ན་དེའི།།
དེ་མ་ཐག་ཏུ་དེར་འགྱུར་རོ།།

ཉོན་མོངས་མེད་ཀྱང་དེ་དག་ལ།།
ལས་ཀྱི་ནུས་པ་མཐོང་བ་ཡིན།། ༤༦

तृष्णा तावदुपादानं नास्ति चेत् संप्रधार्यते ।
किमक्लिष्टापि तृष्णैषां नास्ति संमोहवत् सती ॥ ४७

རེ་ཞིག་ཉེར་ལེན་སྲེད་པ་ནི།།
མེད་ཅེས་ངེས་པ་ཉིད་ཅེ་ན།།
སྲེད་འདི་ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་ཡང་།།
ཀུན་རྨོངས་བཞིན་དུ་ཅི་སྟེ་མེད།། ༤༧

वेदनाप्रत्यया तृष्णा वेदनैषां च विद्यते ।
सालम्बनेन चित्तेन स्थातव्यं यत्र तत्र वा ॥ ४८

ཚོར་བའི་རྐྱེན་གྱིས་སྲེད་པ་ཡིན།།
ཚོར་བ་དེ་དག་ལ་ཡང་ཡོད།།
དམིགས་པ་དང་ནི་བཅས་པའི་སེམས།།
འགའ་ཞིག་ལ་ནི་གནས་པར་འགྱུར།། ༤༨

विना शून्यतया चित्तं बद्धमुत्पद्यते पुनः ।
यथाऽसंज्ञिसमापत्तौ भावयेत्तेन शून्यताम् ॥ ४९

[79a] སྟོང་ཉིད་དང་ནི་བྲལ་བའི་སེམས།།
འགགས་པ་སླར་ཡང་སྐྱེ་འགྱུར་ཏེ།།
འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་འཇུག་བཞིན།།
དེས་ན་སྟོང་ཉིད་བསྒོམ་པར་བྱ།། ༤༩

यत्सूत्रेऽवतरेद्वाक्यं तच्चेद्बुद्धोक्तमिष्यते ।
महायानं भवत्सूत्रैः प्रायस्तुल्यं न किं मतम् ॥ ५०

ངག་གང་མདོ་སྡེ་ལ་འཇུག་དེ།།
གལ་ཏེ་སངས་རྒྱས་གསུངས་འདོད་ན།།

ཐེག་ཆེན་ཕལ་ཆེར་ཁྱེད་ཅག་གི །
མདོ་དང་མཚུངས་འདོད་མིན་ནམ་ཅི ॥ ༥༠

एकेनागम्यमानेन[1] सकलं यदि दोषवत् ।
एकेन सूत्रतुल्येन किं न सर्वं जिनोदितम् ॥ ५१

གལ་ཏེ་མ་གདོགས་གཅིག་གིས་ནི ॥
ཐམས་ཅད་སྐྱོན་དང་བཅས་འགྱུར་ན ॥
མདོ་མཚུངས་གཅིག་གིས་ཐམས་ཅད་ནི ॥
རྒྱལ་བས་གསུངས་པ་ཅིས་མ་ཡིན ॥ ༥༡

महाकाश्यपमुख्यैश्च यद्वाक्यं नावगाह्यते[2] ।
तत्त्वयाऽनवबुद्धत्वाद्ग्राह्यं कः करिष्यति ॥ ५२[3]

ངག་གང་འོད་སྲུང་ཆེན་པོ་ལ ॥
སོགས་པས་གཏིང་དཔོགས་མ་གྱུར་པ ॥
དེ་ནི་ཁྱོད་ཀྱིས་མ་རྟོགས་པས ॥
གཟུང་བྱ་མིན་པར་སུ་ཞིག་བྱེད ॥ ༥༢

[4]सक्तित्रासात्[5] निर्मुक्त्या संसारे सिध्यति स्थितिः । 105
मोहेन दुःखिनामर्थे शून्यताया इदं फलम् ॥ ५३

[79b] རྨོངས་པས་སྡུག་བསྔལ་ཅན་དོན་དུ ॥
ཆགས་དང་འཇིགས་མཐའ་ལས་གྲོལ་བ ॥

1. Poussin reads *agamyamāna* (མ་རྟོགས) ignorant for མ་གདོགས. See the word in Tib. verse No. 52. l. C.

2. Minaev reads གཏིང་དཔོགས་ (vigrāhyate).

3. The Skt. verses, Nos. 50–52, are reproduced from the footnote of the *Bibliotheca Indica* edition of the text.

4. Minaev reads *śakti.*

5. Minaev reads *śakti* but the reading, *Saktitrāsāntanirmuktyā,* is supported by the explanation in the second part of the *Pañjikā.* Tib. also supports this reading.

འཁོར་བར་གནས་པ་འགྲུབ་འགྱུར་བ།།
འདི་ནི་སྟོང་ཉིད་འབྲས་བུ་ཡིན།། ༥༣

तदेवं शून्यतापक्षे दूषणं नोपपद्यते ।
तस्मान्निर्विचिकित्सेन भावनीयैव शून्यता ॥ ५४

དེ་ལྟར་སྟོང་པ་ཉིད་ཕྱོགས་ལ།།
སྐྱོན་འབྱིན་པ་ནི་འཐད་མ་ཡིན།།
དེས་ན་ཐེ་ཚོམ་མི་ཟ་བར།།
སྟོང་པ་ཉིད་ནི་བསྒོམ་པར་བྱ།། ༥༤

क्लेशज्ञेयावृतितमः प्रतिपक्षो हि शून्यता ।
शीघ्रं सर्वज्ञताकामो न भावयति तां कथम् ॥ ५५ 110

ཉོན་མོངས་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་ཡི།།
མུན་པའི་གཉེན་པོ་སྟོང་པ་ཉིད།།
མྱུར་དུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་འདོད་པས།།
དེ་ནི་ཇི་ལྟར་སྒོམ་མི་བྱེད།། ༥༥

यद्दुःखजननं वस्तु त्रासस्तस्मात् प्रजायताम् ।
शून्यता दुःखशमनी ततः किं जायते भयम् ॥ ५६

དངོས་གང་སྡུག་བསྔལ་སྐྱེད་བྱེད་པ།།
དེ་ལ་སྐྲག་པ་སྐྱེ་འགྱུར་ན།།
སྟོང་ཉིད་སྡུག་བསྔལ་ཞི་བྱེད་པ།།
དེ་ལ་འཇིགས་པ་ཇི་ལྟར་སྐྱེ།། ༥༦

यतस्ततो वाऽस्तु भयं यद्यहं नाम किञ्चन ।
अहमेव न किञ्चिच्चेद् भयं कस्य भविष्यति ॥ ५७

གལ་ཏེ་བདག་འགའ་ཡོད་ན་ནི།།
ཅི་ཡང་རུང་ལ་འཇིགས་འགྱུར་ན།།

བདག་ཉིད་འགའ་ཡང་ཡོད་མིན་པས།།
འཇིགས་པར་འགྱུར་པ་སུ་ཞིག་ཡིན།། ༥༧

दन्तकेशनखा नाहं नास्थि नाप्यस्मि शोणितम् ।
न शिंघानं[1] न च श्लेष्मा न पूयं लसिका[2]पि वा ॥ ५८

[80a] སོ་དང་སྐྲ་སེན་བདག་མ་ཡིན།།
བདག་ནི་རུས་པ་ཁྲག་མ་ཡིན།།
སྣབས་མིན་བད་ཀན་མ་ཡིན་ཏེ།།
ཆུ་སེར་དང་ནི་རྣག་ཀྱང་མིན།། ༥༨

नाहं वसा न च स्वेदो न मेदोऽन्त्राणि नाप्यहम् ।
न चाहमन्त्रनिर्गुण्डी गूथमूत्रमहं न च ॥ ५९

བདག་ནི་ཞག་དང་རྡུལ་མིན་ཏེ།།
གློ་མཆིན་དག་ཀྱང་བདག་མ་ཡིན།།
ནང་ཁྲོལ་གཞན་ཡང་བདག་མིན་ཏེ།།
བདག་ནི་ཕྱི་ས་གཅིན་མ་ཡིན།། ༥༩

नाहं मांसं न च स्नायुर्नोष्मा वायुरहं न च ।
न च छिद्राण्यहं नापि षड्विज्ञानानि सर्वथा ॥ ६०

ཤ་དང་པགས་པ་བདག་མིན་ཏེ།།
དྲོད་དང་རླུང་ཡང་བདག་མ་ཡིན།།
བུ་ག་བདག་མིན་རྣམ་ཀུན་དུ།།
རྣམ་ཤེས་དྲུག་ཀྱང་བདག་མ་ཡིན།། ༦༠

1. Minaev has *siṁhāna* but M. Vyut *śiṅghāṇaka*.

2. M. Vyut reads *lasīkā*.

शब्दज्ञानं यदि तदा शब्दो गृह्येत सर्वदा ।
ज्ञेयं विना तु किं वेत्ति येन ज्ञानं निरुच्यते ॥ ९१

གལ་ཏེ་སྒྲ་ཡི་ཤེས་རྟག་ན།།
ཐམས་ཅད་[1] ཚེ་ན་སྒྲ་འཛིན་འགྱུར།།
ཤེས་བྱ་མེད་ན་ཅི་རིག་ནས།།
གང་གིས་ཤེས་པ་ཞེས་བརྗོད་བྱེད།། ༩༡

अजानानं यदि ज्ञानं काष्ठं ज्ञानं प्रसज्यते ।
तेनासंनिहित[2]ज्ञेयं ज्ञानं नास्तीति निश्चयः ॥ ९२

གལ་ཏེ་ཤེས་མེད་ཤེས་ཡིན་ན།།
ཤིང་ཡང་ཤེས་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།།
དེས་ན་ཤེས་བྱ་ཉེར་གནས་པ།།
མེད་པར་ཤེས་པ་མེད་ཅེས་ངེས།། ༩༢

तदेव रूपं जानाति तदा किं न शृणोत्यपि । 125
शब्दस्यासंनिधानाच्चेत्ततस्तज्ज्ञानमप्यसत् ॥ ९३

[80b] དེ་ཉིད་ཀྱིས་ནི་གཟུགས་ཤེས་ན།།
དེ་ཚེ་ཐོས་པའང་ཅི་སྟེ་མིན།།
གལ་ཏེ་སྒྲ་མི་ཉེ་ཕྱིར་ན།།
དེས་ན་དེ་ཡི་ཤེས་པའང་མེད།། ༩༣

शब्दग्रहणरूपं यत्तद्रूपग्रहणं कथम् ।
एकः पिता च पुत्रश्च कल्प्यते न तु तत्त्वतः ॥ ९४

སྒྲ་འཛིན་རང་བཞིན་གང་ཡིན་པ།།
དེ་གཟུགས་འཛིན་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར།།
གཅིག་ནི་ཕ་དང་བུ་ཉིད་དུ།།
བརྟགས་ཡིན་ཡང་དག་ཉིད་མིན་ཏེ།། ༩༤

---

1. ཐམས་ཅད་ཚེ་ན་ is a peculiar expression for the Skt. word *sarvadā*. Generally Tib. equivalents for it are རྟག་ཏུ་, རྟག་ཏུ་, ནམ་ཡང་ etc.

2. *See Nyāyabindu.*

सत्त्वं रजस्तमो वापि न पुत्रो न पिता यतः ।
शब्दग्रहणयुक्तस्तु स्वभावस्तस्य नेक्ष्यते ॥ ६५

འདི་ལྟར་སྙིང་སྟོབས་རྡུལ་དང་ནི།།
མུན་པ་བུ་མིན་པ་ཡང་མིན།།
དེ་ནི་སྒྲ་འཛིན་དང་ལྡན་པའི།།
རང་བཞིན་དུ་ནི་མཐོང་མ་ཡིན།། ༦༥

तदेवान्येन रूपेण नटवत्सोऽप्यशाश्वतः ।
स एवान्यस्वभावश्चेदपूर्वेयं तदेकता ॥ ६६

གར་མཁན་ལྟ་བུར་ཚུལ་གཞན་གྱིས།།
དེ་ཉིད་མཐོང་ན་དེ་རྟག་མིན།།
གལ་ཏེ་ཚུལ་གཞན་དེ་ཉིད་ན།།
གཅིག་ཉིད་དེ་ནི་སྔོན་མེད་གཅིག། ༦༦

अन्यद्रूपमसत्यं चेन्निजं तद्रूपमुच्यताम् ।
ज्ञानता चेत्ततः सर्वपुंसामैक्यं प्रसज्यते ॥ ६७

གལ་ཏེ་ཚུལ་གཞན་བདེན་མིན་ན།།
དེ་ཡི་རང་གི་རང་བཞིན་སྨྲོས།།
ཤེས་ཉིད་ཅེ་ན་དེ་ལྟ་ན།།
སྐྱེས་ཀུན་གཅིག་ཏུ་ཐལ་བར་འགྱུར།། ༦༧

चेतनाचेतने चैक्यं तयोर्येनास्तिता समा ।
विशेषश्च यदा मिथ्या कः सादृश्याश्रयस्तदा ॥ ६८

[81a] སེམས་པ་སེམས་མེད་དེ་དག་ཀྱང་།།
གཅིག་འགྱུར་གང་ཕྱིར་ཡོད་ཉིད་མཚུངས།།

གང་ཚེ་བྱེ་བྲག་ཕྱིན་ཅི་ལོག །

དེ་ཚེ་འདྲ་བའི་ཉེན་གང་ཡིན།། ༦༨

अचेतनश्च नैवाहमचैतन्यात्पटा[1]दिवत् ।
अथ ज्ञश्चेतनायोगादज्ञो नष्टः प्रसज्यते ॥ ६९

སེམས་མེད་ང་ཡང་བདག་མིན་ཏེ།།

སེམས་མེད་ཉིད་ཕྱིར་བུམ་སོགས་བཞིན།།

འོན་ཏེ་སེམས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར།།

ཤེས་ན་མི་ཤེས་འཇིག་པར་ཐལ།། ༦༩

अथाविकृत एवात्मा चैतन्येनास्य किं कृतम् ।
अज्ञस्य निष्क्रियस्यैवमाकाशस्यात्मता मता ॥ ७० 140

ཇི་སྟེ་བདག་ལ་འགྱུར་མེད་ན།།

སེམས་པས་དེ་ལ་ཅི་ཞིག་བྱས།།

དེ་ལྟར་ཤེས་མེད་བྱ་བྲལ་བ།།

ནམ་མཁའ་བདག་ཏུ་བྱས་པར་འགྱུར།། ༧༠

न कर्मफलसंबन्धो युक्तश्चेदात्मना विना ।
कर्म कृत्वा विनष्टे हि फलं कस्य भविष्यति ॥ ७१

གལ་ཏེ་བདག་ནི་ཡོད་མིན་ན།།

ལས་འབྲས་འབྲེལ་པ་རིགས་མིན་ཏེ།།

ལས་བྱས་ནས་ནི་ཞིག་པས་ན།།

སུ་ཡི་ལས་སུ་འགྱུར་ཞེ་ན།། ༧༡

---

1. Tib. reads བུམ་ *ghaṭa* for *paṭa*.

द्वयोरप्यावयोः सिद्धे भिन्नाधारे क्रियाफले ।
निर्व्यापारश्च तत्रात्मेत्यत्र वादो वृथा ननु ॥ ७२

བྱ་བ་འབྲས་གཞི་ཐ་དད་དང་།།
དེར་བདག་བྱེད་པ་མེད་པར་ཡང་།།
ཕུ་བུ་གཉིས་ཀ་ལ་གྲུབ་པས།།
འདིར་བརྩོད་དོན་མེད་མ་ཡིན་ནམ།། ༧༢

हेतुमान् फलयोगीति दृश्यते नैष संभवः ।
संतानस्यैक्यमाश्रित्य कर्ता भोक्तेति देशितम् ॥ ७३

[81b] རྒྱུ་ལྡན་འབྲས་བུ་དང་བཅས་ཞེས།།
མཐོང་བ་འདི་ནི་སྲིད་མ་ཡིན།།
རྒྱུད་གཅིག་ལ་ནི་བརྟེན་ནས་སུ།།
བྱེད་པོ་སྤྱོད་པོ་ཞེས་བྱར་བསྟན།། ༧༣

अतीतानागतं चित्तं नाहं तद्धि न विद्यते ।
अथोत्पन्नमहं चित्तं नष्टेऽस्मिन्नास्त्यहं पुनः ॥ ७४

འདས་དང་མ་འོངས་པ་ཡི་སེམས།།
བདག་མིན་དེ་ནི་མེད་པའི་ཕྱིར།།
འོན་ཏེ་སྐྱེས་སེམས་བདག་ཡིན་ན།།
དེ་ཞིག་ན་ཡང་བདག་མེད་དོ།། ༧༤

यथैव कदलीस्तम्भो न कश्चिद् भागशः कृतः ।
तथाहमप्यसद्भूतो मृग्यमाणो विचारतः ॥ ७५

དཔེར་ན་ཆུ་ཤིང་སྡོང་པོ་དག།
ཆ་ཤས་ཕྱེ་ན་འགའ་མེད་པ།།

དེ་བཞིན་རྣམ་པར་དཔྱད་པ་ཡིས། །
བཙལ་ན་བདག་ཀྱང་ཡང་དག་ཡིན། ། ༧༥

यदि सत्वो न विद्येत कस्योपरि कृपेति चेत् ।
कार्यार्थमभ्युपेतेन यो मोहेन प्रकल्पितः ॥ ७६

གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་ཡོད་མིན་ན། །
སུ་ལ་སྙིང་རྗེ་བྱ་ཞེ་ན། །
འབྲས་བུའི་དོན་དུ་ཁས་བླངས་པའི། །
རྨོངས་པས་བརྟགས་པ་གང་ཡིན་པའོ། ། ༧༦

कार्यं कस्य न चेत्सत्वः सत्यमीहा तु मोहतः ।
दुःखव्युपशमार्थं तु कार्यमोहो न वार्यते ॥ ७७

སེམས་ཅན་མེད་འབྲས་སུ་ཡི་ཡིན། །
བདེན་ཏེ་འོན་ཀྱང་རྨོངས་ལས་འདོད། །
སྡུག་བསྔལ་ཉེ་བར་ཞི་དོན་དུ། །
འབྲས་བུའི་རྨོངས་པ་བཟློག་མི་བྱ། ། ༧༧

दुःखहेतुरहंकार आत्ममोहात्तु वर्धते । 155
ततोऽपि न निवर्त्यश्चेत् वरं नैरात्म्यभावना ॥ ७८

[82ᵃ] སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་ཡི་ང་རྒྱལ་ནི། །
བདག་ཏུ་རྨོངས་པས་འཕེལ་བར་འགྱུར། །
དེ་ལས་ཀྱང་བཟློག་མེད་ཅེ་ན། །
བདག་མེད་སྒོམ་པ་མཆོག་ཡིན་ནོ། ། ༧༨

कायो न पादौ न जंघा नोरू कायः कटिर्न च ।
नोदरं नाप्ययं पृष्ठं नोरो बाहू न चापि सः ॥ ७९

ལུས་ནི་རྐང་པ་བྱིན་པ་མིན། །
བརླ་དང་རྐེད་པའམ་ལུས་མ་ཡིན། །

ལྟོ་དང་རྒྱབ་ཀྱང་ལུས་མིན་ཏེ།།
བྲང་དང་དཔུང་པའང་ལུས་མ་ཡིན།། ༧༩

न हस्तौ नाप्ययं पार्श्वौ न कक्षौ नांसलक्षणः ।
न ग्रीवा न शिरः कायः कायोऽत्र कतरः पुनः ॥ ८० 160

རྩིབ་ལོགས་ལག་པའང་ལུས་མིན་ཏེ།།
མཆན་ཁུང་ཕྲག་པའང་ལུས་མ་ཡིན།།
ནང་ཁྲོལ་རྣམས་ཀྱང་དེ་མིན་ལ།།
མགོ་དང་མགྲིན་པའང་ལུས་མིན་ན།།
འདི་ལ་ལུས་ནི་གང་ཞིག་ཡིན།། ༨༠

यदि सर्वेषु कायोऽयमेकदेशेन वर्तते ।
अंशा अंशेषु वर्तन्ते स च[1] कुत्र स्वयं स्थितः ॥ ८१

གལ་ཏེ་ལུས་འདི་ཐམས་ཅད་ལ།།
ཕྱོགས་རེ་ཡིས་[2]ནི་གནས་གྱུར་ན།།
ཆ་རྣམས་ཆ་ལ་གནས་གྱུར་མོད།།
དེ་རང་ཉིད་ནི་གང་ལ་གནས།། ༨༡

सर्वात्मना चेत्सर्वत्र स्थितः कायः करादिषु ।
कायास्तावन्त एव स्युर्यावन्तस्ते करादयः ॥ ८२

གལ་ཏེ་བདག་ཉིད་ཀུན་གྱི་ལུས།།
ལག་སོགས་རྣམས་ལ་གནས་ན་ནི།།
ལག་སོགས་དེ་དག་ཇི་སྙེད་པ།།
དེ་སྙེད་ཀྱི་ནི་ལུས་སུ་འགྱུར།། ༨༢

---

1. Minaev reads *tu*.
2. Poussin reads ཕྱོགས་གཅིག་གིས.

नैवान्तर्न बहिः कायः कथं कायः करादिषु ।
करादिभ्यः पृथग् नास्ति कथं नु[1] खलु विद्यते ॥ ८३

[82b] ཕྱི་དང་ནང་དུ་ལུས་མེད་ན།།
ཇི་ལྟར་ལག་སོགས་ལ་ལུས་ཡོད།།
ལག་སོགས་རྣམས་ལས་གཞན་མེད་ན།།
དེ་ནི་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་ཡིན།། ༨༣

तन्नास्ति कायो मोहात्तु कायबुद्धिः करादिषु ।
संनिवेशविशेषेण स्थाणौ पुरुषबुद्धिवत् ॥ ८४

དེས་ན་ལུས་མེད་ལག་སོགས་ལ།།
རྨོངས་པ་ཡིས་ནི་ལུས་བློར་འགྱུར།།
དབྱིབས་སུ་བཀོད་པའི་ཁྱད་པར་གྱིས།།
ཐོ་ཡོར་[2]ལ་ནི་མི་བློ་བཞིན།། ༨༤

यावत्प्रत्ययसामग्री तावत्कायः पुमानिव ।
एवं करादौ सा यावत्तावत्कायोऽत्र दृश्यते ॥ ८५

ཇི་སྲིད་རྐྱེན་ཚོགས་དེ་སྲིད་དུ།།
ལུས་ནི་སྐྱེས་བུ་ལྟར་སྣང་བ།།
དེ་བཞིན་ཇི་སྲིད་ལག་སོགས་ལ།།
དེ་ཡོད་དེ་སྲིད་དེར་ལུས་སྣང་།། ༨༥

एवमंगुलिपुंजत्वात्पादोऽपि कतरो भवेत् ।
सोऽपि पर्वसमूहत्वात्पर्वापि स्वांशभेदतः ॥ ८६

དེ་བཞིན་སོར་མོ་འི་ཚོགས་ཡིན་ཕྱིར།།
ལག་[3]པའང་གང་ཞིག་ཡིན་པར་འགྱུར།།

---

1. Minaev has *tu*.
2. ཐོ་ཡོར་ is used for Skt. word *sthāṇu*, but in the *Amarakośa* (*Bibliotheca Indica* ed.) following words are used for *sthānu* གཟུས་ཅེད་ (p. 10) སྡོང་དུམ་ (p. 88).
3. Tib. reads ལག་པ་ *kara* for *pada*.

དེ་ཡང་ཚིོགས་ཀྱི་ཚིོགས་[1]ཡིན་ཕྱིར།།
ཚིོགས་ཀུང་རང་གི་ཆ་ཕྱེ་བས།། ༨༦

अंशा अप्यणुभेदेन सोऽप्यणुर्दिग्विभागतः ।
दिग्विभागो निरंशत्वादाकाशं तेन नास्त्यणुः ॥ ८७

ཆ་ཡང་རྡུལ་དུ་ཕྱེ་བས་དེ།།
རྡུལ་དེའང་ཕྱོགས་ཆའི་དབྱེ་བ་ཡིས།།
ཕྱོགས་དབྱེའང་ཆ་ཤས་དང་བྲལ་ཕྱིར།།
མཁའ་བཞིན་དེས་ན་རྡུལ་ཡང་མེད།། ༨༧

एवं स्वप्नोपमे रूपे को रज्यते विचारकः[2] । 175
कायश्चैवं यदा नास्ति तदा का स्त्री पुमांश्च कः ॥ ८८

[83[a]] དེ་ལྟར་རྨི་ལམ་ལྟ་བུ་ཡི།།
གཟུགས་ལ་དཔྱོད་ལྡན་སུ་ཞིག་ཆགས།།
གང་ཚེ་དེ་ལྟར་ལུས་མེད་པ།།
དེ་ཚེ་སྐྱེས་གང་བུད་མེད་གང་།། ༨༨

यद्यस्ति दुःखं तत्वेन प्रहृष्टान् किं न बाधते ।
शोकाद्यार्ताय मृष्टादि सुखं चेत्किं न रोचते ॥ ८९

སྡུག་བསྔལ་དེ་ཉིད་དུ་ཡོད་ན།།
ཅི་སྟེ་རབ་དགའ་ལ་མི་གནོད།།
བདེ་ན་མྱ་ངན་གདུང་སོགས་ལ།།
ཞིམ་སོགས་ཅི་སྟེ་དགའ་མི་བྱེད།། ༨༩

1. MS. reads ཚིོགས་ but it seems to be ཚོགས་ *samūha*.

2. Minaev has *vicakṣaṇa*.

बलीयसाभिभूतत्वाद्यदि तन्नानुभूयते ।
वेदनात्वं कथं तस्य यस्य नानुभवात्मता ॥ ९०

སྟོབས་དང་ལྡན་པས་ཟིལ་མནན་ཕྱིར།།
གལ་ཏེ་དེ་མྱོང་མ་ཡིན་ན།།
གང་ཞིག་ཉམས་མྱོང་བདག་ཉིད་མིན།།
དེ་ཚེ་ཚོར་བ་ཇི་ལྟར་ཡིན།། ༩༠

अस्ति सूक्ष्मतया दुःखं स्थौल्यं तस्य हृतं ननु ।
तुष्टिमात्राऽपरा चेत्स्यात्तस्मात्साप्यस्य सूक्ष्मता ॥ ९१

སྡུག་བསྔལ་ཕྲ་མོ་ཉིད་དུ་ཡོད།།
འདི་ཡི་རགས་པ་བསལ་མིན་ནམ།།
དེ་ནི་དེ་ལས་གཞན་དགའ་ཙམ།།
ཞེ་ན་ཕྲ་ཉིད་དེ་ཡང་དེའི།། ༩༡

विरुद्धप्रत्ययोत्पत्तौ दुःखस्यानुदयो यदि ।
कल्पनाभिनिवेशो हि वेदनेत्यागतं ननु ॥ ९२

གལ་ཏེ་འགལ་རྐྱེན་སྐྱེས་པས་ན།།
སྡུག་བསྔལ་སྐྱེས་པ་མིན་ན་ནི།།
ཚོར་བར་རྟོགས་པ་མངོན་ཞེན་ཉིད།།
ཡིན་ཅེས་བྱ་བར་གྲུབ་མིན་ནམ།། ༩༢

अतएव विचारोऽयं प्रतिपक्षोऽस्य भाव्यते ।
विकल्पक्षेत्रसंभूतध्यानाहारा हि योगिनः ॥ ९३

[83b] དེ་ཉིད་ཕྱིར་ན་འདི་ཡི་ནི།།
གཉེན་པོ་རྣམ་དཔྱད་འདི་བསྒོམ་སྟེ།།
རྣམ་བརྟགས་ཞིང་ལས་བྱུང་བ་ཡི།།
བསམ་གཏན་རྣལ་འབྱོར་པ་ཡི་ཟས།། ༩༣

सान्तराविन्द्रियार्थौ चेत्संसर्गः कुत एतयोः ।
निरन्तरत्वेऽप्येकत्वं कस्य केनास्तु संगतिः ॥ ८४

གལ་ཏེ་དབང་དོན་བར་བཅས་ན།།
དེ་དག་གང་དུ་ཕྲད་པར་འགྱུར།།
བར་མེད་ན་ཡང་གཅིག་ཉིད་དེ།།
གང་ཞིག་གང་དང་འཕྲད་པར་འགྱུར།། ༨༣

नाणोरणौ प्रवेशोऽस्ति निराकाशः समश्च सः ।
अप्रवेशे न मिश्रत्वममिश्रत्वे न संगतिः ॥ ८५ 190

རྡུལ་ཕྲན་རྡུལ་ཕྲན་ལ་འཇུག་མེད།།
དེ་ནི་སྐབས་[1]མེད་མཉམ་པ་ཡིན།།
མ་ཞུགས་པ་ལ་འདྲེས་མེད་ཅིང་།།
མ་འདྲེས་པ་ལ་ཕྲད་པ་མེད།། ༨༤

निरंशस्य च संसर्गः कथं नामोपपद्यते ।
संसर्गे च निरंशत्वं यदि दृष्टं निदर्शय ॥ ८६

ཆ་མེད་པ་ལའང་ཕྲད་པ་ཞེས།།
བྱ་བ་ཇི་ལྟར་འཐད་པར་འགྱུར།།
ཕྲད་པ་དང་ནི་ཆ་མེད་པར།།
གལ་ཏེ་མཐོང་ན་བསྟན་པར་གྱིས།། ༨༥

विज्ञानस्य त्वमूर्तस्य संसर्गो नैव युज्यते ।
समूहस्याप्यवस्तुत्वाद्यथा पूर्वं विचारितम् ॥ ८७

རྣམ་ཤེས་ལུས་མེད་པ་ལ་ནི།།
ཕྲད་པ་འཐད་པ་མ་ཡིན་ཉིད།།

1. སྐབས་མེད་ nirākāśaḥ.

ཚོགས་པའང་དངོས་པོ་མེད་ཕྱིར་ཏེ།།
སྤྱིར་ནི་ཇི་ལྟར་རྣམ་དཔྱད་བཞིན།། ༩༧

तदेवं स्पर्शनाभावे वेदनासंभवः कुतः ।
किमर्थमयमायासः बाधा कस्य कुतो भवेत् ॥ ९८

[84a] དེ་ལྟར་རེག་པ་ཡོད་མིན་ན།།
ཚོར་བ་གང་ལས་འབྱུང་བར་འགྱུར།།
ངལ་འདི་ཅི་ཡི་དོན་དུ་ཡིན།།
གང་གིས་གང་ལ་གནོད་པར་འགྱུར།། ༩༨

यदा न वेदकः कश्चिद्वेदना च न विद्यते ।
तदावस्थामिमां दृष्ट्वा तृष्णे किं न विदीर्यसे[1] ॥ ९९

གང་ཚེ་ཚོར་པོ་འགའ་མེད་ཅིང་།།
ཚོར་བའང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ།།
དེ་ཚེ་གནས་སྐབས་འདི་མཐོང་ནས།།
སྲེད་པ་ཅི་ཕྱིར་ལྡོག་མི་འགྱུར།། ༩༩

दृश्यते स्पृश्यते चापि स्वप्नमायोपमात्मना ।
चित्तेन सहजातत्वाद्वेदना तेन नेक्ष्यते ॥ १००

མཐོང་བའམ་ནི་རེག་པ་ཡང་།།
རྨི་ལམ་སྒྱུ་འདྲའི་བདག་ཉིད་ཀྱིས།།
སེམས་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར།།
ཚོར་བ་དེ་ཡིས་མཐོང་མ་ཡིན།། ༡༠༠

पूर्वं पश्चाच्च जातेन स्मर्यते नानुभूयते ।
स्वात्मानं नानुभवति न चान्येनानुभूयते ॥ १०१

སྔར་དང་ཕྱི་མར་སྐྱེས་པས་ཀྱང་།།
དྲན་པར་འགྱུར་གྱི་མྱོང་མ་ཡིན།།

1. The *Pañjikā* reads *viśīryate*.

རང་གིས་བདག་ཉིད་སྐྱོང་མིན་ལ།།
གཞན་དག་གིས་ཀྱང་སྐྱོང་མ་ཡིན།། ༡༠༡

न चास्ति वेदकः कश्चिद्वेदनातो न तत्त्वतः ।
निरात्मके कलापेऽस्मिन् क एव बाध्यतेऽनया ॥ १०२

ཚོར་བོ་འགའ་ཡང་ཡོད་མིན་ཏེ།།
དེས་ན་ཚོར་བ་དེ་ཉིད་མིན།།
དེ་ལྟར་བདག་མེད་ཚོགས་འདི་ལ།།
འདི་ཡིས་ཅི་སྟེ་གནོད་པར་བྱས།། ༡༠༢

नेन्द्रियेषु न रूपादौ नान्तराले मनः स्थितम् ।
नाप्यन्तर्न बहिश्चित्तमन्यत्रापि न लभ्यते ॥ १०३

[84b] ཡིད་ནི་དབང་རྣམས་ལ་མི་གནས།།
གཟུགས་སོགས་ལ་མིན་བར་ནའང་མིན།།
ནང་ནའང་སེམས་མིན་ཕྱི་མིན་ཞིང་།།
གཞན་དུ་ཡང་ནི་རྙེད་མ་ཡིན།། ༡༠༣

यन्न काये न चान्यत्र न मिश्रं न पृथक् क्वचित् ।
तन्न किञ्चिदतः सत्त्वाः प्रकृत्या परिनिर्वृताः ॥ १०४

གང་ཞིག་ལུས་མིན་གཞན་དུ་མིན།།
འདྲེས་མིན་ལོགས་སུའང་འགར་མེད་པ།།
དེ་ནི་ཅུང་ཟད་མིན་དེའི་ཕྱིར།།
སེམས་ཅན་རང་བཞིན་མྱ་ངན་འདས།། ༡༠༤

ज्ञेयात्पूर्वं यदि ज्ञानं किमालम्ब्यास्य संभवः ।
ज्ञेयेन सह चेज्ज्ञानं किमालम्ब्यास्य संभवः ॥ १०५

ཤེས་བྱ་ལས་སྔར་ཤེས་ཡོད་ན།།
དེ་ནི་ཅི་ལ་དམིགས་ནས་སྐྱེ།།

ཤེས་དང་ཤེས་བྱ་ལྡན་ཅིག་ན།།
དེ་ནི་ཅི་ལ་དམིགས་ནས་སྐྱེ།། ༡༠༥

अथ ज्ञेयाद्भवेत्पश्चात्तदा ज्ञानं कुतो भवेत् ।
एवं च सर्वधर्माणामुत्पत्तिर्नावसीयते ॥ १०६

འོན་ཏེ་ཤེས་བྱའི་ཕྱིས་ཡོད་ན།།
དེ་ཚེ་ཤེས་པ་གང་ལས་སྐྱེ།།
དེ་ལྟར་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི།།
སྐྱེ་བ་རྟོགས་པར་འགྱུར་མ་ཡིན།། ༡༠༦

यद्येवं संवृतिर्नास्ति ततः सत्यद्वयं कुतः ।
अथ साप्यन्यसंवृत्या स्यात्सत्त्वो निर्वृतः कुतः ॥ १०७

གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་ཀུན་རྫོབ་མེད།།
དེ་ལ་བདེན་གཉིས་ག་ལ་ཡོད།།
དེ་ཡང་ཀུན་རྫོབ་གཞན་གྱིས་ན།།
སེམས་ཅན་མྱ་ངན་ག་ལ་འདའ།། ༡༠༧

परचित्तविकल्पोऽसौ स्वसंवृत्या तु नास्ति सः । 215
स पश्चान्नियतः सोऽस्ति न चेन्नास्त्येव संवृतिः ॥ १०८

[85ª] འདི་ནི་གཞན་སེམས་རྣམ་རྟོག་སྟེ།།
དེ་ནི་རང་གི་ཀུན་རྫོབ་མིན།།
ཕྱིས་དེ་ངེས་ན་དེ་ཡོད་དེ།།
མིན་ན་ཀུན་རྫོབ་མེད་པ་ཉིད།། ༡༠༨

कल्पना कल्पितं चेति द्वयमन्योन्यनिश्रितम्[1] ।
यथाप्रसिद्धमाश्रित्य विचारः सर्व उच्यते ॥ १०९

རྟོག་དང་བརྟག་པར་བྱ་བ་དག།
གཉིས་པོ་ཕན་ཚུན་བརྟེན་པ་ཡིན།།

---

1. The *Pañjikā* reads *nisṛtam*.

ཇི་སྐད་གྲགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས།།
རྣམ་པར་དཔྱད་པ་ཐམས་ཅད་བརྗོད།། ༡༠༩

विचारितेन तु यदा विचारेण विचार्यते ।
तदानवस्था तस्यापि विचारस्य विचारणात् ॥ ११०

གང་ཚེ་རྣམ་པར་དཔྱད་པ་ཡི།།
རྣམ་དཔྱོད་ཀྱིས་ནི་དཔྱོད་བྱེད་ན།།
དེ་ཚེ་རྣམ་དཔྱོད་དེ་ཡང་ནི།།
རྣམ་དཔྱོད་ཕྱིར་ན་ཐུག་པ་མེད།། ༡༡༠

विचारिते विचार्ये तु विचारस्यास्ति नाश्रयः ।
निराश्रयत्वान्नोदेति तच्च निर्वाणमुच्यते ॥ १११

དཔྱད་བྱ་རྣམ་པར་དཔྱད་བྱས་ན།།
རྣམ་དཔྱོད་ལ་ནི་རྟེན་ཡོད་མིན།།
རྟེན་མེད་ཕྱིར་ན་མི་སྐྱེ་སྟེ།།
དེ་ཡང་མྱ་ངན་འདས་པར་བརྗོད།། ༡༡༡

यस्य त्वेतद्द्वयं सत्यं स एवात्यन्तदुःस्थितः ।
यदि ज्ञानवशादर्थो ज्ञानास्तित्वे तु का गतिः ॥ ११२

གང་གི་ལྟར་ན་འདི་གཉིས་བདེན།།
དེ་ཉིད་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བར་གནས།།
གལ་ཏེ་ཤེས་དབང་ལས་དོན་གྲུབ།།
ཤེས་ཡོད་ཉིད་ལ་རྟེན་ཅི་ཡོད།། ༡༡༢

अथ ज्ञेयवशाज्ज्ञानं ज्ञेयास्तित्वे तु का गतिः ।
अथान्योन्यवशात्सत्त्वमभावः स्याद्द्वयोरपि ॥ ११३

[85b] འོན་ཏེ་ཤེས་བྱ་ལས་ཤེས་གྲུབ།།
ཤེས་བྱ་ཡང་ལ་རྟེན་ཅི་ཡོད།།

ད་སྔེ་ཕན་ཚུན་དབང་གིས་ཡོད།།
གཉིས་ཀ་ཡང་ནི་མེད་པར་འགྱུར།། ༡༡༣

पिता चेन्न विना पुत्रात्कुतः पुत्रस्य संभवः ।
पुत्राभावे पिता नास्ति तथा सत्त्वं तयोर्द्वयोः ॥ ११४

གལ་ཏེ་བུ་མེད་པ་མིན་ན།།
བུ་ཉིད་གང་ལས་བྱུང་བ་ཡིན།།
བུ་མེད་པར་ནི་ཕ་མེད་པ།།
དེ་བཞིན་དེ་གཉིས་མེད་པ་ཉིད།། ༡༡༤

अंकुरो जायते बीजाद्बीजं तेनैव सूच्यते ।
ज्ञेयाज्ज्ञानेन जातेन तत्सत्ता किं न गम्यते ॥ ११५

མྱུ་གུ་ས་བོན་ལས་སྐྱེ་ཞིང་།།
ས་བོན་དེ་ཉིད་ཀྱིས་རྟོགས་བཞིན།།
ཤེས་བྱ་ལས་སྐྱེས་ཤེས་པ་ཡིས།།
དེ་ཡོད་པ་ནི་ཅིས་མི་རྟོགས།། ༡༡༥

अंकुरादन्यतो ज्ञानाद्बीजमस्तीति गम्यते ।
ज्ञानास्तित्वं कुतो ज्ञातं ज्ञेयं यत्तेन गम्यते ॥ ११६

མྱུ་གུ་ལས་གཞན་ཤེས་པ་ཡིས།།
ས་བོན་ཡོད་ཅེས་རྟོགས་འགྱུར་ན།།
གང་ཕྱིར་ཤེས་བྱ་དེ་རྟོགས་པར།།
ཤེས་པ་ཡོད་ཉིད་གང་ལས་རྟོགས།། ༡༡༦

लोकः प्रत्यक्षतस्तावत्सर्वं हेतुमुदीक्षते ।
पद्मनालादिभेदो हि हेतुभेदेन जायते ॥ ११७

རེ་ཞིག་འཇིག་རྟེན་མངོན་སུམ་གྱིས།།
རྒྱུ་རྣམས་ཐམས་ཅད་མཐོང་བ་ཡིན།།

པདྨའི་སྡོང་བུ་སོགས་དབྱེ་ནི།།
རྒྱུ་ཡི་དབྱེ་བས་བསྐྱེད་པ་ཡིན།། ༡༡༧

किङ्कृतो हेतुभेदश्चेत्पूर्वहेतुप्रभेदतः ।
कस्माच्चेत्फलदो हेतुः पूर्वहेतुप्रभावतः ॥ ११८

[86a] རྒྱུ་དབྱེ་གང་གིས་བྱས་ཤེ་ན།།
སྔར་གྱི་རྒྱུ་དབྱེ་ཉིད་ལས་སོ།།
ཅི་ཕྱིར་རྒྱུ་ཡིས་འབྲས་སྐྱེད་ནུས།།
སྔར་གྱི་རྒྱུ་ཡི་མཐུ་ཉིད་ལས།། ༡༡༨

ईश्वरो जगतो हेतुः वद कस्तावदीश्वरः ।
भूतानि चेद्भवत्वेवं नाममात्रेपि किं श्रमः ॥ ११९

དབང་ཕྱུག་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་ཡིན་ན།།
རེ་ཞིག་དབང་ཕྱུག་གང་ཡིན་སྨྲོས།།
འབྱུང་རྣམས་ཞེ་ན་དེ་ལྟ་མོད།།
མིང་ཙམ་ལ་ཡང་ཅི་ཞིག་ངལ།། ༡༡༩

अपि त्वनेकेऽनित्याश्च निश्चेष्टा न च देवताः ।
लंघ्याश्चाशुचयश्चैव क्ष्मादयो न स ईश्वरः ॥ १२०

འོན་ཀྱང་ས་སོགས་དུ་མ་དང་།།
མི་རྟག་གཡོ་མེད་ལྷ་མིན་ཞིང་།།
འགོམ་བྱ་ཉིད་དང་མི་གཙང་བས།།
དེ་ནི་དབང་ཕྱུག་ཉིད་མ་ཡིན།། ༡༢༠

नाकाशमीशोऽचेष्टत्वात् नात्मा पूर्वनिषेधतः ।
अचिन्त्यस्य च कर्तृत्वमप्यचिन्त्यं किमुच्यते ॥ १२१

དབང་ཕྱུག་མཁའ་མིན་གཡོ་མེད་ཕྱིར།།
བདག་མིན་སྔར་ནས་བཀག་ཟིན་ཕྱིར།།

བསམ་མིན་པ་ཡི་བྱེད་པོ་ཡང་༎
བསམ་མིན་བརྗོད་པས་ཅི་ཞིག་བྱ༎ ༡༢༡

तेन किं स्रष्टुमिष्टं च आत्मा चेत् नन्वसौ ध्रुवः ।
क्ष्मादिस्वभाव ईशश्च ज्ञानं ज्ञेयादनादि च ॥ १२२
དེས་བསྐྱེད་འདོད་པའང་གང་ཞིག་ཡིན༎
བདག་ནི་དེ་དང་ས་སོགས་དང་༎
དབང་ཕྱུག་ངོ་བོའང་རྟག་མིན་ནམ༎
ཤེས་པ་ཤེས་བྱ་ལས་སྐྱེ་[1] དང་༎ ༡༢༢

कर्मणः सुखदुःखे च वद किं तेन निर्मितम् ।
हेतोरादिर्न चेदस्ति फलस्यादिः कुतो भवेत् ॥ १२३
[86b] ཐོག་མེད་བདེ་སྡུག་ལས་ལས་ཡིན༎
དེ་ནས་གང་ཞིག་སྐྱེས་པ་སྨྲོས༎
རྒྱུ་ལ་ཐོག་མ་ཡོད་མིན་ན༎
འབྲས་བུའི་ཐོག་མ་ག་ལ་ཡོད༎ ༡༢༣

कस्मात्सदा न कुरुते न हि सोऽन्यमपेक्षते[2] ।
तेनाकृतोऽन्यो नास्त्येव तेनासौ किमपेक्षताम् ॥ १२४
རྟག་ཏུ་ཅི་ཕྱིར་བྱེད་མིན་ཏེ༎
དེ་ནི་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མིན༎
དེས་བྱས་མིན་གཞན་ཡོད་མིན་ན༎
དེས་འདི་གང་ལ་ལྟོས་པར་འགྱུར༎ ༡༢༤

अपेक्षते चेत्सामग्रीं हेतुर्न पुनरीश्वरः ।
नाकर्तुमीशः सामग्र्यां न कर्तुं तदभावतः ॥ १२५
གལ་ཏེ་ལྟོས་ན་ཚོགས་པ་ཉིད༎
རྒྱུ་ཡིན་འགྱུར་གྱི་དབང་ཕྱུག་མིན༎

1. Tib. adds the *udpadyamānam* (སྐྱེ). See the word *anādi* (ཐོག་མེད) in l.a. Tib. verse No. 123.
2. MS. has *apekṣata*.

ཚོགས་ན་མི་སྐྱེ་དབང་མེད་ཅིང་།།
དེ་མེད་པར་ནི་སྐྱེ་དབང་མེད།། ༡༢༥

करोत्यनिच्छन्नीशश्चेत्परायत्तः प्रसज्यते ।
इच्छन्नपीच्छायत्तः स्यात् कुर्वतः कुत ईशता ॥ १२६

གལ་ཏེ་དབང་ཕྱུག་མི་འདོད་བཞིན།།
བྱེད་ན་གཞན་གྱི་དབང་དུ་ཐལ།།
འདོད་ནའང་འདོད་ལ་རག་ལུས་འགྱུར།།
བྱེད་ནའང་དབང་ཕྱུག་ག་ལ་ཡིན།། ༡༢༦

येऽपि नित्यानणूनाहुस्तेऽपि पूर्वं निवारिताः ।
सांख्याः प्रधानमिच्छन्ति नित्यं लोकस्य कारणम् ॥ १२७

གང་དག་རྡུལ་ཕྲན་རྟག་སྨྲ་བ།།
དེ་དག་ཀྱང་ནི་སྔར་བཟློག་ཟིན།།
གཙོ་བོ་རྟག་བྱ་འགྲོ་བ་ཡི།།
རྒྱུ་ཡིན་པར་ནི་གྲངས་ཅན་འདོད།། ༡༢༧

सत्त्वं रजस्तमश्चेति गुणा अविषमस्थिताः । 255
प्रधानमिति कथ्यन्ते विषमैर्जगदुच्यते ॥ १२८

[87a] སྙིང་སྟོབས་རྡུལ་དང་མུན་པ་ཞེས།།
བྱ་བའི་ཡོན་ཏན་མཉམ་གནས་ནི།།
གཙོ་བོ་ཞེས་བྱར་རབ་བརྗོད་དེ།།
མི་མཉམ་འགྲོ་བ་ཡིན་པར་བརྗོད།། ༡༢༨

एकस्य त्रिस्वभावत्वमयुक्तं तेन नास्ति तत् ।
एवं गुणा न विद्यन्ते प्रत्येकं तेऽपि हि त्रिधा ॥ १२९

གཅིག་ལ་རང་བཞིན་གསུམ་ཉིད་ནི།།
རིགས་མིན་དེས་ན་དེ་ཡོད་མིན།།

དེ་བཞིན་ཡོན་ཏན་ཡོད་མིན་ཏེ།།
དེ་ཡང་སོ་སོར་རྣམ་གསུམ་ཕྱིར།། ༡༢༩

गुणाभावे च शब्दादेरस्तित्वमतिदूरतः ।
अचेतने च वस्त्रादौ सुखादेरप्यसंभवः ॥ १३०

ཡོན་ཏན་མེད་ན་སྒྲ་སོགས་ཀྱང་།།
ཡོད་ཉིད་ཤིན་ཏུ་རྒྱང་རིང་འགྱུར།།
སེམས་མེད་གོས་ལ་སོགས་པ་ལ།།
བདེ་སོགས་ཡོད་པ་སྲིད་པའང་མིན།། ༡༣༠

तद्धेतुरूपा भावाश्चेन्ननु भावा विचारिताः ।
सुखाद्येव च ते हेतुः न च तस्मात्पटादयः ॥ १३१

དངོས་རྣམས་དེ་རྒྱུའི་རང་བཞིན་ན།།
དངོས་པོ་རྣམ་དཔྱད་ཟིན་མིན་ནམ།།
ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་ཡང་བདེ་སོགས་ཉིད།།
དེ་ལས་སྣམ་སོགས་འབྱུང་བའང་མེད།། ༡༣༡

पटादेस्तु सुखादि स्यात्तदभावात्सुखाद्यसत् ।
सुखादीनां च नित्यत्वं कदाचिन्नोपलभ्यते ॥ १३२

སྣམ་སོགས་ལས་ནི་བདེ་སོགས་ཡིན།།
དེ་མེད་ཕྱིར་ན་བདེ་སོགས་མེད།།
བདེ་སོགས་རྟག་པ་ཉིད་དུ་ཡང་།།
ནམ་ཡང་དམིགས་པ་ཡོད་མ་ཡིན།། ༡༣༢

सत्यामेव सुखव्यक्तौ संवित्तिः किं न गृह्यते ।
तदेव सूक्ष्मतां याति स्थूलं सूक्ष्मं च तत्कथम् ॥ १३३

[87b] བདེ་སོགས་གསལ་བ་ཡོད་ཉིད་ན།།
མྱོང་བ་ཅི་ཕྱིར་འཛིན་མ་ཡིན།།

དེ་ཉིད་ཕྲ་མོར་གྱུར་ན་དེ།།
རགས་དང་ཕྲ་བའང་ཇི་ལྟར་ཡིན།། ༡༣༣

स्थौल्यं त्यक्त्वा भवेत्सूक्ष्ममनित्ये स्थौल्यसूक्ष्मते ।
सर्वस्य वस्तुनस्तद्वत्किं नानित्यत्वमिष्यते ॥ १३४

རགས་པ་དོར་ནས་ཕྲ་འགྱུར་བས།།
ཕྲ་རགས་དེ་དག་མི་རྟག་ཉིད།།
དེ་བཞིན་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ནི།།
མི་རྟག་ཉིད་དུ་ཅིས་མི་འདོད།། ༡༣༤

न स्थौल्यं चेत्सुखादन्यत् सुखस्यानित्यता स्फुटम् ।
नासदुत्पद्यते किञ्चिदसत्त्वादिति चेन्मतम् ॥ १३५ 270

རགས་པ་བདེ་ལས་གཞན་མིན་ན།།
བདེ་བ་གསལ་བ་མི་རྟག་ཉིད།།
གལ་ཏེ་མེད་པ་འགའ་ཡང་ནི།།
སྐྱེ་མིན་མེད་ཕྱིར་ཞེས་འདོད་ན།། ༡༣༥

व्यक्तस्यासत उत्पत्तिरकामस्यापि ते स्थिता ।
अन्नादोऽमेध्यभक्षः स्यात् फलं हेतौ यदि स्थितम् ॥ १३६

གསལ་བ་མེད་པར་སྐྱེ་བར་ནི།།
ཁྱོད་མི་འདོད་ཀྱང་གནས་པ་ཉིད།།
གལ་ཏེ་རྒྱུ་ལ་འབྲས་གནས་ན།།
ཟན་ཟ་མི་གཙང་ཟ་བར་འགྱུར།། ༡༣༦

पटार्घेणैव कर्पासबीजं क्रीत्वा निवस्यताम् ।
मोहाच्चेन्नेक्षते लोकः तत्त्वज्ञस्यापि सा स्थितिः ॥ १३७

རས་ཀྱི་རིན་གྱིས་རས་བལ་གྱི།
ས་བོན་ཉོས་ལ་བགོ་བར་གྱིས།།

འཇིག་རྟེན་རྨོངས་པས་མ་མཐོང་ན།།
དེ་ཉིད་ཤེས་ཀྱིས་གཞག་དེ་ཉིད།། ༡༣༧

लोकस्यापि च तज्ज्ञानमस्ति कस्मान्न पश्यति ।
लोकाप्रमाणतायां चेत् व्यक्तदर्शनमप्यसत् ॥ १३८

[88a] ཤེས་དེ་འཇིག་རྟེན་ལ་ཡང་ནི།།
ཡོད་པ་ཅི་སྟེ་མཐོང་མ་ཡིན།།
འཇིག་རྟེན་ཚད་མ་ཉིད་མིན་ན།།
གསལ་བ་མཐོང་བའང་བདེན་མ་ཡིན།། ༡༣༨

प्रमाणमप्रमाणं चेन्ननु तत्प्रमितं मृषा ।
तत्त्वतः शून्यता तस्माद्भावानां[1] नोपपद्यते ॥ १३९

གལ་ཏེ་ཚད་མ་ཚད་མིན་ན།།
དེས་གཞལ་བརྫུན་པར་མི་འགྱུར་རམ།།
དེ་ཉིད་དུ་ན་སྟོང་པ་ཉིད།།
སྒོམ་པ་དེ་ཕྱིར་མི་འཐད་འགྱུར།། ༡༣༩

कल्पितं भावमस्पृष्ट्वा तदभावो न गृह्यते ।
तस्माद्भावो मृषा यो हि तस्याभावः स्फुटं मृषा ॥ १४०

བརྟགས་པའི་དངོས་ལ་མ་རེག་པར།།
དེ་ཡི་དངོས་མེད་འཛིན་མ་ཡིན།།
དེ་ཕྱིར་བརྫུན་པའི་དངོས་གང་ཡིན།།
དེ་ཡི་དངོས་མེད་གསལ་བར་བརྫུན།། ༡༤༠

तस्मात्स्वप्ने सुते नष्टे सो नास्तीति विकल्पना ।
तद्भावकल्पनोत्पादं विबध्नाति मृषा च सा ॥ १४१

དེས་ན་རྨི་ལམ་བུ་ཤི་ལ།།
དེ་མེད་སྙམ་པའི་རྣམ་རྟོག་ནི།།

1. In Tibetan, we have དངོས་པོ་ generally for *bhāva*. སྒོམ་པ་ generally means *bhāvanā*, contemplation.

དེ་ཡོད་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཡི།།
གེགས་ཡིན་དེ་ཡང་བརྟེན་པ་ཡིན།། ༡༤༡

तस्मादेवं विचारेण नास्ति किंचिद्हेतुतः ।
न च व्यस्तसमस्तेषु प्रत्ययेषु व्यवस्थितम् ॥ १४२

དེ་བས་དེ་ལྟར་རྣམ་དཔྱད་པས།།
འགའ་ཡང་རྒྱུ་མེད་ཡོད་མ་ཡིན།།
སོ་སོ་བའམ་འདུས་པ་ཡི།།
ཀྱེན་རྣམས་ལ་ཡང་གནས་མ་ཡིན།། ༡༤༢

अन्यतो नापि चायातं न तिष्ठति न गच्छति ।
मायातः को विशेषोऽस्य यन्मूढैः सत्यतः कृतम् ॥ १४३

[88b] གཞན་ནས་འོངས་པའང་མ་ཡིན་ལ།།
གནས་པ་མ་ཡིན་འགྲོ་མ་ཡིན།།
རྨོངས་པས་བདེན་པར་གང་བྱས་འདི།།
སྒྱུ་མ་ལས་ནི་ཁྱད་ཅི་ཡོད།། ༡༤༣

मायया निर्मितं यच्च हेतुभिर्यच्च निर्मितम् ।
आयाति तत्कुतः कुत्र याति चेति निरूप्यताम् ॥ १४४

སྒྱུ་མས་སྤྲུལ་པ་གང་ཡིན་དང་།།
རྒྱུ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་གང་སྤྲུལ་པ།།
དེ་ནི་གང་ནས་འོང་གྱུར་ཅིང་།།
གང་དུ་འགྲོ་བའང་བརྟག་པར་གྱིས།། ༡༤༤

यदन्यसंनिधानेन दृष्टं न तदभावतः ।
प्रतिबिम्बसमे तस्मिन् कृत्रिमे सत्यता कथम् ॥ १४५

གང་ཞིག་གང་ནི་ཉེ་བ་ཡིས།།
མཐོང་འགྱུར་དེ་མེད་ན་མིན་པ།།

བཅོས་བུ་གཟུགས་བརྙན་དང་མཚུངས་པ།།
དེ་ལ་བདེན་ཉིད་ཇི་ལྟར་ཡོད།། ༡༤༥

विद्यमानस्य भावस्य हेतुना किं प्रयोजनम् ।
अथाप्यविद्यमानोऽसौ हेतुना किं प्रयोजनम् ॥ १४६

དངོས་པོ་ཡོད་པར་གྱུར་པ་ལ།།
རྒྱུ་ཡིས་དགོས་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད།།
འོན་ཏེ་དེ་ནི་མེད་ན་ཡང་།།
རྒྱུ་ཡིས་དགོས་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད།། ༡༤༦

नाभावस्य विकारोऽस्ति हेतुकोटिशतैरपि ।
तदवस्थः कथं भावः को वान्यो भावतां गतः ॥ १४७

བྱེ་བ་བརྒྱ་ཕྲག་རྒྱུ་ཡིས་ཀྱང་།།
དངོས་པོ་མེད་པ་བསྒྱུར་དུ་མེད།།
གནས་སྐབས་དེ་དངོས་ཇི་ལྟར་ཡིན།།
དངོས་འགྱུར་གཞན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན།། ༡༤༧

नाभावकाले भावश्चेत्कदा भावो भविष्यति । 295
नाजातेन हि भावेन सोऽभावोऽपगमिष्यति ॥ १४८

[89a] མེད་ཚེ་དངོས་ཡོད་སྲིད་མིན་ན།།
དངོས་པོ་ཡོད་པར་ནམ་ཞིག་འགྱུར།།
དངོས་པོ་སྐྱེས་པར་མ་གྱུར་པར།།
དངོས་མེད་དང་ནི་འབྲལ་མི་འགྱུར།། ༡༤༨

न चानपगते भावे भावावसरसंभवः ।
भावस्याभावतां नैति द्विस्वभावप्रसंगतः ॥ १४९

དངོས་མེད་དང་ནི་མ་བྲལ་ན།།
དངོས་པོ་ཡོད་པའི་སྐབས་མི་སྲིད།།

དངོས་པོའང་མེད་པར་འགྱུར་མིན་ཏེ ||

རང་བཞིན་གཉིས་སུ་ཐལ་འགྱུར་ཕྱིར || ༡༤༩

एवं च न विरोधोऽस्ति न च भावोऽस्ति सर्वदा ।
अजातमनिरुद्धं च तस्मात्सर्वमिदं जगत् ॥ १५०

དེ་ལྟར་འགག་པ་ཡོད་མིན་ཞིང་ ||

དངོས་པོའང་ཡོད་མིན་དེ་ཡི་ཕྱིར ||

འགྲོ་བ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི ||

རྟག་ཏུ་མ་སྐྱེས་མ་འགག་ཉིད || ༡༥༠

स्वप्नोपमास्तु गतयो विचारे कदलीसमाः ।
निर्वृतानिर्वृतानां च विशेषो नास्ति वस्तुतः ॥ १५१

འགྲོ་བ་རྨི་ལམ་ལྟ་བུ་སྟེ ||

རྣམ་པར་དཔྱད་ན་ཆུ་ཤིང་འདྲ ||

མྱ་ངན་འདས་དང་མ་འདས་པའང་ ||

དེ་ཉིད་དུ་ནི་ཁྱད་པར་མེད || ༡༥༡

एवं शून्येषु धर्मेषु किं लब्धं किं हृतं भवेत् ।
सत्कृतः परिभूतो वा केन कः संभविष्यति ॥ १५२

དེ་ལྟར་སྟོང་པའི་དངོས་རྣམས་ལ ||

ཐོབ་ཅི་ཡོད་ཤོར་ཅི་ཡོད[1] ||

གང་གིས་རིམ་གྲོ་བྱས་པའམ ||

ཡོངས་སུ་བརྙས་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད || ༡༥༢

1. One word is wanting.

कुतः सुखं वा दुःखं वा किं प्रियं वा किमप्रियम् ।
का तृष्णा कुत्र सा तृष्णा मृग्यमाणा स्वभावतः ॥ १५३

[89b] བདེ་བའམ་སྡུག་བསྔལ་གང་ལས་ཡིན།།
མི་དགའ་ཅི་ཡོད་དགའ་ཅི་ཡོད།།
དེ་ཉིད་དུ་ནི་བཙལ་བྱས་ན།།
གང་ཞིག་སྲེད་ཅིང་གང་ལ་སྲེད།། ༡༥༣

विचारे जीवलोकः कः को नामात्र मरिष्यति ।
को भविष्यति को भूतः को बन्धुः कस्य कः सुहृत् ॥ १५४

དཔྱད་ན་གསོན་པའི་འཇིག་རྟེན་འདི།།
གང་ཞིག་འདིར་ནི་འཆི་འགྱུར་ཏེ།།
འབྱུང་འགྱུར་གང་ཡིན་བྱུང་གྱུར་གང་།།
གཉེན་དང་བཤེས་ཀྱང་གང་ཞིག་ཡིན།། ༡༥༤

सर्वमाकाशसंकाशं परिगृह्णन्तु मद्विधाः ।
प्रकुप्यन्ति प्रहृष्यन्ति कलहोत्सवहेतुभिः ॥ १५५

ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་འདྲ་བར་ནི།།
བདག་འདྲས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བར་གྱིས།།
བདག་ཉིད་བདེ་བར་འདོད་རྣམས་ནི།།
འཐབ་དང་སྤྲོ་བའི་རྒྱུ་དག་གིས།། ༡༥༥

शोकायासैर्विषादैश्च मिथश्छेदनभेदनैः ।
यापयन्ति सुकृच्छ्रेण पापैरात्मसुखेच्छवः ॥ १५६

རབ་ཏུ་འཁྲུག་དང་དགའ་བར་བྱེད།།
མྱ་ངན་འབད་རྩོལ་རྩོད་པ་དང་།།
ཕན་ཚུན་གཅོད་དང་འབིགས་པ་དང་།།
སྡིག་དག་གིས་ནི་ཚེགས་ཆེན་འཚོ།། ༡༥༦

मृताः पतन्त्यपायेषु दीर्घतीव्रव्यथेषु च ।
आगत्यागत्य सुगतिं भूत्वा भूत्वा सुखोचिताः ॥ १५७

བདེ་འགྲོར་ཡང་དང་ཡང་འོངས་ཏེ།།
བདེ་བ་མང་པོ་སྤྱད་སྤྱད་ནས།།
ཤི་ནས་ངན་སོང་སྡུག་བསྔལ་ནི།།
ཡུན་རིང་མི་བཟད་རྣམས་སུ་ལྟུང་།། ༡༥༧

भवे बहुप्रपातश्च तत्र चासत्त्वमीदृशम् ।
तत्रान्योन्यविरोधश्च न भवेत्तत्त्वमीदृशम् ॥ १५८

[90a] སྲིད་པ་ན་ནི་གཡང་ས་མང་།།
དེར་ནི་དེ་ཉིད་མིན་འདི་འདྲ།།
དེར་ཡང་ཕན་ཚུན་འགལ་བས་ན།།
སྲིད་ན་དེ་ཉིད་འདི་འདྲ་མེད།། ༡༥༨

तत्र चानुपमास्तीव्रा अनन्तदुःखसागराः ।
तत्रैवमल्पबलता तत्राप्यल्पत्वमायुषः ॥ १५९

དེར་ཡང་དཔེ་མེད་མི་བཟད་པའི།།
སྡུག་བསྔལ་རྒྱ་མཚོ་མཐའ་ལས་འདས།།
དེར་ནི་དེ་ལྟར་སྟོབས་ཆུང་ཞིང་།།
དེར་ནི་ཚེ་ཡང་ཐུང་བ་ཉིད།། ༡༥༩

तत्रापि जीवितारोग्यव्यापारैः क्षुत्क्लमश्रमैः ।
निद्रयोपद्रवैर्बालसंसर्गनिष्फलैस्तथा ॥ १६०

དེར་ཡང་གསོན་དང་ནད་མེད་ཀྱི།།
བྲེད་དང་བཀྲེས་དང་ངལ་བ་དང་།།
གཉིད་དང་འཚེ་དང་དེ་བཞིན་དུ།།
བྱིས་དང་འགྲོགས་པ་དོན་མེད་ཀྱིས།། ༡༦༠

वृथैवायुर्वहत्याशु विवेकस्तु सुदुर्लभः ।
तत्राप्यभ्यस्तविक्षेपनिवारणगतिः कुतः ॥ १६१

ཚེ་ནི་དོན་མེད་མྱུར་འདའ་ཡི།།
རྣམ་དཔྱོད་ཤིན་ཏུ་རྙེད་པར་དཀའ།།
དེར་ཡང་རྣམ་གཡེང་གོམས་པ་ནི།།
བཟློག་པའི་ཐབས་ནི་ག་ལ་ཡོད།། ༡༦༡

तत्रापि मारो यतते महापायप्रपातने ।
तत्रासन्मार्गबाहुल्याद्विचिकित्सा च दुर्जया ॥ १६२

དེར་ཡང་ངན་སོང་ཆེན་པོར་ནི།།
ལྟུང་ཕྱིར་བདུད་ནི་བརྩོན་པར་བྱེད།།
དེར་ནི་ལོག་པའི་ལམ་མང་ཞིང་།།
ཐེ་ཚོམ་ལས་ཀྱང་བརྒལ་དཀའ་སྟེ།། ༡༦༢

पुनश्च क्षणदौर्लभ्यं बुद्धोत्पादोऽतिदुर्लभः । 325
क्लेशौघो दुर्निवारश्चेत्यहो दुःखपरम्परा ॥ १६३

[90b] སླར་ཡང་དལ་བ་རྙེད་དཀའ་ཞིང་།།
སངས་རྒྱས་འབྱུང་རྙེད་ཤིན་ཏུ་དཀའ།།
ཉོན་མོངས་ཆུ་བོ་སྤང་དཀའ་སྟེ།།
ཨེ་མ་སྡུག་བསྔལ་བརྒྱུད་པར་འགྱུར།། ༡༦༣

अहोबतातिशोच्यत्वमेषां दुःखौघवर्तिनाम् ।
ये नेक्षन्ते स्वदौःस्थित्यमेवमप्यतिदुःस्थिताः ॥ १६४

དེ་ལྟར་ཤིན་ཏུ་སྡུག་བསྔལ་ཡང་།།
རང་སྡུག་མི་མཐོང་གང་ཡིན་པ།།
སྡུག་བསྔལ་ཆུ་བོར་གནས་འདི་དག།
ཀྱེ་ཧུད་མྱ་ངན་བྱ་བར་འོས།། ༡༦༤

स्नात्वा स्नात्वा यथा कश्चिद्विशेद्वह्निं मुहुर्मुहुः ।
स्वसौस्थित्यं च मन्यन्त एवमप्यतिदुःस्थिताः ॥ १६५

དཔེར་ན་འགའ་ཞིག་ཡང་ཡང་ཁྲུས།།
བྱས་ཏེ་ཡང་ཡང་མེར་འཇུག་པ།།
དེ་ལྟར་ཤིན་ཏུ་སྡུག་བསྔལ་བར།།
གནས་ཀྱང་བདག་ཉིད་བདེ་བསྒྲིམ་བཞིན།། ༡༦༥

अजरामरलीलानामेवं विहरतां सताम् ।
आयास्यन्त्यापदो घोराः कृत्वा मरणमग्रतः ॥ १६६

[91[a]] དེ་ལྟར་རྒ་དང་འཆི་མེད་པ།།
བཞིན་དུ་སྤྱོད་པས་གནས་རྣམས་ལ།།
དང་པོ་ཉིད་དུ་བསད་བྱས་ནས།།
ངན་སོང་ལྟུང་བ་མི་བཟད་འོང་།། ༡༦༦

एवं दुःखाग्नितप्तानां शान्तिं कुर्यामहं कदा ।
पुण्यमेघसमुद्भूतैः सुखोपकरणैः स्वकैः ॥ १६७

དེ་ལྟར་སྡུག་བསྔལ་མེས་གདུངས་ལ།།
བསོད་ནམས་སྤྲིན་ལས་ལེགས་བྱུང་བའི།།
རང་གི་བདེ་བའི་ཚོགས་ཆར་གྱིས།།
ཞི་བྱེད་པར་བདག་ནམ་ཞིག་འགྱུར།། ༡༦༧

कदोपलम्भदृष्टिभ्यो देशयिष्यामि शून्यताम् ।
संवृत्यानुपलम्भेव पुण्यसंभारमादरात् ॥ १६८

ནམ་ཞིག་དམིགས་པ་མེད་ཚུལ་དུ།།
གུས་པས་བསོད་ནམས་ཚོགས་བསགས་ཏེ།།

དམིགས་པས་ཕྱུང་བར་གྱུར་རྣམས་ལ།།
སྟོང་པ་ཉིད་ནི་སྟོན་པར་འགྱུར།། ༡༦༨

बोधिचर्यावतारे प्रज्ञापारमिता नाम नवमः परिच्छेदः ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་ལེའུ་སྟེ་དགུ་པའོ།། །།

CHAPTER X.

बोधिचर्यावतारं मे यद्विचिन्तयतः शुभम् ।
तेन सर्वे जनाः सन्तु बोधिचर्या विभूषणाः ॥ १

བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པ་ལ།།
འཇུག་པ་རྣམ་པར་བརྩམས་པ་ཡི།།
དགེ་བ་གང་དེས་འགྲོ་བ་ཀུན།།
བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་ལ་འཇུག་པར་ཤོག། ༡

सर्वासु दिक्षु यावन्तः कायचित्तव्यथातुराः ।
ते प्राप्नुवन्तु मत्पुण्यैः सुखप्रामोद्यसागरान् ॥ २

[91b] ཕྱོགས་རྣམས་ཀུན་ན་ལུས་དང་སེམས།།
སྡུག་བསྔལ་ནད་པ་ཇི་སྙེད་པ།།
དེ་དག་བདག་གི་བསོད་ནམས་ཀྱིས།།
བདེ་དགའ་རྒྱ་མཚོ་ཐོབ་པར་ཤོག། ༢

आसंसारं सुखज्यानिर्माभूत्तेषां कदाचन ।
बोधिसत्त्वसुखं प्राप्तं भवत्यविरतं जगत् ॥ ३

དེ་དག་འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་དུ།།
ནམ་ཡང་དེ་ལས་ཉམས་མ་གྱུར།།

འགྲོ་བས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡི།།
བདེ་བ་རྒྱུན་མི་འཆད་ཐོབ་ཤོག། ༣

यावन्तो नारकाः केचिद्विद्यन्ते लोकधातुषु ।
सुखावती सुखामोदैर्मोदन्तां तेषु देहिनः ॥ ४

འཇིག་རྟེན་ཁམས་ན་དམྱལ་བ་དག།
གང་དག་ཇི་སྙེད་ཡོད་པ་རྣམས།།
དེ་དག་དུ་ནི་ལུས་ཅན་རྣམས།།
བདེ་ཅན་བདེ་བས་དགའ་བར་ཤོག། ༤

शीतार्ताः प्राप्नुवन्तूष्णमुष्णार्ताः सन्तु शीतलाः ।
बोधिसत्त्वमहामेघसम्भवैर्जलसागरैः ॥ ५

གྲང་བས་ཉམ་ཐག་དྲོ་ཐོབ་ཤོག།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྲིན་ཆེན་ལས།།
བྱུང་བའི་ཆུ་བོ་མཐའ་ཡས་ཀྱིས།།
ཚ་བས་ཉམ་ཐག་བསིལ་བར་ཤོག། ༥

असिपत्रवनं तेषां स्यान्नन्दनवनद्युतिः ।
कूटशाल्मलीवृक्षाश्च जायन्तां कल्पपादपाः ॥ ६

[92a] རལ་གྲི་ལོ་མའི་ནགས་ཚལ་ཡང་།།
དེ་ལ་དགའ་ཚལ་སྡུག་གུར་ཤོག།
ཤལ་མ་ལི་ཡི་སྡོང་པོ་ཡང་།།
དཔག་བསམ་ཤིང་དུ་འཁྲུངས་པར་ཤོག། ༦

दात्यूहकारण्डवचक्रवाकहंसादिकोलाहलरम्यशोभैः ।
सरोभिरुद्दामसरोजगन्धैर्भवन्तु हृद्याः नरकप्रदेशाः ॥ ७

མཐིང་རིལ་ངུར་པ་དག་དང་ངང་པ་དང་།།
བཞད་སོགས་སྐད་སྙན་འབྱིན་པས་མཛེས་གྱུར་ཅིག།

པདྨ་དྲི་བསུང་ཆེ་ལྡན་མཚོ་དག་གིས།།
དཀྱུལ་བའི་ས་ཕྱོགས་དག་ནི་ཉམས་དགར་ཤོག། ༧

सोऽङ्गारराशिर्मणिराशिरस्तु तप्ता च भूः स्फाटिककुट्टिमं स्यात् ।
भवन्तु संघातमहीधराश्च पूजाविमानाः सुगत-प्रपूर्णाः ॥ ८

སོལ་ཕུང་དེ་ཡང་རིན་ཆེན་ཕུང་པོར་གྱུར།།
ས་བསྲེགས་ཤེལ་གྱི་ས་གཞི་བསྐུར་བར་ཤོག།
བསྡུས་འཛོམས་རི་བོ་རྣམས་ཀྱང་མཆོད་པ་ཡི།།
གཞལ་མེད་ཁང་གྱུར་བདེ་གཤེགས་གང་བར་ཤོག། ༨

अङ्गार-तप्तोपल [श ?]स्त्रवृष्टिरद्यप्रभृत्यस्तु च पुष्पवृष्टिः ।
तच्छस्त्रयुद्धं च परस्परेण क्रीडार्थमद्यास्तु च पुष्पयुद्धम् ॥ ९

མདག་མ་རྡོ་བསྲེགས་མཚོན་གྱི་ཆར་པ་དང་།།
དེང་ནས་བཟུང་སྟེ་མེ་ཏོག་ཆར་པར་གྱུར།།
ཕན་ཚུན་མཚོན་གྱིས་འདེབས་པ་དེ་ཡང་ནི།།
དེང་ནས་རྩེ་ཕྱིར་མེ་ཏོག་འཕེན་པར་ཤོག། ༩

पतितसकलमांसाः कुन्दवर्णास्थिदेहा
दहनसमजलायां वैतरण्यां निमग्नाः ।
मम कुशलबलेन प्राप्तदिव्यात्मभावाः
सह सुरवनिताभिः सन्तु मन्दाकिनीस्थाः ॥ १०

[92b] ཆུ་བོ་རབ་མེད་མེ་དོང་འདྲ་ནང་བྱིང་བ་དག།
ཤ་ཀུན་ཞིག་གྱུར་རུས་གོང་མེ་ཏོག་ཀུན་དའི་མདོག།
བདག་གི་དགེ་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་ལྷ་ཡི་ལུས་ཐོབ་ནས།།
ལྷ་མོ་རྣམས་དང་ལྷན་ཅིག་དལ་གྱིས་འབབ་གནས་ཤོག། ༡༠

त्रस्ताः पश्यन्त्वकस्मादिह यमपुरुषाः काकगृध्राश्च घोराः
ध्वान्तं ध्वस्तं समन्तात् सुखरतिजननी कस्य सौम्या प्रभेयम् । *
इत्यूर्ध्वं प्रेक्षमाणा गगनतलगतं वज्रपाणिं ज्वलन्तं
दृष्ट्वा प्रामोद्यवेगाद् व्यपगतदुरिता यांतु तेनैव सार्धम् ॥ ११

ཅི་ཕྱིར་འདིར་ནི་གཤིན་རྗེའི་མི་དང་ཁྲ་དང་བྱ་རྒོད་མི་བཟད་རྣམས་སྐྲག་བྱེད།།
ཀུན་ནས་མུན་བསལ་བདེ་དགའ་སྐྱེད་པའི་མཐུ་བཟང་འདི་ཀོ་སུ་ཡི་མཐུ་སྙམ་སྟེ།།
གྱེན་དུ་བལྟས་ན་ནམ་མཁའི་དཀྱིལ་ན་ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེ་འབར་བ་བཞུགས། མཐོང་ནས།
རབ་དུ་དགའ་བའི་ཤུགས་ཀྱིས་སྡིག་དང་བྲལ་ནས་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་འགྲོགས་པར་ཤོག། ༡༡

पततु कमलवृष्टिर्गन्धपानीयमिश्रा-
च्छमिति नरकवह्निं दृश्यते नाशयन्ती ।
किमिदमिति सुखेनाह्लादितं नाम कस्माद्
भवतु कमलपाणेर्दर्शनं नारकाणाम् ॥ १२

མེ་ཏོག་ཆར་པ་སྤོས་ཆུ་དང་འདྲེས་འབབས་པ་ཡིས།།
དམྱལ་བའི་མེ་མདག་ཆེལ་ཆེལ་གསོད་པ་མཐོང་གྱུར་ནས།།
གློ་བུར་བདེ་བས་ཚིམ་པ་འདི་ཅི་བསམ་པ་དང་།།
སེམས་དམྱལ་རྣམས་ཀྱིས་ཕྱག་ན་པདྨ་མཐོང་བར་ཤོག། ༡༢

आयातायात शीघ्रं भयमपनयत भ्रातरो जीविताः स्मः
सम्प्राप्तोऽस्माकमेष ज्वलदभयकरः कोऽपि चीरी कुमारः ।
सर्वं यस्यानुभावाद् व्यसनमपगतं प्रीतिवेगाः प्रवृत्ताः
जातं संबोधिचित्तं सकलजनपरित्राणमाता दया च ॥ १३

[93a] གྲོགས་དག་འཇིགས་པ་བོར་ལ་རིངས་པར་ཚུར་ཤོག་འུ་བུའི་ཐད་དུ་ནི།།
གང་གི་མཐུ་ཡིས་སྡུག་བསྔལ་ཀུན་བྲལ་དགའ་བའི་ཤུགས་བྱིན་ལ།།

འགྲོ་བ་ཀུན་ནས་ཡོངས་སྐྱོབ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དང་བརྩེ་བ་སྐྱེས་གྱུར་པ།།
གཞོན་ནུ་ཟུར་ཕུད་ཅན་འབར་འཇིགས་པ་མེད་པར་བྱེད་པ་སུ་ཞིག་ཡིན།། ༡༣

पश्यन्त्वेनं भवन्तः सुरशतमुकुटैरर्च्यमानाङ्घ्रिपद्मं
कारुण्यार्द्रदृष्टिं शिरसि निपतितानेकपुष्पौघवृष्टिम् ।
कूटागारैर्मनोज्ञैः स्तुतिमुखरसुरस्त्रीसहस्रोपगीतै-
र्दृष्ट्वाग्रे मञ्जु घोषं भवतु कलकलः साम्प्रतं नारकाणाम् ॥ १४

ཁྱོད་ཀྱིས་ལྷ་བརྒྱའི་ཅོད་པན་དག་གིས་ཞབས་ཀྱི་པདྨོ་ལ་མཆོད་ཅིང་།།
ཐུགས་རྗེས་བརླན་སྤྱན་དབུ་ལ་མེ་ཏོག་དུ་མའི་ཚོགས་ཀྱི་ཆར་འབེབས་པ།།
ཁང་བརྩེགས་ཡིད་འོང་ལྷ་མོ་སྟོང་ཕྲག་བསྟོད་དབྱངས་སྒྲོགས་ལྡན་འདི་ལྟོས་ཤེས།།
འཇམ་དབྱངས་དེ་འདྲ་མཐོང་ནས་ད་ནི་སེམས་དམྱལ་ཅ་ཅོ་འདོན་པར་ཤོག། ༡༤

इति मत्कुशलैः समन्तभद्रप्रमुखानावृतबोधिसत्त्वमेघान् ।
सुखशीतसुगन्धवातवृष्टीनभिनन्दन्तु विलोक्य नारकास्ते ॥ १५

[93b] དེ་ལྟར་བདག་གི་དགེ་རྩས་ཀུན་ཏུ་བཟང་ལ་སོགས།།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྒྲིབ་པ་མེད་སྤྲིན་བདེ་བ་དང་།།
བསིལ་ཞིང་དྲི་ཞིམ་ངད་ལྡན་ཆར་པ་འབེབས་མཐོང་ནས།།
སེམས་ཅན་དམྱལ་བ་དེ་དག་མངོན་པར་དགའ་གྱུར་ཅིང་།། ༡༥

शाम्यन्तु वेदनास्तीव्रा नारकाणां भयानि[1] च ।
दुर्गतिभ्यो विमुच्यन्तां सर्वदुर्गतिवासिनः ॥ १६ [2]

སེམས་ཅན་ནད་པ་ཇི་སྙེད་པ།།
མྱུར་དུ་ནད་ལས་ཐར་གྱུར་ཅིག།

1. Wanting in Tibetan.

2. The Tib. verses Nos. 16–22 are arranged according to Skt. equivalents. The original readings of the Tib. versions in the MS. were in the following manner: 17, 18, 19, 20, 21, 16, 22.

འགྲོ་བའི་ནད་ནི་མ་ལུས་པ།།
རྟག་ཏུ་འབྱུང་བ་མེད་པར་ཤོག། ༡༦

अन्योन्यभक्षणभयं तिरश्चामपगच्छतु ।
भवन्तु सुखिनः प्रेता यथोत्तरकुरौ नराः ॥ १७

དུད་འགྲོ་རྣམས་ནི་གཅིག་ལ་གཅིག།
ཟ་བའི་འཇིགས་དང་བྲལ་བར་ཤོག།
སྒྲ་མི་སྙན་པའི་མི་བཞིན་དུ།།
ཡི་དྭགས་རྣམས་ནི་བདེ་བར་གྱུར།། ༡༧

संतर्प्यन्तां प्रेताः[1] स्नाप्यन्तां शीतला भवन्तु सदा । 45
आर्यावलोकितेश्वरकरगलितक्षीरधाराभिः ॥ १८

འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་གི།
ཕྱག་ནས་འབབ་པའི་འོ་རྒྱུན་གྱིས།།
ཡི་དྭགས་རྣམས་ནི་ཚིམ་བྱས་ཤིང་།།
ཁྲུས་བྱས་རྟག་ཏུ་བསིལ་བར་ཤོག། ༡༨

अन्धाः पश्यन्तु रूपाणि शृण्वन्तु बधिराः सदा ।
गर्भिण्यश्च प्रसूयन्तां मायादेवीव निर्व्यथा ॥ १९

ལོང་བ་རྣམས་ཀྱིས་གཟུགས་མཐོང་ཞིང་།།
འོན་པས་རྟག་ཏུ་སྒྲ་ཐོས་ཤོག།
ལྷ་མོ་སྒྱུ་འཕྲུལ་ཇི་བཞིན་དུ།།
སྦྲུམ་མའང་གནོད་མེད་བཙའ་བར་ཤོག། ༡༩

1. Wanting in Tibetan.

वस्त्रभोजनपानीयं स्रक्चन्दनविभूषणम् ।
मनोऽभिलषितं सर्वं लभन्तां हितसंहितम् ॥ २०

གཅེར་བུ་[1] རྣམས་ཀྱིས་གོས་དག་དང་ ॥
བཀྲེས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཟས་དང་ནི॥
སྐོམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཆུ་དག་དང་ ॥
བཏུང་བ་ཞིམ་པོ་ཐོབ་པར་ཤོག། ༢༠

भीताश्च निर्भयाः सन्तु शोकार्ताः प्रीतिलाभिनः ।
उद्विग्नाश्च निरुद्वेगा धृतिमन्तो भवन्तु च ॥ २१

[94a] བཀྲེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནོར་ཐོབ་ཤོག།
མྱ་ངན་ཉམ་ཐག་དགའ་ཐོབ་ཤོག།
ཡིད་ཆད་རྣམས་ཀྱང་ཡིད་སོས་ཤིང་ ॥
བརྟན་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པར་ཤོག། ༢༡

आरोग्यं रोगिणामस्तु मुच्यन्तां सर्वबन्धनात् ।
दुर्बला बलिनः सन्तु स्निग्धचित्ताः परस्परम् ॥ २२

སྐྲག་པ་རྣམས་ནི་འཇིགས་མེད་ཤོག།
བཅིངས་པ་རྣམས་ནི་གྲོལ་བར་ཤོག ॥
མཐུ་མེད་རྣམས་ནི་མཐུ་ལྡན་ཞིང་ ॥
སེམས་ནི་ཕན་ཚུན་མཉེན་གྱུར་ཅིག། ༢༢

सर्वा दिशः शिवाः सन्तु सर्वेषां पथिवर्तिनाम् ।
येन कार्येण गच्छन्ति तदुपायेन सिध्यतु ॥ २३

འགྲོན་པོ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ལ॥
ཕྱོགས་རྣམས་ཐམས་བདེ་བར་ཤོག།

1. Wanting in Sanskrit.

གང་གི་དོན་དུ་འགྲོ་བྱེད་པ།།
དེ་འབད་མི་དགོས་འགྲུབ་གྱུར་ཅིག། ༢༣

नौयानयात्रारूढाश्च सन्तु सिद्धमनोरथाः ।
क्षेमेण कूलमासाद्य रमन्तां सह बन्धुभिः ॥ २४

[94b] གྲུ་དང་གྲུ་ཆེན་ཞུགས་པ་རྣམས།།
ཡིད་ལ་བསམས་པ་འགྲུབ་གྱུར་ཏེ།།
ཆུ་ཡི་ངོགས་སུ་བདེར་ཕྱིན་ནས།།
གཉེན་དང་ལྷན་ཅིག་དགའ་བར་ཤོག། ༢༤

कान्तारोन्मार्गपतिता लभन्तां सार्थसंहतिम् ।
अश्रमेण च गच्छन्तु चौरव्याघ्रादिनिर्भयाः ॥ २५

མྱ་ངན་ལམ་གོལ་འཁྱམས་པ་རྣམས།།
མགྲོན་པོ་དག་དང་ཕྲད་གྱུར་ནས།།
ཆོམ་རྐུན་སྟག་སོགས་འཇིགས་མེད་པར།།
མི་ངལ་བདེ་བླག་འདོང་བར་ཤོག། ༢༥

सुप्तमत्तप्रमत्तानां व्याध्यारण्यादिसंकटे ।
अनाथबालवृद्धानां रक्षां कुर्वन्तु देवताः ॥ २६

དགོན་སོགས་ལམ་མེད་ཉམ་ང་བར།།
བྱིས་པ་རྒན་པོ་མགོན་མེད་པ།།
གཉིད་ལོག་མྱོས་ཤིང་རབ་མྱོས་རྣམས།།
ལྷ་དག་བསྲུང་བ་བྱེད་པར་ཤོག། ༢༦

सर्वाक्षणविनिर्मुक्ताः श्रद्धाप्रज्ञाकृपान्विताः ।
आकाराचारसंपन्नाः सन्तु जातिस्मराः सदा ॥ २७

མི་དལ་[1] ཀུན་ལས་ཐར་པ་དང་།།
དད་དང་ཤེས་རབ་བརྩེར་ལྡན་ཞིང་།།

1. དལ་བ་བརྒྱད་ The eight conditions of rest of human nature, the state of being free from eight intranquillities of mind (*aṣṭau nirvyāpānavasthā*).

ཟས་དང་སྐྱིད་པ་ཕུན་ཚོགས་ནས།།
རྟག་ཏུ་ཚེ་རབས་དྲན་གྱུར་ཅིག། ༢༧

भवन्त्वत्ययकोशाश्च यावद् गगनगञ्जवत् ।
निर्द्वन्द्वा निरुपायास्ताः सन्तु स्वाधीनवृत्तयः ॥ २८

ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་མཛོད་བཞིན་དུ།།
ལོངས་སྤྱོད་ཆད་པ་མེད་པར་ཤོག།
རྩོད་པ་མེད་ཅིང་འཚེ་མེད་པར།།
རང་དབང་དུ་ནི་སྤྱོད་པར་ཤོག། ༢༨

अल्पौजसश्च ये सत्त्वास्ते भवन्तु महौजसः ।
भवन्तु रूपसम्पन्ना ये विरूपास्तपस्विनः ॥ २९

[95a] སེམས་ཅན་གཟི་བརྗིད་ཆུང་ངུ་གང་།།
དེ་དག་གཟི་བརྗིད་ཆེན་པོར་ཤོག།
དཀའ་ཐུབ་ཅན་གང་གཟུགས་ངན་པ།།
གཟུགས་བཟང་ཕུན་སུམ་ཚོགས་གྱུར་ཅིག། ༢༩

याः काश्चन स्त्रियो लोके पुरुषत्वं व्रजन्तु ताः ।
प्राप्नुवन्तु च तां नीचा हतमाना भवन्तु च ॥ ३०

འཇིག་རྟེན་བུད་མེད་ཇི་སྙེད་པ།།
དེ་དག་སྐྱེས་པ་ཉིད་གྱུར་ཅིག།
མ་རབས་རྣམས་ནི་མཐོ་ཐོབ་ཅིང་།།
ང་རྒྱལ་དག་ཀྱང་བཅོམ་པར་ཤོག། ༣༠

अनेन मम पुण्येन सर्वसत्त्वा अशेषतः ।
विरम्य सर्वपापेभ्यः कुर्वन्तु कुशलं सदा ॥ ३१

བདག་གི་བསོད་ནམས་འདི་ཡིས་ནི།།
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མ་ལུས་པ།།

སྡིག་པ་ཐམས་ཅད་སྤངས་ནས་ནི། །
རྟག་ཏུ་དགེ་བ་བྱེད་པར་ཤོག ། ༣༡

बोधिचित्ताविरहिता बोधिचर्यापरायणाः ।
बुद्धैः परिगृहीताश्च मारकर्मविवर्जिताः ॥ ३२

བྱང་ཆུབ་སེམས་དང་མི་འབྲལ་ཞིང་། །
བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་ལ་གཞོལ་བ་དང་། །
སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཡོངས་བཟུང་ཞིང་། །
བདུད་ཀྱི་ལས་རྣམས་སྤོང་བར་ཤོག ། ༣༢

अप्रमेयायुषश्चैव सर्वसत्त्वा भवन्तु ते ।
नित्यं जीवन्तु सुखिता मृत्युशब्दोऽपि नश्यतु ॥ ३३

སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི། །
ཚེ་ཡང་དཔག་མེད་རིང་བར་ཤོག །
རྟག་ཏུ་བདེ་བར་འཚོ་འགྱུར་ཞིང་། །
འཆི་བའི་སྒྲ་ཡང་གྲགས་མ་གྱུར། ། ༣༣

रम्याः कल्पद्रुमोद्यानैः दिशः सर्वा भवन्तु च ।
बुद्धबुद्धात्मजाकीर्णा धर्मध्वनिमनोहरैः ॥ ३४

[95b] དཔག་བསམ་ཤིང་གི་སྐྱེད་མོས་ཚལ། །
སངས་རྒྱས་དང་ནི་སངས་རྒྱས་སྲས། །
ཆོས་སྒྲ་སྒྲོགས་པས་གང་བ་ཡིས། །
ཕྱོགས་རྣམས་ཐམས་ཅད་གང་བར་ཤོག ། ༣༤

शर्करादिव्यपेता च समा पाणितलोपमा ।
मृद्वी च वैदूर्यमयी भूमिः सर्वत्र तिष्ठतु ॥ ३५

ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་ས་གཞི་དག །
གསེག་མ་ལ་སོགས་མེད་པ་དང་། །

ཐག་མཐིལ་ལྟར་མཉམ་བཻ་ཌཱུརྻའི།།
རང་བཞིན་འཛམ་པོར་གནས་གྱུར་ཅིག། ༣༥

बोधिसत्त्वमहापर्षन्मण्डलानि समन्ततः ।
निषीदन्तु स्वशोभाभिर्मण्डयन्तु महीतलम् ॥ २६

འཁོར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ཡོད་དགུར་ཡང་།།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མང་པོ་དག།
རང་གི་ལེགས་པས་ས་སྟེང་དག།
བརྒྱན་པར་མཛད་པས་བཞུགས་གྱུར་ཅིག། ༣༦

पक्षिभ्यः सर्ववृक्षेभ्यो रश्मिभ्यो गगनादपि ।
धर्मध्वनिरविश्रामं श्रूयतां सर्वदेहिभिः ॥ २७

ལུས་ཅན་ཀུན་གྱིས་བྱ་དང་ནི།།
ཤིང་དང་འོད་ཟེར་ཐམས་ཅད་དང་།།
ནམ་མཁའ་ལས་ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་སྒྲ།།
རྒྱུན་མི་འཆད་པར་ཐོས་པར་ཤོག། ༣༧

बुद्धबुद्धसुतैर्नित्यं लभन्तां ते समागमम् । 85
पूजामेघैरनन्तैश्च पूजयन्तु जगद्गुरुम् ॥ २८

[96a] དེ་དག་རྟག་ཏུ་སངས་རྒྱས་དང་།།
སངས་རྒྱས་སྲས་དང་ཕྲད་གྱུར་ཅིག།
མཆོད་པའི་སྤྲིན་ནི་མཐའ་ཡས་པས།།
འགྲོ་བའི་བླ་མ་མཆོད་པར་ཤོག། ༣༨

देवो वर्षतु कालेन शस्यसम्पत्तिरस्तु च ।
स्फीतो भवतु लोकश्च राजा भवतु धार्मिकः ॥ २९

ལྷ་ཡང་དུས་སུ་ཆར་འབེབས་ཤིང་།།
ལོ་ཏོག་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པར་ཤོག།

རྒྱལ་པོ་ཆོས་བཞིན་བྱེད་གྱུར་ཅིག།
འཇིག་རྟེན་དག་ཀྱང་དར་བར་ཤོག། ༣༩

शक्ता भवन्तु चौषध्यो मन्त्राः सिध्यन्तु जापिनाम् ।
भवन्तु करुणाविष्टा डाकिनीराक्षसादयः ॥ ४०

སྨན་རྣམས་མཐུ་དང་ལྡན་པ་དང་།།
གསང་སྔགས་བཟླས་བརྗོད་འགྲུབ་པར་ཤོག།
མཁའ་འགྲོ་སྲིན་པོ་ལ་སོགས་པ།།
སྙིང་རྗེའི་སེམས་དང་ལྡན་གྱུར་ཅིག། ༤༠

मा कश्चिद्दुःखितः सत्त्वो मा पापी मा च रोगितः ।
मा हीनः परिभूतो वा मा भूत् कश्चिच्च दुर्मनाः ॥ ४१

སེམས་ཅན་འགའ་ཡང་སྡུག་མ་གྱུར།།
སྡིག་པར་མ་གྱུར་ན་མ་གྱུར།།
འཇིགས་དང་བརྙས་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་།།
འགའ་ཡང་ཡིད་མི་བདེ་མ་གྱུར།། ༤༡

पाठस्वाध्यायकलिला विहाराः सन्तु सुस्थिताः ।
नित्यं स्यात् संघसामग्री संघकार्यं च सिध्यतु ॥ ४२

གཙུག་ལག་ཁང་རྣམས་ཀློག་པ་དང་།།
ཁ་ཏོན་གྱིས་རྒྱས་ལེགས་གནས་ཤོག།
རྟག་ཏུ་དགེ་འདུན་མཐུན་པ་དང་།།
དགེ་འདུན་དོན་ཡང་འགྲུབ་པར་ཤོག། ༤༢

विवेकलाभिनः सन्तु शिक्षाकामाश्च भिक्षवः ।
कर्मण्यचित्ता ध्यायन्तु सर्वविक्षेपवर्जिताः ॥ ४३

96b] བསླབ་པ་འདོད་པའི་དགེ་སློང་དག།
དབེན་པ་དག་ཀྱང་ཐོབ་པར་ཤོག།

གཡེང་བ་ཐམས་ཅད་སྤངས་ནས་ནི། །
སེམས་ནི་ལས་རུང་སྒོམ་གྱུར་ཅིག། ༤༣

लाभिन्यः सन्तु भिक्षुण्यः कलहायासवर्जिताः ।
भवन्त्वखण्डशीलाश्च सर्वे प्रव्रजितास्तथा ॥ ४४

དགེ་སློང་མ་རྣམས་རྙེད་ལྡན་ཞིང་། །
འཐབ་དང་གནོད་པ་སྤང་བར་ཤོག།
དེ་བཞིན་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཀུན། །
ཚུལ་ཁྲིམས་ཉམས་པ་མེད་གྱུར་ཅིག། ༤༤

दुःशीलाः सन्तु संविग्नाः पापक्षयरताः सदा ।
सुगतेर्लाभिनः सन्तु तत्र चाखण्डितव्रताः ॥ ४५ 100

ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བས་ཡིད་བྱུང་ནས། །
རྟག་ཏུ་སྡིག་པ་ཟད་བྱེད་ཤོག།
བདེ་འགྲོ་དག་ཀྱང་ཐོབ་གྱུར་ནས། །
དེར་ཡང་བརྟུལ་ཞུགས་མི་ཉམས་ཤོག། ༤༥

पण्डिताः सत्कृताः सन्तु लाभिनः पैण्डपातिकाः ।
भवन्तु शुद्धसन्तानाः सर्वदिक्ख्यातकीर्तयः ॥ ४६

མཁས་པ་རྣམས་ནི་བཀུར་བ་དང་། །
བསོད་སྙོམས་དག་ཀྱང་རྙེད་པར་ཤོག།
རྒྱུད་ནི་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་། །
ཕྱོགས་རྣམས་ཀུན་ཏུ་གྲགས་པར་ཤོག། ༤༦

अभुक्त्वापायिकं दुःखं विना दुष्करचर्यया ।
दिव्येनैकेन कायेन जगद्बुद्धत्वमाप्नुयात् ॥ ४७

[97a] ངན་སོང་སྡུག་བསྔལ་མི་མྱོང་ཞིང་། །
དཀའ་བ་སྤྱོད་པ་མེད་པར་ཡང་། །

ལྷ་བས་ལྷག་པའི་ལུས་ཀྱིས་ནི། །
དེ་དག་སངས་རྒྱས་མྱུར་འགྱུར་ཤོག ། ༤༧

पूज्यन्तां सर्वसंबुद्धाः सर्वसत्त्वैरनेकधा ।
अचिन्त्यबौद्धसौख्येन सुखिनः सन्तु भूयसा ॥ ४८

སེམས་ཅན་ཀུན་གྱིས་ཡོན་མང་དུ། །
སངས་རྒྱས་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་མཆོད་བྱེད་ཅིང་[1] ། །
སངས་རྒྱས་བདེ་བ་བསམ་ཡས་ཀྱིས། །
རྟག་ཏུ་བདེ་དང་ལྡན་གྱུར་ཅིག ། ༤༨

सिध्यन्तु बोधिसत्त्वानां जगदर्थं मनोरथाः ।
यच्चिन्तयन्ति ते नाथास्तत् सत्त्वानां समृध्यतु ॥ ४९

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། །
འགྲོ་དོན་ཐུགས་ལ་དགོངས་འགྲུབ་ཤོག །
མགོན་པོ་ཡིས་ནི་གང་དགོངས་པ། །
སེམས་ཅན་རྣམས་ལའང་དེ་འབྱོར་ཤོག ། ༤༩

प्रत्येकबुद्धाः सुखिनो भवन्तु श्रावकास्तथा ।
देवासुरनरैर्नित्यं पूज्यमानाः सगौरवैः[2] ॥ ५०

དེ་བཞིན་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་། །
ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱང་བདེ་གྱུར་ཅིག ། ༥༠

जातिस्मरत्वं प्रव्रज्यामहं च प्राप्नुयां सदा ।
यावत् प्रमुदितां भूमिं मञ्जुघोषपरिग्रहात् ॥ ५१

བདག་ཀྱང་འཇམ་དབྱངས་བཀའ་དྲིན་གྱིས། །
ས་རབ་དགའ་བ་ཐོབ་བར་དུ། །

1. Tib. adds two words more—metre irregular.
2. Tib. omits this line.

དག་ཏུ་ཚེ་རབས་དྲན་པ་དང་ ||
རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཐོབ་པར་ཤོག | ༥༡

येन तेनासनेनाहं यापयेयं बलान्वितः ।
विवेकवाससामग्रीं प्राप्नुयां सर्वजातिषु ॥ ५२

[97b] བདག་ནི་ཁ་ཟས་ཀྱི་ནས་ཀྱང་ ||
ཉམས་དང་ལྡན་ཞིང་འཚོ་བར་ཤོག |
ཚེ་རབས་ཀུན་ཏུ་དབེན་གནས་པ ||
ཕུན་སུམ་ལྡན་པ་ཐོབ་པར་ཤོག | ༥༢

यदा च द्रष्टुकामः स्यां प्रष्टुकामश्च किञ्चन ।
तमेव नाथं पश्येयं मञ्जुनाथमविघ्नतः ॥ ५३

གང་ཚེ་བལྟ་བར་འདོད་པའམ ||
ཅུང་ཟད་དྲི་བར་འདོད་ན་ཡང་ ||
མགོན་པོ་འཇམ་དབྱངས་དེ་ཉིད་ནི ||
གེགས་མེད་པར་ཡང་མཐོང་བར་ཤོག | ༥༣

दशदिग्-व्योमपर्यन्त-सर्वसत्त्वार्थसाधने ।
यदाचरति मञ्जुश्रीः सैव चर्या भवेन्मम ॥ ५४

ཕྱོགས་བཅུ་ནམ་མཁའི་མཐས་གཏུགས་པར ||
སེམས་ཅན་དོན་ཀུན་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར ||
ཇི་ལྟར་འཇམ་དབྱངས་སྤྱོད་མཛད་པ ||
བདག་གི་སྤྱོད་པའང་དེ་འདྲར་ཤོག | ༥༤

आकाशस्य स्थितिर्यावद्यावच्च जगतः स्थितिः ।
तावन्मम स्थितिर्भूयाज्जगद्दुःखानि निघ्नतः ॥ ५५

ཇི་སྲིད་ནམ་མཁའ་གནས་པ་དང་ [1] ||
འགྲོ་བ་ཇི་སྲིད་གནས་གྱུར་པ ||

1. Tib. adds one word more—metre irregular.

དེ་སྲིད་བདག་ནི་གནས་གྱུར་ནས།།
འགྲོ་བའི་སྡུག་བསྔལ་སེལ་བར་ཤོག། ༥༥

यत्किञ्चिज्जगतो दुःखं तत् सर्वं मयि पच्यताम् ।
बोधिसत्त्वशुभैः सर्वैर्जगत् सुखितमस्तु च ॥ ५६

[98a] འགྲོ་བའི་སྡུག་བསྔལ་ཅིའང་རུང་།།
དེ་ཀུན་བདག་ལ་སྨིན་གྱུར་ཅིག།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགེ་འདུན་གྱིས།།
འགྲོ་བ་བདེ་ལ་སྤྱོད་པར་ཤོག། ༥༦

जगद्दुःखैकभैषज्यं सर्वसम्पत् सुखाकरम् ।
लाभसत्कारसहितं चिरं तिष्ठतु शासनम् ॥ ५७

འགྲོ་བའི་སྡུག་བསྔལ་སྨན་གཅིག་པུ།།
བདེ་བ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བའི་གནས།།
བསྟན་པ་རྙེད་དང་བཀུར་སྟི་དང་།།
བཅས་ཏེ་ཡུན་རིང་གནས་གྱུར་ཅིག། ༥༧

मञ्जुघोषं नमस्यामि यत् प्रसादान्मतिः शुभे । 125
कल्याणमित्रं वन्देऽहं यत् प्रसादाच्च वर्धत इति ॥ ५८

གང་གི་དྲིན་གྱིས་དགེ་བློ་འབྱུང་།།
འཇམ་པའི་དབྱངས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།།
གང་གི་དྲིན་གྱིས་བདག་དར་བ།།
དགེ་བའི་བཤེས་ལའང་བདག་ཕྱག་འཚལ།། ༥༨

बोधिचर्यावतारे परिणामना परिच्छेदो दशमः ॥

[98b] བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། བསྔོ་བ་ཞེས་བྱ་
བའི་ལེའུ་སྟེ་བཅུ་པའོ།། །།བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་

སློབ་དཔོན་ཤཱནྟ་དེ་བས་མཛད་པ་རྫོགས་སོ།། ||རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་
སརྦ་ཛྙཱ་དེ་བ་དང་། ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙཱ་བ་བནྡེ་དཔལ་བརྩེགས་ཀྱིས་ཁ་ཆེའི་
དཔེ་ལས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ལས། སླད་ཀྱི་རྒྱ་གར་གྱི་
མཁན་པོ་དྷརྨ་ཤྲཱི་བྷ་དྲ་དང་། ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙཱ་བ་བནྡེ་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་
དང་། ཤཱཀྱ་བློ་གྲོས་ཀྱིས་ཡུལ་དབུས་ཀྱི་དཔེ་དང་འགྲེལ་པ་དང་མཐུན་
པར་བཅོས་ཤིང་བསྒྱུར་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པའོ།། ||ཡང་དུས་ཕྱིས་རྒྱ་གར་
གྱི་མཁན་པོ་སུ་མ་ཏི་ཀིརྟི་དང་། ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙཱ་བ་དགེ་སློང་བློ་ལྡན་ཤེས་
རབ་ཀྱིས་དག་པར་བཅོས་ཤིང་བསྒྱུར་ཏེ་ལེགས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་
པའོ།། || ༨༨

༄༅། །ན་མོ་བུདྡྷ་བོ་དྷི་སཏྭ་ན་མ་ཡ།

བདེ་གཤེགས་ཀུན་མཁྱེན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རྣམས།།
རྒྱལ་སྲས་རིན་ཆེན་འཁོར་ལོ་འབར་བའི་རྒྱུ།།
སྙིང་རྗེའི་སེམས་ཅན་གཉིས་སུ་མེད་པའི་བློ།།
རིན་ཆེན་བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱིས་འགྲོ་འདི་སྐྱོངས།། ༨༩

[99a] གང་གིས་ཐེག་མཆོག་དམ་པ་འདི་མཛེས་པའི།།
བློ་གྲོས་ཆེན་པོ་རྒྱལ་སྲས་ཞི་བ་ལྷས།།
དོན་ལྡན་སྡུག་བསྔལ་སྤང་ཕྱིར་སྒྲུབ་པའི་གཞུང་།།
འཆོས་སྒྲོན་ཡོན་དན་ཀུན་ལྡན་བསྟན་བཅོས་འདི།། ༩༠

སྲིད་ཞིའི་ལེགས་པའི་དཔལ་གང་འབྱུང་བའི་གནས།།
མཐའ་ཡས་འགྲོ་བའི་ཕན་བདེའི་རྒྱུ་གཅིག་པུ།།

མཆུངས་མེད་རྒྱལ་བསྟན་སྙིང་པོ་བྱང་ཆུབ་སེམས།།
དོན་དང་ཡི་གེའི་གཟུགས་སུ་ལེགས་གནས་པ།། ༦༡

ཟབ་མོ་ལྟ་བ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱོད་པའི་ཚུལ།།
ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་རྣམ་གསུམ་ལེགས་སྟོན་པས།།
རྒྱལ་དང་དེ་སྲས་སེམས་དཔའ་མཆོག་རྣམས་ཀྱི།།
བགྲོད་པའི་ལམ་དང་བསླབ་པའི་གནས་གཅིག་ཡིན།། ༦༢

བརྗོད་མེད་བརྗོད་པ་ཀུན་གྱི་གཞིར་གྱུར་པ།།
འགྱུར་མེད་མིང་གི་ངེས་པས་བསྟོད་པའི་དབྱངས།།
ཐོག་མ་བར་དང་ཐ་མར་དགེ་བའི་གདམ།།
ལེགས་བཤད་ཡི་གེའི་གཟུགས་གནས་བཟོ་སྤྲུལ་སྐུ།། ༦༣

[99b] མཆོག་གསུམ་བསྟན་འགྲོའི་བཙས་སུ་སྤྲུར་འཕྲུལ།།
བྱང་ཆུབ་མཆོག་གིས་བོན་དགེ་བའི་སེམས།།
དཔལ་ལྡན་ཡོན་ཏན་དམ་པས་ཡོངས་བཟུངས་པ།།
འགྲོ་བ་ཀུན་གྱི་ཞིང་ལ་བདབ་པའི་དགེས།། ༦༤

སྤྱོད་པ་དག་བྱེད་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཚུལ།།
འཛིག་རྟེན་སེམས་ཅན་ཆོས་སུ་རབ་གནས་དེ།།
སྟོང་ཉིད་སྙིང་རྗེའི་སྙིང་པོ་ཀུན་མཁྱེན་སེམས།།
སྲིད་ཞི་ཀུན་དུ་སྙོམས་པར་འཇུག་གྱུར་ཅིག། ༦༥

མཐོ་རིས་སྣང་བ་དཀར་པོ་ངལ་བའི་སྒོ།།
འབྱོར་པའི་ཁྱད་པར་ཅན་འདི་བསྐྱེད་པའི་མ།།
ཚོ་རིང་འཛོམས་པས་ཐྲགས་དྲངས་མཁའ་མཉམ་འགྲོ།
རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པ་རྒྱ་མཚོར་འཇུག་གྱུར་ཅིག། ༦༦

བདག་ཀྱང་དེང་ནས་སྐྱེ་དང་ཚེ་རབས་སུ།།
སྲིད་པའི་སྲིད་པ་གཅོད་བྱེད་ཤེས་རབ་དང་།།
སྙན་དང་གྲགས་བའི་ཡོན་ཏན་ལེགས་འབྱོར་ཅིང་།།
ཁམས་གསུམ་དག་ལས་ངེས་འབྱུང་མཐར་ཕྱིན་ཤོག། ༩༧

[100a] གྲངས་མེད་དོན་དུ་དུས་རིང་བྱ་དཀའི་ཁུར།།
ཁྱེར་ཡང་སྐྱོ་མེད་སྐྱེས་བུའི་སྙིང་སྟོབས་ཀྱིས།།
སྲིད་པའི་ཆུ་བོ་བཞི་ཡིས་ཁྱེར་བའི་འགྲོ།
རྣམ་གྲོལ་ཐར་པའི་གླིང་དུ་གདོན་པར་ཤོག། ༩༨

ཅེས་ པའང་ སྤར་ དུ་ སྒྲུབ་ པ་ པོ་ གང་ ཆོས་ བི་ཛེ་ ཡ་ ནྡྲ་ དྲས་ སྨོན་ པ་
སཏྲ་དྭ་ཀ་ལྭཱུ་ཧཱཾ་ཧྲཱ་བ་ཏུ། པར་འདི་ལྷ་ལྡན་ཀུན་བཟང་རྩེར་ཞུགས།།

crea
com

Attribution-NonCommercia

You are free:

to Share — to copy, distribute and transmit

to Remix — to adapt the work

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work
or licensor (but not in any way that suggest
the work).

Noncommercial — You may not use this w

Share Alike — If you alter, transform, or bu
the resulting work only under the same or s

With the understanding that:

Waiver — Any of the above conditions can be waived i
holder.

Public Domain — Where the work or any of its elemen
applicable law, that status is in no way affected by the li

Other Rights — In no way are any of the following righ

- Your fair dealing or fair use rights, or other applic
limitations;
- The author's moral rights;
- Rights other persons may have either in the worl
as publicity or privacy rights.

Notice — For any reuse or distribution, you must make
this work. The best way to do this is with a link to this w

This is a human-readable summary of the

tive
mons

al-ShareAlike 3.0 Unported

the work

in the manner specified by the author
s that they endorse you or your use of

vork for commercial purposes.

ild upon this work, you may distribute
imilar license to this one.

f you get permission from the copyright

ts is in the public domain under
cense.

ts affected by the license:

cable copyright exceptions and

k itself or in how the work is used, such

e clear to others the license terms of
eb page.

Legal Code (the full license).

Disclaimer